

[illegible] accidentis [illegible] subiecti [illegible]

Hec particula [illegible] additur quia [illegible] accidentibus [illegible] quia adueniunt subiecto [illegible] [illegible] [illegible]

Vel hec particula [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
Et per hoc soluuntur ista argumenta que fiunt de nive et
conclusione [illegible] in nive et conclusione non potest adesse propter subiectum
[illegible] corrupcionis [illegible] adesse

[illegible]
[illegible] accidens in
[illegible]

Nota [illegible] diuisio [illegible] diuisio [illegible] in [illegible] diuisio [illegible] in
[illegible] in [illegible] [illegible] quia [illegible] in [illegible] [illegible] sub utroque membro
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] accidens inseparabile
[illegible] [illegible] inseparabile

[illegible] [illegible] obiectio que posset fieri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] accidens est separabile [illegible] [illegible] est inseparabile [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non per separationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] per separationem [illegible] intelligibili

[illegible] accidentis diffinitio

Nota accidens non est aliquid repugnans in subiecto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] subiecto Et quia non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et immobilem [illegible] [illegible]
[illegible] et variationem [illegible] [illegible] [illegible] non in esse subiecto
[illegible] accidentis [illegible]

[illegible]

[illegible] accidens per subiectum [illegible]

Hec particula [illegible] quia [illegible] quia advenit [illegible] possunt [illegible] [illegible]

[illegible] particula [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] argumenta que fuit [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] non [illegible] adesse per se subie[illegible] [illegible] [illegible] adesse

Separabile

Dividit [illegible] in

Inseparabile

Nota [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] in [illegible] [illegible] sub utroque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aque [illegible] accidens inseparabile [illegible] [illegible] inseparabile

[illegible] [illegible] [illegible] que posset [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] separabile [illegible] [illegible] inseparabile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per separari [illegible] intelligibili

[illegible] Accidens diffinitur

Nota [illegible] [illegible] aliquid repugnans in subiecto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subiecto Et quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et imobilem [illegible] [illegible] et variationem [illegible] [illegible] [illegible] non inesse subiecto [illegible] accidens [illegible]

F.--ccclxiiii

Nunc [illegible] nomine 1.1.119

Huc quicq̄ librum vitiose predo tenebis
Eius manibꝰ: dono reddere respuendo suo
Omni mꝰ: hunc tenens furtive accipere debet
Arceas en flammas tegis scelesto promet
Fur latroque rapax neque pertinacissime tacta
Te cruciat febris morbꝰ et omnis iners

Ad primum predicamentum in librum
quod dicitur Cathegoriarum [illegible]

Circa librum predicamentorum Aristotelis notandum primo de subiecto. Notandum secundum dominum Albertum ens diuisibile incomplexum ordinabile in genere secundum sub et supra quod ut stat sub voce talem ordinem signante est subiectum Attributorum. Secundum autem alios tota [illegible] in decem ordinabilitatis consideratum est subiectum Attributorum. Scotisantes autem dicunt predicamentum seu generalissimum esse huius libri subiectum adequatum. Predicamentum vero secundum eos potest accipi dupliciter. Uno modo pro supremo gradu coordinationis predicamentalis. Alio modo pro tota coordinatione predicamentali. et utroque istorum modorum potest accipi adhuc dupliciter. Uno modo pro re signata. Alio modo pro denotato. Ex quo infert quod predicamentum acceptum pro supremo gradu predicamenti hoc est pro genere generalissimo cuiuslibet predicamenti est subiectum Attributorum quia conveniunt sibi conditiones subiecti

Nota Metaphysicus aliter determinat de predicamentis et aliter logicus. Quia metaphysicus considerat de rebus ut ipse sunt entia realia ut patet sexto Metaphysice ubi ens reale diuidit in decem predicamenta. Logicus vero in quantum fundant secundas intentiones [illegible] subiecti et predicati etc.

Equivoca

Dicitur aliquis quare equivoca diffinitur in plurali numero et non in singulari. Dicendum quod equivoca equivocata que ibi diffiniuntur sunt quodammodo relativa vel apparentie. Relativa autem comparative non possunt diffiniri in singulari sed in plurali ergo etc.

Univoca

Et dicit univoca magis quam sunt quia res non univoca equivoce nisi secundum quod pro voce equivocante signantur etc.

Duplex est equivocum scilicet equivocum equivocans et equivocatum. Equivocum equivocans est dictio vel vox diuersis rationibus plura importans ut canis. Equivocum equivocatum est res ipse diuerse per [illegible] diuersis rationibus signata ut animal latrabile sydus celeste piscis marinus. [illegible] iste tres res pro ista voce canis signate sunt equivoca equivocata

Item equivocum equivocans est duplex A casu et A consilio. A casu est vox equalis primo plura signans diuersis rationibus ut canis. A consilio est vox significans prius et posterius diuersa signata ut animal [illegible] animalis picti et veri

Nomen in diffinitione equivocorum

Nota hic nomen accipitur ut se extendit ad omnem partem orationis sive
sit verbum sive participium sive quecumque alia vel capitur pro se significa-
tiva

Ratio in diffinitione equivocorum

Nota ratio in proposito sumitur pro conceptione vel diffinitione unde ratio substan-
tie est conceptio vel diffinitio essentie

Substantia

Substantia accipitur hic pro quacumque essentia seu entitate seu
pro eo cui nomen imponitur et non solum pro ente distincto contra
accidens

Univoca

Nota ad hoc ut aliqua dicantur univoca due conditiones requiruntur
quas diffinitio univocorum tangit. Prima quod habeant unum
nomen commune pro quanto predicantur vel sub quo continentur sicut species
habent commune genus et individua habent communem speciem. Secunda
quod conveniant et participent formam seu qualitatem a qua est talis nominis im-
positio Et ideo dicitur in textu et ratio substantie i. diffinitio vel prin-
cipalis significatio est eadem sicut omnes particulares homines conveniunt
in una natura specifica secundum quod dictum est a Porphyrio Par-
ticipatione speciei plures homines sunt unus homo

Denominativa

Nota tripliciter sunt denominativa scilicet voce tantum: significatione tantum: voce
et significatione simul. Denominativa voce tantum sunt concreta termina
abstracta in quibus in principio conveniunt et fine differunt litteraliter
vel sillabaliter sed non dicunt formam accidentalem subiecto
inherentem sicut ho et [illegible]. Denominativa significatione tan-
tum sunt concreta habentia abstracta in quibus non conveniunt in principio et vo-
ce in fine sed in significant formam accidentalem subiecto inherentem
ut studiosus et virtus. Denominativa voce et significatione simul sunt concreta
habentia abstracta in principio convenientia et in fine differentia litteraliter
vel sillabaliter importantia dispositionem accidentalem subiecto inheren-
tem sicut albus et albedo et talia hic diffiniuntur

Diversa i. disparata

Diversa dicuntur ea que [illegible] res sed denominativa vocabula diffiniuntur

Quecumque

Dicitur quecumque quod non debet accipi distributive quia alias diffinitio esset
mala: sed debet accipi indiffinite pro quibusdam et hoc propter [illegible]
nomine infinita attendenda quia denominativa per [illegible]
nomina infinita non accidunt

Ab aliquo solo tantum

Casus non accidit per proprietate casuali neque simpliciter et sine
hac variatione nam sepe conveniunt denominativo et denomina-
tivo in similiter variatione ut grammatica et mulier loquitur sicut
... in abstracto et concreto, sed similiter et acciden-
tia secundum dependentiam ad subiectum in quo differunt concretum et ab-
stractum etc.

Nota denominativa seu concreta ~~secundum nomen~~ secundum logicum veniunt ab abstracto
quia prima est rem esse secundum se sicut secundum corpus et abstractum quia
... inesse alteri sicut secundum ... et concretum etc.

Eorum que dicuntur

Ratio ordinis: quia esse precedit posse: sed primum predicamentum quod est
dictio ... dicit esse: secundum autem quod est divisio dicit posse etc.

Ratio divisionis: quia omne quod significatur aut significat ~~complexum~~ conceptum simpliciter
sicut est dicibile incomplexum. Aut significat conceptum complexum et sicut
erit dicibile complexum etc.

Nota prima dictio valet ad hoc quia nullum complexum sub ratione complexi po-
nitur in predicamento etc. Ideo hoc non potest poni in predica-
mento quia est quoddam complexum

Complexio est triplex scilicet rerum tantum et est quando una vox simplex
et plures res importat ut omnis. Terminorum tantum quando sunt
plures termini una re importantes tantum ut Marcus Tullius
Alia est rerum et terminorum simul ut homo currit homo currit

Eorum que sunt

Liber iste constat 13 gr polonicales.

Textus totius logices p magistrum Thomam Bricot abbreuiatus et per eundē nouissime emendatus.

Sum Mgri Michaelis de Visliza Sacre theologie Bacc. Canonici Sti floriani pro bibliotheca Collegii maioris Crac. 1543.

Idem Mgr suprascriptus in Doctorem theologie promotus est pr[illegible]. Anno domini. 1546.

Liber Predicabilium

Incipit abbreuiatum textus totiꝰ logices a mḡro Thoma Bricot cōpositū: siue cōpilatū ɔtinēs multos libros ꝛ tractatꝰ qui videbūť in sequētibꝰ. Et p̄mo incipiūt ysagoge.i. liber introductionū porphirij qui dicit̄ liber p̄dicabiliū porphirij: ꝛ ɔtinet duos tractatꝰ. Primꝰ est de q̄nqȝ p̄dicabilibꝰ. Et ɔtinet sex capl'a

Capl'm primū de intentiōe autoris.

C Um sit necessariuȝ Grisarori et ad eam q̄ est apud Aristotelem p̄dicamentoꝝ doctrinam nosse: Quid sit genꝰ: et q̄d differētia quid spēs: q̄d ꝓpriū: ꝛ q̄d accidens: ꝛ ad diffinitionū assignationē: ꝛ oīno ad ea que in diuisione vel demonstratione sunt vtilia. Istaꝝ rerū speculatione cōpendiosam tibi traditionē faciēs tentabo breuiť velut introductōis mō ea que ab antiquis dicta sunt aggredi. Altioribꝰ quidē questionibꝰ abstinēs: simpliciores vo mediocriter coiectans. Mox de generibꝰ ꝛ speciebꝰ illud q̄deȝ siue subsistant: siue in solis nudis purisqȝ intellectibꝰ posita sint: siue subsistentia corp̄alia sint: aut incorp̄alia: ꝛ vtrū sep̄ata a sensibilibꝰ aut in sensibilibꝰ posita: ꝛ circa ea ɔstātia dicere recusabo. Altissimū eīn ē hmōi

Prima pctō

Secunda

Tertia.

Quarta. negociu₃ ⁊ maioris egens inq̄sitionis. Illud ꝟo queēadmodū de his ac de ꝓpositꝭ ꝓbabilr antiq̄ tractauerūt: ⁊ horū maxīe peripatetici tibi nunc monstrare tentabo.

Capitulum secundum de genere.

Prima pars. Jdeꝫ aūt neq₃ gen⁹ neq₃ spēs simplr v dici: q₂ genus dꝛ tripliciꝫ. Primo mō diciꝫ gen⁹ aliquoꝝ quodāmodo se habentiū ad vnū aliq̄d: ⁊ ad se inuicē collectio. ꝭm quā significationē collectio romanoꝝ diciꝫ gen⁹ a romulo ⁊ ab habitudine romanoꝝ inter se. Scđo modo dꝛ gen⁹ vniuscuiusq₃ generationis p̄ncipiū: vl' ab eo q̄ genuit: vel a loco in q̄ q̄s genit⁹ est. De p̄re danꝫ duo exēpla. Primū est: dicim⁹ orestē hr̄e gen⁹ a tantalo. Secundū est: dicim⁹ ylum hr̄e gen⁹ ab hercule. De loco etiā duo exēpla. Primū est: dicim⁹ pindaꝝ esse thebanū genere. Scđm est platonem dicim⁹ atheniēsem. Est eīn patria vniuscuiusq₃ generatōis p̄ncipiū queēadmodum ⁊ pater.

Compatio. Vñ secūda acceptio generꝭ ē ꝓmptioꝛ p̄ma: q₂ p̄ncipiū generatiōis p̄us appellatu₃ est gen⁹: et postea multitudo descēdēs ab illo p̄ncipio: vt romani dicunꝫ: q₂ descenderūt ex genere romuli ⁊ cicropide: q₂ ex genere cicropis descēderūt: ⁊ ꝑ talia p̄ncipia ab aliꝭ generationib⁹ distinguunꝫ. Tertio mō capiꝫ gen⁹ ꝓ illo cui supponiꝫ species: ⁊ h̄ ꝑ silitudinem ad duas p̄mas acceptationes: q₂ sicut genus

scđo mō est pncipiū generatiōis: z gen⁹ pmo modo ē collectio multoꝝ: ita gen⁹ tertio mō ē pncipiū diffinitiuū suarum specieꝝ: z sub se multas spēs ɔtinet. Vñ solū de genere tertio mō est sermo apđ philosophos: z diffinit scđo modo sic. Gen⁹ est qđ pdicat de plib⁹ dr̄ntib⁹ specie ī eo ꝙ qđ. Qđ aūt hec diffinitio sit bōa ptꝫ qꝛ nihil ɔtinet supfluū nec diminutū ĝ est bona. Añs ptꝫ: qꝛ eoꝝ que pdicant: quedā pdicant de vno solo: vt indiuidua sic̄ socrates: hic z hec z h. Alia vo de plurib⁹: vt genera sic̄ aīal: spēs vt hō: dr̄na vt rōnale: ppriū vt risibile: accidēs vt albū: nigrū: sedere. Modo ab indiuiduis ĝ de vno solo pdicant differt gen⁹ qꝛ de plurib⁹ pdicat: z a specieb⁹ z pprio differt gen⁹: qꝛ pdicat de differentibus specie: vt aīal de hoīe: equo et boue. Spēs vo soluꝫ de dr̄ntib⁹ numero: vt hō de socrate et platone. Propriū vo đ vna sola specie z de īdiuiduis ei⁹: vt risibile de hoīe z pticularib⁹ hoīb⁹. Sꝫ a differētia z cōiter accidētib⁹ differt gen⁹: qꝛ licꝫ illa pdicant de plib⁹ specie dr̄ntib⁹: nō tñ in eo ꝙ quid: sed in quale. Nā si querat qual' est hō: dicit ꝙ est rōnalis: z qualis est coruus dꝛ ꝙ est niger: gen⁹ vo pdicat in qđ. Nā si querat qđ est hō: dicit ꝙ est aīal. Cum igit genus differat ab indiuiduis p pdicari de plurib⁹: a specie z pprio p pdicari de dr̄ntibus specie: a dr̄ntia z cōiter accidentib⁹ p pdicari in eo ꝙ

Secūda ps. principalis in qua ponit [illegible]

quid: sequitur quod illa diffinitio nihil continet superfluum nec diminutum.

Tertium capitulum de specie.

Prima ps. Species dicitur dupliciter. Primo modo dicitur species vniuscuiusque rei forma: vt ibi Priami species digna est imperio. Secundo modo dicitur species id quod est sub assignato genere: vt homo est species animalis: et album siue albedo est species coloris et triangulus species figure. Et si dicat aliquis quod genus prius diffinitum est per speciem. ergo species non debet diffiniri per genus. Ad hoc dicitur quod genus et species dicuntur relatiue: quia genus est alicuius genus: et species alicuius species. Ideo necesse est in vtrorumque rationibus vtrisque vti. Et diffinitur species tripliciter. Primo sic: Species est que ponitur sub genere. Secundo sic: Species est de qua genus in eo quod quid predicatur. Tertio sic: Species est quod predicatur de pluribus differentibus numero in eo quod quid. Et differt hec tertia diffinitio a duabus primis: quia ipsa non conuenit nisi speciebus specialissimis. Alie vero conueniunt speciebus subalternis. Quod autem sint alique species specialissime: patet. Nam in vnoquoque predicamento est quoddam generalissimum supra quod non est aliud superueniens genus: et quoddam specialissimum post quod non erit alia inferior species: et quedam intermedia que respectu diuersorum sunt genera et species: vt in predicamento substantie: substantia

Diffinitiones

Secunda ps.

est gen⁹: sub quo ponit corp⁹: sub quo corp⁹ aiatū: sub quo aial: sub quo rōnale: sub q̄ hō sub quo socrates ⁊ plato: ⁊ pticulares hoies. Et inter ista suba est gen⁹ generalissimū cū sit solū gen⁹. Hō vo est spēs specialissima cū sit solū spēs; p⁹ quā nihil ponit qd possit diuidi. Corpus vo est spēs sube et gen⁹ corpis aiati: ⁊ etiā alia intermedia sūt genera respectu inferioꝝ: ⁊ spēs respectu superioꝝ. Ex pdictis inferunt aliqua correlaria. Primū est q intmedia hñt duas habitudines: qz sunt genera respectu inferioꝝ: ⁊ species respectu supiorū Scdm ē qz extrema solū hñt vnā habitudinē vt generalissimū hz habitudinē ad inferiora respectu q̄ꝝ dr gen⁹: sz nō ad supiora cū sit supmū ⁊ pmū pncipiū. Spēalissimū aūt hz habitudinē ad supiora respectu q̄ꝝ ē spēs: sz nō ad īferiora: qz respectu illoꝝ etiā dr spēs dr̄nt tñ: qz dr spēs indiuiduoꝝ tanq̄ ptinēs ea: et supioꝝ tanq̄ ab eis ptenta. Vñ pdicta correlaria pmo pbant p diffinitōes generalissimi: specialissimi ⁊ intmedioꝝ. Generalissimū dupliciter diffinit. Primo sic: Generalissimū ē qd cū sit gen⁹ nō est spēs. Secūdo sic: Generalissimum est supra qd nō est aliud supueniēs genus. Specialissimum vero tripliciter diffinitur. Primo sic: Specialissimum est quod cum sit species non est genus. Secundo sic: Specialissimum est quod cum sit species nō

Primū correlarium. *Secundum correlarium.* *Diffinitiōes generalissimi* *Diffinitiōes specialissimi*

diuidit in species. Tertio sic: Specialissimū est qđ de plurib⁹ dr̄ntib⁹ numero ī eo q̄ quid p̄dicat. Intermedia vero sūt genera et spēs respectu diuersorum. ergo ipsa h̄nt duas habitudines: et extrema vnā. Secūdo probant per silitudinē in naturalib⁹: qr sicut in familijs vn⁹ est tm̄ fili⁹ vt agamenon: et ali⁹ tm̄ pater: vt iuppiter: et alij pres et filij respectu diuersorum: vt atrides: pelopides et tantalus: ita in coordinationib⁹ p̄dicamentalibus est aliquid quod est tm̄ species vt specialissimū: et aliquid qđ est tm̄ gen⁹ vt generalissimū: et aliqua q̄ sūt genera et species respectu diuersorum sic sunt intermedia. Sz in h̄ est dissimile: qr in familijs oīa reducunt ad vnū puta ad iouē. Sz nō est sic in generibus: qr si oīa reducerent ad vnū h̄ eēt maxie ad ens tanq̄ ad gen⁹: sz ens nō est oīm cōmune gen⁹. Tum p̄mo qr tūc oīa essent eiusdem generis qđ est falsū. Cū sint decē genera quasi decem rerū p̄ma p̄ncipia. Tum scđo qr si q̄s oīa entia vocet equoce nūcupabit et nō vniuoce. Tum tertio: qr ens nō dr de decem p̄dicamentis s̄m eandē rōnem. ergo nō oīa reducunt ad ens tāq̄ ad gen⁹. Tertiū correlariū descēdens a generalissimo ad spālissima dz in specialissimis: vt plato iubet: quiescere. Patet qr decē sūt solū genera generalissima: et etiā specialissima sūt in numero finito lz nobis ignoto. Indiuidua aūt sunt infinita. Et propter h̄

Marginal notes: Diffinitiones intermediorum. — Differentia. — Tertium Correlariū

sicut dicit plato: sũt ab arte relinquẽda: neqꝫ eoꝝ põt fieri disciplina: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ est ad illa ꝓcedendũ sꝫ standũ in specialissimis. Quartum correlariũ: descẽdẽs a generalissimis ad specialissima diuidit multitudinẽ: sed ascendens ecõtra colligit multitudinẽ: ptꝫ qꝛ spẽs est collectiua siue significatiua multoꝝ ĩ vnã naturã siue ꝯceptũ: ⁊ magis id qđ est genus: ꝑticularia vo significatione diuidũt gen⁹ qđ est vnũ signũ. ḡ correlariũ verũ. Añs patet qꝛ ꝑticipatiõe speciei plures hoĩes sunt vn⁹ hõ id est significanť ꝑ istũ terminũ hõ: sed ꝑticularib⁹ hoĩbus vn⁹ ⁊ cõis fit plures: id est qui ꝑ vnũ signũ significabãť nũc ꝑ plures terminos discretos significanť. ḡ singulare ẽ diuisiuũ ⁊ cõmune collectiuũ. Quintũ correlariũ gen⁹ p̃dicať de specie ⁊ nõ ecõtra: patet qꝛ superiora p̃dicanť de suis inferiorib⁹: ⁊ nõ econtra: sed gen⁹ est supi⁹ ad spẽm cuꝫ diuidať in plures spẽs. ḡ gen⁹ p̃dicať ⁊c. Maior patet: qꝛ in p̃dicatione directa opꝫt equa. i. cõuertibilia de equis p̃dicari: vt hĩnibile de eqno: vel maiora. i. supiora đ minorib⁹: vt aĩal de hoĩe. Sꝫ minora: id est inferiora de maiorib⁹ minime p̃dicanť: vt nõ dicim⁹ aĩal esse hominẽ directe sicut hoĩem esse aĩal. Sextuꝫ correlariũ gen⁹ p̃dicať de specieb⁹ ⁊ indiuiduis: species aũt de indiuiduis. patet qꝛ supiora sempꝫ de inferiorib⁹ p̃dicanť: vt socrates est hõ: est aĩal et

Quartum Correlariũ

Quintum Correlariũ

Sextum correlarium.

suba. g̃ gen⁹ generalissimū p̄dicaᵗ de generibꝫ speciebꝫ z indiuiduis: spēs de īdiuiduis. Indiuiduū de vno solo pticulari p̄dicaᵗ: vt socrates: hoc albū: hoc veniēs et sophronici filius si solus socrates sit ei filius. Q̄ð autem talia sint indiuidua. Ptꝫ qꝫ indiuidua sūt q̄ꝝ collectio ꝓpetatū vni⁹ nunq̄ꝫ in alio eadē erit: sꝫ ꝓprietates socratis nunq̄ꝫ in alio eedē erunt nō loquēdo de illis que sibi cōueniūt inq̄ꝫtuꝫ est hō que cōmunnes sunt pluribꝫ. g̃ socrates est indiuidiuū. Ex p̄dictis ptꝫ ꝙ gen⁹ est totū cum ꝯtineat spēm. Indiuiduū aūt est ps cuꝫ ꝯtineaᵗ sub specie: spēs ꝟo est totū z ps: qꝫ est ps alteri⁹ scꝫ generis: z est totū alijs: scꝫ indiuiduis. Et sic patet quid sit gen⁹: q̄d spēs: et q̄d indiuiduū: q̄d generalissimū z specialissimum: z q̄t modis dicunᵗ gen⁹ z spēs.

Tertia ps.

Correlariū

Quartum capitulum de differentia.

Prima ps.

Pria diuisio

d

Differentia q̄t modis diuidiᵗ. Prima diuisio est: Differentiaꝝ quedā est drntia cōis: quedā ꝓpria: z q̄dā magꝭ ꝓpria. Differentia cōis est qua alterū differt ab altero alteritate quadā vel a seipso vel ab alio: vt socrates differt a platone alteritate q̄dam: z ipse puer vł aliq̄d faciēs a seipso viro vł q̄escēte .i. cū est puer vel aliq̄d faciēs aliter se hꝫ q̄ꝫ q̄ q̄escēdo vł cū est vir. Drntia ꝓpria est q̄ alteꝝ differt ab altero accidēte insepabili vt nasi curuitas siue simū: oculoꝝ cecitas: id

est cecū et cicatrix cum occaluerit ex vulnere.
Drītia magꝭ ꝓpria est q̄ alteꝝ ab altero dif-
fert specifica drītia: vt hō ab eq̄ differt ꝑ rō-
nale. Vñ oēs drītie in h̄ cōueniūt qꝛ faciunt

Cōuenientia differentie.

alteratū: Sꝫ differūt qꝛ drītia magis ꝓpria
facit aliud. Alie vo solū faciūt alteratū: vt rō
nale adueniēs aīali facit diffinitionē hoīs: sꝫ
moueri ꝛ qescere solū faciūt accidentalr̄ dif-
ferre. Secūda diuisio. Drītiaꝝ q̄dā faciunt

Scda diuisio

aliud: alie vo faciūt alteratū. Et drūt dupl'r

Compatio.

ista duo mēbra. Primo qꝛ drīe faciētes aliō
vocant̄ specifice: alie vo vocāt̄ simpl'r drītie.
Scdo qꝛ f̄m drītias faciētes aliud diuidūt̄
genera in spēs: ꝛ spēs diffiniunt̄: sꝫ f̄m faciē-
tes alteratum cōcludit̄ solū aliqua alteritas.
Tertia diuisio ē: Drītiaꝝ q̄dā sūt sepabiles:

Tertia diuisio

vt moueri qescere sanū ꝛ egrū. Alie vo sūt in-
sepabiles: vt simū aquilū: rōnale vl' irrōnale.
Quarta diuisio est. Drītiaꝝ insepabiliū q̄dā

Quarta diuisio

sunt ꝑ se: vt rōnale mortale: ꝛ susceptiuū disci
pline. Alie vo ꝑ accidēs: vt aquilū ꝛ simum.
Vñ dupl'r differūt illa duo mēbra. Primo qꝛ

Compatio

differētie ꝑ se ponunt̄ in diffinitione speciei ꝛ
faciūt aliud. Drītie vo ꝑ accidēs nō: sꝫ faci-
unt alteratū. Secundo qꝛ drītie ꝑ accidens
suscipiūt magꝭ ꝛ minꝰ: vt aquilū ꝛ coloratū:
sed differentie ꝑ se non p̄dicant̄ cum illis ad-
uerbijs magis ꝛ minus: quia neqꝫ genus ne-
qꝫ differentia predicatur de sua specie scdm

mag' z min9: ex eo q̃ vtrūq3 illoꝝ diffinit spe ciem. Modo esse est vnicuiq3 vnū z idez neq3

Quinta diuisio. intensionē neq3 remissionē suscipiēs. Quinta diuisio que quodāmodo sequit̃ ex alijs ē ista. Differentiaꝝ quedā sunt diuisiue generuz: vt aīatū inaīatū: sensibile insensibile. Alie vero sunt constitutiue specieꝝ: vt aīatū z sensibile que ponunt̃ in diffinitiōe aīalis: nam aīal est suba aīata sensibilis: z sic eedem dr̄ntie respectu vni9 sunt diuisiue: z respectu alteri9 ꝯstitutiue. Ex q̄ sequunt̃ duo correlaria.

Primum correlariū Primū est q̃ oēs differētie pn̄t dici specifice cum sint specieꝝ diffinitiue.

Secundū Correlariū Secundū est q̃ indigem9 differentijs p se ad diuidendū z diffiniendū: sed nō differētijs p accidēs etiā si sint inseparabiles.

Secūda ps. Differentia sex diffinitionib9 diffinitur.

pria diffinitio Prima est: Dr̄ntia est q̄ abūdat spēs a genere: vt hō abundat ab aīali p rōnale z mortale quoꝝ nullū ponit̃ in diffinitione aīalis.

Obiectio. Sed qreret aliqs vn̄ spēs h3 dr̄ntias: an ex nihilo z hoc nō: q2 ex nihilo nihil fit: an ex genere: et hoc nō: q2 quā rōne gen9 haberet vnā dr̄ntiaz eadē rōne haberet sibi oppositā: z sic opposita eidem ꝯuenirēt.

Solutio Ad h dicit̃ q̃ gen9 h3 differentias oppositas ptāte z nō actu: z h nō est incōueniēs: q2 opposita de eodē cōmuni pticulariter bn̄ pdicant̃.

Secunda diffinitio. Secūda diffinitio ē. Differentia est qd pdicat̃ de pluribus dr̄ntib9 specie in eo q̃ quale. Ex aūt dr̄ntia pdicet̃ in qle

patet tripliciť. Primo sic exeplariť: vt rōnale ꝛ mortale pdicanť in quale de hoie. Secūdo a signo: qꝛ dr̄ntia cōuenienť rn̄deť ad questionem factā ꝑ quale ꝛ nō ꝑ q̇d. ḡ p̄dicať in quale. Añs patet: qꝛ si querať quid est hō: rn̄deť q̄ ē aīal: sed si querať quale aīal: rn̄deť rōnale. Tertio patet ꝑ locū a ꝓportiōe: qꝛ sicut in reb⁹ cōpositꝭ ex materia ꝛ forma: vel ad silitudinē materie ꝛ forme se habet materia: ita se habet gen⁹ in diffinitiōe speciei: ꝛ sicut ī illis se hꝫ forma: ita dr̄ntia. ḡ differentia p̄dicať in quale. Añs ptꝫ: qꝛ sicut statua ꝯstāť ex ere et figura: sic hō cōis ꝛ specialis ex genere tanq̄ ex materia: ꝛ dr̄ntia tanq̄ ex forma ꝯsistit: vt sicut statua est es h̄ modo figuratū: ita hō est aīal rōnale. Tertia diffinitio ē: Differentia est qd aptū natū est diuidere gen⁹ ꝛ ea q̄ sub eodem genere posita sūt: vt rōnale ꝛ irrōnale diuidunť equū ꝛ hoiem. Quarta diffinitio: Differentia ē qua differūt a se singula: qꝛ species eiusdē generꝭ nō differūt ꝑ gen⁹ ḡ ꝑ differētiā. Añs patet: qꝛ nos ꝛ bruta sum⁹ aīalia: sꝫ rōnale additū nobis sepat nos ab illis. Quinta diffinitio est correctiua tertie. Nō em̄ oīe qd diuidit ea q sub genere sūt ē dr̄ntia. Nā aptū natū nauigare diuidit aīal sic. Aīaliū quedaꝫ sunt apta nata nauigare: alia vo nō: ꝛ tn̄ nō est differētia sed ꝓpriū: et iō diffiniť sic. Differentia est qd ꝯducit gen⁹ ad esse: ꝛ eius qd est

Tertia

Quarta

Quinta.

Sexta. esse rei ps e. Altia diffinitio e ista. Drntie sut q alterã faciut spem τ i eo qd qle e accipiut.

Quintum capitulum de pprio.

Prima ps. Proprium dr quadrupl'r. Primo mo dr ppriu qd inest soli sed no omni: vt esse medicu vel geometru respectu hominis. Scdo mo dr ppriu qd inest oi τ no soli vt esse bipedē respectu hois. Tertio mo dicit ppriu qd inest omni soli sz aliqn: id est cognotat quandā dispositionē que no ē nata inesse p q̄libet tpe: vt aptu natu canescere. Quarto mo dr ppriu qd inest omni soli τ semp: vt risibile respectu hois. Et si dicat q hō no sp ridet g no semp est risibilis. Ad h dicit negando cōsequentiā: qz hō no dicit risibilis ex eo q actu

Secūda ps. rideat: sz qz est apt⁹ nat⁹ ad ridendu. Un ppriu qrto mo differt ab alijs: qz ipm cōuertit cu suo subiecto: vt hinibile cu eq; alia vo no.

Sextum capitulum de accidente.

Prima diffinitio. Accidēs tripl'r diffinit. Primo sic. Accidēs e qd adest τ abest subiecto pter

Obiectio. subiecti corruptionē. Et si dicat q accidens diuidit in sepabile: vt dormire: τ i inseparabile: vt nigru respectu corui τ ethiopis: sz accidēs insepabile n pot abesse. g diffinitio

Solutio mala. Ad h rndet q coru⁹ pot intelligi alb⁹ τ ethiope nitēs candore: ad huc sensu q essentijs eoꝝ non repugnat albedo. Scdo diffinit

Secunda. sic: Accidēs e qd ɔtigit eidē inesse τ no inesse.

Tertio diffinit sic: Accñs ē qđ neqȝ ē gen⁹ neqȝ spēs neqȝ dr̄ntia neqȝ ꝓpriū: sꝫ aūt e ī subiecto subsistens. Dicto de q̄nqȝ p̄dicabilibꝫ ꝑm q̄ ꝓpositū erat: dicendum est de ꝯuenientijs et differentijs eoꝝ. Tertia.

Secūdus tractatus est de cōueniētia et differentia p̄dicabiliū ad inuicē: et cōtinet duodecim cap̄la. Primū cap̄lm de ꝯueniētia oīm q̄nqȝ p̄dicabiliū ad inuicē

c Ommune ē oībꝫ p̄dicabilibꝫ de p̄ibꝫ p̄dicari. Nā gen⁹ p̄dicat̄ de spēbꝫ ꝛ īdiuiduis: vt aīal de eq̄s bobꝫ ꝛ hoīe p̄t: ꝛ de h̄ boue: ꝛ đ h̄ eq̄ ꝛ de h̄ hoīe: Et sil'r dr̄ña: vt irrōale de eq̄s ꝛ bobꝫ: ꝛ de his q̄ sūt pticl'ares. Spēs ꝟo p̄t de īdiuiduis: vt hō de sorte ꝛ platone. Propriū ꝟo de spē cui⁹ ē ꝓpriū: ꝛ de īndiuiduis ei⁹: vt risibile de hoīe: et pticularibꝫ hoībꝫ. Accñs ꝟo p̄dicat̄ de spēbꝫ ꝛ īdiuiduis: vt nigrū qđ ē accñs inseꝑabile de spē coruoꝝ. ꝛ moueri qđ ē seꝑabile đ hoīe ꝛ de eq̄. ꝑmo tn̄ p̄dicat̄ de īdiuiduis: ꝛ secūdo de speciebꝫ.

Secundū capitulum de cōueniētia et differentia generis ꝛ differentie.

g En⁹ cōuenit tripl'r cū dr̄ntia. Prima ꝯueniētia ē tam gen⁹ q̄ȝ dr̄ntia ꝯtinet spēs lꝫ dr̄ntia n̄ ꝯtot ꝯtineat q̄t gen⁹: vt rōale lꝫ nō ꝯtīeat irrōnalia sic̄ li aīal: ꝯtīet tn̄ deū et hoīem. Scđa cōueniētia ē sicut q̄cq̄d p̄dicat̄ Prima ps Prima conuenientia Secunda

de genere vt gen⁹ est: etiā p̄dicat̄ de ɔtent; sub illo: ita q̄cquid p̄dicat̄ de dr̄ntia vt dr̄ntia est: p̄dicat̄ de ɔtent; sub illa: vt sicut si omne aīal est suba: oīs hō erit suba: ita si om̄e rōnale est

Tertia. vtens rōne: oīs homo ē vtens rōne. Tertia cōuenientia sicut pempto genere perimunt̄ que sub ipso sunt: ita pempta dr̄ntia p̄imunt̄ que

Scda ps. sunt sub ipsa: vt sicut si nō est aīal non est hō:

Pria dr̄na ita si nō est rōnale: nullū erit vtens rōne. Sed differt gen⁹ a dr̄ntia sex modis. Prima differentia est: qꝛ gen⁹ p̄dicat̄ de plurib⁹ q̄ꝫ alia p̄dicabilia: vt aīal de hoīe ꝛ de equo: aue ꝛ serpente. quadrupes v̄o solū de habentib⁹ quattuoꝛ pedes: hō de soꝛte ꝛ platone. hinibile v̄o de equo ꝛ p̄ticularib⁹ eq̄s: accidēs aūt de in-

Secunda. diuiduis. Secūda differētia est: qꝛ gen⁹ cōtinet dr̄ntiā p̄tāte: vt aīal diuidit̄ p̄ rōnale ꝛ ir-

Tertia. rationale. Tertia dr̄ntia est: gen⁹ p̄us est suis differētijs: ꝛ ideo a negatione ei⁹ ad negationem dr̄ntiaꝝ valet ɔn̄tia: vt si nō est aīal non est rōnale: sed nō econtra: qꝛ si oēs differentie interimant̄ adhuc subintelligi p̄ōt suba aīata sensibilis q̄ est aīal.

Quarta. Quarta dr̄ntia ē: qꝛ genus p̄dicat̄ in quid: dr̄ntia v̄o in quale.

Quinta. Quinta differētia est: qꝛ gen⁹ est vnū f̄m vnā quāqꝫ spēm: vt aīal est gen⁹ hoīs: differentie v̄o plurime: vt rōnale moꝛtale: ment; ꝛ discipline p̄ceptibile sunt dr̄ntie hoīs.

Sexta. Sexta dr̄ntia est: gen⁹ est simile materie: differētia vero foꝛme.

Et hec sufficiāt de dr̄ntijs gener̄ et dr̄ntie.

Tertiū capitulū de cōueniētia ꝛ differentia generis et speciei.

Prima pars.
Prima conuenientia.

Genus ꝛ spēs tripliciť conueniūt. Primo qꝛ vtrūqꝫ eoꝝ ꝑdicať de pluribus loquēdo etiā de specie vt spēs est. Secūdo cōueniunt: qꝛ vtrūqꝫ eoꝝ est ꝑus hͥs de quib⁹ ꝑdicať. Tertio qꝛ vtrūqꝫ eoꝝ est totum vniuersale respectu suoꝝ subicibiliū.

Secunda
Tertia.
Scda ps.
Pria dr̄ntia.

Sꝫ differunt qͥntupl'r. Prima dr̄ntia est: qꝛ gen⁹ cōtinet spēs: eo ꝙ est ī plurib⁹ qꝫ spēs: ꝛ nō ecōtra. Patet qꝛ oportet genera ꝑiacere siue esse cōmuniora: ꝛ ipsa formata .i. detminata differentijs specificis ꝑficere .i. diffinire speciē.

Secunda.

Secūda dr̄ntia est: qꝛ genera naturaliť ꝑora sunt speciebꝰ: ꝛ iō a negatione generis ad negationē speciei valet ꝯn̄a: ꝛ nō ecōtra.

Tertia.

Tertia est: genera ꝑdicanť vniuoce de speciebꝰ: ꝛ non ecōtra.

Quarta.

Quarta est: qꝛ genus abūdat a specie ꝯtinētia specierū: spēs aūt abundat a genere ꝯtinentia differētiaꝝ.

Quinta.

Quinta est: nullū gen⁹ pōt esse spēs specialissima: neqꝫ aliqua spēs potest esse genus generalissimum.

Quartum capitulum de continentia et differentia generis ꝛ ꝓprij.

Prima ps.
Prima conuenientia.
Secunda

Genus ꝛ ꝓprium tripl'r ꝯueniūt. Primo qꝛ inferunť ex specie: vt si homo ē aīal est: ꝛ si hō est risibile est. Secūdo

q2 equalit̃ pdicant̃ de suis subicibilib9: vt hō̃ ꝛ bos equalr̃ sunt aīalia: ꝛ catho ꝛ cicero risibiles.

Tertia — Tertio q2 pdicant̃ vniuoce de suis subicibilib9.

Scda ps. — Sed qntupliciť differūt.

Pria dra — Prima differentia est: q2 gen9 est prius ꝓprio: nam prius oportet aīal esse: ꝛ dehinc diuidi drntijs ꝛ ꝓprijs.

Secunda — Scda est: q2 gen9 pdicat̃ de pluribus speciebus: ꝓpriū vo de vna sola.

Tertia — Tertia est: genus nō pdicat̃ ꝯuersim de sua specie: q2 nō si aīal est hō est: ꝓprium vo pdicat̃ couersim de sua specie: vt risibile de hoīe.

Quarta — Quarta ē: q2 ꝓpriū inest omni soli ꝛ semp: gen9 aūt licet insit omni ꝛ semp: nō tn̄ soli.

Quinta — Quinta est spēs interempte nō interimūt genera: sed propria interempta interimunt illa quoꝝ sunt ꝓpria.

Quintum capitulum de couenientia et differentia generis ꝛ accidentis.

Pria ps — Gen9 et accidēs in h̄ conueniūt q2 pdicant̃ de pluribus: vt nigruꝫ de coruis et ethiopibus.

Scda ps. — Sed differūt quadrupliciť.

Pria dra — Prima drntia est: q2 genus prius ē sua specie: accidēs vo etiā inseparabile est posteri9 illo cui accidit.

Secunda — Secūda est: q2 intentionē ꝛ remissionem suscipit accidentiū pticipatio: generꝝ vo minime.

Tertia — Tertia est: q2 accidentia subsistunt in indiuiduis: genera aūt priora sūt illis.

Quarta — Quarta est: genus pdicat̃ in quid: accidens vero in qle. Naꝫ si qrat̃ qual' ē coru9: rn̄det q2 ē niger.

Sextum capitulum de numero differentiarum omnium quinque predicabilium.

Questio

Et si querat aliquis an quodlibet aliud predicabile comparabitur ad quattuor: sicut genus. Ad hoc respondetur quod licet quodlibet predicabile possit comparari ad quattuor: et ita essent viginti comparationes: tamen non sunt nisi decem non coincidentes: quia semper predicabile sequens habet pauciores comparationes una quam precedens: et sic cum genus habeat quattuor comparationes: differentia non habebit nisi tres: quia comparatur ad genus sicut genus ad ipsam: et species habebit duas: quia comparatur ad genus et differentiam: sicut illa comparabantur ad ipsam: Proprium habebit unam: quia comparatur ad alia prima: sicut illa comparantur ad proprium: Accidens vero nullam. Et sic in toto non erunt nisi quattuor: tres: due et una comparationes: et sic erunt solum decem.

Responsio

Septimum capitulum de conuenientia et differentia differentie et speciei.

Prima pars

Prima conuenientia

Differentia et species dupliciter conueniunt. Primo quia equaliter participantur ab his quibus insunt: ut omnes homines equaliter sunt homines et rationales. Secundo quia semper predicantur de suis subiicibilibus. Nam socrates semper quamdiu est: est homo et rationalis. Sed differunt quadrupliciter.

Secunda

Secunda pars.

Liber

Prima drn̄a

Prima drn̄tia est: q2 drn̄tia p̄dicat in quale species vo in q̄d: 7 licet ista sp̄es hō determinet suū genus: nihil tn̄ cognotat sicut drn̄tia 7 ideo nō p̄dicat in quale.

Secunda

Secūda drn̄tia est q2 drn̄tia p̄dicat de pluribꝫ speciebꝫ: vt q̄drupes de boue 7 leone: sp̄es vo solum p̄dicat de p̄ribꝫ indiuiduis.

Tertia

Tertia drn̄a ē: q2 drn̄a ē p̄or specie: 7 iō a negatione rōnalis ad negationē hōis valet ꝯntia 7 nō ecōtra.

Quarta

Quarta drn̄tia est: vna drn̄tia bn̄ ponit cum altera ad diffiniendū vnā sp̄em: sed sp̄es speciei nō ꝯponit vt gignat aliquā aliā sp̄em: nā licet q̄dā equa cuidā asino p̄misceat ad muli generatiōez: tn̄ equa 7 asinus in cōmuni nunq̄ꝫ p̄ficiēt: id est diffinient hanc speciem mulus.

Octauū capitulū de cōuenientia 7 differentia differentie 7 p̄prij.

Prima ps

Differentia 7 p̄priū dupl'r cōueniunt.

Prima conuenientia

Primo q2 equal'r p̄dicant de his de q̄bus p̄dicant: vt oēs hoīes equal'r sūt rōnales 7 risibiles.

Secunda

Secūndo q2 semp̄ insunt his q̄bꝫ insunt: vt bipes 7 risibile respectu hominis: nā l3 hō nō currat vel nō rideat semp̄: tn̄ est apt9 nat9 ad habēdū duos pedes 7 ad ridendū.

Secūda ps

Sed dupl'r differūt.

Pria drn̄a

Primo q2 differentia de pluribꝫ speciebꝫ p̄dicat: vt rōnale de deo 7 hoīe. Propriū autē de vna sola specie.

Secunda

Secūdo q2 differentia nō cōuertit cū specie:

ꝓpꝛium vero cum ea conuertit

Nonum caplm de cōuenientia ꝛ differentia differentie et accidentis.

D Ifferentia ꝛ accidēs dupl'r cōueniūt. Primo q2 pdicant d pluribꝫ. Secūdo q2 drñtia et accidentia inseparabilia sp insunt suis subiectis: vt bipes semp adest oibꝫ hominibꝫ: ꝛ nigrū coruis. Sed differūt tripl'r. Primo q2 drñtia ꝯtinet spēm ꝛ nō ꝯtinet: vt rōnale hoiem: accidētia vo quodāmodo cōtinent ꝛ ꝯtinent. Secūdo q2 drñtia nō suscipit magis ꝛ min⁹: accidens vo suscipit magis et min⁹. Tertio q2 drñtie ꝯtrarie: vt rōnale ꝛ irrōnale sunt impmixte: accidētia vero ꝯtraria sunt pmixta. Nunc supest comparare speciē ad ꝓpꝛium ꝛ accidens.

Prima ps
Prima conuenientia
Secunda
Secūda ps
Pria drīa
Secunda.
Tertia.

Decimum capitulum de cōuenientia ꝛ differentia speciei ꝛ ꝓpꝛij.

S Pecies ꝛ ꝓpꝛiū dupl'r ꝯueniūt. Primo q2 de se inuicē pdicant: vt si hō est risibile est: ꝛ nō ecōtra: capiēdo li risibile vt dicit aptitudinē. Scdo q2 eq̄lr pdicant de suis subicibilibꝫ. Sed differunt quadruplicit. Primo q2 spēs pōt esse gen⁹ alioꝝ sed ꝓpꝛiū nō pōt esse gen⁹ alterius. Secūdo q2 ꝓpꝛiū posteri⁹ est specie: nā oportet hoiem esse: vt sit risibile. Tertio q2 spēs semp actu inest subiecto: sed ꝓpꝛiū significat actū q̄ nō semp inest: vt socrates semp est hō: sed nō sp

Prima ps
Prima conuenientia
Secunda
Secūda p.
Pria drīa
Secund.
Tertia.

Quarta — ridet: licet semp sit risibilis. Quarto differut: qr quorum termini sunt differetes illa sunt differentia: sz diffinitiões pprij z speciei sūt differentes: qr ppriū est qd inest omni soli z semp: Species vo est qd pdicat de pluribꝰ differentibꝰ numero: igitur differunt ab inuicem.

Undecimum capitulum de conuenientia z differentia speciei z accidentis.

Prima ps. — Species z accidens in hoc ꝯueniūt qr pdicant de pluribꝰ z i paucis aliis cōueniūt: qr accñs z suū subiectū plurimū distant. Secūda ps — Sed dfnt quadruplr. Primo qr Pria dfna — spēs pdicat in qd: accñs vo in qle: vel i q mō Secunda — se habet. Secūdo qr vnaqueqz suba solū hz vnā spēm: sed hz plura accidētia etiā inseparabilia. Tertia — Tertio differūt: qr spēs prior est accidēte: Accidētia vo sunt posterioris generis z aduenQuarta — ticie nature. Quarto differūt: qr spēs equalit pdicant de suis subiicibilibꝰ. Accidens vo inequalit: qr vnus ethiops est alio nigrior.

Duodecimū capitulū de cōuenientia et dfntia pprij z accidentis inseparabilis.

Prima ps. Prima cōuenientia — Proprium z accidens inseparabile conueniūt dupl'r. Primo qr sine illis nō subsistūt sua subiecta: vt pter risibile nō subsistit hō: nec pter nigredinem subsistit Secunda — ethiops. Secūdo qr semp insūt z omni. Sz Scda ps Pria dfna — differūt triplr. Primo qr ppriū vni soli spe

ciei cōuenit: vt risibile homini: sʒ accidēs etiā inseparabile pluribꝫ speciebꝫ cōuenit: vt nigruʒ: coruo: ethiopi: carboni ꝛ hebeno. Scḋo differunt: qꝛ ꝓpriū ꝑdicat̄ cōuersim de specie: accidens vo inseparabile nō. Tertio differūt: qꝛ ꝓpriū ꝑdicat̄ equalr̄ de suis subicibilibꝫ: accidens vo fm̄ magis ꝛ minus. Et hec de conuenientijs ꝛ differentijs sufficiant.

Secunda

Tertia

Liber ꝑdicamentoꝝ Aristotelis continet tres tractatus. Tractatus primus est de anteꝑdicamentis: et continet tria capitula. Primum capitulum diffinitiones tres continet.

Prima diffinitio.

Equiuoca dicunt̄ quoꝝ solum nomen est comune: et fm̄ illud nomē ratio substantie est diuersa: vt aial homo: ꝛ animal qđ pingit̄ conueniunt in nomine aīalis: fm̄ tamē diuersos cōceptus: qꝛ si quis assignet eis conceptus conuenientes aliū ꝛ alium assignabit. Uniuoca dicunt̄ quoꝝ nomen est cōmune: ꝛ fm̄ illud nomen ratio substantie est eadem: vt homo ꝛ bos cōueniunt in noīe animalis fm̄ eundem cōceptum eius. Denominatiua dicunt̄ quecunqꝫ ab aliquo solo casu differunt: ꝛ fm̄ illud nomen habent appellationem: vt a grāmatica grāmaticus: a fortitudine fortis.

Secunda

Tertia

An hoc 2° ca: Ar: determinat de sende Ante praedicamenta que est divisio et dividitur in duas partes secundum quod duas ponit divisiones ante praedicamentales et primo primam dicens j

Capitulum secundum duas habet divisiones et duas regulas.

Pria diuisio

Orum que dicunt: queda dicunt fm coplexione: vt hō currit: hō vicit. Alia sine coplexione dicunt: vt hō: hōs: currit: vincit. Eor que sunt siue pdicant: quedaz de subiecto dicut quidditatiue: in subiecto vo nullo sunt p pdicatione denoiatiuaz: vt hō dr de sorte z platone qditatiue: sed d nullo dicit denoiatiue. Alia aut sunt i subiecto: sz de nullo subiecto dicunt. Un esse in subiecto no est esse in aliq sicut ps in toto: sed e esse in aliquo p pdicatione denoiatiua: sine cui suppositio ne ipm supponere no pot: vt h gramaticu est in aia: sed de nullo subiecto dr. Silr hoc albu pdicat denoiatiue de corpe: q2 ois color in corpore e. Alia vo de subiecto dicunt z i subiecto sut: vt scia est in aia p pdicatione denoiatiua: z dr de gramatico tanq3 de suo inferiori. Alia vo nec sunt in subiecto nec d subiecto dicunt: vt aliqs hō. i. sortes: aliquis equ9. i. brunell9. Et generalr nulla indiuidua dicunt de subiecto: licet aliqua bn predicant denoiatiue: vt h gramaticum de aia.

Secunda

Diffinitio.

Prima regla

Quando alte de altero pdicat vt de subiecto quecu q3 de eo qd pdicat dicunt: z oia de subiecto dicunt: vt si sortes est hō: et hō est aial: sortes est animal.

Scda regula

Diuersor generu z no subalternatim positorum diuerse sunt ipes z drntie: vt aialis et

scie. Naz drntie aialis sunt gressibile: volatile bipes: et tñ nullũ eorum ẽ drntia scie: qr vna scia nõ differt ab altera ex eo qꝫ est bipes. Vñ generum subalternorum põt esse eedem drntie: qr supiora pdicant de suis inferioribꝫ: et ideo differẽtie supioris generis erũt drntie inferioris.

Tertium caplm diuidit incõplexe dictum in decem pdicamenta.

Prima ps Decem sũt entia in cõposita.

Orũm que sm nullã cõplexionem dicunt: singulũ aut significat subaz absolute: vt hõ: equus: aut quãtitatez siue subam quantã: vt bicubitũ: tricubitũ: aut qlitatem: vt albũ nigrũ: aut ad aliqd: vt dupluz maius: aut vbi. i. subaz in loco: vt in loco esse: aut qñ: vt heri: aut subam situatã: vt sedet iacet: aut hre: vt armatũ esse: calciatuz esse: aut facere: vt secare vrere: aut pati: vt vri secari.

Secũda ps

Et sic ptz qꝫ nihil eorum q ponunt in pdicamento est affirmatio vl negatio: qr oĩs affirmatio est vera vel falsa: sed nullũ eorum est verum vel falsum. ergo nullũ eorum est affirmatio: licet ex cõiunctione illorum possit fieri affirmatio.

Secũdus tractatus est de pdicamentis et ↄtinet sex capitula. Primũ capitulũ in quo ponunt diffinitiones substantiarum prime et secũde: ↄclusiones eas declarantes: et pprietates substantie.

Prima ps. Diffinitiões

[S]Ubstantia pma duplr diffinitur. Primo sic. Prima suba est que p
prie z pncipalr z maxime substa
Diffinitio
re dicitr. Secudo sic. Prima suba
est que neqz est in subiecto: neqz de subiecto dr
vt aliqs ho .i. sortes: aliqs equ9 .i. brunellus.
Secuda suba est spes vel genus in q est pma
suba: vt ho z aial sub quibz ponitur li sortes.

Secuda ps. Unde ad pdicta declaranda ponunt octo co

Prima pclo clusiones. Prima est: ea que ponunt de sub
iecto dicunt de eo noie et rone: vt ho de sorte.

Secunda Nam sortes est ho z aial ronale. Secuda co
clusio est: ea que sunt in subiecto no dicuntur
noie z rone de subiecto. Nam licet aliqua di
cant noie no tn rone: vt licet albu dicat de cor
pore: rone tn albi nunqz de subiecto pdicat.

Tertia. Tertia pclusio: omnia alia a pmis substatijs
vel dicunt de eis vel sunt in ipsis. Patet per
duas psequentias. Prima est aial pdicat de
hoie. g de aliquo hoie singulari pdicat. Nam
si de nullo singulari pdicet: nec oino de hoie
pdicabit. Secuda psequetia albu est in corpe
ergo est in aliquo corpe: nam si in nullo corpe
est: nec oino in corpe erit. Quarta pclusio: no

Quarta existentibz primis substantijs: impossibile est
aliqd alioz remanere: probat qz oia alia aut

Quinta sunt in illis aut dicunt de eis. Quinta coclu
sio: inter secudas substantias spes est magis
substatia qz gen9: pbat duabz ronibz. Prima

est: quia spẽs est ppinquior pme substãtie q̃3 genus: et cõuenientius respondet ad q̃stionez factã p quid de pma substantia. Nam si querat: quid est sortes: cõuenienti9 respondet q est homo: q̃3 q est a͞ial. Et si querat q̇d est hec arbor: cõuenientius respondet q est arbor q̃3 q est planta: ergo spẽs est magis substãtia q̃3 genus. Secũda ratio est: pme sube dicuntur pncipales substantie: qr omnib9 substãt: sed species plurib9 substat q̃3 genus: quia quibuscunq3 substat genus substat et spẽs: et cum h ipsi generi: g species est magis substantia q̃3 genus. Sexta cõclusio: species specialissime pdicamenti substãtie sunt equaliter substantie. Nam eque cõuenienter respondet ad questionez factam p quid de pma substantia. Si enim querat quid est sortes cõuenient rñdet q est homo: Et si querat quid est hic equ9 cõuenienter respondet q est equus. Septima cõclusio: omnes substantie pme sunt equalit substantie: qr equaliter substant. Octaua cõclusio: merito post pmas substãtias sole species et genera dicunt secũde substãtie. Patet duabus rõnibus. Prima est: quia sola talia indicant quidditatem pmarũ substantiarũ. Nam si quis querat: quid est sortes; conuenienter respondetur q est homo vel animal: Sed si quis respondeat album: vel currit extranee assignabit. Secunda autem ratio est

Sexta.

Septima

Octaua

sicut se habent p̄me sub̄e ad oīa alia: ita sp̄es
⁊ genera ad accidētia. ḡ sp̄es ⁊ genera debent
dici secūde sub̄e. Añs pꝫ: qꝛ sicut directe dici
mus sortem esse grāmaticū: ita dicim⁹ hoīem
Tertia ps. ⁊ aīal esse grāmaticū. Unde sub̄e sex sunt ꝓ
Prima pro= prietates. Prima est: Cōmune est omni sub̄e
prietas. in subiecto nō esse. De p̄ma sub̄a patet: qꝛ ip̄a
nec dꝛ de subiecto: nec est in subiecto. De scd̄a
patet dupl'r. Primo inductiue: qꝛ hō non est
in subiecto puta in sorte: neqꝫ animal: ⁊ sic de
aliis. ergo nulla secunda sub̄a est in subiecto.
Secundo pꝫ rōne: qꝛ nihil eoꝝ que p̄dicant̄
noīe ⁊ rōne de subiecto est ī subiecto: sed scd̄e
sub̄e p̄dicant̄ noīe ⁊ rōne de subiecto. ḡ nō sūt
in subiecto. Sed h̄ nō conuenit soli sub̄e: sed
etiā differentiis substātialib⁹: vt bipes ⁊ gres/
sibile: nō eñ sunt in subiecto: qꝛ dꝛ eo dicunt̄
noīe ⁊ rōne. Nec debent nos ꝯturbare sub̄aꝝ
ptes que lꝫ sint in toto: nō tñ in subiecto: ca/
Secunda. piendo esse in subiecto logicalit̄. Secunda ꝓ
prietas est. Cōmune est secūdis substātiis et
differentiis earū vniuoce p̄dicare de p̄mis: qꝛ
a p̄ncipali sub̄a nulla est predicatio: sed sp̄es
p̄dicat̄ de indiuiduis: gen⁹ ⁊ dr̄ntia de specie
noīe ⁊ rōne. ḡ etiam de p̄ma sub̄a: qꝛ quecūqꝫ
de p̄dicato dicunt̄ eadē ⁊ de subiecto dicunt̄:
et sic oīa p̄dicant̄ de p̄mis substantiis vniuo/
ce: qꝛ vniuoca sunt quoꝝ nomē est cōmune et
Tertia rō eadē. Tertia ꝓprietas. Omnis substantia

videt hoc aliquid significare. De primis hoc est verum: quia indiuiduū et vnū numero est quod significant. Sed de secūdis substātijs: licet videant significare: nō tñ est verū: sed poti⁹ significant quale quid: ex eo quod plura significāt nō tamen quale quid sicut albū: quia quale solam qualitatē significat: gen⁹ aūt spēs circa subam qualitatē determināt: quia cōmunit subam significant. Plus aūt in genere quam in spē determinatio fit: quia gen⁹ cōmuni⁹ significat. Nā dicēs aial plus cōplectit quam dicēs hominē. Quarta ꝓprietas est. Substātie nihil est ꝯtrariū: vt homini et aiali: et sic de alijs nihil est ꝯtrariū. Sed hoc non conuenit soli sube sed etiā quantitati. Bicubito eñ et tricubito nihil est ꝯtrariū: nisi quis dicat multū et paucum: magnū et paruū esse ꝯtraria: determinatorum vero nullū vlli est ꝯtrariū. Quinta ꝓprietas: Suba nō suscipit magis et min⁹: nō sumendo subam secūde intentionalit vt in hac ꝯclusione sumit: sed pme intētionalr: vt vn⁹ homo nō est mag' hō quam alter: nec magis hō in vno tpe quam in altero: sed vnū albū vl' calidū est altero mag' albū vel calidū. Sexta ꝓprietas. Maxime ꝓpriū est sube cū sit vna et eadem numero esse susceptiuā ꝯtrariorum: vt idem homo pus est albꝰ: postea niger: sed nō idem color neque eadē actio pus est pua et postea studiosa. Et si dicat aliquis quod orō et opinio que

Quarta

Quinta.

Sexta.

Obiectio.

nō sunt subē suscipiūt contraria. Nam ista ꝓpositio sortes sedet: vel opinio de ea sorte sedente est vera: ꝛ ipso surgente est falsa. ꝰ h̄ nō est ꝓpriū subē. Ad hoc rn̄det dupl'r. Primo ꝙ licet opinio ꝛ orō suscipiūt ꝯtraria: non tn̄ sicut suba. Nam suba suscipit contraria ꝑ sui mutationē: vt hō cū de frigido fit calidus: vel ex prauo studiosus mutat̄. Orō aūt ꝛ opinio ꝑ hoc ꝙ fiunt vere vel false nō mutant̄ sed solum res significata: modo ꝓpriū est subē fm̄ sui mutationē suscipe ꝯtraria. Secūdo dr̄ negando ꝙ orō ꝛ opinio suscipiant ꝯtraria: nā ꝑ h̄ ꝙ fiunt vere vel false nihil in se suscipiūt: sed ab eo ꝙ res est vl' nō est: orō dr̄ vā vl' falsa.

Solutio

Secundū capitulū de quantitate que sit prima diuisio: que secūda: que tertia: et que sint eius tres ꝓprietates.

Prima ps
Pria diuisio

Quantitas tripl'r diuidit̄. Primo sic: Quantitatū aliud cōtinuū: aliud discretum. Quātitas discreta est: vt numerus ꝛ orō. De numero ꝑz: qꝛ ptes numeri ad nullū terminū cōmunē copulant̄: vt qnq3 et qnq3: septem ꝛ tria que sunt partes decem ad nullū terminū cōmunē copulant̄: s3 semꝑ manent discreta ꝛ separata. ꝰ numerus est de numero discretoꝝ. Similiter orō est quantitas discreta. Et pˀmo ꝙ sit quātitas ptz: quia oratio saltē vocalis mensurat̄ syllaba longa

et breui: et quod sit discreta patet: quia partes eius non copulantur ad aliquem terminum communem: sed sunt adinuicem discrete et separate: ergo ipsa est quantitas discreta. Quantitas autem continua est: vt linea superficies corpus: preter hec autem locus et tempus. Quod sic patet: quia partes omnium illorum copulantur ad aliquem terminum communem: vt partes linee ad punctum: partes superficiei ad lineam: partes corporis ad superficiem: partes temporis puta preteritum et futurum ad presens: similiter partes loci ad superficiem sicut et partes corporis: ergo omnia illa sunt quantitas continua. Secundo diuiditur sic: Quantitatum quedam constant ex partibus habentibus positionem. Alie vero ex non habentibus positionem. Exemplum primarum: vt linea: superficies: corpus et locus. Nam partes linee et superficiei habent certum situm: quia vna est situata vbi non est alia: et certam permanentiam: ergo habent positionem. Exemplum secundarum: vt numerus: tempus et oratio. Nam partes numeri non habent certum situm: partes autem temporis: licet habeant certum situm: non tamen habent permanentiam. Quod autem non est permanens positionem non habet. Similiter oratio non habet positionem ex eo quod non est permanens. Nam quod semel dictum est amplius resumi non potest. Tertio diuiditur sic. Quantitatum quedam sunt per se: vt sunt ille species que dicte sunt. Alie vero per accidens: vt albedo que magna dicitur: quia superficies est magna: et

Secunda

Tertia

actio longa: q2 temp9 est longū: z sil'r motus multus: q2 temp9 est multū: z tn̄ neq3 album neq3 actio sunt quātitas p se. Nam si querat' quāta ē actio: rn̄det' p dicibile significās tempus puta q est annua. Et si querat' quantu3 est albū: rn̄det' p dicibile significans supficie. Quāta em̄ fuerit supficies tantū album fore

Secūda ps. dices. Unde quātitatis tres sunt ppzietates.

Prima ppzietas. Prima est: quātitati nihil est ↄtrarium: vt bicubito: tricubito: supficiei: et sic de alijs nihil est ↄtrarium.

Obiectio. Sed ↄtra istam ppzietatē instat' dupl'r. Primo sic. Magnū z paruum multū z paucū ↄtrariant': z tn̄ sunt de genere quātitatis. g̃ quātitati aliq̃d ē ↄtrariu3.

Solutio Ad h̄ dupliciť dicit'. Primo negando minorē ppt duas rōnes. Prima ē: q2 illa que dicunt' simpliciter ad aliq̃d nō sunt in genere quātitat': sed sic est de illis que dicta sunt. Nam mons d2 paru9 z miliū magnū: z nō nisi in compatione ad aliud. agit': sil'r duodecim hoīes in vico vel theatro dicim9 esse multos: in ciuitate po paucos. g̃ talia dicibilia nō sunt in p̄dicamento quātitatis. Secūda rō est: q2 talia dicibilia nō significāt quātitatē adequate: sed cognotant respectū. g̃ nō sūt in p̄dicamēto q̃ntitatis: sed ad aliquid. Secūdo dicit' negando maiorē ppt duas rōnes. Prima est: q2 qd p se ipsum nō d2: sed ad solā relationem referť: illi nihil est ↄtrariū: s3 magnū pūū zc. sūt hmōi.

ergo nõ ꝯtrariant̃. Scḋa rõ est: qꝛ si magnũ ⁊ paruũ ꝯtrariarent̃ sequerent̃ duo incõueniẽ/tia. Primũ est: ꝙ idẽ simul h̃ret ꝯtraria: cum idem sil' sit magnũ ⁊ paruũ. Secundũ est ꝙ vnũ ⁊ idẽ esset sibiipsi ꝯtrariũ cũ idem simul esset magnũ ⁊ paruũ quoꝝ vtrũqꝫ illoꝝ ẽ impossibile. Secunda instantia ẽ: locus ẽ in p̄dicamẽto quãtitat̃: ⁊ tñ locus sursuꝫ: ⁊ locꝰ deorsum ꝯtrariant̃ cũ ponant̃ sub eodẽ genere: ⁊ distent a se inuicẽ maxie: ḡ q̃titati aliq̃d est ꝯtrariũ. Ad hanc obiectionẽ nihil dicit phũs qꝛ põt solui sicut p̄ma. Primo negãdo maiorem: nam locꝰ est ad aliq̃d: sursum ṽo ⁊ deorsum in p̄dicamẽto situs. Secũdo d̃r negãdo minorẽ: nam lꝫ sursuꝫ ⁊ deorsuꝫ maxie distẽt distãtia locali: nõ tñ distãtia graduali. Scḋa ꝓprietas ẽ: quãtitas nõ suscipit mag̃ ⁊ minꝰ vt bicubitũ nõ d̃r alio magis bicubitum: neqꝫ tria dicũt̃ mag̃ tria q̃ꝫ alia. Tertia ꝓprietas est: maxie ꝓpriũ est quãtitati ꝑm eam equale vel inequale dici: vt corpus d̃r eq̃le vel ineq̃le: sil'r tempꝰ ⁊ numerꝰ: ḡ oĩs quãtitas est equal' vel inequalis. Sꝫ ꝙ sola q̃titas dicat̃ equal' vel inequalis patet: nam affectio que est qualitas nõ dicit̃ equalis vel inequalis: similiter album non dicit̃ equale vel inequale ꝑ se: sed magis simile vel dissimile: ergo maxime proprium est quantitati ꝑm eam equale vel inequale dici.

Secunda instantia

Responsio.

Secunda

Capitulum tertium de relatione: que sunt ad aliquid: quattuor eius proprietates: quod nulla substantia dicitur ad aliquid.

Prima pars

a Ad aliqd vero talia dicuntur quecumque hoc ipm qd sunt aliorum dicuntur vel quolibet aliter ad aliud: vt maius id qd est alterius dr: quia minore maius dr: et duplum dimidij duplum Similiter habitus: affectio: disciplina: positio: aliorum dicuntur: ergo ad aliqd sunt quecumque id quod sunt aliorum dicuntur. Sed alia particula diffinitionis patet: quia mons dr magnus ad alium montem: et simile alicui simile: similiter accubitus: statio et sessio sunt ad aliquid: cum positio sit ad aliqd: iacere autem stare et sedere non sunt positiones: licet de

Secunda pars. nominatiue dicantur a positionibus. Unde rela-

Prima proprietas tionis quattuor sunt proprietates. Prima proprietas est: quod relationi inest contrarietas: vt virtus contrariatur vitio: et disciplina ignorantie. Sed hoc non omnibus conuenit: quia duplici vel triplici nihil est contrarium. Se-

Secunda cunda proprietas est: relatiua suscipiunt magis et minus: vt inequale dr magis vel minus inequale: et etiam simile et dissimile: sed hoc non omnibus relatiuis conuenit: quia duplum non dicitur magis vel minus duplum.

Tertia Tertia proprietas: omnia relatiua dicuntur ad conuertentiam: vt seruus dr domini seruus: et duplum dimidij duplum: et maius minore maius:

ꝛ sic de alijs: ꝛ hoc aliqñ sub diuersis casib⁹: vt disciplina dr̄ disciplinati disciplina: ꝛ disciplinatum disciplina disciplinatũ: ꝛ simlr̄ de sensu ꝛ sensato. Sꝫ ꝯtra h̄ instat̄: qꝛ ala est relatiuũ: ꝛ tñ nõ dr̄ ad cõuertentiã: naꝫ licet sequat̄ hoc est ala: ḡ est auis ala: nõ tñ sequit̄ h̄ est auis: ḡ est ale auis: ꝛ p̱ ꝯñs nõ oĩa relatiua dicunt̄ ad cõuertentiã. Ad hoc dicit̄ ꝙ si relatiuum cõueniẽter assignet̄ ad suũ correlatiuũ dicet̄ ad cõuertentiã cum eo modo ala nõ conuenienter assignat̄ ad li auis: cum ala non sit auis vt auis est: sed vt alata: ideo debet assignari ad li alatum cũ quo dicit̄ ad conuertentiam. Et si querat aliquis quomodo fiet assignatio si correlatiuo nõ sit nomen impositũ. Dicit̄ ꝙ a relatiuo fingendum est nomen: sicut ab abstracto formatur concretum: vt remus nõ debet assignari ad naueꝫ: cum multe sint naues quarum remi nõ sunt: neqꝫ caput ad animal: cũ multa sint animalia capita nõ habẽtia: vt ostree: sed fingenda sũt hec nomina remitum: capitatum cũ quibus remus et caput ad conuertentiam dicunt̄. Et sic patet ꝙ omnia relatiua dicunt̄ ad conuertentiam si cõuenienter assignetur ad sua correlatiua. Et si querat aliquis quomodo sciri põt qñ est conueniẽs assignatio. Ad hoc dicit̄ ꝙ si velimus scire an relatiuũ bñ assignet̄ ad correlatiuũ debemus secludere a correlatiuo

Obiectio
Solutio
Questio
Responsio
Questio
Responsio

omnia q̄ accidental'r dicunt̄ de eo ipso solo re
licto: ꝛ tūc si illō qō assignatū est adhuc refe-
rat̄ ad ipm bona erat assignatio ꝛ si non: erat
mala: vt si seruꝰ assignet̄ ad dn̄m bona ē assi-
gnatio: nam secluso a dn̄o ꝙ sit hō vl' risibilis
adhuc seruꝰ dicet̄ ad dn̄m. Sꝫ si ala assigne
tur ad auem mala erit assignatio: nam seclu-
so ꝙ auis sit alata ala ampliꝰ n̄ dicet̄ ad auē
et sic facile bona fiet assignatio: si correlatiuo
nomen fuerit īpositū: Si v̄o nō fuerit debet
nomen fingi mō p̄dicto. Quarta ꝓprietas re
latiua videt̄ esse simul natura: vt si duplū est
dimidiū est: ꝛ si seruꝰ est dn̄s ē: ꝛ ecōtra si nō ē
dimidiū duplū nō est: sed h̄ nō oībꝫ relatiuis
cōuenit. Primo qꝛ scibile ꝛ scia sunt relatiua
ꝛ tn̄ scibile est p̄us scia: ḡ nō oīa relatiua sunt
simul natura. Minor patet tripl'r. Primo qꝛ
in paucis vel nullis habemus sciam nisi res
p̄us fuerint: ḡ scibile p̄us est scia. Secūdo qꝛ
si scibile nō est: scia nō est: sꝫ licet nō sit scia ad
huc pōt esse scibile: qꝛ quadratura circuli ē sci
bil': ꝛ tn̄ eiꝰ nō est scia: ḡ scibile p̄us ē scia. Ter
tio qꝛ aīali corrupto corrumpit̄ scia: nō auteꝫ
corrumpit̄ scibile: ḡ scibile p̄us est scia. Scdō
ꝓbat̄ ꝙ h̄ nō ꝯueniat oībꝫ relatiuis. Nā sensi
bile ꝛ sensus sunt relatiua: ꝛ tn̄ sensibile p̄us
est sensu: igit̄. Minor patet dupl'r. Primo qꝛ
sensibili destructo destruit̄ sensus. Nā si nō ē
sensibile: nō est corpus: ꝛ si nō est corpꝰ nō est

Quarta.

sensus: Sȝ sensu destructo nõ destruit̃ sensibile: nam destructo aĩali destruit̃ sensus: ⁊ tñ adhuc manet corpus sensibile: puta corpus calidũ: dulce vel amarꝫ. Secũdo q꞉ sensus sil'r ẽ cũ sensato: sȝ sensibile puta ignis ⁊ aqua ex quibꝫ ꝯstat aĩal sunt añ aĩal: ġ sensibile p̄us ẽ sensu. Sed dubitat̃ an ne aliqua suba dicat̃ ad aliq̃d. Et videt̃ ꝙ nõ: q꞉ aliq̃s hõ nõ dicit̃ alicuiꝰ aliq̃s hõ: neqȝ aliq̃s bos alicuiꝰ aliq̃s bos: Sil'r hec manꝰ ⁊ h̄ caput: nõ dicunt̃ alicuiꝰ hec manꝰ vl' h̄ caput: etiã hõ ñ ð꞉ alicuiꝰ hõ: neqȝ bos alicuiꝰ bos: nec lignũ alicuiꝰ lignum: licet dicat̃ alicuiꝰ possessio: ġ nulla substantia ð꞉ ad aliq̃d. Jn oppositũ arguit̃ q꞉ caput ð꞉ alicuiꝰ caput: ⁊ manꝰ alicuiꝰ manus: ġ aliqua suba ð꞉ ad aliq̃d. Ad hanc dubitationem ð꞉ ꝙ si diffinitio eoꝝ que sũt ad aliq̃d sit sufficient̃ data impossibile erit saluare q̃n aliqua suba dicat̃ ad aliq̃d: sed illa nõ est sufficiens: ideo dat̃ alia que est talis. Ad aliq̃d sunt quibꝫ h̄ ip̄m esse q̃ sũt est ad aliud quodammodo se h̄re. Et cõuenit hec diffinitio solum dicibilibꝫ de genere ad aliq̃d. Ex q̃ infert̃ tale correlariũ. Si q̃s diffinite nouerit vnum relatiuoꝝ facile sciturꝰ est ⁊ reliquũ: q꞉ esse relatiuoꝝ est ad aliud: vt si q̃s diffinite nouerit q̃d est duplũ facile cognoscet respectu cuiꝰ est duplũ: sicut si aliq̃s cognoscat aliq̃d esse melius cognoscet etiã quo ip̄m est melius. Et sic

Tertia ps.

Dubitatio

Conclusio

Diffinitio

Correlariũ

patet ꝙ manꝰ ⁊ caput nõ sunt ad aliq̄d: nam quis põt cognoscere q̄d manꝰ ⁊ q̄d caput nõ cognoscēdo cuiꝰ est caput: ⁊ cuiꝰ est manꝰ. Et sic cõiter ptꝫ ꝙ nulla suba dr̄ ad aliq̄d. Unde difficile est de hac materia determinare nisi fuerit sepius ptractata. Fuit tñ mota hec dubitatio: q̄z dubitare de singulis nõ est inutile.

Capitulum quartum de qualitate: q̄d sit qualitas: quot sunt eius spēs: que sūt qualia: quot sunt ꝓprietates qualitatis.

Prima ps
Diffinitio
Pria spēs
Compatio

Qualitas sic diffinit̄. Qualitas est f̄m quã quales esse dicunt̄: ⁊ hꝫ multas spēs. Prima est habitꝰ ⁊ dispositio. Uñ habitus ⁊ dispositio differūt. Primo q̄z habitus est diuturnior ⁊ pmanentior dispositione: vt scia ⁊ virtꝰ: iusticia ⁊ castitas sūt difficulter sepabiles a subiecto si q̄s eas mediocriter sumat nisi grādis fiat pmutatio: vt ab egritudine ⁊ ab aliquo alio. Sed dispositões seu affectiones sunt facile sepabiles: vt frigiditas caliditas: egritudo ⁊ sanitas. Nã dispositus ad frigiditateꝫ cito fiet calidus nisi illa dispositio p longū tempꝰ cõuertat̄ in habitū: ergo dispositio est facile sepabilis. Et h̄ idem ptꝫ in disciplinis. Nam nõ multū retinentes licet dicant̄ dispositi: tñ nõ dicunt̄ habitū habere. Secūdo differūt: q̄z oĩs habitꝰ est dispo

sitio: cum ois hñs habitum sit dispositus ad ea que habet: sed nõ econuerso: q2 nõ omnes dispositi habent habitũ. Secũda spẽs quali tatis est naturalis potentia vel impotẽtia: vt cursor: pugillator: sanatiuũ: egrotatiuũ nõ ꝓ ut dicũt dispositiones: sed ꝓut dicũt natura lem potentiã aliquid facile faciendi: similiter durum ꝛ molle. Naз durum est qđ habet po tentiã nõ cito secari. Molle vero quod habet eiusdem impoten. iã. Tertia spẽs est passio ꝛ passibilis qualitas: vt albedo: dulcedo: ama ritudo: austeritas: frigus ꝛ calor. Qđ autem ꝑdicta sint ĩ ista specie. Patet q2 denominãt sua subiecta qualia: vt mel dicit dulce: quia habet dulcedinem: ꝛ corpus album quia ha bet albedinem. Uñ qualitas nõ dicit passibi lis soluз: q2 subiectũ eius aliquid ab ea patia tur: sed etiaз quia sensui infert passionem: vt dulcedo gustui: ꝛ calor tactui. aut quia ex ali qua passione generatur: vt albedo causata ex verecundia: et pallor ex timore causatus. Et differt passibil' q̃litas a passiõe q2 pasibil' q̃li tas ẽ ꝑmanentior ꝛ denoĩat suũ subiectũ q̃le: sз passio ẽ facile sepabilis a subiecto: ꝛ nõ de nominat suum subiectum quale. Exemplum primo in qualitatibus corporis: vt si quis a natura sit pallid⁹ vel eger ꝑ longũ temp⁹: tal' dicit simpliciť pallidus: sз si sit rubeus ꝑpter

Secunda

Tertia

Compatio

verecundiā aut pallidus ex timore nō dr̄ sim
pliciter rube⁹ vel pallidus: sed magꝭ passus.
Exemplū secūdo in qualitatibꝫ aīe: vt si q̇s a
natura patiatᷣ iraꝫ vel dementiā talis simpl'r
dr̄ demēs vel iracūdus: ꝛ tales qualitates di-
cuntᷣ passibiles. Sꝫ si q̇s vno tp̄e magꝭ irasca
tur q̄ꝫ alio: nō ꝓpter h̄ simpl'r dicitᷣ iracūdus
Quarta. ꝛ talis ira dr̄ passio. Quarta spēs est forma ꝛ
circa h̄ aliq̇d ꝯstās figura: vt rectitudo ꝛ cur-
uitas: triangulus: quadrangulus: q̄ denomi
Questio nant sua subiecta qualia. Et si q̇s querat an
asperū: leue: rarū ꝛ densum sint ī ista specie cū
Solutio tn̄ videantᷣ positionem significare. Ad h̄ dr̄ ꝙ
sic: qr significāt ordinē partiū ad se in uicē: vt
patet p̄ eoꝝ diffinitiones. Naꝫ spissum ē cui⁹
p̄tes sibi ꝓpinque sunt. Rarū v̄o cui⁹ partes
distāt ab inuicē. Leue aūt cui⁹ p̄tes sibi iacēt
Questio in rectū. Asperum cui⁹ vna p̄s est sup̄ioꝛ: alia
Solutio v̄o inferioꝛ. Et si querat iteꝝ aliq̇s an ne sint
plures spēs qualitatis. Dicitᷣ ꝙ foꝛtasse sunt
plures: sed nō solēt vulgaritᷣ assignari alie q̄ꝫ
Secūda p̄s iste quattuoꝛ. Qualia dicuntᷣ que ſm hec de
noīatiue dicuntur: vel quōlibet aliter ab his.
Prima p̄ticula p̄tꝫ: qꝛ candid⁹ dr̄ denoīatiue
a candoꝛe: grāmatic⁹ a grāmatica: a iusticia
iustus. Secūda p̄s patet: qꝛ aliq̄n nō est no-
men abstracto impositū: ꝛ tūc ꝯcretum nō dr̄
denoīatiue: vt cursoꝛ ꝛ pugillatoꝛ: qꝛ eoꝝ ab-
stracta nō sūt imposita: licet bn̄ dicantᷣ deno-

minatiue qñ sunt in p̄ma specie: etiã aliqñ cõ
cretum lȝ hẽat abstractũ impositũ: nõ tñ con
uenit cũ eo in p̄ncipio dictionis: vt studiosus
respectu virtutꝭ: ꝛ ideo nõ dꝛ denoĩatiue a vir *Tertia ps*
tute. Uñ qualitatis tres sũt ꝓprietates. Pri *Prima pro*
ma est: qualitati inest ꝯrietas ſm q̄ quale est: *prietas*
vt albedo nigredini: ꝛ iustũ iniusto ꝯriantᷣ: sȝ
h̄ nõ omnibꝫ qualitatibꝫ ꝯuenit: qꝛ neqꝫ rube
dini neqꝫ pallori aliq̄d est ꝯtrariũ. Ex hac ꝓ
prietate sequitᷣ si vnũ ꝯrioꝝ fuerit quale reli
quũ erit quale: vt cũ iusticia iniusticie ꝯtraria
sit si iusticia est de p̄dicamẽto q̄litatis: etiaȝ et
iniusticia: qꝛ nullũ dicibile alteriꝰ p̄dicamenti *Secũda*
iusticie ꝯtrariabitᷣ. Secũda ꝓprietas est: qua
litas suscipit magꝭ ꝛ minꝰ: vt iustũ dꝛ magis
ꝛ minꝰ iustũ: ꝛ silr candidũ: nõ tñ ꝯuenit hec
omnibꝫ q̄litatibꝫ: qꝛ iusticia nõ dꝛ magꝭ ꝛ mi
nus iusticia neqꝫ etiã sanitas: licet grãmaticũ
iustuȝ ꝛ alia taliũ abstractoꝝ ꝯcreta p̄dicentᷣ
cũ his aduerbijs magis ꝛ minꝰ: silr triangu
lus ꝛ quadrangulus nõ suscipiũt magꝭ ꝛ mi
nus: qꝛ oẽs trianguli ꝛ quadranguli equalitᷣ
suscipiũt rõnẽ circuli quare nõ oĩa qualia su *Tertia.*
scipiũt magꝭ ꝛ minꝰ. Tertia ꝓprietas ꝓpriũ
est qualitati ſm eam sile vel dissimile dici. Et
hec omni ꝛ soli q̄litati cõuenit. Sȝ dubitaret
aliq̄s circa p̄dicta: qꝛ multa que posita sũt in
p̄dicamento q̄litatꝭ assignabantᷣ in p̄dicamẽ
to relationis quare alicui videtᷣ q̄ idem sit in

Solutio diuersis p̄dicament͡. Ad hoc rn̄det̃ dupliciť. Uno mō q2 in oīb9 dicibilib9 sic est vel in pluribus q̄ gen9 est ad aliqd ⁊ nō spēs: vt disciplina dr disciplinati disciplina: ⁊ tn̄ neq3 grāmatica neq3 musica dicunť ad aliqd. Secūdo dr q̄ nō est incōueniēs ide3 in diuersis generib9 annūerare cum tn̄ dicať esse diuerso modo in illis generibus:

Capitulum quintū de actione passione ⁊ alijs quattuor p̄dicamētis quot sūt ꝓprietates actiōis ⁊ passionis: ⁊ q̄ determinatio sit faciēda de alijs p̄dicametis.

Prima proprietas — a — Gere ⁊ pati duas habēt ꝓprietates. Prima est: agere ⁊ pati suscipiūt contraria: vt calefacere huic qd ē frigefacere: ⁊ calefieri huic qd est frigefieri: ⁊ ꝯtristari huic qd est delectari ꝯtrarianť. Secunda — Secūda ꝓprietas est: agere ⁊ pati suscipiūt mag͡ ⁊ min9: vt calefieri dr magis ⁊ min9 calefieri: ⁊ silr ꝯtristari. Et hec sufficiāt de actiōe ⁊ passione.

Caplm sextū de situ: qn̄: vbi ⁊ habitu.

Prima ps. — f — Ed de situ dictū est in p̄dicamēto ad aliqd que sūt illa: q̄ dicūť denoīatiue Scda ps — a positionib9. De reliqs vo. s. vbi: qn̄ ⁊ hr̄e eo q̄ manifesta sūt nihil aliud diceť q̄3 in diuisione p̄dicamētoꝝ dictū est vbi data sunt exempla de dicibilib9 hoꝝ p̄dicamentoꝝ ⁊c:

Tractatus tertiꝰ est de postp̄dicamē-tis: ⁊ ꝯtinet qn̄q̄ capl'a. Capitulū primū de oppositione: quotuplex est oppositio q̄ sunt relatiua opposita: quotuplicia sunt ꝯtraria: que sūt priuatiue opposita ⁊ quō differūt a relatis: quō ꝯtradictio ab alijs differat: ⁊ que sūt ꝓprietates ꝯtrarioꝝ.

Dicit᷑ alterū alteri opponi quadru-pliciter. Primo vt ad aliq̄d siue re-latiue: vt duplū dimidio. Secūdo modo vt ꝯtraria: vt bonum malo. Tertio mō: vt habitꝰ et p̄uatio: vt cecitas vi-sui. Quarto mō: vt affirmatio ⁊ negatio: vt se-det ⁊ nō sedet. Vn̄ relatiue opposita sūt que ea ipsa q̄ sunt oppositoꝝ dicunt᷑: vel quōlibet aliter ad aliud: vt duplū dimidij duplū: disci-plina disciplinati disciplina: ⁊ disciplinatum disciplina disciplinatū. Sed ꝯ̄ria a relatiuis dr̄nt: q2 nō sic referunt᷑ ad inuicē: vt malū nō d2 boni malū: sed bono contrarium: ⁊ similit᷑ de albo. Unde duplicia sunt cōtraria sc3 me-diata et im̄ediata. Contraria mediata sunt quorum subiecto susceptibili existente necesse est alteꝝ eoꝝ inesse: vt sanū ⁊ egrū respectu animalis: par ⁊ impar abundans ⁊ perfectū respectu numeri. Unde aīali ex̄nte necesse est ip̄m esse egrū vel sanū: nec ē int᷑ ea mediū. sed

Margin notes: Diuisio — Prima ps — Secūda ps. — Diuisio

ꝯtraria mediata sunt quoꝝ subiecto suscepti
Diuisio bili existente nõ est necesse alteꝝ eoꝝ inesse. Et illa
sunt duplicia. Nam quibusdã medijs nõ sunt
noĩa imposita: sꝫ sumẽda sũt ꝑ abnegationẽ
extremoꝝ. vt inter prauũ ⁊ studiosum que sunt
ꝯtraria mediata respectu hoĩs sumenduꝫ est
illud ꝯtrariũ qđ neqꝫ est prauũ neqꝫ studiosũ
sed quibusdã medijs noĩa sũt imposita: vt inter
albũ ⁊ nigrũ que sunt ꝯtraria mediata respectu
Tertia ps. corporis mediat rubeũ vel pallidũ. Priuatiue
autem opposita sunt que hñt fieri circa ideꝫ ob-
iectuꝫ ordine irregressibili ⁊ tpe determinato a
natura: vt edentulũ non dꝛ qđ nõ hꝫ dentes:
neqꝫ cecũ qđ nõ habet oculos sꝫ qđ nõ habet
Correlariũ dentes vl' oculos cũ natũ est hr̃e. Unñ priuari
⁊ habere habitũ nõ sũt habitꝰ ⁊ ꝑuatio: ⁊ tñ
eodẽ mõ opponunt̃ sicut habitꝰ et priuatio.
Prima ps ptꝫ: qꝛ cecũ esse est ꝑuari: ⁊ cecitas
est ꝑuatio: ⁊ tñ cecitas nõ ẽ esse cecũ: nã hõ dꝛ
eẽ cecꝰ ⁊ ñ cecitas: ergo ꝑuari nõ ẽ ꝑuatio. Scđa
ps patet ꝑ sile: qꝛ ea q̃ sunt sub affirmatione
⁊ negatione opponunt̃: vt affirmatio ⁊ nega
tio: ergo etiam ꝑuari ⁊ hr̃e habitũ opponunt̃: vt
habitꝰ ⁊ ꝑuatio. Unñ habitꝰ ⁊ ꝑuatio differũt
a relatiue oppositꝭ: qꝛ nõ referunt̃ ad inuiceꝫ
sicut relatiue opposita: vt visus nõ dꝛ cecita-
tis visus: silr cecitas nõ dꝛ visionis cecitas: lꝫ
Compatio. dicat̃ visionis ꝑuatio. Et differũt etiã a ꝯtra-
rijs qđ patet duabꝫ rõnibꝫ. Prima est: qꝛ cõ-

traria vel sunt imediata vel mediata q̃p vnū inest a natura: vl' mediata quoꝝ neutrū inest a natura: sed ab his trib⁹ differūt ꝑuatiue op posita: ḡ dr̄nt a ꝯtrarijs. Minor ptꝫ ꝑmo de ꝑmis: q2 in ꝯtrarijs imediatis necesse est sub iecto susceptibili exn̄te alterū eoꝝ inesse: vt si aīal est ipm̄ est sanū vl' egrū: sed nō est necesse vnū ꝑuatiuoꝝ inesse nisi tp̄e determīato a na tura. De secundis patet: q2 in talib⁹ cōtrarijs vnū determinate semp̄ inest sic ꝙ alteꝝ nō po test inesse: vt nō est possibile ignē esse frigidū: neqꝫ niuē esse nigram. Sꝫ in ꝑuatiue opposi tis vnū aliqñ inest ⁊ postea alterū. De tertijs patet: q2 in talib⁹ nunq̄ꝫ necesse est esse in sub iecto: vt nō est necesse hoīem esse albuꝫ vel ni grum: sꝫ in ꝑuatiue oppositis necesse ē alterū inesse tp̄e determinato a natura. Secūda rō est in omnib⁹ ꝯtrarijs nisi vnū eoꝝ insit a na tura pōt fieri regressus de vno in alterū: vt ꝙ nūc est sanū pōt esse egrū: ⁊ qđ est album pōt esse nigrū: sed in ꝑuatiue oppositis nō fit re gressus de ꝑuatione in habitū: vt q̇ cec⁹ est nō pōt fieri vidēs: neqꝫ calu⁹ comat⁹: neqꝫ eden tulo pn̄t oriri dētes. Sꝫ ꝯtradictorie ab alijs differūt: nam in eis necesse est vnū esse verum vl' falsum: sꝫ nō in alijs: cū alia opposita sint incōplexa: mō nullū incōplexum est verū vel falsum. Et si dicat aliqs ꝙ oppositiones con trarie ꝑuatiue ⁊ relatiue nō solū inueniūt̄ in

Quarta ps
Compatio

Autoritas
Obiectio.

Solutio incōplexis: sed etiā in cōplexis. Ad hoc dicit̃ q̄ dato q̄ h̄ sit verū: adhuc oppositio ꝯtradictoria differt ab alijs oppositionib⁹. Nam in alijs oppositionib⁹ nō est necesse vnū verū eē ⁊ alterꝝ falsum: vt si sortes nō sit vtraqȝ istaꝝ est falsa: sortes est san⁹ ⁊ sortes est eger. Silr̃ si socrates sit ⁊ nō sit temp⁹ determinatum a natura vtraqȝ istaꝝ est falsa: socrates est cec⁹ ⁊ socrates est videns. Silr̃ iste due pn̄t simul esse false: socrates est pater: socrates est fili⁹: sed in ꝯtradictorijs necesse est vnū oppositorum esse verū ⁊ alterū falsuȝ: vt siue socrates sit siue nō: altera istaꝝ est falsa ⁊ altera vera.

Quinta ps socrates languet ⁊ socrates nō languet. Un̄ ad maiorē noticiā ꝯtrarioꝝ ponunt̃ q̄nqȝ ꝓ-

Prima proprietas prietates quaꝝ p̄ma est: Bonum semꝑ ꝯ̄riat̃ malo: vt sanitas languori: iusticia iniusticie: fortitudo debilitati: malū aūt cōtrariat̃ bono ⁊ aliqn̄ malo: vt suꝑabundantia egestati: licet hoc in paucioribus accidit.

Secunda Secūda ꝓprietas nō est necesse si vnū ꝯtrarioꝝ sit alterum esse: Nam si oīa aīalia essent alba vel sana: essent albedo vl' sanitas: ⁊ tn̄ nō esset egritudo neqȝ nigredo.

Tertia Tertia ꝓprietas: si vnū ꝯtrariorum sit: alterū nō est: vt si socrates est sanus: nō est languidus.

Quarta Quarta ꝓprietas: cōtraria sunt circa idem gen⁹: vt sanitas ⁊ languor in aīali albedo ⁊ nigredo in corꝑe: vel circa idem specie: vt iusticia ⁊ iniusticia in aīa.

Quinta Quinta pro-

prietas: omnia ɔtraria vel sunt in eodem ge-nere: vt album ⁊ nigrū sub colorato: vel in cō-trarijs generibꝫ: vt iusticia sub virtute: ⁊ iniu-sticia sub vitio: vel sunt ɔtraria genera: vt bo-num ⁊ malum que nō sunt in genere moris: sed sunt contraria genera.

Capitulum secundum de secūdo post p̄dicamento que sunt modi prioris.

PRius dicit̄ quadrupliciter. Primo mō aliquid dr̄ esse prius altero ꝓprie ſm tempus: ⁊ sic qđ est antiquiꝰ ⁊ senius dr̄ priꝰ. Secūdo mō aliqđ dr̄ p̄us a quo non cōuertit̄ subsistēdi ɔña: vt vnū est p̄us duobꝫ Nā si duo sūt tūc ɔñs est vnū esse: sꝫ nō oportet si vnū sit duo esse. Tertio mō aliqđ dr̄ p̄us altero ſm ordinē vt ī grāmatica elemēta p̄ora sunt syllabis ⁊ ꝓhemiū pꝰ narratione. Quarto mō aliqđ ē p̄us altero: qr meliꝰ est ⁊ honorabiliꝰ: ⁊ sic plurimi cōsueuerūt honorabiles apud se p̄ores dicere: lꝫ iste modꝰ sit nūc alienissimꝰ. Sed p̄ter illos modos aliqđ pōt dici p̄us altero q̄nto mō a q̄ ad alterū ɔuertit̄ subsistendi ɔña ⁊ ipsuꝫ est causa alteriꝰ: vt hoīeꝫ esse aīal est p̄us q̄ꝫ istam esse verā: hō est aīal. Naꝫ licet sequat̄ hō est aīal: ḡ hec est vera hō est aīal ⁊ econtra: tm̄ hoīem esse aīal est causa quare ista est vera hō est aīal. Quia ab eo qđ res est vel nō est: oro dicit̄ vera vel falsa.

Prima ps.

Secūda ps

Capitulum tertium de tertio postpdicamēto quot sunt modi simul.

Simul dr multipliciť. Primo mō aliq̄ dicunť esse simul quoꝝ generatio ē in eo tpe. Secūdo mō aliq̄ dicunť simul esse a quibꝫ ꝯuertiť subsistendi ꝯñа: ꝛ neutrū est causa alteriꝰ: vt duplū ꝛ dimidiuꝫ. Tertio mō aliqua dicunť simul que ex opposito diuidunt idem genꝰ: vt volatile gressibile ꝛ alatile que diuidūt aĩal sunt simul. Et sic patet q̄ simul diciť tribus modis qui dicti sunt.

Capitulum quartū de quarto postpredicamento quot sunt species motꝰ ꝛ quo modo contrariantur ad inuicem.

Prima ps. Motus sex sunt spēs: scꝫ generatio: corruptio: augmētatio: diminutio: alteratio: ꝛ loci mutatio. Et differūt ab inuicem: qꝛ neqꝫ generatio ē corruptio: neqꝫ augmentatio est diminutio: neqꝫ alteratio ē ꝑm locū mutatio: g̃ ille spēs differūt ab inuicem. Itē etiā nō oportet id qđ augmētať alterari. Nam q̄drangulus circūposito gnomone creuit: ꝛ tn̄ nō est alteratꝰ: ꝛ sic spēs motꝰ distin-

Secūda ps. guūť ab inuicē. Sꝫ q̄ ab inuicē opponāť patet: qꝛ motꝰ opponiť quieti ꝑuatiue. Generationi aūt opponiť corruptio ꝯtrarie: ꝛ similiť augmentationi diminutio. Mutationi autē ꝑm vnū locū ꝯtrariať mutatio in ꝯriū locuꝫ:

vt motus sursum deorsum. Et si͡lr de altera-
tione: licet nō sit facile ei assignare ꝯtrarium:
tñ alterationi ꝓm vnā qualitatē ꝯtrariatur alte
ratio ꝓm ꝯtrariam qualitatē: vt albefactioni
nigrefactio.

Capitulum quintum de vltimo post-predicamento quot sunt modi habere.

Habere dr multis modis. Uno mō dr Primus ps
b aliq̄d habere qualitatē: vt virtutē vel
disciplinā. Secūdo mō quātitatē: vt
magnitudinē. Tertio mō aliq̄d dr habere ea
que circa corpus sunt: vt vestimentū vel tuni
cam: aut ī membroꝝ anulū in manu. Quar-
to mō aliq̄d dicitur habere membrū: vt pedem
vel manū. Quinto mō aliq̄d dr habere ꝯten-
tum: vt modiū grana tritici: vel lagena vinū.
Sexto mō aliq̄d dr habere possessionē: vt do-
mum vl' agrū. Ultimo vir dr hr̄e vxorē: et etiā
vxor dr habere virū. Et iste modus est alienis-
simus: q2 vir nō dicitur habere vxorē: nisi q2 cum
ea sociatur. Et licet sint plures modi habere tñ Secunda ps
q̄nq2 ꝯsueuerunt enumerari q̄ sunt enūerati.
Et sic est finis libri p̄dicamentoꝝ.

Sequitur primus liber perihermenias primo ponitur ꝓhemiū in quo ostenditur de quibus in hoc libro determinatur: et ponuntur subordinatio et diuisio signorum.

Liber primus de interpretatione seu

enūciatione est de enūciatione de inesse: cui⁹ subiectū et p̄dicatū simplicia sunt. Et ꝯtinet duos tractat⁹. Tractat⁹ p̄m⁹ est de partib⁹ enūciationis ꝛ genere eius et ꝯtinet quattuoꝛ capitula. Capitulum p̄mū est ꝓhemiale de intentiōe dicēdoꝝ

Pria ps

PRimum oportet ꝯstituere q̄d sit nomen ꝛ quid verbū: postea q̄d affirmatio ꝛ negatio: deinde q̄d enunciatio et orō. Sunt ḡ ea q̄ sūt ī voce eaꝝ que sūt in aīa passionū note: ꝛ ea que scribunt̄ eoꝝ que sūt in voce. Et differūt hec signa ab inuicē: q2 passiones sunt eedē apud oēs: voces aūt ꝛ scptu re nō sunt eedē apud oēs: ꝛ de istis plura dicent̄ in libro de aīa. Vn̄ sicut in intellectu sūt q̄dam ꝯceptus veri vl' falsi: ꝛ alij nec veri nec falsi: ita ꝛ in voce. Nam circa cōpositionē ꝛ et diuisionē est veritas ꝛ falsitas. Vn̄ nomina ꝛ verba sunt silia illis que sunt sine cōpositiōe ꝛ diuisione: vt homo ꝛ albū: que neq3 v̄a sunt neq3 falsa. Qd̄ patet sic: q2 hyrcoceru⁹ ꝛ alia noia cōposita si p̄ se ponant̄ nō significāt verum neq3 falsum: cū nō significēt esse vel non esse: ḡ a maioꝛi nullū nomen significat veru3 vel falsum.

Secūda ps
Auctoritas
Prima cōparatio
Secunda
Auctoritas
Tertia

Caplm̄ secundū de noīe quid sit nomen et qualiter intelligat̄ eius diffinitio.

Nomen est vox significatiua sm placitum sine tpe: cuius nulla ps est significatiua sepata finita et recta. Quod aut partes nois nihil significent patet: quia ptes nominis copositi: vt equifer⁹ nihil significat: ergo neq3 ptes nominis simplicis: tenet ↄsequentia a maiori. Sed est differentia int partes nois simplicis ꝛ compositi: quia licet ptes nominis copositi nihil significet: vident tamen significare: partes vero nominis simplicis neq3 significant neq3 videt significare. Sed q nomen ad placitum significet patet. quonia soni ferarum illitterati: q2 non ad placitum significant no sunt noia: ergo nomen significat ad placitum. Quod aute sit vox finita patet: quia no homo no est nomen: neq3 affirmatio neq3 negatio: sed est nomen infinitum: ergo nome debet esse vox finita. Et q sit recta patet: q2 cathonis cathoni ex eo q sunt obliqua no sunt nomina. Et licet habeat eundem modu significandi essentiale cum noie: tamen differunt ab eo: quia si nomini addat verbum psentis vel alterius temporis fit oro vera vel falsa. S3 per hoc q nomini obliquo additur verbum no fit oratio vera vel falsa: quia qui dicit cathonis est vel no est: nec dicit verum nec falsum cum no dicat congruum. modo verum et falsum presupponunt congruum.

Prima ps
Secuda ps.
Compatis

Capitulum tertium de verbo quid sit verbum: et quo conueniat cum nomine.

Prima ps — V Erbū ē qd̄ ꝯsignificat temp⁹: cui⁹ ps extra nihil significat: ⁊ est semꝑ eorū que de altero dicunt̄ nota. Et dʒ quod ꝯsignificat temp⁹: qʒ ꝑ hoc verbū differt a nomine: vt cursus nomē est: qʒ sine tempꝛe significat: currit ꝟo ꝟbū: qʒ cōsignificat temp⁹. Et dicit̄ ⁊ est semꝑ eorum ⁊c. qʒ verbū est copula vniens ꝑdicatū accidentale vel essentiale cū

Secūda ps — subiecto. Et debet addi finita: qʒ nō currit: nō laborat nō sunt ꝟba: licet significēt temp⁹: sʒ sunt ꝟba infinita: qʒ pn̄t dici tam de eo qd̄ est ꝙ̄ de eo qd̄ nō est: silr̄ debet addi recta: qʒ curret currebat que significāt temp⁹ futurū vel ꝑteritū nō sunt ꝟba cū ꝟbū significet temp⁹

Tertia ps. — ꝑsens. Vn̄ ꝟba ꝼm se dicta sunt noīa ⁊ significant aliquid: qʒ ꝯstituūt intellectū audient̄ cui audiēs acq̄escit: ⁊ tn̄ nō significant esse vł

Obiectio. — nō esse. Et si querat aliq̄s: ex quo ꝟba siłia sūt

Solutio — noībꝫ: an ne solū ꝟbū possit cōponere orōnē.

Auctoritas — Ad hoc dʒ ꝙ nō: qʒ ipsum est si purū dixeris nihil significat: ꝯsignificat aūt quandā cōpositionē: quā sine extremis nō est intelligere.

Capitulum quartum de oratione: quomodo diffinitur.

Prima ps — O Ratio est vox signicicatiua: cui⁹ ptiū aliquid significatiuū est seꝑatim: vt

dictio nõ vt affirmatio :vt hõ significat aliqd
ſʒ nõ vt affirmatio vel negatio:licet ex ipſo cũ
aliquo addito fiat affirmatio vel negatio. Et
ſi querat aliqs : an quelibet ps orõnis aliqd Scda ps.
ſignificet. Ad h dicit ꝙ nõ: quia ſyllaba nois
nihil ſignificat: vt iſta ſyllaba rex in iſto noie
ſorex nihil ſignificat: licet ptes nois cõpoſiti
nõ accepte vt ptes aliqd ſignificent. Qd autẽ
orõ ſignificet ad placitũ:patet qꝛ ipſa non ſi-
gnificat ſicut inſtrm virtutis naturalis:ſed p
impoſitionẽ: ḡ ipſa ſignificat ad placitum.

**Tractatus ſecũdus eſt de enũciatio-
ne de ineſſe ſimplr et ſimpliciũ extremo-
rum:et cõtinet qttuoꝛ capitula. Capitu-
lum pꝛimum de enũciatione : quomodo
diffinitur et quot modis diuiditur.**

[E]nunciatio eſt nõ ois oꝛatio: ſʒ illa Prima ps
in qua verũ vel falſum eſt. Vñ nõ
ois orõ ſignificat verũ vel falſum:
vt patet de orõne depcatiua ⁊ alijs
que magis ſpectant ad rhetorẽ vel poetaʒ q̃z
orõ enũciatiua que ſpectat ad logicũ. Unde
enũciatio tripl'r diuidit. Pꝛimo ſic. Enũcia- Scda ps.
tionũ quedã eſt vna:altera vo plures. Enũci- Pꝛia diuiſio
atio vna eſt illa que vnũ de vno ſignificat: vel
eſt ꝯiunctione vna. Sed enũciatio plures eſt Corelariũ
que nõ vnũ ſed plura ſignificat inconiuncte.
Ex quo pʒ ꝙ nomen vl' verbum p ſe ſumptũ

est dictio et non enũciatio: q2 neq3 verum neq3 falsum significat: neq3 si quis interroget p no men vel verbũ vere aut false interrogabit. Se cũdo diuidit sic. Enũciationũ vnarũ quedam est vna simplr: alia est vna coniunctione. Un enũciatio vna simpliciter non est illa que caret ptibus: q2 necesse est oẽm enũciationẽ ꝯstitui ex verbo vl' ex casu verbi. Et ideo diffinitio hoĩs puta aĩal gressibile bipes que est vna: non q2 ptes sibi ꝓpinque sint: sed sicut dr in libro de aĩa nõ dicit enũciatio: q2 in ea nõ ponit vbũ. Sed enũciatio vna simplr est que aliqd vnũ de aliquo enanciat mediante aliqua copula. Enũciatio vero vna cõiunctione est illa que est cõposita ex enũciatiõibus vnis simplr. Tertio sic diuidit. Enũciationũ vnarũ alia est affir matiua: alia est negatiua. Affirmatio est enũ ciatio alicuius de aliquo. Negatio vero est enũ ciatio alicuius ab aliquo.

Secunda Diuisio

Tertia di.

Capitulum secundum quid est oppositio: et quot modis dicitur.

Prima ps.

Omnis affirmatio habet aliquã negationẽ oppositã ꝯtradictorie et econtra patet: nam sicut ꝯtingit affirmare qd est esse: ita ꝯtingit negare qd est nõ esse: et sicut ꝯtingit affirmare qd nõ est esse: ita ꝯtingit negare qd nõ est esse. Et silr in alijs que nõ sunt pñtis temporis: g͂ omni affirmationi est nega

tio opposita: ꝯtradictorie ⁊ ecõtra. Vñ ꝯtradictio ẽ affirmatio ⁊ negatio opposite eiusdẽ de eodẽ: ⁊ sic de aliis ꝑticulis que ponunt̃ in diffinitione elenchi. Vñ ad videndas spẽs oppositionis ponunt̃ due diuisiões. Prima est: signoꝝ quedam sunt vl'ia: alia sunt singularia. Uniuersale est qđ de pluribꝫ natum est ꝑdicari: vt homo. Singulare vo nõ: vt plato. Secũda diuisio: Enũciationũ quedam est de subiecto vl'i: alia de subiecto singulari. Unde ꝯtrarie sunt ĩ quibꝫ aliqđ ꝑdicatũ enũciat̃ de aliquo subiecto vl'i vl'r sumpto ĩ vna affirmatiue: ⁊ in alia negatiue: vt oĩs homo est albꝫ. nullus hõ est albꝫ. Sꝫ subcõtrarie sũt in qbꝫ aliqđ ꝑdicatũ enũciat̃ de aliquo subiecto vl'i nõ vl'r sumpto ĩ vna affirmatiue: ⁊ in alia negatiue: vt in istis hõ est albꝫ: homo nõ est albꝫ in quibꝫ subiectũ nõ tenet̃ vl'r: q2 nõ sumit̃ cũ hoc signo oĩs qđ nõ est vl'e: sed signat q̃dãmõ vniuersal'r. Et si querat aliquis: an ne de vniuersali vniuersalit̃ sumpto aliquid enũciat̃: ita vniuersale vniuersaliter sumptum possit enũciari de aliquo. Ad hoc respondet philosophus ꝙ nulla erit affirmatio vera: in qua ꝑdicetur vniuersale vniuersaliter sumptum. Sed contradictorie sunt ille ĩ quibus enunciatur aliquod predicatum de aliquo subiecto vniuersali vniuersaliter sumpto in vna: ⁊ in alia non vniuersaliter: in vna affirmatiue:

Scđa ps.
Pria diuisio.
Secunda
Contrarie
Subcõtrarie
Questio
Responsio.
Cõtradictorie

et in altera negatiue: vt hō est albꝰ: nullus hō est albꝰ. Silr oīs hō est albꝰ: ꝛ hō nō est albꝰ.

Capitulum tertium de legibus ꝑpositionum oppositarum: ꝛ quid sit affirmatio vna: ꝛ quid affirmatio plures.

Diffinitio Prima ps

Contrarie sūt vniuersalis affirmatiua et vniuersalis negatiua: vt oīs homo est iustus: nullus hō est iustꝰ. Vñ lex caꝝ talis est ꝙ nō pñt esse simul vere. Sꝫ lex ꝯtradictoriaꝝ talis est ꝙ necesse est vnaꝫ esse verā ꝛ alterā falsam siue sint de subiectis cōmunibꝰ siue singularibꝰ: vt socrates est albus socrates nō est albus.

Secunda

Sed lex subcontrariarum talis est ꝙ nō pñt simul esse false: vt non oīs hō est albꝰ: ꝛ qdam hō est albꝰ: pñt aūt simul esse vere: vt patet tribꝰ exemplis. Primū est: iste sunt simul vere hō est albꝰ: nō est hō albus. De secūda patet qꝛ si fit aliqd nō est: sed hō fit albꝰ: g̊ homo nō est albꝰ. Secundū est: iste sunt vere hō est probꝰ: ꝛ hō nō est probus. De secūda patet: qꝛ hō est turpis: g̊ nō est probus. Tertium exemplū est: hō est pulcher: hō nō est pulcher. De secūda ptꝫ: qꝛ hō est fedus ergo hō nō est pulcher.

Obiectio

Et si dicat aliqs ꝙ ista nō est homo albꝰ ꝯtradicit huic hō est albus. g̊ si ille simul stent: contradictorie simul erūt vere.

Solutio

Ad hoc dꝛ ꝙ hec nō est homo albꝰ nō capitur vt tm̄ valet sicut ista: nemo est albꝰ: sed

vt tm̄ valet sicut hec homo nō est alb⁹. Ex di/ Correlari
ctis patet qm̄ vnius affirmationis est vna ne
gatio opposita. Patet q2 oportet illud idem
negatione negare ꝙ affirmatio affirmat: q2 si
negatio aliud negaret q̄ȝ affirmatio affirma/
ret iam nō esset ei opposita: sed esset ab ea di/
uersa: ḡ omni affirmationi ē vna negatio op/
posita: vt huic oīs hō alb⁹ ē: opponit̄ ista que
est: nō omnis hō alb⁹ est: ⁊ sic de terminis sin Correlariū
gularib⁹ exemplificari pōt. Patet etiā ꝙ vni
negationi ē vna affirmatio opposita ⁊ ꝙ enū
ciationū quedā sunt ꝯtrarie: quedā ꝯtradicto
rie: ⁊ quedā subcontrarie. Vn̄ affirmatio vel Secūda ps
negatio vna est que vnū de vno significat siue
vl'r siue nō vl'r: vt hec oīs hō ē alb⁹: nō oīs hō ē
alb⁹: nullus hō est alb⁹: q̇dā hō est alb⁹: si albū
vnū significat. Sȝ affirmatio vl' negatio plu
res est qn̄ vnū nomen est impositū ad signifi
candū plura diuersis ꝯceptib⁹: vt si tunica si/
gnificet hoīem ⁊ equū: tūc ista affirmatio tu/
nica est alba nō est affirmatio vna: quia nihil
differt dicere tunica est alba: ⁊ dicere homo ē
alb⁹: equus est alb⁹: modo ille due nō sūt vna
affirmatio. Et sic patet ꝙ in contradictorijs
de p̄senti: ⁊ de p̄terito necesse est vnam parteȝ
esse veram: ⁊ alteram falsam: nō auteȝ in sub
contrarijs vel ꝯtrarijs.

Capitulum quartum de singularib⁹: de futuro contingenti an in eis vna pars

sit determinate vera: et altera determinate falsa

Prima ps. Dubitat an in propositionibus de futuro contingenti vna ps sit determinate vera: et altera determinate falsa. Et arguit primo

Ad partem negatiuam q non: quia si sic: tunc oia de necessitate euenirent: et omne quod fieret necesse esset fieri: et omne quod non fieret necesse esset non fieri: sed ons e impossibile:

Ad partem affirmatiuam igit etc. In oppositum arguit sic primo. Nam si duo proponant duas contradictorias de futuro: vnus q sortes curret cras: alter q sortes non curret cras: tunc vnus illorum dicit verum: et alter falsum: ergo vna pars est determinate vera et altera falsa. Secundo sic: quelibet enunciatio est vera vel falsa: sed quilibet illorum profert vnam enunciationem: ergo profert verum vel falsum: et non quilibet profert falsum: ergo vnus profert verum et alter falsum. Tertio sic: vel ita erit sicut vnus illorum dicit fore et tunc ita affirmans dicit verum: vel non ita erit: et tunc ita negans dicit verum: et per ons necesse est vnam partem determinate esse veram et alteram determinate falsam.

Ad negatiuam. Sed iterum probat q neutra ps sit determinate vera: quia si sic: tunc oia de necessitate euenirent: et per ons nihil fieret a casu vel ad vtrumlibet: sed ons est falsum igit: ona patet quia si sortes erit albus: tunc hec semper fuit vera sortes erit albus: et si fuit vera non potest non fuisse vera: et per ons necessario fuit vera: et sic necessario eueniet sicut ipsa significat: et per ons oia de

necessitate eueniret ꝛ nihil ꝛc. Sed in oppositum arguit ꝓbando ꝙ altera ps sit determinate vera: qꝛ vel vna eaꝝ est vera vł vtraqꝫ est falsa: sed non secundū: cū hoc sit ꝯtra legem ꝯtradictoriaꝝ: igitꝰ. Item etiā si sortes est albꝰ hec ē vera sortes est albꝰ: ꝛ si nō ē albꝰ: hec est vera sortes nō est albꝰ: ergo etiam si nauale bellū erit cras: hec est vera nauale bellū erit cras: ꝛ si nō erit: sua ꝯdictoria est vera: sed nauale bellū erit vel nō erit aliter tollerentꝰ ꝯtingētia ad vtrūlibet: igitꝰ altera illaꝝ est vera. Sed in oppositū iteꝝ arguitꝰ: ꝓbando ꝙ neutra ps sit determinate vera: qꝛ tūc oīa de necessitate eueniret: ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō oporteret ꝯsiliari neqꝫ negociari de futuris: qꝛ siue h̄ facimus siue non res non alitꝰ eueniret: sed ꝯn̄s est falsum igitꝰ: Et si dicat aliquis ꝙ si tempus ꝓpe est ī quo debet fieri futurum contingens: tunc vna ps bene est determinate vera: sed non si tempus sit multum distans. Ad hoc dicitur ꝙ nihil differt hodie dicere hoc esse futurum et ante mille annos: quia si nunc sit verum dicere ꝙ hoc erit: etiam erat verum ante mille annos Et si dicat iteꝝ aliquis ꝙ si qs ꝓtulerit duas ꝯtradictorias: tūc vna erit bene determinate vera: sed non si nullus ꝓtulerit. Ad hoc dicit phn̄s ꝙ nihil differt ad hoc ꝙ res erit vł non erit si qs affirmat illam rem fore vel nō fore:

Ad affirma.

Ad negatiuā

Obiectio.

Solutio.

Questio

Solutio

q2 ppt nrm affirmare vl' negare nihil mutat in re. Sed q[uod] ?ns illatū sc3 q[uod] oia de necessitate eueniāt sit falsu3 pt3 triplr. Primo q2 nos sumus pncipia multo[rum] que pnt fieri z nō fieri a nobis. Secūdo q2 multa sunt entia q̄ nō semp sūt actu potētia que pnt fieri z nō fieri. Tertio q2 multa pnt fieri que nō fiūt: vt vestis pōt incidi: z tn̄ nō incidit sed vetustate cōsumit: g̃ nō oia de necessitate eueniūt: sed aliqd est ?tingēs ad vtrūlibet: et sic videt q[uod] neutra ps de futuro cōtingenti sit determinate vera.

Secūda ps

Prima disti.

Pro solutione dubitatiōis ponūt due distinctiones. Pria est: iste sunt ?cedende omne qd est qn̄ est: esse est necesse: oīe qd nō est qn̄ nō est: nō esse est necesse. Sed iste sunt negande: omne qd est qn̄ est: necesse est esse: oīe qd nō est qn̄ nō est: necesse est nō esse.

Secunda

Secūda distinctio hec ppositio: hanc ppositionē vel illam esse verā est necessariū est distinguenda: q2 vel est cōposita: z tūc est vera: vel est diuisa: z tūc est falsa. Exemplū in sili: vt nauale bellū esse vel nō esse est necessariū: sed nō esse necessariū nauale bellū fore cras: neq3 est necessariū nauale bellū nō fore cras.

Responsio ad quesitu3

Istis suppositis dr q[uod] in illis de futuro ?tingenti neutra ps est determinate vera determinatione de necessario. Patet sic rōne ostensiua: q2 sicut se hn̄t res future ad fore vel nō fore: sic se hn̄t enūciationes ad veritatē vel falsitatē: s3 res future sunt in-

determinate ad fore vel ad nõ fore: ğ enũcia-
tiones de futuro sunt indeterminate determina-
tione de necessario ad veritatẽ vel falsitatem:
ita q̃ nõ est necessariũ illã ptem esse verã: neq̃
est necessariũ illã esse verã: licet sit necessariuz
hanc vel illã esse veram. Et hec de primo peri
hermias Aristotelis.

Sequit̃ de multiplicatione ppositio-
num variando aliqđ extremoꝝ penes fi
nitum ⁊ infinitum. Liber secũdus de
enũciatione cuiꝰ alterũ extremoꝝ cõposi
tum est: ⁊ de modalibꝰ. Et continet tres
tractatus. Tractatus primꝰ est de enun
ciatione cuiꝰ alterũ extremoꝝ est cõposi
tum: ⁊ ꝯtinet tria capitula. Capitulum
primũ de enũciationibꝰ quaꝝ alteruz ex
tremoꝝ est terminꝰ infinitꝰ: ⁊ ꝯñia ⁊ ꝯtra
rietate talium enũciationum ad inuicẽ.

Omnis enũciatio est ex noie: vl' no-
mine infinito. Patet q2 oĩs enũcia
tio enũciat aliq̃d de aliq̃ : s3 illđ est Prima pro
nomen vel nomen infinituz igitur.
Dictuz aũt est prius de noie: ⁊ de noie infinito:
qđ licet vnũ significet: nõ tñ est nomen: sicut
neq̃ verbũ infinitũ est vbũ. Silr oĩs enũcia-
tio est ex vbo vel verbo infinito: q2 in qualibet
enũciatione ponit̃ est fuit vel erit: vel aliquid

simile:sed q̄dlibet tale ē verbū: q2 ꝯsignificat
tempus:ḡ in omni enūciatione ē verbū. Un
pmo multiplicant̄ ꝓpositiones de est secūdo
adiacente variādo subiectū sic:hō est: hō nō
est:nō homo est: nō hō non est. Silr̄ in vlibꝫ:
oīs hō est:oīs hō nō est:oīs nō hō est:oīs non
hō nō est. Et eodē mō in pticularibꝫ ⁊ singu-
laribꝫ.⁊ silr̄ in extrinsecis tempozibꝫ.i.in illis
de pterito ⁊ de futuro. Secūdo multiplicant̄
ꝓpositiones de est tertio adiacente:⁊ pmo ille
de p̄dicato infinito: q2 qñ p̄dicat̄ est tertiū ad
iacens erunt due oppositiones:⁊ quattuoꝛ ꝓ
positiones:quaꝝ due sc3 negatiue sequūt̄ ad
affirmatiuas de p̄dicatis oppositis ⁊ nō ecō-
tra:vt istud verbū est pōt vnire h̄ p̄dicatū iu-
stus affirmatiue ⁊ negatiue: silr̄ hoc p̄dicatū
nō iustus. Et sic erunt iste quattuoꝛ ꝓpositio
nes:sc3 hō est iustus:hō non est iustus:hō est
nō iustus: hō non est nō iustus: q̄ debēt oꝛdi-
nari sicut dictum est in resolutoꝛijs. Et silr̄ in
vlibꝫ:oīs hō est iust⁹:oīs homo nō ē iust⁹:oīs
hō est nō iust⁹:oīs hō non est nō iustus. Sed
differūt vl'es ab indefinitis: q2 in indefinitis
q̄ttuoꝛ angulares ꝓpositiones pñt simul esse
vere ex eo q̄ sūt subcōtrarie:nō aūt in vlibꝫ ex
eo q̄ sunt ꝯtrarie. Silr̄ multiplicantur ille de
subiecto infinito sic:nō est hō iust⁹: nō homo
nō est iust⁹:nō hō est nōn iust⁹:nō homo nō ē
nō iustus. Et pter istas oppositiones nō erūt

Secūda pn
ꝯprima mul
tiplicatio

Secunda

Compatio

plures. Un̄ ꝑpositiones de subiecto infinito sunt ex illas de subiecto finito: q2 nō se habēt cum eis q̄ntum ad ꝯn̄as. Tertio multiplicāt ꝑpositiōes de v̄bis adiectiuis sic: oīs homo currit: oīs hō nō currit: oīs non hō currit: oīs nō homo nō currit. Et si querat aliq̄s: an negatio debeat addi signo Ad hoc d̄r ꝙ negatio debet addi termīo finito: ꝛ nō huic signo oīs: q2 omnis nō significat v̄l'e: sed q̄m v̄lr: quod patet: q2 iste due oīs homo currit: oīs hō non currit differūt ab his duab9: hō currit: homo nō currit: ꝛ non nisi q2 significant v̄lr: ḡ li oīs significat vniuersaliter. Correlariū Tertia Questio Responsio

Capitulum secundum de quibusdā ꝓprietatibus dictaꝝ enunciationum et oppositionibus ipsarum.

Unde ad maiorē declarationē p̄dictorum ponunt̄ sex notabilia. Primū est: iste due contrariant̄: omē aīal est iustū: nullū animal est iustū: tcū nō possint eē vere. Sz iste nō ꝯtrariant̄ aīal est iustū: aīal nō est iustū: cū possint sil' esse vere. Secūdū notabile a negatiua de p̄dicato finito v̄l' infinito seq̄t̄ affirmatiua de p̄dicato opposito posita ꝯstātia subiecti an̄t; vt bn̄ sequit̄ nullus hō est iust9: ḡ oīs hō ē nō iust9: Sil'r aliq̄s hō nō est iust9: ḡ aliq̄s hō est non iustus: sed necesse est aliquem hominem esse. Et si dicat aliquis ꝙ prius dictum est ꝙ affirmatiue non sequuntur ad negatiuas. Primum notabile Secundū Obiectio

Solutio Ad h̄ dr̄ ꝙ verū est: sed bn̄ sequunt̄ ad negatiuas ⁊ ad affirmatiuā illis negatiuis ꝯiūctā.
Tertiū notabile: quereret aliqs an sic refert p̄ponere vel postponere negationem termino cōi: etiā referat eā p̄ponere postponere termino singulari. Ad h̄ dr̄ ꝙ nō: q2 si fiat introgatio de ꝓpositōe singulari: puta ē ne socrates sapiens. ⁊ qs rn̄deat ꝙ nō: tūc ex illa rn̄sione indifferent̄ pōt inferri ista ꝓpositio socrates nō est sapiēs: vel ista nō socrates est sapiens.
Sz si quis introget p̱ terminū cōmune puta est ne oīs hō sapiens. ⁊ qs rn̄deat ꝙ nō: tunc ex illa rn̄sione nō pōt inferri ꝙ oīs hō non est sapiens: sed bn̄ infert̄ ꝙ nō oīs hō est sapiēs.
Quartum Quartū notabile: quereret aliqs an noīa infinita vel ṽba infinita eēnt vere negatiōes. Ad hoc dr̄ ꝙ nō: q2 oīs negatio est ṽa vel falsa: sz nomen vel verbū infinitū p̱ se sumptū nō est
Quintum verum neqȝ falsum: ḡ nō est negatio. Quintū notabile: quereret aliqs an sicut ille de p̄dicatis oppositis se hn̄t ad inuicem q̄ ad ꝯn̄as et oppositiones: ita se habeāt ille de subiect̄ oppositis. Ad h̄ dr̄ ꝙ nō: q2 ille de subiectis infinitis nō se hn̄t quo ad ꝯsequētias vel oppositiones ad inuicē: nec cū illis de subiectis finitis.
Sextum Sextū notabile: quereret aliqs an sicut transpositio negationis mutat veritatem vel falsitatem ꝓpositionis: ita etiam trāspositio nominū ⁊ verboꝝ. Ad hoc dr̄ ꝙ noīa ⁊ verba

transposita idem significant: vt iste due albꝫ hō est: ⁊ hō albꝫ est idem significāt. Nam nisi sic tūc vniꝰ affirmationis eēnt due negatiōes opposite qđ est ꝯtra dicta. Cōsequētia ptꝫ: qꝛ negatio istiꝰ albꝫ hō est: est ista nō albꝫ hō est: ⁊ negatio istiꝰ hō albꝫ est si nō sit eadem cum pͥma est ista: nō homo albꝫ est: sꝫ etiā illa ē negatio huiꝰ albꝫ hō est: ḡ huius affirmationis albꝫ hō est erūt iste due negationes: nō homo albꝫ est: ⁊ nō albꝫ homo est qđ est falsum.

Capitulum tertiū de enūciatione plures ⁊ etiam vna: et quō valet ꝯsequentia a diuisis ad coniuncta ⁊ econtrario.

Nunciatio plures est qñ vnū enūciatꝰ de pluribꝫ: vel plura de vno: vel plura de pluribꝫ ex qbꝫ nō fit vnū: vel i qua ponitꝰ terminꝰ equocus: vt tunica est alba: si tunica significet tm̄ sicut hō ⁊ equꝰ. Et sic ptꝫ ꝙ interrogatio plures nō est īfrogatio dialectica: qꝛ īfrogatio dialetica ē īfrogatio vniꝰ ptis ꝯtradictionis ⁊ ad illā debet dari vna respōsio: sꝫ īfrogatio plures ē īfrogatio pluriū ptiū ꝯ̄dictiōis: nec ad illaꝫ debet dari vna rn̄sio. Patet etiā qꝛ īfrogatio ꝙ qđ est: non est interrogatio dialectica: qꝛ īfrogatio dialectica est īfrogatio vniꝰ ptis ꝯ̄dictionis: ⁊ est in libertate rn̄dentꝭ eligere quācunqꝫ pteꝫ voluerit. Sꝫ īfrogatio qđ qđ est: ē īfrogatio

Prima ps

Correlariū

Correlariū

Secunda ps

vnī⁹ determinate ptis: vt si qs querat qd est hō rn̄deri debet q̄ est aīal. Vn̄ a diuisis ad coniuncta in aliquib⁹ valet ꝯn̄a qn̄ illa se habent p modū determinatiōis ⁊ determinabilis: vt bn̄ sequit̄ hō est aīal ⁊ est bipes: g̃ est aīal bipes. Silr̄ sortes est hō ⁊ est alb⁹: g̃ est hō alb⁹. Sꝫ in trib⁹ casib⁹ nō valet talis ꝯn̄a. Prim⁹ qn̄ in ꝯn̄te cōmittit̄ nugatio: vt nō seq̄t̄ sortes est hō et est bipes: g̃ est hō bipes. Silr̄ nō sequit̄ sortes ē hō alb⁹: ⁊ est hō et est alb⁹: g̃ ē hō homo alb⁹ alb⁹. Secūdus casus est qn̄ diuisa p̄dicant̄ p accidens de se inuicē: ita q̄ non se hn̄t p modū determinationis ⁊ detērminabilis: vt nō sequit̄ sortes ē alb⁹ ⁊ est musicus: g̃ est alb⁹ musicus: q: musicū est albū s̄m accidens. Tertius casus ē qn̄ detērminatio sumit̄ equiuoce: vt nō sequit̄ sortes est bon⁹ ⁊ est citharedus: g̃ est bon⁹ citharedus. Silr̄ a coniunctis ad diuisa valet aliqn̄ ꝯn̄a: vt bn̄ sequitur sortes est hō alb⁹: g̃ est homo ⁊ ē alb⁹. Sꝫ nō valet in trib⁹ casib⁹. Primus ē: si sit repugnantia in adiecto: vt nō sequit̄ adam est hō mortuus: g̃ est homo: licet sequat̄: g̃ ē mortu⁹. Secundus casus ē quādo arguit̄ cum detērminatione ampliante: vt nō sequit̄ homerus est aliquid vt poeta: ergo est aliquid. Tertius casus ē quando determinatio sumit̄ equiuoce: vt non sequit̄ sortes ē bonus citharedus: ergo est bonus.

Tertia ps

Tractatus secundus est de modalibus. Et continet tria capitula. Capitulum primum de modalibus quomodo sumatur in eis contradictio.

His vero determinatis scilicet de propositionibus de inesse: videndum est de modalibus: de possibili et impossibili: contingenti et necessario: quia ille propositiones habent dubitationem. Est autem dubitatio an ad dandam contradictionem in illis oporteat negationem ferri ad modum: vel sufficiat eam ferri ad verbum. Et arguitur primo quod sufficiat eam ferri ad verbum quia sicut est in illis de inesse: ita est in modalibus: sed ad dandum contradictionem in illis de inesse oportet negationem ferri ad verbum: ergo et in modalibus. Minor patet: quia negatio huius est homo est ista non est homo: et non ista est non homo. Similiter negatio huius est homo albus: est ista non est homo albus: et non ista est homo non albus cum possint esse simul false. Et idem dicendum est si ponatur verbum adiectivum: ut negatio huius ambulat homo est ista non ambulat homo: et non ista ambulat non homo: quia nihil refert dicere hominem ambulare: et hominem ambulantem esse. Sed in oppositum probatur quod non sufficiat negationem ferri ad verbum: quia tunc contradictorie essent simul vere quod est impossibile. Consequentia patet: quia iste

Prima pars

Ad unam partem

Ad partem oppositum

essent ꝯdictorie: possibile est esse: possibile est
Secūda ps nō esse: ꝛ ille sūt simul vere igiť. Ad dubitatiōnē diciť ꝙ optet negatiōnē ferri ad moduꝫ siue ad totā copulā. Patet q꞉ sicut se hꝫ ṽbū in illis de inesse: ita modus ī modalibꝫ: sed in illis de inesse oportet negatiōnē ferri ad ṽbū: ğ in modalibꝫ ad modū: vt negatio hui⁹ possibile est esse ē ista: nō possibile ē esse: ꝛ nō ista possibile est nō esse: ꝛ silr ī aliꝫs modis. Et sic ptꝫ solutio ad rōnē factā in oppositā: q꞉ sicut esse ꝛ nō esse in illis de inesse sūt oppositiōes: id est determinationes: res ṽo sunt subiecta .i. determinabilia: ita in modalibꝫ esse et nō esse sūt subiecta .i. determiabilia ꝛ modi sunt oppositiones determinātes copulā ad q̊s ad dandam ꝯdictionē debet ferri negatio: vt negatio hui⁹ possibile est ē nō esse: nō est hec possibile est esse: q꞉ ille se inuicē ꝯsequunť .i. simul stāt: sed est ista nō possibile est nō esse: ꝛ silr huius necesse est nō esse negatio est ista: non necesse ē non esse: ꝛ similiter in aliꝫs.

Capitulum secundum de ꝯsequentiꝫs et equipollentiꝫs modalium.

Prima ps

Consequētie ṽo modaliū ab antiquis sic ordinabanť in pma linea: sortem possibile est esse: ꝯtingēs est esse: nō impossibile est esse: nō necesse est esse. In secūda linea sic: possibile est nō esse: ꝯtingēs est nō esse:

nõ impossibile est nõ esse: nõ necesse ẽ nõ esse. In tertia linea sic: nõ possibile est esse: nõ contingens est esse: impossibile ẽ esse: necesse ẽ nõ esse. In quarta vo sic: nõ possibile ẽ nõ eẽ: nõ ꝯtingẽs est nõ esse: impossibile est nõ eẽ: ꝛ necesse est esse. Sed ꝓ eqpollentijs eaꝝ ƒm veritatẽ ponunt alique regule: quaꝝ ṗma ẽ. Propositiones de possibili ꝛ ipossibili eqpollent mõ vni⁹ affirmato: ꝛ mõ alteri⁹ negato: vt iste eqpollent possibile est esse: ꝛ nõ impossibile ẽ esse. Et sic ptꝫ ꝙ antiq bñ dixerũt in ꝓpositionib; de possibili ꝛ impossibili. Secũda regl'a est ꝓpositiones de possibili ꝛ necessario equipollẽt mõ ꝛ dicto dissil'r se hñtib; vt iste equipollent: possibile est eẽ: ꝛ nõ necesse est nõ eẽ. Et sic ptꝫ ꝙ antiq bñ dixerũt de ꝓpositõnib; de necessario in tertia ꝛ q̃rta lineis; sꝫ nõ i prima ꝛ secũda. Uñ in ṗma nõ debet poni hec ꝓpositio nõ necesse est eẽ: qḋ ptꝫ trib; rõnib;. Prima est: qꝛ ꝓpositiones de ipossibili ꝛ necessario eqpollent mõ: sil'r se hñte ꝛ dicto: dissil'r ḡ iste eqpollẽt: impossibile est eẽ: ꝛ necesse est nõ esse: ꝛ ꝑ ꝯñs iste due eqpollent: nõ iposibile est eẽ: ꝛ nõ necesse est nõ eẽ. Sꝫ ṗma ponit in ṗma linea: ḡ ꝛ secũda: ꝛ nõ ista non necesse est eẽ. Secunda ratio est: bñ seqt necesse est esse: ḡ possibile est eẽ: qꝛ ꝯtradictoꝛiũ ꝯñtis qḋ ꝯtrariat añti: scꝫ impossibile ẽ esse nõ pōt stare cũ añte. Et vltra sequit possibile est eẽ: ḡ

Scḋa ps
Prima regl'a
Correlariũ
Secunda
Correlariũ

nō impossibile ē esse: ꝛ ultra ſm antiquos: nō impossibile ē esse: ḡ nō necesse est eē. ꝛ sic vnu ꝯdictoꝛiū sequeret ad reliquū qđ est impossibile. Tertia rō est ista: nō necesse est eē: sequit ad istā impossibile ē eē: ad quā ñ seqt ista possibile est eē cum sit ei⁹ cōtradictoꝛia: ḡ iste due nō equipollent possibile est eē: ꝛ nō necesse est esse. Sȝ in ṗma linea debȝ poni ista: nō necesse est nō esse: ꝛ in secūda ista: nō necesse est eē.

Capitulum tertiuȝ mouet ꝛ soluit dubium vtrum ad necessariuȝ esse sequatur possibile esse.

Prima ps. Ed circa ṗdicta dubitat vtrum ad necesse eē sequat possibile eē. Et arguit Nam si nō sequat necesse est eē: ḡ possibile est eē: tunc oppositū ꝯñtis: scȝ impossibile est eē stabit cū añte: sed hoc est falsum cū ei ꝯtrariet: ḡ illa ꝯña est bona. Jn oppositū arguit: nam bñ sequit possibile est eē: ḡ possibile est nō esse: q2 qđ pōt incidi pōt non incidi ergo si sequat necesse est eē: ꝫ possibile est esse: de ṗmo ad vltimum bñ sequit necesse est eē: ḡ possibile est nō esse: ꝛ sic ad vnū ꝯtradictoꝛiū sequeret alterū. Ad dubium d2 ꝙ nō oēs potentie valent ad opposita: q2 potentiaꝝ q̄daȝ sūt rōnales: ꝛ ille valēt ad opposita. Alie sūt irrōnales: ꝛ ille sunt duplices: q2 quedā sunt semꝑ in actu: vt spera ignis ē semꝑ in actu ca

Ad partem affirmatiuā

Ad partem negatiuam

Secūda ps.

lefaciendi: et ille nõ valent ad opposita. Alie sunt que nõ semꝑ sunt in actu: vt sunt potentie motiue alioꝝ aĩalium ab hoĩe: ⁊ ille bñ valent ad opposita. Uñ potẽtie eiusdem speciei nõ valẽt ad opposita. Secũdo dꝛ ꝙ possibile capit̃ dupliciter. Uno mõ ꝓ necessario vl' cõtingẽti: ⁊ sic ad necesse eẽ seqr̃ bñ possibile eẽ. Alio modo capit̃ pꝛo illo quod nõ est necessarium: ⁊ sic ad necesse esse non sequit̃ possibile esse. Ex dictis patet ꝙ illa que sunt de necessitate sunt pꝛioꝛa illis que solũ possibiliter sũt: quia illa semper sunt actu: hec aũt aliquãdo actu: ⁊ aliquãdo potentia. Unde quedã sunt entia que semꝑ sunt actu: vt ꝑme substantie: Aalie vero que aliquãdo sunt actu aliquãdo potentia: ꝑus tamen in potentia q̃ʒ in actu. Alia vero sunt que nunq̃ʒ sunt actu sed semꝑ potestate: vt in infinitum est motus. De contrarietate an debeat sumi ex ꝑte modi enunciandi: an ex parte contrarioꝛum extremoꝝ. Coꝛrelariũ

Tractatus tertius continens vnum capl'm in quo mouet̃ et soluit̃ dubitatio vtrum oppositio ꝓpositionum attendat̃ penes oppositionem ꝑ̃dicatoꝛum manente eodem subiecto: vel penes contrariuʒ modum enunciandi.

Prima ps

d

Ubitat an cōtrarietates ꝓpositio-
num debeāt sumi ex pte modi enū-
ciādi: an ex pte ꝯtrarioꝝ extremoꝝ
Et vtrū iste ꝯtrarient: oīs hō est iust⁹
nullus hō est iust⁹: silr callias ē iust⁹: callias
nō est iust⁹: an iste due oīs hō est iust⁹: oīs hō
est iniust⁹: silr iste callias est iust⁹: callias ē in-

Scda ps.

iust⁹. Ad dubiū dr pmo ꝙ illa q̄ sunt in voce
sequūt ea q̄ sūt ī aīa: ideo si opio hui⁹ oīs hō
est iust⁹ ꝯtrariet opioni hui⁹: oīs hō ē iniust⁹
ita erit in vocalib: ⁊ si ecōtra silr. Scdo dicit
ꝙ ī ꝓpositiōib mētalib ꝯrietas sumenda ē
ex pte ꝯtrarij modi enūciandi ⁊ nō ex pte con

Prima rō

trarioꝝ extremoꝝ. Qd octo rōnib pꝫ. Pria
rō est: iste nō ꝯtrariant bonū est bonū ⁊ malū
est malū cū sint simul va: ⁊ tn̄ sūt de ꝯtrarijs
extremis: igit nō sumit ꝯtrarietas ex pte ꝯtra

Secunda

rioꝝ extremoꝝ. Secūda rō est huic orōni bo-
num est bonū ꝯtrariat hec: hec bonum nō est
bonū: aut aliqua alia q̄ significat bonū eē qꝺ
nō est: aut nō esse qꝺ est: sꝫ nulla alia sibi ꝯtra
riat cum tūc infinite. i. valde multe ꝓpositio
nes eidē ꝯtrariarēt: igit ei ꝯtrariat ista bonuꝫ

Tertia

nō est bonū. Tertia rō: ꝓpositioni pmo vere
opponit ꝓpositio pmo falsa: sꝫ hec bonū est
bonū est pmo va cū sit va ꝙcito est. g̃ ei oppo
nit ista: bonū nō est bonū que est pmo falsa.

Quarta

Quarta rō est: ista semp est va bonū est bonū
g̃ ei ꝯtrariat ista: bonū non est bonū que est p

se falsa: et nõ ista bonũ est malũ que ẽ p accñs falsa. Quinta rõ: ista bonum nõ est bonũ ma gis distat ab hac bonũ est bonũ q̃ ista bonuz est malũ: cũ negatio pl⁹ distet ab affirmatiõe q̃ affirmatio ab affirmatiõe: ḡ mag̃ ei ꝯtra-riat̃ q̃ altera. Sexta rõ est ista: bonũ nõ ẽ bo-num explicite cõtariat̃ huic bonũ est bonuz: hec aũt bonũ est malũ implicite solũ: ḡ pma mag̃ ei ꝯtrariat̃ q̃ secũda. Septima rõ: mo dus sumẽdi ꝯtrarietatẽ ex pte ꝯtrarioꝝ extre moꝝ nõ est cõis omnib⁹ ꝓpositionib⁹: vt ptz de hac ꝓpositiõe hõ est hõ cui nõ ꝯtrariat̃ ex pte p̃dicati aliqua licet bñ ex pte modi enũci-andi: puta hec hõ non est hõ que falsa est: q: q̃ hoiem nõ putat esse hoĩem falsus est: ḡ tal̃ modus sumẽdi ꝯrietatẽ nõ est bon⁹. Octaua rõ: sicut se hñt iste due bonũ est bonũ: et nõ bo num est bonũ: ita ille due bonũ nõ est bonum et nõ bonũ nõ est bonũ: ḡ p locũ a trãsmutata ꝓportiõe sicut se hñt ille due: nõ bonũ est bo-num: et nõ bonũ est nõ bonũ: ita ille due bonũ non est bonũ: et bonũ est bonũ: s; due pme cõ-trariant̃: q: illi nõ bonũ nõ est bonũ: nõ ꝯtra-riat̃ ista nõ bonũ est nõ bonũ: neq; illa nõ bo-num ẽ malũ: ḡ etiã due secũde cõtrariant̃. Ex dictis patet pmo q̄ non differt si tales ꝓposi tiones sint vl'es vel indefinite: q: semp in eis sumitur oppositio ex pte modi enunciandi: et non ex pte extremoꝝ. Patet scdo q̄ ex quo in

Quinta

Sexta

Septima

Octaua

mentalibus sumitur ɔtrarietas ex pte modi enũ-
ciandi: ita etiã in vocalibus: vt ɔtraria hui9 om
nis hõ est bonus: ẽ ista nullus homo ẽ bon9:
ꝛ eius cõtradictoria nõ omnis hõ est bonus.
Patet tertio ꝙ opinioni vere neqꝫ cõtrariatur:
neqꝫ cõtradicit opinio vera: qꝛ licet contraria
sint opposita circa idem: non tñ eidem inesse
pñt. Et hec de secũdo libro perihermenias.

Liber primus prioꝝ analecticoꝛũ est
de generatione syllogismoꝝ. ꝛ inuẽtio-
ne medij idonei. ꝛ reductõe syllogismo
rum in ꝓprias figuras et continet sep-
tem tractatus. Tractatus primu9 est
de quibusdam ꝑambulis ad intentum
et continet tria capitula cum intento.

Capitulum primũ de quo est intentio.

p Rimum oportet dicere circa q̃d et
de quo est intẽtio: qm̃ circa demon
strationẽ: ꝛ de disciplina demõstra-
tiua. Deinde determinare q̃d ꝓposi-
tio: ꝛ q̃d terminus: q̃d syllogism9: q̃s ꝑfectus
ꝛ quis imꝑfectus. Postea ṽo quid est in toto
esse vel non esse hoc in illo: ꝛ quid dicimus de
omni aut de nullo p̃dicari.

Secũdum capitulum: quid ꝓpositio
quid terminus: quid syllogismus: quis
perfectus: quis imꝑfectus.

P Ropositio est oro affirmatiua vel negatiua alicui⁹ de aliq̄. Et ē triplex: q₂ quedā est vl'is: q̄dā ꝑticularis: ꝛ quedā indefinita. Propositio vl'is est que omni aut nulli inesse significat. Propositio ꝑticularis ē que alicui aut nō alicui: aut nō omni inesse significat. Propositio indefinita ē que inesse vel nō inesse significat sine signo vl'i vel ꝑticulari: vt ꝯtrarioꝝ eadē est disciplina: voluptas nō est summū bonū. Vn̄ ꝓpositio demōstratiua differt a dialectica: q₂ demonstratiua est sumptio alteri⁹ ꝑtis ꝯdictionis: Quia qui demonstrat nō interrogat: sꝫ sumit vnā ꝑtē determinate. Propositio ṽo dialectica est interrogatio ꝯtradictionis. Sed tn̄ in hoc cōueniunt. q₂ sunt ꝓpositiones syllogistice. Nam q̄ interrogat ꝛ qui demōstrat syllogisat aliq̄d de aliquo esse vel nō esse. Et ita diffinitio ꝓpositionis syllogistice simul cōueniunt tam demonstratiue q̄ꝫ dialectice. Nam syllogistica ꝓpositio simpliciter ē affirmatio vl' negatio alicui⁹ de aliquo. Sed demōstratiua est ꝓpositio ṽa ꝑ primas ꝓpositiones ostensa. Dialectica ṽo est interrogatio cōtradictionis: sed quādo ponitur in syllogismo est sumptio apparentis ꝛ ꝓbabilis. Et hec ꝑ nunc de illis dicta sufficiant. Unde terminus est in quem resoluit̄ ꝓpositio cathegorica vt ꝑdicatum: ꝛ de quo ꝑdicatur apposito vel diuiso esse vel non esse.

Prima ps
Uniuersalis
Particularis
Indefinita
Compatio
Cōuenientia
Terminus

Syllogismus vero est oro i qua positis qbusdā aliud qdez ab his que posita sūt ex necessitate accidit: eo q' hec sūt. Ultima pticula patet q2 syllogism9 est q nulli9 indiget t'mini extrin Syllogism9 pfectus seci ad h q' sequat' 9clusio. Syllogismus pfectus est: q nulli9 alteri9 indiget pter ea q sumpta sunt: vt appareat necessari9. Impfectus Impfectus vo est q indiget vni9 aut pluriū que sūt qdem necessaria p sumptos terminos: non autem p sumptas ppositiones.

Capitulum tertium de esse in toto dici de omni z dici de nullo.

Diffinitio In toto esse z dici de omni idez sūt: sil'r in toto nō esse: z dici de nullo. Unū dici de omni est qñ nihil ē sumere subiecti de q nō dicat' pdicatū. Et dici d' nullo est qñ nihil est sumere subiecti a q nō remoueatur pdicatum.

Capitulum quartum de diuisionibus ppositionis z conuersione ppositionuz de inesse de necessario z contingenti.

Prima ps Pria diuisio Propositio tripl'r diuidit'. Prima diuisio est: Propositionū alia de inesse alia de necessario: z alia de 9tingenti.
Secunda Tertia Secūda diuisio: Propositionū quedaz sunt affirmatiue: z qdaz negatiue. Tertia diuisio. Propositionū affirmatiuaz vel negatiuaz: alie sunt vl'es: alie pticulares: z alie indefinite

Uniuersalis negatiua de inesse ꝯuertit in vniuersalē negatiuā simplr: vt nulla voluptas ē bonū: ḡ nullū bonū ē voluptas. Sz vl'is affirmatiua ꝯuertit in ꝑticularē affirmatiuam: vt oīs voluptas est bonū: ḡ aliqđ bonū est voluptas. Particularis vo affirmatiua cōuertit in ꝑticularē affirmatiuā: vt quedā voluptas est bonū: ḡ q̇ddā bonū est voluptas. Sed ꝑticularis negatiua nō cōuertit: q2 nō sequit aliquod aīal nō est hō: ḡ aliqs homo nō est aīal. Prima ꝑs patz: nā si nō sequit nullū a est b: ḡ nullū b est a: tūc oppositū ꝯñtis: scz aliqđ b est a: stabat cū añte: ⁊ si aliqđ b ē a: tūc aliqđ idem erit b ⁊ a: signet illud ⁊ sit c: tūc arguit sic: c est b: ⁊ c est a: ḡ aliqđ a est b: mō illa repugnat añti: scz nullū a est b. Sed scđa ⁊ tertia ꝑtes patent: q2 si nō sequat oē a est b: vl' aliqđ a est b: ḡ aliqđ b est a: tūc oppositū ꝯñtꝭ. s. nullū b est a stabit cū añte: sed h̄ est falsū: q2 ꝑ ꝑmā ꝑtem bñ sequit nullū b est a: ḡ nullum a est b: modo illa ꝯtradicit añti: scz aliqđ a est b. Sed quarta ꝑs ptz: q2 nō sequit aliqđ aīal nō est hō: ḡ aliqs homo non est aīal. Et silr in ꝓpositionib9 de necessario vl'is negatiua conuertit in vl'em negatiuā: vt bñ sequit omne a nō esse b est necesse: ḡ oē b nō esse a ē necesse Nam si aliqđ b nō esse a ē ꝯtingēs: etiā aliqđ a nō esse b est ꝯtingēs. Silr vl'is ⁊ ꝑticularis affirmatiue ꝯuertūt in ꝑticularē affirmatiuā

Secūda ꝑs
Pria regula
Secunda
Tertia
Quarta
Pria regl'a ꝓbatur
Secūda
Tertia
Quarta
Tertia ꝑs

vt bene sequitur omne a esse b est necesse: vel ali-
quod a esse b est necesse: ergo aliquod b esse a est
necesse: qui ex opposito consequentis infert op-
positum antecedentis. Nam si nullum b esse a est neces-
se: etiam nullum a esse b est necesse. Sed particu-
laris negatiua in illis non conuertitur sicut nec
Quarta pars in illis de inesse. Similiter in propositionibus de
contingenti. Unde contingens capitur tripliciter.
Uno modo pro necessario. Secundo modo prout
conuertitur cum possibili. Tertio pro contingenti
specialiter: modo in affirmatiuis de contingen
ti sic habet locum conuersio sicut in illis de in-
esse. Nam bene sequitur omne a esse b est contin-
gens: vel aliquod a esse b est contingens: ergo
aliquod b esse a est contingens. Nam si nullum
b esse a est contingens: etiam nullum a esse b erit
Secunda contingens. Sed negatiue non similiter conuer-
tuntur nisi sint de contingenti pro necessario: vel de
contingenti pro possibili: tunc enim similiter con
uertuntur. Nam bene sequitur hominem esse equum
est contingens: ergo nullum equum esse hominem
est contingens. Nam si aliquem equum esse homi
nem est necesse: tunc aliquem hominem esse equum
est necesse. Similiter nullum album esse tunicam
est contingens: ergo nullam tunicam esse albam est
contingens. Nam si aliquam tunicam esse albam
est necesse: tunc aliquod album esse tunicam est ne-
cesse: et particularis negatiua similiter non conuer-
titur sicut nec illa de inesse. Sed vniuersalis negati-

tiã de contingenti specialiter nõ conuertit in terminos: pticularis autẽ conuertit in oppositam qualitatẽ: vt videbit in caplo de contingenti. Sed quereret aliquis an ista nullum a esse b ẽ contingens sit negatiua. Ad hoc dicit qp illa ꝛ similes habẽt affirmatiuã figuram. Nam sicut se habet hoc verbuꝫ est in illis de inesse: ita li contingit in illis de ꝯtingenti: sed ppositio de inesse non ẽ negatiua nisi h̄ vbuꝫ est negẽt: ꝛ ideo iste nõ sunt negatiue h̄ ẽ non bonum: hoc ẽ non album: ergo etiã nec ille de contingenti erunt negatiue nisi li cõtingit negetur. Questio Solutio

Tractatus secundus est de syllogismis de inesse in tribus figuris: ꝛ cõtinet quattuoꝛ capitula. Capituluꝫ primũ de prima figura. terminis eiusdẽ et modis ipsius tam vtilibus ꝙ inutilibus.

His v̄o determinatis: iam dicendũ est p que ꝛ qñ ꝛ quõ fit syllogismus. Postea dicet de demõstratione. Sꝫ p̄us dicendum ẽ de syllogismo: qꝛ syllogism⁹ ẽ vniuersalioꝛ demonstratione: omnis em̄ demonstratio ẽ syllogismus sed nõ ecõuerso. Unde prima figura ẽ quando tres termini sic se habent ad inuicẽ vt postremus sit i toto medio ꝛ medius in toto p̄mo: vel sic vl' nõ sic necesse est extremitatum pfectum esse syllogismum. Cõtinuatio Prima ps

Medium Sz mediū est qđ est in alio: ⁊ aliud in ipso: et
Extremum ē positione mediū. Sz extremū ē qđ est ī alio
Scđa ps tm: vl' in q̄ ē aliud tm̄. Vn̄ in modis vl'ib⁹ qn̄
ambe p̄misse sunt vl'es affirmatiue seqr̄ vl'is
affirmatiua: ⁊ regulat̄ ille syllogism⁹ p̱ dici de
omni: vt om̄e b est a: ⁊ om̄e c est b: ḡ om̄e c ē a.
Celarent Sil'r qn̄ maior est vl'is negatiua: ⁊ mīor vl'is
affirmatiua sequit̄ vl'is negatiua: ⁊ regulat̄ p̱
dici de nullo: vt nullū b est a: ⁊ omne c est b: ḡ
Pria inutil' nullū c est a. Sz qn̄ maior ē vl'is affirmatiua
⁊ minor vl'is negatiua nō valet syllogism⁹: q:
ibi dandi sūt termini in qb⁹ omni: vt aīal: hō:
Secunda equus: ⁊ termin⁹ in quib⁹ nulli: vt aīal hō la-
pis. Sil'r qn̄ ambe sunt vl'es negatiue nō va-
let syllogism⁹: q: dandi sunt t̄mini ī qb⁹ omni
vt sciā: linea: medicina: ⁊ termini in qb⁹ nulli
vt sciā: linea: vnitas. Et sic pt₃ quō in modis
Darij vl'ib⁹ fit syllogism⁹. Sz in modis p̱ticularib⁹
Ferio qn̄ maior est vl'is siue affirmatiua siue negati
ua: ⁊ minor p̱ticularis affirmatiua sequit̄ p̱ti
cularis affirmatiua vl' negatiua: ⁊ talis syllo
gism⁹ regulat̄ p̱ dici de omni vel dici de nullo
cum maior extremitas in maiore vl'r dicat̄ de
Diffinitio medio. Vn̄ maior extremitas est in qua ē me
dium. Et minor extremitas ē que est sub me-
dio exemplum dicte ꝯclusionis in darij: vt oē
b est a: ⁊ aliqđ c est b: ḡ aliqđ c est a. Et ī ferio
sic: nullū b est a: c ē b: ḡ c nō est a. Et sil'r fieret
syllogismus: si minor est indefinita. Nā ide₃

est syllogism⁹ indefinito ꝛ ꝑticulari sumpto. Sȝ qn̄ maior est ꝑticularis ꝛ minor vl'is siue affirmatiua siue negatiua non vȝ syllogism⁹. Nam qn̄ minor est affirmatiua termini ī qbꝫ omni sūt bonū habit⁹ prudētia: ꝛ termini in qbꝫ nulli sunt bonū habit⁹ indisciplina. Sȝ qn̄ minor ē negatiua: termini in qbꝫ omni sūt albū: equ⁹: cign⁹: ꝛ termini in qbꝫ nulli sunt albū equ⁹ coru⁹. ꝛ ideȝ si maior sit indefinita Silr qn̄ maior est vl'is affirmatiua vel negatiua: ꝛ minor ꝑticularis vel indefinita negatiua nō valet syllogism⁹: q2 qn̄ maior est affirmatiua termini ī qbꝫ omni sūt aīal: hō: albū: capiēdo albū ꝓ cigno: ꝛ termini in qbꝫ nulli: sunt aīal hō nix: Sȝ qn̄ maior ē negatiua termini in qbꝫ omni: vt inaīatū hō albū capiendo li albū ꝓ aīali: termini ꝟo in qbꝫ nulli sūt hō cignus ꝛ nix. Qꝺ aūt tales modi sint iutiles qn̄ minor est negatiua: ptȝ sic ex indefinito q2 qn̄ ambe p̄misse sunt vl'es: tūc ambabꝫ negatiuis vel minore negatiua nihil sequit̄: g̃ nec etiā qn̄ ambe p̄misse sūt ꝑticulares negatiue: vl' minor ꝑticularis negatiua: q2 quicq̄d nō sequit̄ ad an̄s bone ꝯn̄tie: nō seq̄t̄ ad eius ꝯn̄s. Silr qn̄ ambe p̄misse sūt ꝑticulares: vel indefinite ambe affirmatiue: vel ambe negatiue siue vna affirmatiua ꝛ alia negatiua: nō valet syllogism⁹: q2 tūc dant̄ termini in quibꝫ omni: vt aīal: albū: hō: ꝛ termini in qbꝫ nulli:

Tertia inut[ilis]

Quarta inu[tilis]

Probatio

Quita inut[ilis]

Primum correlariū — vt aīal: album: lapis. Ex dictis pꝫ pͥmo ꝙ si debeat fieri syllogismus in pͥma figura neces se est terminos sic se habere sicut dixim⁹. Secundū — Sequit secūdo ꝙ omnes syllogismi pͥme figure Tertium — sunt perfecti: ⁊ regulant p dici de omni vel de nullo. Tertio sequit ꝙ oīa ꝓbleumata puta: vniuersale pticulare affirmatiuū ⁊ negatiuū concludunt per hanc figuram.

Secundum capitulum de secunda figura ⁊ terminis eius ⁊ modis ipsius taꝫ vniuersalibus ꝙ particularibus.

Prima ps — Secunda figura est qn̄ idem huic quidem omni inest: illi vo nulli: vl vtriqꝫ Medium — omni vel vtriqꝫ nulli. Sed mediū secunde figure est qd de vtraqꝫ extremitate pdicat. Extremitates vo sūt de quib⁹ dr mediū. Maior ex. — Sed maior extremitas est que iuxta mediuꝫ Minor ex. — posita est. Et minor extremitas est q̄ longius sita ē a medio. Et mediū in hac figura est foras extremitatū ⁊ pͥmū positione. Uñ in secunda figura nullus fit syllogismus pfectus sꝫ syllogismi ei⁹ tn̄ pn̄t pfici. Unde in modis Scda ps. Cesare — vlib⁹ qn̄ ambe pmisse sunt vles vna affirmatiua ⁊ altera negatiua: sequit vlis negatiua: vt nullū n est m: ⁊ oēe x est m: g̊ nullū x est n. Et reducit talis syllogismus ad celarent p cōuersionē simpliceꝫ maioris. Silr reducit ad ferio capiēdo oppositū ꝯclusionis cū maiore

Silr in camestres sic: omne n est m: nullū x est m: ergo nullū x est n. Et reducit talis syllogism⁹ ad celarent p conversionē simplicē minoris et cō clusionis: et p transpositionem pmissarum. Et ad darij capiēdo oppositū conclusiōis cū maiore. Sz duo sunt modi inutiles. Prim⁹ modus ē qñ ambe pmisse sūt affirmatiue: q2 tūc dantur termini in qb9 omni: vt suba: aīal: homo: et termini in qb9 nulli: vt suba: aīal: lapis. Secundus modus est qñ ambe sūt negatiue: q2 tunc danť termini in qb9 omni: sc3 linea: aīal hō: et termini in quib9 nulli: sc3 linea: aīal: lapis. Silr duo sūt mōi vtiles pticulares puta qñ maior est vl'is negatiua: et minor pticular3 affirmatiā. Ul' maior vl'is affirmatiā et mior pticularis negatiua: seqť pticularis negatiua in festino vel baroco. Et reducit festino ad ferio maiore conuersā simplr. Silr reducit ad celarent capiendo oppositū conclusionis cum maiore. Baroco aūt nō reducit p cōuersionē sed p impossibile ad barbara. Sz quinq3 sūt modi inutiles. Prim⁹ est qñ maior est pticularis negatiua et mior vl'is affirmatiua nō valet syllogismus: q2 tūc danť termini in quib9 omni: vt aīal: suba: corp⁹: et tmini ī qb9 nulli: vt aīal: albū: corp⁹. Scd9 modus ē qñ maior est pticular3 affirmatiua et minor vl'is negatiua: tunc em̄ dandi sunt termini in qb9 oī vt suba: aīal: lapis: et termini in qb9 nulli: vt

Camestres

Prima cōbinatio inutilis

Secunda

Tertia ps

Festino
Baroco

Tertia inutil.

Quarta inutilis

Inuita inutil' aial:suba:scia. Terti⁹ modus inutilis est qñ ambe pmisse sũt affirmatiue vl' negatiue: maior vl'is z minor pticularis nõ fit syllogismus q2 qñ ambe sũt negatiue dandi sũt termini in qb9 omni dũmõ minor nõ secũ cõpatiat' suã cõtrariã in veritate: z termini in qb9 nulli: vt nigrũ:nix:aial. Qd aũt isti tres modi sint inutiles pz: q2 ex ambab9 vl'ib9 affirmatiuis vl' negatiuis nõ sequit' cõclusio: g neq3 etiã qñ altera pmissaz est pticularis. Siltr si ambe sint affirmatiue dabiles sũt termini in qb9 nulli: vt albũ:cign⁹:lapis: z termini i qb9 omni nõ sũt dandi qñ minor cõpatit' suã subcõtrariã in veritate.

Sexta Quart⁹ mod⁹ inutilis est qñ ambe pmisse sũt affirmatiue vel negatiue: maior pticularis z minor vl'is: tũc em nihil sequit': q2 dant' termini in qb9 omni qñ ambe sũt negatiue: vt albũ aial coru⁹: z termini in quib9 nulli: vt albũ lapis coruus. Sed si ambe sint affirmatiue termini i qb9 omni sũt albũ aial cignus: z termini in quib⁹ nulli sunt album

Septima aial nix. Ultimus modus inutil' est qñ ambe sunt pticulares: tũc em dant' termini in quib9 omni: vt albũ aial hõ: z termini in qb9 nulli: vt albũ aial inaiatũ. Ex dictis pz pmo quõ debeat fieri syllogism⁹ in secũda figura. Pa-

Primum Correlariũ

tet secũdo q oẽs syllogismi hui⁹ figure sũt im-

Secundũ

pfecti z pficiunt' p cõuersionẽ ad impossibile.

Tertium Patet tertio q in hac figura nõ cõcludit' affir

matiue sꝫ solũ negatiue ꝑticulariť et vľr.

De tertia figura ⁊ modis eius tam ꝑticularibus q̃ʒ vľibus. Capľm tertiũ de syllogismis de inesse in tertia figura.

Tertia figura ẽ qñ eidẽ hoc quidẽ omni illud vero nulli inest: vel ambo omni vl nulli. Prima ps
Sꝫ mediũ tertie figure ẽ de quo ambo pdicant. Medium
Extremitates vo sũt que pdicant de medio. Extremitas
Sꝫ maior extremitas ẽ q̃ longius a medio posita est. Maior ex.
Minor aũt extremitas est q̃ ꝓpinqui⁹ ponit medio. Minor ex.
Un̄ in hac figura mediũ est foras extremitatũ ⁊ vltimũ positione. Siľr in hac figura nullus fit syllogismus ꝑfect⁹: sed qlibet ꝑfici põt. Un̄ in hac figura sũt duo modi vľes vtiles. Secũda ps
Prim⁹ modus vtilis est qñ ambe ꝑmisse sunt vľes affirmatiue sequit ꝑticularis affirmatiua ĩ darapti: vt omẽ s est p: ⁊ oẽ s est r: g quoddã r ẽ p. Darapti
Et reducit talis syllogism⁹ ad darij ꝑ ꝯuersionem minoris ꝑ accñs: ⁊ ꝑ impossibile ad celarent. Secũdus modus est qñ maior est vľis negatiua ⁊ minor vľis affirmatiua sequit ꝑticularis negatiua in felapton. Felapton
Et reducit ad ferio ꝑ cõuersionẽ minoris ꝑ accñs: ⁊ ꝑ ĩpossibile ad barbara potest ꝓbari. Isti duo modi pñt etiã ꝓbari ꝑ expositionem. Sꝫ duo sunt modi vľes inutiles. Primus est qñ maior est vľis affirmatiua: ⁊ minor vľis negatiua nihil Prima inut

sequitur: q2 ibi danda sunt t'mini i qb9 omni: vt
aial: equ9: hō: z termini in quib9 nulli: vt aial

Secūda ps. inaiatū: hō. Scdus mod9 inutilis ē qn am-
be sūt negatiue: tūc em̄ danť termini in quib9
omni: vt aial: equ9: inaiatū: z termini in qb9

Tertia ps nulli: vt hō: equ9: inaiatū. Et sic pz qualiť fit
syllogism9 vl'is in tertia figura. Sz quattuor
sunt modi pticulares vtiles quoꝝ duo primi
sūt qn ambe pmisse sūt affirmatiue: vna vl'is

Disamis z altera pticularis seqť pticularis affirmatiua
Datisi in datisi vel disamis: z reducunť p 9uersionē
ad darij: z p impossibile datisi ad ferio: z disa
mis ad celarent: z pn̄t etiā pbari p expositio
nem. Duo alij modi sunt qn maior est vl'is vl'

Ferison pticularis negatiua: z minor vl'is vel pticularis
Bocardo affirmatiua sequiť pticularis negatiua in feri
son z bocardo: z reduciť ferison ad ferio p cō
uersionē simplicē minoris: z ad darij p impos
sibile: bocardo vo ad barbara p ipossibile: et

Tertia et pn̄t etiaz pbari p expositionē. Silr quattuor
Quarta sūt modi pticulares inutiles quorū duo pmi
inutilis sunt qn maior est vl'is vel pticularis affirmati
ua: z minor vl'is vl' pticularis negatiua nihil
sequiť: quia qn maior est vl'is termini i quib9
omni sunt aiatuz: hō: aial: sed termini in qb9
nulli nō sunt dandi si minor secū patiať suaz
subcōtrariā in veritate. Sz qn maior ē parti-
cularis termini in quib9 omni sunt hō: aial:
ferum: z termini in quib9 nulli sunt animal:

scia:ferū. Terti⁹ mod⁹ inutil' est qñ ambe sūt negatiue vna pticularis: ⁊ alt'a vl'is: q̃z qñ maior est pticular' dant' termini in q̃b⁹ omni: vt aīal: hō: ferum: ⁊ termini in quibus nulli: vt aial: scia: ferū. Sz si maior sit vl'is termini in q̃b⁹ omni nō sunt dandi si minor secū patiat' suā subcōtrariā in v'itate: t'mini v'o i q̃b⁹ nulli sūt coru⁹: nix: albū. Ultim⁹ modus inutil' est qñ ambe p̄misse sūt pticulares: tūc eniz dant' t'mini in q̃b⁹ omni: vt aīal: hō: ablū: ⁊ ī quib⁹ nulli: vt aial: inaīatū: albū. Ex dict' p̄mo ptz qual'r fit syllogism⁹ i tertia figura. Ptz scdo q̄ oēs syllogismi huius figure sunt imp̄fecti. Patet tertio q̄ in hac figura nō concluditur vniuersaliter: sed solū pticularit' affirmatiue vel negatiue. Quinta Sexta Correlariū Secundum Tertium

Capl'm quartū in quo ponūt' quedā correlaria ⁊ notabilia q̃ sequunt' ex dictis.

Ex istis manifestuz est q̄ in nulla figura aliquid sequit' ex puris particularib⁹ qualitercūq̧ disponant' f'm qualitatem. Secūdo sequit' q̄ ex maiore affirmatiua siue vniuersali siue pticulari: ⁊ mīore vl'i negatiua sequit' pticular' negatiua indirecte cōcludendo in qualibet figura: in fapesmo ⁊ frisesmorum. Et reducunt' illi modi ad ferio per cōuersionem ⁊ transpositionē p̄missarū. Tertio sequit' q̄ de particularib⁹ ⁊ indefinitis idem est iudicium quo ad syllogismum. Primum correlariū Secundum Tretium

Quartum Quarto sequit͛ q̃ oẽs syllogismi impfecti pficiunt͛ p reductionẽ ad pmam figuraꝫ: qꝛ oẽs ostendunt͛ esse euidẽtes aut p cõuersionẽ aut p impossibile aut ostẽsiue. Quĩto seqt͛ q̃ oẽs syllogismi secũde ⁊ tertie figuraꝝ ⁊ etiã syllogismi pticulares pme figure reducũt͛ ad modos vl'es pme figure. Patet qꝛ modi vl'es secunde figure reducunt͛ ad celarẽt p cõuersionem: ⁊ etiã modi pticulares eiusdẽ p impossibile reducũt͛ ad modos vl'es. scꝫ festino ad celarent: ⁊ baroco ad barbara. Particulares vo pme figure reducunt͛ p impossibile ad modos vl'es secunde: puta darij ad camestres: ⁊ ferio ad cesare: ⁊ illi modi iterũ reducunt͛ ad modos vl'es pme figure: ḡ modi pticulares pme figure reducunt͛ ad modos vl'es eiusdeꝫ. Sil'r modi vl'es tertie figure reducũt͛ ad modos vl'es pme p ĩpossibile. Particulares vo reducunt͛ p ꝯuersionẽ ad pticulares pme: excepto bocardo q̃ p ĩpossibile reducit͛ ad barbara: ⁊ illi modi pticulares reducunt͛ ad modos vl'es eiusdẽ vt dictũ ẽ. ḡ oẽs alij a modis vl'ibꝫ pme figure ad ipsos reducunt͛.

Tractatus terti⁹ est de syllogismis ex ꝓpositionibus de necessario ⁊ mixtis ex vna de necessario ⁊ alia de inesse. Et continet duo capitula. Capitulum pmũ de syllogismis ex ꝓpositionibus de necessa

rio in qualibet trium figurarum.

Syllogismi ex ppositionib⁹ de necessario ꝛ de ꝯtingēti sūt diuersi a syllogismis de ineē: ptꝫ qꝛ ppositiones ď necessario ꝛ de inesse sunt diuerse: qꝛ nō om̄e qď inest ex necessitate inest: ergo syllogismi ex illis ppositionib⁹ ꝯstituti sūt diuersi. Illi tñ syllogismi fere eodē mō fiunt sicut illi de inesse: et in hoc ꝯueniūt cū eis: qꝛ pfecti syllogismi de necessario regulant̄ p dici de omni vl' per dici de nullo: ꝛ impfecti pficiunt̄ p ꝯuersionē. Sꝫ tñ in h̄ est dr̄ntia: qꝛ in syllogismis de inesse: syllogismi de baroco ꝛ bocardo bñ reducunt̄ p impossibile ad barbara: sꝫ nō in ppositionib⁹ ď necessario. Sed tales syllogismi probant̄ esse euidentes p expositionem. — Prima ꝯclō — Secunda

Capitulum secundum de syllogismis ex vna de necessario: et alia de inesse in qualibet trium figurarum.

Pro formatiōe syllogismoꝝ ex vna de necessario: ꝛ altera de inesse ponunt̄ alique ꝯclusiones: quaꝝ p̄ma est. Ex maiore de necessario ꝛ minore de inesse in q̄libet mō p̄me figure sequit̄ ꝯclusio de necessario. Secūda ꝯclusio ex maiore de inesse ꝛ minore de necessario ñ seq̄t̄ ꝯclusio de necessario Patet sic: qꝛ tūc ex veris sequeret̄ falsum: vt ptꝫ sic arguēdo in p̄ma figura: om̄e aīal mo- — Prima ps — Prima ꝯclō — Secunda

nietur: vt ois hō necessario ē aial: ḡ ois hō necessario mouet̄: ibi cōclusio est falsa ꝛ p̄misse sunt ṽe. Et silr pōt dari instātia ī q̄libet aliorū

Scḋa ps modorū siue vl'ium siue p̄ticulariū. Sed ꝓ se

Tercia cūda figura ponunt̄ due ꝯclusiones: quarū p̄ma est. Si negatiua p̄missa fuerit de necessario ꝛ affirmatiua de inesse sequit̄ ꝯclusio de necessario tā in cesare q̄ȝ in festino: vt pōt pro

Quarta bari exēplarit̄. Scḋa ꝯclusio si negatiua sit ḋ inesse ꝛ affirmatiua de necessario nō seq̄t̄ conclusio ḋ necessario qḋ pȝ tripl'r. Prīo q2 reducendo talē syllogismū ad p̄maȝ figurā maior esset de inesse: modo maiore de inesse in p̄ma figura nō sequit̄ ꝯclusio de necessario. Scḋo patet: q2 ex maiore de camestres que ponit̄ ḋ necessario cū opposita ꝯcl'onis de camestres infert̄ in darij ꝯclusio de necessario repugnās minori que ponebat̄ de inesse: ḡ si negatiua sit de inesse nō sequit̄ cōclusio de necessario. Tertio patet: q2 dat̄ instantia: nō eñ seq̄t̄ omnis homo de necessitate est aial: ꝛ nullum album

Correlariū est aial: ḡ omne albū de necessitate nō est hō. Et similit̄ posset dari in baroco: ꝛ sic in camestres ꝛ baroco nullo mō valet mixtio ex vna

Tertia ps de necessario ꝛ altera de inesse. Sed ꝓ tertia

Quinta figura ponunt̄ septem ꝯclusiones. Quarum p̄ma est ex vna de necessario ꝛ altera de inesse quecunq̄ȝ p̄missa fuerit de necessario in darapti: sequit̄ cōclusio de necessario: ꝛ reducitur

ad darij p couersionem minoris p accidens.
Secūda ꝯclusio est: in felapton maiore de ne Sexta
necessario: ⁊ minore de inesse sequit ꝯclusio ꝺ
necessario: ⁊ reducit ad ferio. Tertia cōclusio Septima
in felapton maiore de inesse: ⁊ minore de ne/
cessario nō sequit cōclusio de necessario. Pa
tet quia tūc reducēdo talem syllogismum ad
pmā fugurā maior eēt de inesse ex qua ī pma
nō sequit ꝯclusio de necessario. Etiam dat in/
stantia: nō em̄ sequit nullus equꝰ est bonꝰ: et
oīs equꝰ de necessitate est aīal: g̃ q̇ddā aīal de
necessitate nō ē bonū: cū an̄s sit verū ⁊ ꝯn̄s fal
sum. Quarta ꝯclusio ē in modis pticularibꝰ Octaua
affirmatiuis vl'i exn̄te de necessario ⁊ pticula
ri de inesse: sequit ꝯclusio de necessario: ⁊ hoc
verū est in datisi: sȝ nō in disamis. Quīta con Nona
clusio ī modis pticularibꝫ affirmatiuis vl'i de
inesse ⁊ pticulari de necessario nō sequit ꝯclu
sio de necssario: ⁊ h̄ verū est ī datisi: q: nō seq̄t
omne aīal vigilat: quoddā aīal de necessitate
est bipes: g̃ quoddā bipes de necessitate vigi/
lat: sed nō est verū in disamis. Sexta ꝯclusio Decima
in ferison maiore de necessario: ⁊ miore de in/
esse: sequit cōclusio de necessario. Ultima cō/ Undecima
clusio in modis particularibus negatiuis si
affirmatiua sit de necessario ⁊ negatiua de in
esse: non seq̄t ꝯclusio de necessario. Et vt dicit
phūs in bocardo nullo modo valet mixtio ex

vna de inesse ⁊ altera de necessario. qd tn̄ non
Primum correlariū est verū qn̄ maior ē de necessario. Ex p̄dictꝭ p̄mo ptꝫ ꝙ ad ꝯcludendū cōclusionē de inesse oportet ambas p̄missas eē de inesse: sꝫ ad cōcludendū ꝯclusionē de necessario sufficit vnā
Secundum eē de necessario. Patet secundo ꝙ ꝯcl'o semꝑ debet eē sil'is alicui p̄missaꝝ in h̄ qd est eē d̄ in
Tertiū esse vel de necessario. Patet tertio ꝙ non pōt ꝯcludi cōclusio de necessario vel de inesse nisi aliqua p̄missaꝝ sit de necessario vel de inesse. Et hec d̄ syllogismis de nccario dicta sufficiāt

Tractatus quartꝰ est de syllogismis ex ꝓpositionibus de ꝯtingenti: ⁊ alia de inesse: vel ex vna de cōtingenti ⁊ alia de inesse: vel ex vna de necessario: et alia de ꝯtingenti. Et continet decem capitula.

Capitulum p̄mum ostendit modos quibus dicitur contingens: ⁊ quomodo cōuertunꝭ ꝓpositiones de contingenti.

Prima ps Diffinitio
D e ꝯtingēti post h̄ dicemꝰ qn̄ et quō et ꝑ que erit syllogismus. Vn̄ ꝯtingens in ꝓposito ē quo nō exn̄te necessario ipo aūt posito inesse nullū ponitꝭ impossibile. Et sic ptꝫ ꝙ hic alitꝭ capitꝭ
Secūda ps ꝯtingēs q̄ꝫ in secūdo ꝑihermenias. Vn̄ ꝓpositiones de ꝯtingēti cōuertunꝭ in oppositam qualitatē: vt bn̄ sequitꝭ oēm hoīem ꝯtingit eē albū: g̃ oēm hoīem ꝯtingit non esse albū. Qd

Et iste nō legit[ur]

ptȝ sic: q̄ꝛ bñ seq̄r oēm hoīem ꝯtingit eē albū: ḡ oēm hoīem nō necesse est eē albū: q̄ꝛ necessarium ꝛ ꝯtingēs opponunt̄: ꝛ vltra seq̄r oēm hoīem nō necesse est eē albū: ḡ oēm hoieȝ possibile est nō eē albū: ꝑ eq̄pollentiam: ꝛ vltra ḡ oēm hoīem ꝯtingit nō esse albū: ḡ de p̄mo ad vltimū sequit̄ oēm hoīem ꝯtingit esse albū: ḡ oēm hoīem ꝯtingit nō eē albū: ḡ ꝓpositiones de ꝯtingēti cōuertunt̄ in opposită qualitatē. Non tñ oēs eodē mō: q̄ꝛ quoddaȝ est ꝯtingēs natū qḋ in pluribꝫ euenit: vt hominē canescere. Aliud est ꝯtingēs infinitū qḋ nō est magis determinatū ad esse q̄ȝ ad nō esse: vt aīal ambulare: modo ꝓpositiones de ꝯtingenti infinito cōuertunt̄ in aliā ꝓpositionē de ꝯtingēti infinito. Sȝ ꝓpositiones de cōtingenti nato cōuertunt̄ in vnā de altero ꝯtingenti: puta in vnā de ꝯtingenti raro. Et si dicat aliq̄s: de cōtingentibꝫ nō est scīa: sed hec scīa ordinat̄ ad demōstrationes: ḡ nō debet hic fieri mentio d̄ ꝓpositionibꝫ de ꝯtingenti. Ad h̄ d̄ꝛ negando ꝯñaȝ: q̄ꝛ lȝ ex ꝓpositionibꝫ ꝯtingētibꝫ nō fiāt demonstratiōes: fiunt tñ ex illis argumentationes topice ꝛc̄. Vñ ꝓpositiōes de ꝯtingēti duos hñt sensus. Primꝰ est qñ significāt p̄dicatū ꝯtingere inesse illi cui inest subiectū. Secundus est qñ significāt p̄dicatū ꝯtingere inesse illi cui ꝯtingit subiectū inesse: vt hec ꝓpositio a ꝯtingit eē b: duplicē habet sensū. Vnꝰ

Obiectio

Solutio

Tertia ps.

est iste: q a ɔtingit esse b. Secūdus est iste: q contingit esse a ɔtingit eē b: ꝛ h patet sic. Naꝫ ista a possibile est esse b: duplicē habet sensū. vnꝰ est q est: a pōt esse b: secūdus est q pōt eē a pōt esse b: ḡ etiam ille de ɔtingenti duos habent sensus: ꝛ de eis pmo dicet penes secūdū sensum: postea penes primū sensum.

Capitulū secūdum de syllogismis ex ambabus de ɔtingenti in pma figura.

Prima ps — P Ro syllogismis vl'ibꝫ ex ambabus de cōtingenti ponunt quattuor ɔclusiones.

Pria ɔcl'o — Prima est ex ambabꝫ vl'ibꝫ affirmatiuis de ɔtingenti sequit vl'is affirmatiua de cōtingenti in barbara: ꝛ regulat talis syllogismus p dici de omni.

Secūda — Secūda ɔclusio maiore vl'i negatiua ꝛ minore vl'i affirmatiua sequit vl'is negatiua de cōtingenti in celarēt: et regulat talis syllogismus p dici de nullo.

Tertia — Tertia ɔclusio est maiore vl'i affirmatiua ꝛ minore vniuersali negatiua nō fit syllogismus pfectus: sed pficit per cōuersionē minoris in oppositā qualitatē.

Quarta — Quarta ɔclusio est ex ambabus vniuersalibꝫ negatiuis fit syllogismꝰ imperfectꝰ qui pficit per cōuersionē minoris vl' ambaꝝ in oppositam qualitatē.

Secūda ps — Sed p modis pticularibꝫ ponunt tres ɔclusiones.

Pria ɔcl'o — Prima est si maior sit vl'is affirmatiua vel negatiua: ꝛ minor pticularis affirmatiua: sequitur

particularis affirmatiua vel negatiua in darij vel ferio. Secūda ꝯclusio ē maiore vniuersali siue affirmatiua siue negatiua: ⁊ minore ꝑticulari negatiua nō fit syllogismus ꝑfectꝰ: sed ꝑficit̄ per cōuersionē minoris in oppositā qualitatē. Tertia ꝯclusio est maiore ꝑticulari ⁊ minore vniuersali vl' ꝑticulari qualitercūqꝫ disponant̄ nō valet syllogismus. Tum ꝑmo qꝛ medium poterit excedere maiorē extremitatē in aliquo supposito ꝓ quo maior extremitas nō poterit ei cōuenire: ⁊ tunc si sumat̄ illud ꝓ medio nō valebit ꝯn̄a: vt nō sequitur quoddam albū cōtingit esse aīal: ⁊ omnē lapidem cōtingit esse albū: ergo lapidē ꝯtingit esse aīal. Tum secūdo qꝛ in tali cōbinatione dant̄ termini in quibꝫ omni: vt aīal: albū: hō: ⁊ termini in quibꝫ nulli: vt aīal: albuꝫ: vestis. Ex dictis ꝑmo patet ꝙ ex ambabꝫ de ꝯtingēti dūmō maior sit vl'is siue ambe ꝑmisse sint affirmatiue siue negatiue semꝑ sequit̄ cōclusio de ꝯtingenti: cuꝫ tñ minor est negatiua fit syllogismus imꝑfectus ꝑficiendus ꝑ ꝯuersionem minoris in oppositaꝫ qualitatē. Patet secūdo ꝙ hic debet capi ꝯtingens specialiter ꝓ nō necessario.

Primum correlarium

Secundum correlarium

Tercium capitulum in q̃ docetur formatio syllogismorum ex vna de contingenti et alia de inesse.

Pria ɔclo

P Ro syllogisatione ex vna de ɔtingenti ꝛ altera de inesse ponunt̃ q̃ttuoꝛ ɔclusiones: quaꝝ p̃ma est. Maioꝛe de contingenti ꝛ minoꝛe de inesse sequit̃ cõclusio de ɔtingenti in q̃libet mõ p̃me figure: ꝛ regulãt̃ tales syllogismi ꝑ dici de oĩ aut de nullo. Se-

Secunda

cunda ɔclusio ẽ maioꝛe de inesse simpl'r ꝛ minoꝛe de ɔtingenti seq̃t̃ ɔclusio de ɔtingenti capto ꝓ possibili: s; tales syllogismi sũt ĩpfecti ꝛ ꝑficiunt̃ ꝑ reductionẽ ꝑ impossibile. Pro q̃ reductione supponit̃ q̸ si an̄s alicui⁹ ɔn̄e sit possibile: ɔn̄s erit possibile. Nam si a: an̄s ad b esset possibile: b ex̄nte ĩpossibili: tũc a poterit poni inesse: b nõ posito inesse: ꝛ sic in bona ɔsequẽtia an̄s erit veꝝ ɔn̄te ex̄nte falso. Et si

Questio

querat aliq̃s: q2 dictũ est a eẽ an̄s ad b: vtru;

Solutio

ex vno aliq̃d sequat̃. Rn̄det̃ q̸ nõ syllogistice q2 ad min⁹ requirunt̃ due ꝓpositiones: pt; g̊ q̸ si an̄s alicui⁹ bone ɔn̄e sit falsum ꝛ possibile: licet ɔn̄s possit eẽ falsum: tñ nõ erit ĩpossibile. Isto supposito ꝓbat̃ secũda cõclusio in barbara dupl'r. Primo q2 ex opposito ɔclusionis cũ minoꝛe posita ineẽ sequit̃ oppositũ maioꝛis in bocardo: vt si sic arguat̃ in barbara: om̄e b est a: om̄e c ɔtingent̃ est b: g̊ omne c ɔtingent̃ est a: sic arguit̃ in bocardo q̃dda; c de necessitate nõ est a: om̄e c est b: g̊ quoddam b de necessitate nõ est a: illa ɔn̄a nõ seq̃t̃ ꝓpt̃ positionẽ mioꝛis inesse: quia possibili posito

inesse nullū sequit impossibile: ḡ sequit ppt oppositū ꝯclusionis. Scđo pbat eadē ꝯclo: qꝛ nisi talis ꝯña valeat oppositū ꝯclonis stabit cū añte: sꝫ h̄ ē falsuꝫ: qꝛ ex illo opposito cū minore posita īesse infert cōclusio repugnās maiori. Silr in celarēt valet tal' ꝯña: qꝛ ex opposito ꝯclusionis cū miore posita īesse sequit oppositū maioris ī disamis: ꝛ silr pbaret in alijs modis. Dicit notant in ꝯclusione maiore de īesse simplr: qꝛ si eēt de īesse: vt nūc darēt termini in quibus omni: vt mouēs: aīal: hō: ꝛ termini in qbꝫ nulli: vt mouēs: aīal: lapis: Dicit notant ꝯclo de ꝯtingēti p possibili: qꝛ non semp seqt ꝯclo de ꝯtingēti ad vtrūlibet. Tuꝫ pmo quia illa conclusio sequit cuiꝰ contradictoria sumit reducēdo illū syllogismū p ipossibile. Sꝫ sumit ꝯdictoria ppositionis de cōtingenti p possibili: ḡ in illla ꝯña sequit ꝯclo de ꝯtingenti p possibili. Tuꝫ secūdo qꝛ aliqñ fm talē cōbinationē sequit ꝯclo de ꝯtingenti p necessario: vt sic arguēdo: nullū intelligēs ē corruꝰ: ꝛ oīs hō ꝯtingent ē intelligēs: ḡ oīs hō ꝯtingent nō est corruꝰ: ꝯclo illa secū patit istā oīs hō de necessitate nō est corruꝰ: ḡ nō sp seqt ꝯclo de ꝯtingenti ad vtrūlibet lꝫ illa aliqñ sequat: vt sic arguēdo: nullū intelligēs est mouens: oīs hō ꝯtingent est intelligēs: ḡ oīs hō cōtingent nō est mouēs. Et si ponat in talibꝫ ꝯclusionibꝫ mioꝛ negatiua fiet syllogismꝰ im

pfect⁹ pficiēdus p cōuersionē mīoris ī oppo-
Tertia pclo sitā qlitatē. Tertia pclo si mīor sit negatiua
de ineē qlitercūqz disponāt pmisse nō vz syllo
gism⁹. qr dāt termini ī qbꝫ oī. vt albū aīal nix.
Quarta et tmini in qbꝫ nulli. vt albū aīal pix. Quar-
ta pclo ē si maior sit pticular vl ambe pmisse
pticulares nō vz sillogismus. qr dāt termini
in qbꝫ oī. vt aīal albū hō: z tmini in qbꝫ nulli:
Correlariū vt aīal albū tunica. Ex dict pz q maiore vlī
dūmō minor nō sit negatiua de necessario fp
fit sillogism⁹ ex vna de ptingēti z alta de ineē

Quartū caplm de formatōe syllogis-mor ex vna de nccario z alia de ptigēti.

Pro syllogisatiōe ex vna de nccario et altera de cōtingēti ponūt qnqz pclo-
Prima pclo nes. Pria. ē in qlibet mō pme figure
maiore de cōtingēti z miore d nccario: sequit
cōclusio de cōtingēti spēalit capto et regulāt
tales syllogismi p dici de oī vel de nullo. Se-
Secuuda cūda pclo in qlibet mō affirmatio maiore de
nccario z miore d cōtingēti seqt cōclusio solū
de cōtingēti p possibili. qr ex opposito cōclu-
siōis cū miore posita ineē seqt oppositū ma-
Tertia ioris in bocardo vel ferison. Tertia cōclusio ē
in qlibet mō negatiuo maiore de necessaro et
miore de cōtingēti sequit duplex cōclusio. scz
de cōtingēti p possibili z etiā de ineē. qr ex op
posito pclonis cū maiore seqt oppositū mi-

noris in cesare. vel festino. Quarta conclusio est si mior sit negatiua de necessario quocunq; disponatur pmisse non valet cosequentia. qr dant termini in quib; nulli: vt aial albu nix. Quinta conclusio qn maior est pticularis vl ambe pticulares quomodocunq; disponatur pmisse ex vna de contingenti et altera d necessario non fit syllogism9 qr dant termini in qbus omni: vt aial albu homo: et tmini in qb; nulli. vt albu aial tunica. Ex dictis pt3 pmo. q i omnib; modis in qb; valet mixtio ex vna de cotingeti et altera d inee: in eisde v3 mixtio ex vna de cotingeti et alra de necessario: et in h solu est differentia: qr qn maior negatiua ponit de necessario sequit duplex coclusio .s. de cotingenti et de inesse: sed no qn illa maior ponit de inesse. Pt3 secudo qn fm hanc mixtionem fiunt syllogismi pfecti et qn impfecti. — Quarta / Quinta / Correlariu / Secundum

Quintu capitulu in quo docet formatio syllogismo ex ppositionibus de contingenti in secunda figura.

P Ro syllogisatione ex ppositionib; de cotingeti et de inesse in scda figura ponut tres coclusioes qr pma e. Ex ambab; de cotingeti siue affirmatis siue negatis in scda figura no v3 syllogism9. Scda pclo e: ex negatiua de inesse et affirmatiua de cotingenti in scda figura seqt coclusio de cotingeti — Prima pclo / Secunda

Tertia sz nõ si affirmatiua sit de inesse. Tertia ꝯclu/sio ē ex negatiua de necessario et affirmatiua de ꝯtingenti seqꝛ ꝯclusio de ꝯtiugenti: sed nõ si illa negatiua sit de ꝯtingēti. Pro ꝓbatione pme ꝯclusionis supponitꝛ ꝙ vlis negatiua d ꝯtingenti nõ ꝯuertitꝛ simplr in termīs. Qd ꝓ batꝛ triplr. Primo qꝛ tūc vlis affirmatiua cõuerteretꝛ simplr qd est falsum. Et ptz ꝯña: qꝛ ad affirmatiuā seqꝛ negatiua ꝛ ecõtra: vt bñ sequitꝛ ome b ꝯtingit esse a: igitꝛ ome b ꝯtingit nõ esse a: ꝛ vltra sequeretꝛ ome b ꝯtingit nõ eē a: igitꝛ ome a cõtingit nõ esse b: ꝛ vltra sequitꝛ: ome a ꝯtingit nõ esse b: ḡ ome a ꝯtingit esse b: ḡ de pmo ad vltimū sequitꝛ: ome b ꝯtingit esse a: igitꝛ ome a ꝯtingit esse b: ꝛ sic vlis affirmatiua cõuerteretꝛ simplr. Scdo ꝓbatꝛ idez qꝛ tūc ex veris sequeretꝛ falsum sic arguēdo oēm hominē ꝯtingit esse albū: ḡ ome albū ꝯtingit nõ esse hoīem.

Obiectio Et si arguatꝛ sic in hac ꝯña ome b ꝯtingit nõ esse a: ḡ ome a ꝯtingit nõ esse b: oppositū ꝯñtis: scz nõ omne a cõtingit nõ esse b repugnat añti: qꝛ videtꝛ equalere isti quoddā a de necessitate ē b: que ꝯuertitꝛ in istā q̄ddam b de necessitate est a: ꝛ illa repugnat añti: scz ome b ꝯtingit nõ esse a.

Solutio Ad h dꝛ ꝙ ista nõ omne a ꝯtingit nõ esse b: nõ equalet huic q̄ddaz a de necessitate ē b: sed isti quoddā a de necessitate nõ est b: vel idem a de necessitate est b. Qd ptz sic: qꝛ eiꝰ ꝯdictoria scz oē a cõtingentꝛ

nõ est b: habet duas causas falsitatꝭ puta vľ qꝛ aliqđ a de necessitate est b: vel qꝛ aliqđ a de necessitate nõ est b: g̊ ista nõ om̄e a ꝯtingit nõ esse b: duas hꝫ causas veritatꝭ. Isto supposito ꝓbať p̊ma ꝯcľo tripľr. Primo qꝛ reducendo taleꝫ syllogismū ad primā figurā oportet vľem negatiuā de ꝯtingēti cõuerti q̄ nõ cõuertiť vt dictū est. Scđo qꝛ in tali ꝯn̄a ex opposito ꝯn̄tis nõ seq̄ť oppositū an̄cedentꝭ cū ideꝫ possit cõtingēter omni inesse ꝛ nulli ineē. Tertio qꝛ s̄m talē dispositõem dať instātia sic arguēdo. oīs hõ cõtingēter nõ est albꝰ. oīs equꝰ ꝯtingēter ē albꝰ. g̊ oīs equꝰ ꝯtingēter nõ ē hõ. Et sic ptꝫ qꝫ ex ambabꝰ de cõtingēti nõ vꝫ syllogismus in secūda figura. Correlariuꝫ

Sextum capitulum in quo doceť formatio syllogismorum ex vna de contingenti ꝛ altera de inesse in secūda figura.

Pro mixtione ex vna de cõtingēti et altera de ineē in scđa figura ponūť q̄ttuor ꝯcľones Pria ē si affirmatia fuerit de ineē: ꝛ negatia đ contingēti nõ sequiť ꝯcľo de cõtingēti. qꝛ reducēdo talē syllogismū: negatiua de cõtingēti n̄ posset cõuerti. Secūda conclusio si negatia sit de ineē simpľr ꝛ affirmatia de contingēti sequrť ꝯcľo de cõtingēti. Et reducūť tales syllogismi ad p̊mā figurā p cõuersionē illiꝰ negatiue de ineē. Tertia ꝯcľo

Prima ꝯclo

Secunda

Tertia

ex ambab9 affirmatis vna de cōtingēti ꝛ alt'a de īesse nō seq̄t ꝯcl'o ð ꝯtingēti: q2 dant' t'mini in q̄b9 oi: vt aial: hō: sanitas: ꝛ t'mini in quib9
Quarta nulli: vt hō: equ9: sanitas. Quarta ꝯcl'o si pti cularis negatiua sit de iesse vt nūc: nō sequit' conclusio de contingenti.

Septimum capitulū in quo docet' formatio syllogismoꝝ ex vna de cōtingenti et altera de necessario.

Pria ꝯcl'o P Ro syllogisatione ex vna de cōtingēti ꝛ alt'a de necessario in scđa figura ponunt' due ꝯclusiones: quaꝝ p̄ma est. Ex in q̄libet mō secūde figure ex vna de ꝯtingenti: ꝛ altera de nec̄ario negatiua ex̄nte ð necessario: ꝛ affirmatiua de ꝯtingenti: seq̄t' ꝯcl'o de ꝯtingēti ꝛ de inec̄ i scđa figura. Et reducūt' tales syllogismi ad p̄mā figurā p cōuersione3
Secunda negatiue de nec̄ario. Scđa ꝯcl'o ē: si affirmatiua sit ð necessario ꝛ negatiua de ꝯtingēti nō valet syllogism9 i scđa figura: ꝛ h̄ tā in modis vl'ib9 q̄3 pticularib9: q2 cū p̄missis sit dispositꝫ pōt stare vna de nec̄ario i veritate: vt oīs cign9 de nec̄itate ē alb9: ꝛ oīs hō ꝯtingēt' nō ē alb9: cū illis stat hec i veritate: oīs hō de nec̄itate nō est cign9. Sil'r si ambe p̄misse eēnt pticulares nō fieret syllogism9: q2 possēt dari t'mini i q̄b9
Correlariū oi: et t'mini i q̄b9 nulli. Ex dictꝫ ptꝫ quō fiūt syllogismi in scđa figura ex vna de necessario
Secūdum ꝛ alt'a de ꝯtingēti. Ptꝫ etiā q̄ oēs syllogismi

huiꝰ figure sūt īpfecti: ꝛ pficiūt p pmā figurā

Octauum capitulum in quo docetur formatio syllogismorū ex ambabus de contingenti in tercia figura.

p Ro syllogisatōe ex ppositionib de cō tingenti in tertia figura ponūt aliq̄ cō clusiōes. Prima ē q ex ambab de cō tingenti diuisis sequit̄ ɔclo de cōtingēti in tertia figura. Scōa est q ex vna de ineē ꝛ altera de cōtingenti: sequit̄ ɔclo de ɔtingēti in tertia figura. Tertia ɔclo est ex vna de necessario et altera de ɔtingenti si affirmatiua fuerit de necessario: sequit̄ cōclusio de ɔtingenti: si vo negatiua fuerit de necessario sequit̄ cōclusio de cōtingenti ꝛ de inesse: ꝛ debet capi li ɔtingens specialr. Prima cōclusio ptz q2 in q̄libet mō talis syllogismꝰ pōt reduci ad pmam figurā p cōuersionem alicuiꝰ pmissaꝝ: ꝛ si in tali mixtione minor sit negatiua vel ambe negatiue eque bene fiet syllogismꝰ. Sz talis erit impfectus: pficiendus p cōuersionē minoris in oppositam qualitatem. Prima ɔclo Secūda Tertia

Nonuz caplm in q̄ docet̄ syllogisatio ex vna de ɔtigēti ꝛ alt̄a de īesse ī t̄tia figura

p Ro syllogisatione ex vna de ɔtingenti ꝛ alt̄a de ineē ponūt aliq̄ ɔclusiones. Prima est q in quolibet modo tertie figure ex vna de contingenti: et altera de in- Prima ɔclo

esse sequit̃ cõclusio d̃ cõtingẽti. Et reducũt̃ tales syllogismi ad p̃ma𝈶 figurã p̲ cõuersiõem illius de inesse. Secũda cõclusio ẽ. ꝙ si mĩor ponat̃ negatiua de cõtingẽti fiet syllogismus imp̲fect⁹: p̲ficiẽdus p̲ cõuersionem minoris in oppositã qualitatẽ. Tertia cõclusio ẽ ꝙ qñ ambe p̃misse sunt p̲ticulares nõ valet syllogismus. quia tũc dant̃ termini in quibus omni et etiam in quibus nulli.

Secunda

Tertia

Decimũ capitulum in quo docet̃ syllogisatio ex vna de contingenti et altera de necessario in tercia figura.

Pro sillogisatione ex vna de cõtingẽti ꝛ altera de necessario ponũt̃ tres ꝯclusiones. Prima ẽ ꝙ in q̃libet mõ tertie figure siue vl'i siue p̲ticulari maiore de cõtingẽti ꝛ miore de necessario seq̃t̃ ꝯclusio de cõtingẽti specialit̃ capto. Et tales syllogismi reducũt̃ ad p̃mã figurã. Secũda cõclusio maiore negatiua de necessario ꝛ minore de cõtingenti: sequit̃ cõclusio de cõtingẽti ꝓ possibili: et de inẽe: s𝈶 nõ de necessario. Tertia cõclusio est si minor sit negatiua de cõtingẽti fiet syllogism⁹ imp̲fectus: sed si minor sit negatiua de nec̃cario nõ valet syllogism⁹ q𝈶 dabiles sũt termini ĩ q̃b𝈝 oĩ: vt somn⁹: equ⁹: dormiẽs: ꝛ t̃mini ĩ q̃b𝈝 nulli: vt somn⁹: equ⁹ vigilãs. Ex dict𝈶 p𝈶 qñ fit syllogism⁹ ex ꝓpositõib𝈝 de ꝯtingẽti

Pria ꝯclo

Secunda

Tertia

Primum corelariũ

et ex illis de inesse. Patet etiam q syllogismi huius figure sunt imperfecti. Secundum

Quint9 tractat9 est in cui9 pmo capitulo demõstrat q oĩs syllogism9 ẽ in aliqua triũ figura. Capitulũ primũ.

e X pdictis patz q oẽs syllogismi alij a modis vlib9 pme figure reducunt ad prima figura z h erit manifesti9 cum ostensuz fuerit oẽm syllogismũ esse in aliqua trium figura. Uñ oĩs syllogism9 ẽ in aliqua triũ figura: qd ptz sic: q2 oĩs syllogism9 pticular, vlis: affirmatiu9 vl negatiu9: ostẽsiu9 vl ex ypothesi fit in aliq triũ figura: sed oĩs syllogism9 est hmõi: igit oĩs syllogism9 ẽ in aliqua triũ figura. Maior ptz z pmo de syllogismo ostensiuo. Naz in syllogismo ostensiuo oñdit aliqd de aliq: sed h nõ põt fieri p eandẽ ppositionẽ: q2 tunc peteret pncipiũ: igit h fit p aliã ppositionẽ: z nõ p vnã solaz: q2 ex vno nihil sequit: g optet q h sit p duas ppositiones: sz ille due ppositiones dñt cõuenire i aliquo tertio termino al's nihil inferrẽt: g in oĩ syllogismo ostensiuo optet eẽ duas ppositiones cõueniẽtes in aliq tmino. Sz ille tmin9 nõ põt nisi tripl'r se hre cũ pmissis. Uno mõ q subiciat in vna z pdicet in altera: z sic ẽ prima figura. Alio mõ q subiciat i vtraqz: z sic est tertia figura: Uel q in vtraqz pdicet z sic Conclusio Pria pbatio

Secūda ꝓbatio

est secūda figura: ḡ oīs syllogism⁹ ostensiu⁹ ē in aliqua triū figurarꝫ. Silr̄ syllogism⁹ ad im possibile est ī aliqua triū figurarꝫ: q2 ille ꝯ̄tuꝫ ad sui p̄mū ꝓcessum ē ostensiu⁹: vt patet sic arguendo: sicut se hꝫ dyameter ad simetrum ita abūdans ad ꝑfectū: sed dyameter est simeter vt supponit̄ a rn̄dente: igit̄ abūdans ē ꝑfectū: ꝛ ille est syllogism⁹ ostensiu⁹ ꝓcedēs ex vna p̄missa manifeste falsa cuꝫ vna manifeste vera ad inferandū vnā manifeste falsam: ꝛ syllogism⁹ ostensiu⁹ ē in aliqua triū figurarum: ḡ ꝛ syllogism⁹ ad impossibile. Silr̄ syllogismus a trāsumpto ē in aliqua triū figurarꝫ cū sit ostēsiu⁹. Et sic ptꝫ ꝙ oīs syllogism⁹ ali⁹ a syllogismo vl'i p̄me figure reducit̄ ad illuꝫ.

Tertia

Secundum capitulū in quo ostendit̄ ꝙ in omni syllogismo aliqua premissarꝫ debet esse vl'is et aliqua affirmatiua.

Prima ps

i

In syllogismo oportet aliquā p̄missarum esse vl'em: q2 al's non ostenderet̄ ꝓpositum vel peteret̄ p̄ncipiū: vt ptꝫ duob9 exemplis. Primū est si sic arguat̄: aliq̄ voluptas est studiosa: musica voluptas ē voluptas: ḡ musica voluptas est studiosa: vel ḡ in maiore fiebat mentio d̄ musica voluptate ꝛ sic petit̄ p̄ncipium: vel de alia ꝛ sic nō ostenditur ꝓpositum. Secūdum exemplū est: anguli cōstituti supra circūferentiā circuli sunt

Primuꝫ exemplum

Secundū

equales angulis ad basim positis: sed anguli equicruri sunt hmōi: ğ anguli equicruri sūt equales: vel ergo in maiore est sermo de angulis equicruris: ₇ sic petit̃ pncipiū: vel de alijs ₇ sic nō ostendit̃ ꝓpositum: ğ in omni syllogismo oportet aliquam p̃missarū esse vniuersalem. Ex dictis inferunt̃ duo correlaria. Primum est ꝙ vniuersale nō cōcludit̃ nisi ex ambabus vniuersalibꝫ: sed pticulare ex vna particulari ₇ alia vniuersali. Secundū est ꝙ in omni syllogismo optet aliquam p̃missaꝝ esse similem cōclusioni nō solum quo ad esse affirmatiuū vel negatiuū: sed q̊ ad esse de necessario vel de inesse aut de contingenti. Secūda ps Primium correlarium Secundū

Capitulū tercium in quo demonstrat̃ ꝙ in omni syllogismo sunt tres termini ₇ due propositiones.

In omni syllogismo sūt solū tres t̃mini ₇ due ꝓpōsiones dūmō nō sumāt̃ plura media ad eandē ꝯclusionē probandū: ₇ dūmō nulla p̃missaꝝ ꝓsyllogiset̃: qꝛ in oī syllogismo est tm̄ vna ꝯclō: sꝫ si ad illam cōclusionē inferendā sumerent̃ plures t̃mini vel nō esset idē syllogismꝰ: vel vnꝰ illoꝝ terminoꝝ frustra poneret̃: vt si ad istā ꝯclusionē ꝓbandā: oīs hō ē suba sumant̃ hec duo media scꝫ aīal ₇ corpꝰ: sic syllogisando omne aīal est suba: oīs hō est aīal: igit̃ oīs homo est suba. Prima ps probatur.

Silr omne corp⁹ est suba: ois hō est corpus: igit ois hō est suba: ibi nō est idez syllogism⁹. Sz si sumant sic: oīne corp⁹ aīal est suba: sed ois hō est corp⁹ aīal: igit ois hō est suba: tunc vn⁹ illoꝝ terminoꝝ supflue ponit cū vn⁹ sufficeret: igit in oī syllogismo sunt solū tres termini. Silr in omni syllogismo sūt solū due ꝓpositiones: qꝛ in ꝗlibet syllogismo sūt solum tres termini quoꝝ alt bis sumit: sz ex illis nō fiūt nisi due ꝓpositiones: ḡ in ꝗlibet syllogismo sīt solū due ꝓpositiones. Ex q̄ ptz ꝙ in ꝗlibet syllogismo tmini excedūt ꝓpositiōes et sunt ī numero impari: ꝓpositiones vo in numero pari: ꝛ h̄ nisi fiat ꝓsyllogisatio. Nam si fieret ꝓsyllogisatio tūc fortassis tmini essent in nūero pari: ꝛ ꝓpositiōes ī numero īpari.

Secūda ps ꝓbatur

Correlariū

Capitulū quartū in quo docet q̄ ꝓpositiones sunt facile syllogisabiles.

1 Ile ꝓpositiones sūt facile syllogisabiles que p plures figuras ꝛ plres modos ꝯcludi pñt. Ille vo difficulter sūt syllogisabiles q̄ p pauciores modos ꝛ pauciores figuras ꝯcludi pñt. Ex q̄ ptz ꝙ vlis affirmatina est difficillime syllogisabilis: qꝛ soluz ꝯcludit in pmo mō pme figure. Deinde vlis negatiua solū ꝯcludit p duas figuras. s. p primam ꝛ secūdā: ꝛ p tres modos: scz cesare camestres ꝛ celarēt. Deinde pticularis affirmatiua qꝛ solū ꝯcludit p duas figuras: scz p pri

mam ꝛ tertiā:ꝛ ꝑ q̄ttuoꝛ modos ſcꝫ darij:da rapti:diſamis ꝛ datiſi. Particularis ꝟo nega tiua eſt facile ſyllogiſabilis qꝛ ſyllogiſari pōt in tribꝫ figuris ꝛ ꝑ ſex modos: ſcꝫ ferio:feſti no:baroco:felapton:bocardo ꝛ feriſon. Ex di ctis pꝫ ꝑmo ꝙ vl'is affirmatiua difficult̄ cō ſtruit̄:ꝛ facile deſtruit̄. Primū pꝫ qꝛ vl'is af firmatiua nō pōt cōſtrui niſi ꝑ deſtructioneꝫ pticularis negatiue que difficulter deſtruitur: ipſa tamen non conſtituitur ꝑ deſtructionem vl'is negatiua cū nō ſequat̄ vl'is negatiua eſt falſa:g̊ vl'is affirmatiua eſt ꝟa:ſꝫ ipſa deſtrui pōt ꝑ vl'em negatiuā ꝛ etiā ꝑ pticularē negati uam:Qď pꝫ qꝛ pticularis ſubalt̄na bene de ſtruit vl'em: ſed eā cōſtruere nō pōt. Nam nō opoꝛtet ſi pticularis affirmatiua ſit ꝟa ꝙ vl'is affirmatiua ſit vera. Et ſic pꝫ ꝙ facili⁹ eſt de ſtruere q̄ꝫ ꝯſtruere. Patet etiā ex dictis quō ſit ſyllogiſm⁹: ꝑ quos terminos ꝛ ꝑ quas ꝓpoſi tiones:ꝛ que ꝯcluſiones ſunt facile ſyllogiſa biles ꝛ que difficulter. Auctoritas Secundum

Tractatus ſext⁹ eſt de arte inueniēdi mediū ad ſyllogiſandū ꝓpoſitū in q̄libet figura:ꝛ ꝯtiet tria capl'a Capl'm ꝑmū.

Is dictis videndū eſt quō erim⁹ ido nei ad ꝯcludendū vnāquāqꝫ ꝯcluſio nem:qꝛ nō ſufficit ſcire foꝛmare ſyllo giſmos: ſꝫ oꝑtet hr̄e ꝓmptitudinē eos inue Primꝰ gs

niendi. Unde per arte inueniendi medium ponit
Diuisio talis diuisio. Dicibilium quedam sunt que de nullo
predicantur vniuersaliter: sed alia de ipsis bene predicantur: vt deon
et callias. Alia vero sunt que predicantur de alijs et alia
de ipsis: sicut sunt species et genera subalterna. Alia
vero sunt que predicantur de alijs: sed alia de ipsis mi
Secunda pars nime predicantur: vt genera generalissima. Deinde po
Prima con- nunt due considerationes generales: quarum
sideratio prima est. Quod inspiciendum est ad diffinitiones et pro
pria terminorum conclusionis: similiter ad antecedentia
Secunda et consequentia et extranea eorum. Secunda consideratio ge
neralis est quod eorum que consequuntur quedam sunt
predicata essentialia et quedam accidentalia: et acciden
talium quedam insunt secundum veritatem: et quedam secundum
opinionem. Unde quanto quis pluribus medijs abun
dauerit tanto magis erit idoneus ad syllogisan
dum: et quanto illa media erant efficatiora tanto
Tertia pars efficatius demonstrabit. Preterea ponuntur se
Prima con- ptem considerationes speciales. Prima est quod
sideratio sumendo consequens ad aliquem terminum sumen
dum est consequens ad ipsum totum: cum oporteat
Secunda in syllogismo aliquam premissarum esse vniuersalem. Se
cunda consideratio est signum vniuersale non est adden
dum consequenti: quia hoc esset falsum et impossibile:
Tertia vt hec est falsa homo est omne animal. Tertia conside
ratio sumendo consequens subiecti non est sumendum
consequens predicati: licet omne consequens predicati sit etiam con
Quarta sequens subiecti. Quarta consideratio est sumen
do extraneum subiecti vel predicati maxime sumen

dum est extraneũ qd̃ ẽ ꝓpriũ vni ⁊ ab alio valde diuersum. Quinta cõsideratio ẽ sumẽdo añs p̃dicati nõ est sumenduꝫ añs subiecti: lꝫ om̃e añs subiecti sit añs p̃dicati ⁊ non econuerso. Sexta cõsideratio nõ semp̱ sumẽda sunt illa que cõsequunt̃ ꝑ quolibet tp̱e: sed sufficit sumere ea que cõsequunt̃ vt in pluribꝫ. Septima cõsideratio est nõ sũt sumẽda ea que cõsequunt̃ ad oĩa: q2 tũc argueret̃ ex puris affirmatiuis in secũda figura. Istis suppositis ponunt̃ cõsiderationes p̃ncipales huiꝰ artis. Et p̃mo supponit̃ ꝙ qñ iste littere a ⁊ e ponunt̃ in tertia syllaba significant qualis ⁊ quanta sit cõclusio inferenda puta a significat vl'em affirmatiuam: ⁊ e vl'em negatiuam: i ṽo p̱ticularem affirmatiuam: ⁊ o p̱ticularem negatiuaꝫ: vt pꝫ p̱ hos ṽsus. Asserit a negat e sũt vl'r ambe. Asserit i negat o sũt p̱ticularit̃ ambo. Secũdo supponit̃ ꝙ qñ iste littere a et e: ponunt̃ in p̃ma vl' secũda syllaba: tũc a significat p̃dicatum ⁊ e subiectũ. Et põt quelibet istaꝝ litteraꝝ poni cuꝫ tribꝫ cõsonantibꝫ a cũ b c d: ⁊ tũc b significat ꝙ mediũ debet esse cõsequẽs ad p̃dicatũ: c ṽo ꝙ sit añs: ⁊ d ꝙ sit extraneuꝫ. Sil'r e ponit̃ cũ istis tribꝫ f g h: ⁊ tũc significat ꝙ mediũ debet eẽ ꝯñs ad subiectũ: g ṽo ꝙ sit añs: h ṽo ꝙ sit extraneũ: vt pꝫ per hos ṽsus. E subit f sequit̃ g p̃cedit h sit extra. Predicat a b sequens c precedit d sit extra.

Quinta

Sexta

Septima

Quarta ps

Prima suppositio

Versus

Secunda

Versus

Quinta ps — Tūc ponit̄ p̄ma regula ad cōcludendū vl'em
Fecana — affirmatiuā sumēdū est mediū qđ sit ꝯñs ad
subiectū: ⁊ añs ad p̄dicatū: ⁊ h̄ denotat̄ ꝑ fe-
cana. Secūda regula ē ad ꝯcludendū ꝑticu-
Cageti — larē affirmatiuā in darapti: disamis ⁊ datisi
sumēdū est mediū qđ sit añs ad vtrāq; extre
mitatē: vt ꝑ3 ꝑ cageti. Tertia regula ē ad cō-
Dasenes — cludendū vl'em negatiuā in celarēt vel cesare
sumendū est mediū qđ sit extraneū ad p̄dica
tum ꝯclusionis ⁊ ꝯñs ad subiectū: vt ꝑ3 per
Hebare — dasenes. Si vo debeat ꝯcludi i camestres me
dium debet esse extraneū ad subiectū ⁊ ꝯñs
Gedaco — ad p̄dicatū: vt p3 ꝑ hebare. Quarta ē ad infe
rendū ꝑticularē negatiuā i tertia figura opor
tet mediū esse añs ad subiectū ⁊ extraneū ad
p̄dicatū: vt ꝑ3 ꝑ gedaco. Quinta regula ē ad
inferēdū ꝑticularē affirmatiuā indirecte opꝫ
mediū eē añs ad subiectū ⁊ ꝯñs ad p̄dicatū:
vt ꝑ3 ꝑ gebali. Ex dictis ꝑ3 ꝙ ad ꝯcludēdū
Correlariū — oīa genera ꝯclusionū optet respicere ad ante
cedentia ꝯña vl' extranea: ⁊ inspiciēdo ad illa
magis eligēda sūt ꝓpinqua ꝙ̄ remota: ⁊ vl'ia
Sexta ps — ꝙ̄ ꝑticularia. Uñ p̄dicta ars īueniēdi mediū
est sufficiēs. Tum p̄mo q2 ipsa docet habitu
dinē medij ad extrema cuiuslibet generis ꝓ-
bleumatū: ⁊ in qualibet figura. Tum secūdo
q2 p̄ter regulas datas nō sunt alie vtiles. Nā
si eēnt alique alie eēt maxime qñ mediū est cō
sequēs ad vtrāq; extremitatem: vt signat hec

dictio febas: vl' qn̄ mediū est extraneū ad sub iectum: ⁊ añs ad p̄dicatū vt significat hec dictio hecas: vel qn̄ mediū est exn̄eū ad vtrāq3 extremitatē: vt significat hec dictio hedas: s3 tales dispositōes sūt inutiles: q2 s'm p̄mā arguit' ex puris affirmatis: vt syllogisando istā ōis hō est aīal sumēdo subam p̄ medio in secūda figura: ⁊ penes secundā arguit' minore negatiua in prima figura. Et penes tertiam argueret' ex puris negatiuis in q̄libet figura. Tu3 tertio q2 si talis ars nō eēt sufficiēs hoc eēt maxie p̄pter ꝯsiderationē antiquoꝝ in q̄ dicebant q̄ ad inueniēdū mediū inspiciendū erat ad ꝯn̄a subiecti ⁊ p̄dicati: ⁊ si talia erant ꝯtraria ex vtroq3 eoꝝ ꝯcludet' ꝯclusio vl'is negatiua vel p̄ticularis. S3 hec ꝯsideratio ē inutilis q2 ad ꝯcludendū aliquā cōclusionem p̄ vnū syllogismū inspiciendū est solū ad vnum mediū ⁊ nō ad plura siue ꝯtraria: vt dic̄ scd̄a ꝯsideratio. Tum q̄rto q2 acceptis medijs cōtrarijs nō fit syllogism⁹ ad ꝯcludēdū ꝯcl'onē: nisi alteꝝ illoꝝ sit añs subiecti ⁊ extraneū p̄dicati vel ecōuerso. S3 accipientē duo cōtraria ꝯtingit latere vtrū se hēat s'm modū: ḡ cōtingit latere vtru3 fiat syllogism⁹ nec fiet nisi sumat' mediū s'm modū p̄dictū: ḡ p̄dicta ꝯsideratio vl' ē iutil' vl' nō differt ab his q̄ posite sr̄.

Febas
Hecas
Hedas
Cōsideratio inutilis

Capitulū secundū in q̊ applicatur dicta ars ad diuersa genera syllogismoꝝ.

Prima ps

O Mnis syllogism⁹ siue ostēsiu⁹ siue ad impossibile fit p istā artē. Et pmo de syllogismo ad ipossibile ptz: qz eadē ꝯclusio que syllogisat p syllogismū ad impossibile: pōt syllogisari p syllogismū ostensiuū: ⁊ ille syllogism⁹ ad impossibile dr syllogism⁹ mendacij: sz syllogismi ostēsiui fiūt p istā artē g̃ ⁊ syllogism⁹ ad impossibile. Est tn̄ drn̄a int illos syllogismos: qz in syllogismo ostēsiuo bn̄ ponunt due ppōnes vē in syllogismo vō ad ipossibile sumit vna vā cū vna maīfeste falsa Silr vz hec ars ī syllogismo a trāsūpto: sic in syllogismis oñsiuis. Est tn̄ drā qz ī syllogismo oñsiuo sumit añs ꝯñs vl' extneū tminoꝝ pnci pal' ꝯclonis: sz ī syllogismo a trāsūpto sumit añs ꝯñs vel extraneū terminoꝝ ill'⁹ ꝯclonis ad quā pbandā se trāsfert opponēs. Silr vz hec ars in syllogismis ſm equalitatē in subiectis quoꝝ mediū ⁊ minor extremitas cōuertunt ⁊ inferūt ex maiori vl'i: ⁊ miore pticulari ꝯclusionē vlem in tertia figura: ⁊ ī illis optet respicere ad mediū cōuertibile cū minore extremitate. Silr in syllogismis ex ppositiōib modalib valet hec ars sic ī alijs h excepto q in alijs de īesse sumit mediū qđ actuali̇r inest

Secūda ps

vel nō inest: sed in modalib sumit mediū qđ possibile est inesse vel nō inesse. Ex dictis ptz

Primum correlariū

pmo q oīs syllogism⁹ verus fit p istam artē: qz oīs syllogism⁹ fit in aliqua triū figuraꝝ: sz

ois talis fit p hāc artē: ḡ oīs syllogism⁹ fit per istā artē. Ptʒ scdo φ hec ars est generalis ad inueniendū mediū circa phiaʒ ꝛ circa artem quālibet disciplinā: nō tñ semp eodem mō su mendū est mediū: sʒ aliter sumendū est ad cō cludendū vlr q̄ ꝑticulariter. Sʒ qs dubitare posset ex dictis an ista ars sufficiat ad ꝓban dum pncipia alicui⁹ sciētie. Ad hoc dr φ nō q: talia pncipia sumenda sunt p viaʒ sensus memorie ꝛ expimenti. Secundū Dubitatio Responsio

Tertiū caplm in q̊ phūs reprobat opiniōes antiq̄ꝝ circa artē īueniēdi mediū.

C Irca artē inueniendi mediuʒ dixerūt antiq diuisionē multū valere ad ipm inueniendū: q: valet ad ꝯcludenduʒ diffinitionē de diffinito: ꝛ in illa illatione potissime saluat ratio syllogismi. Sed contra h̄ dictum pmo dicit φ diuisio nō valet ad inueniendi mediū: q: diuisio est syllogismus infir mus petens pncipiū vel nō ostendens ꝓpositum. Secūdo dicit φ diuisio nō valet ad cō cludendum diffinitionē de diffinito: q: ibi peteret principium: aut concluderet aliquid cō munius intento: vt si p diuisionē velimus inuestigare hāc diffinitionē: animal rōnale mor tale habens pedes: de homine: ꝛ primo φ hō sit mortalis sic arguēdo: omē aīal est mortale vel īmortale: sʒ hō est aīal: ḡ hō ē mortalis vel Prima ps Secunda ps

imortalis: ibi ɔcludit maior extremitas cõior intento. Et si pcedat vltra sic arguẽdo: hõ est mortalis vel imortalis: sȝ nõ est imortal': igit est mortal': ibi petit pncipiuȝ qꝛ minor ē eque dubia sicut cõcl'o. Sil'r si velim⁹ pbare q hõ sit hñs pedes sic arguẽdo: omẽ aial est hñs pedes vel non hñs pedes: sed hõ est aial: igit hõ est hñs pedes vel nõ hñs pedes: ibi cõcluđit aliqd cõmuni⁹ intẽto. Et si iterꝫ sic arguatur: hõ est hñs pedes vel nõ hñs pedes: sȝ nõ est nõ hñs pedes: igit est hñs pedes. ibi petit pncipiũ. Tertio đr q diuisio nõ vȝ ad ɔcludẽdũ aliud pdicatũ a diffinitiõe de suo subiecto qꝛ ĩ tali pcessu non ɔcludit ppositũ vel petit pncipiũ: vt si velim⁹ pbare q diamet est assimeter: sic arguẽdo oĩs longitudo ē simetra vl' assimetra: sȝ diameter ē lõgitudo: igit diamet est simeter vl' assimet: ibi nõ ɔcludit ppositũ. Et si iterꝫ sic arguat diamet est simeter vl' assimet: sȝ nõ ē assimet: igit ē simet: ibi petit pncipiũ: ĝ diuisio nõ vȝ ad inueniendũ mediũ.

Tractatus septim⁹ est de reductõe psyllogismoꝝ in figuras et modos ppoꝝ syllogismoꝝ. ⁊ de reductõe vni⁹ figure in aliã. et ɔtinet quinqȝ capitula. Capitulum primũ de reductione psyllogismorũ in ppositiones et terminos. et qliter in ea falli contingit.

Is visis resoluendi sunt syllogismi in Prima p9
b pꝑpositiões ꝛ terminos: q̊ facto erũt
clariora q̄ dicta sũt. Vñ ꝓ resolutione
syllogismoꝝ ex pte ꝓpositionũ q̈ttuor ponũt
documẽta. Primũ ē ꝙ prius ē resoluẽdus syl/ Primũ do/
logism⁹ in ꝓpositões q̄ȝ in t̃minos: qꝛ facili⁹ cumentum
est in maiora q̄ȝ in miora diuidere. Secundũ Secundum
est: videnduȝ est an vna ꝓppsitio sit maior et
alia minor: an vna sit pticularis ꝛ alia vl'is. Ter
tium ē si ĩ argumẽtatione desit vna p̄missa vi Tertium
dendũ est ad syllogisantẽ vtrũ ponat maiorẽ
ꝛ taceat minorẽ vel ecõtra. Quartũ documẽ/ Quartum
tum est ꝙ optet inspicere an ĩ syllogismis ali/
q̇d desit: ꝛ illud ē apponendũ: vel aliq̇d sup/
fluat: ꝛ illud ē remouendũ q̊usqȝ deueniam⁹
ad duas ꝓpositiones. Vñ qñqȝ facile ē vide
re an aliq̇d desit puta qñ nõ sequit̃ ꝯcl'o de ne
cessitate: ꝛ aliqñ ē difficile puta qñ ꝯclusio se/
quit̃ de nccitate: vt ptȝ ꝑ duo exẽpla. Primũ Primum
est nõ int̃empta suba nõ interimit̃ suba sȝ pti exemplum
bus sube interemptis interimit̃ suba: g̊ ptes
sube sũt sube: ibi seq̇t̃ ꝯcl'o de necessitate: ꝛ tñ
nõ est syllogism⁹: qꝛ maior nõ est vl'is: iõ debe
ret sic formari: oĩa quibꝰ int̃emptis interimit̃
suba sunt sube: sed ptes sube sunt hmõi: igit̃ Secundum
sunt sube. Scdm exemplũ est si hõ est aĩal ē:
ꝛ si aĩal est suba est: g̊ si hõ est suba ē: ibi ꝯcl'o
necessario sequit̃: ꝛ tñ non syllogistice: sed sic
reducit̃: oĩe illud q̊ posito ponit̃ aĩal ē suba

sed hoīe posito ponitur aīal: igit̄ hō est sn̄ba.
Secūda ps
Et sic pt3 ꝙ si credam⁹ ꝯn̄a3 esse syllogist icā3
q3 est necessaria decipimur. Sed ꝑ resolutio
ne syllogismoꝝ ex pte terminoꝝ sumendi sūt
tres termini in reducēdo orōnē nō syllogisti
cam ad syllogisticā: ⁊ tunc si vn⁹ illoꝝ qui dr̄
medium subiciat̄ in vna ⁊ p̄dicet̄ in altera: ē
reducta ad p̄mam figura3. Si vo bis p̄dicet̄
ad secūdam: ⁊ si bis subiciat̄ ad tertiā. Et sic
patet ꝙ nulla consequētia est syllogistica nisi
Primu3 im pedimentu3
idem frequenter dicat̄. In tali tn̄ reductione
qn̄q3 fallimur ꝓpter duo impedimenta. Pri
mum est: q3 ꝓpter silem dispositionē in vl'ib3
et pticularib3 credimus syllogismū esse bonū
Primu3 exemplum
qui nō est bonus: vt pt3 p duo exempla. Pri
mum est aristomenes intelligibilis semꝑ est:
⁊ aristomenes ē aristomenes itelligibilis: igit̄
aristomenes semꝑ est: ibi nō est syllogism⁹: q3
Secundū
neutra p̄missarū est vl'is. Secundū exemplū
est: micalus music⁹ corrumpet̄ cras: s3 mica
lus est micalus musicus: g̃ micalus musicus
Secundum Ipedimētu3
corrumpet̄ cras: ibi etiā nulla p̄missarum est
vl'is. Secundū impedimentū est: frequenter
nō sequit̄ ꝯclusio: q3 termini nō bn̄ disponūt̄
ſm locutionē: sed variant̄ ſm ꝯcretionē ⁊ ab
stractionē: vt non sequit̄ in p̄ma figura: nulli
egritudini inest sanitas: ⁊ oīs hō est suscepti
bilis egritudinis: g̃ null⁹ hō est san⁹. Silr̄ nō
sequit̄ in secūda figura nulli egritudini ꝯtin

git inesse sanitatē. ⁊ omni hoī ꝯtingit ineē sanitatē: ergo nulli homini ꝯtigit īesse egritudinē. Silr nō sequit in tertia figura: omni homini cōtingit īesse sanitatē: ⁊ omni homini ꝯtingit inesse egritudinem: ergo alicui egritudini contingit ineē sanitatē. Et sic ptz quō debet fieri resolutio. In tali tn̄ resolutiōe nō semꝑ fit resolutio vsqꝫ ad terminos simplices: sed qn̄qꝫ capiunt termini se habētes ꝑ modū determinationis ⁊ determinabilis ꝓ eodē termino.

Capl'm scd'm in quo determiat de resolutōe ꝓsyllogismoꝝ ex terminis obliqs

Non semꝑ oportet maiorē extremitatē ꝑdicari de medio: nec mediū de miori extremitate in recto: sed tot modis q̊t modis ꝯtingit casus variari. Vn̄ ex obliquis eque bn̄ fit syllogism⁹ sicut ex rectis. Et ꝑmo in ꝑma figura maiore de recto: ⁊ miore de obliquo sequit ꝯclusio de obliquo: vt oīs sophia est disciplina: ⁊ boni est sophia: ergo boni ē disciplina. Secūda ꝯclusio maiore de obliquo et minore de recto valet syllogism⁹ ad inferēdū ꝯclusionē de obliquo: vt oīm ꝯtrarioꝝ eadem est disciplicina: bonū ⁊ malū sunt contraria: ergo boni et mali est eadē disciplina. Similit ex ambabꝰ de obliquo sequit ꝯclusio de obliquo: vt cuiuscūqꝫ est disciplina illi⁹ est genus: sed boni est disciplina: ergo boni est genus. Prima ps Prima ꝯclō Secunda Tertia

Secūda ps Silr in secūda figura ex obliqs seqr ↄclusio de recto: vt bn̄ seqr nulli⁹ generatiōis ē mot⁹: s; voluptatis ē mot⁹: g̃ voluptas nō ē generatio. Silr nulli⁹ signi est signū: s; ipsi⁹ risus ē

Tertia ps signū: g̃ ipe risus nō est signū. Silr ex obliqs in tertia figura valet ↄn̄a: vt bn̄ sequit deo nō est temp⁹ oportunū: ꝛ deo est estas: g̃ tempus nō est temp⁹ oportunū. Et ꝑ resolutiōe taliū syllogismoꝝ resoluēdi sūt t̄mini obliq ī suos rectos. Ex q̄ pt; ꝙ tot modis ↄtingit p̄dicatū inesse subiecto q̄t modis cōtingit variare casus: ꝛ h̄ fm q̄d aut simplr. Cōsiderādū ē tn̄ ad illō qđ mag⁹ ē vtile ī resolutōe syllogismoꝝ.

Capitulum tertium in quo docet syllogisari ex ꝓpositionibus reduplicatis

Prima ps a D syllogisandū ꝓpositionē reduplicatiuā in p̄ma figura reduplicatio est addenda maiori extremitati: vt pt; ꝑ tria exempla. Primū est boni ē disciplina inq̄ztū bonū ꝛ iusticia est bonū: g̃ iusticia ē disciplina inq̄ztū bonū: ibi reduplicatio nō est addenda medio ī minori ꝓpositiōe dicēdo iusticia est bonū inq̄ztu; bonū: q² talis ꝓpositio ē falsa: cū sensus sit iusticia ē oēe bonū: qđ est falsū q̄zdiu sunt plura bona. Scōm exēplu; est: oēe bonū est disciplinatū inq̄ztū bonum s; salubre est bonū: igit salubre ē disciplinatū inq̄ztū bonū. Tertiū exēplū est: oēe nō ens

est opinabile inquantū nō exñs: et hyrcoceru⁹ est nō exñs: ergo hyrcoceru⁹ est opinabile inquantū nō exñs. Et sic patet quod ad syllogisandū conclusionem simpliciter siue nō reduplicatiuā sufficit capere medium quod est simpliciter: hoc est sine reduplicatiōe: vt ad syllogisandū istā: bonū est disciplinatū sufficit capere honestū pro medio. Sed ad syllogisandum ens secundum quod ens: id est conclusionē reduplicatiuā debet sumi mediū cū reduplicatione: vt ista bonū est disciplinatū in eo quod honestum debet sic syllogisari: omne ens est disciplinatum in eo quod honestū: et bonū est ens: ergo bonū est disciplinatū in eo quod honestū: ibi reduplicatur minor extremitas per maiorem per quam deuenitur ad aliquā partem subiectiuā ei⁹: quia nō omni bono cōuenit esse disciplinatū loquēdo de disciplina moris: sed bono honesto. Ex predictis patet quod reduplicatio habet similiter ordinari in syllogismis particularibus sicut in vniuersalibus. Unde pro facili reduplicatione syllogismorum ponuntur sex documenta. Primū est quod in syllogismo loco dictionis vel orationis min⁹ note pōt capi notior: vt loco istius suspicabile nō est idem quod opinabile pōt capi hec: suspicabile nō est gen⁹ opinabilis. Unde cauendū est ne termin⁹ sumpt⁹ cū reduplicatiōe sumatur sine reduplicatiōe: nō enim est idē sumere voluptatē simpliciter et sumere voluptatē cū reduplicatione. Secundum documētū est in resolutione syllogismorum multū refert propo

Correlariū

Secūda pars

Primum documentum

Secundum

sitiones esse vl'es vel pticulares: q2 ex vl'ib9 fit syllogism9 ɔcludens vl'em: ex pticularib9 vero
Tertium nō. Tertiū documentuȝ est nō semp optet exempla esse v'a: sed possum9 aliqñ vti falsis p veris: vt geometer dicit lineā esse rectā que nō
Auctoritas est recta. Exempla eñi nō ponim9 vt v'a sint: Quartum sed vt sentiat iuuenis qui discit. Quartū documentuȝ est nō oportet syllogismos pbātes p̄missas alicui9 syllogismi esse in eadē figura cū illis p̄missis: sed pñt esse in diuersis figur;
Quintum Quintum documentū est: ad interimenduȝ vnam totā diffinitionē sufficit vnū terminuȝ eius interimi vl' interimere: vt si quis velit pbare q aqua nō est pot9 humidus: sufficit pbare q nō est pot9: q2 omnis pot9 est transubstantialis in subam viuentis: sed aqua nō est
Sextum hmōi: ergo nō est potus. Sextū documentū est syllogismi ex ypothesi nō reducunt ad aliquam figurā ea pte qua sunt ex ypothesi: vt si quis se transferat ad pbandū q ɔtrariorum est eadē potestas: quo posito pbat q ɔtrariorum nō est eadē disciplina: tunc licet syllogismus inferens p̄mam ɔclusioneȝ resoluat in duas ppositiones z tres terminos: illa tñ cōclusio nō est p̄ncipaliter intenta rōne cui9 dicitur syllogism9. Et similit syllogism9 ad impossibile: licet quo ad p̄mum pcessum sui resoluat in duas ppositiones z tres terminos non tñ quo ad ɔclusionē principalit intentā

ꝓcedit syllogistice sed ex suppositione. Unde syllogism⁹ ad impossibile differt ab alijs syllogismis ex ypothesi: qꝛ ī alijs ex ypothesi cōcludit̄ aliquid p̄ter ꝯclusionē p̄ncipalem: sed hoc nō oportet in syllogismo ad impossibile. Et subdit philosophus ꝙ plures sunt species syllogismorum ex ypothesi de quib⁹ postea videbitur.

Quartū caplm̄ ī q̄ docet quō reducūtur syllogismi triū figuraꝝ ad se inuicē.

Illi syllogismi reducunt̄ ad se inuicem que cōcludunt eandē conclusionem. Ex quo patet p̄mo ꝙ int̄ syllogismos prime figure soli syllogismi negatiui ad secūdam figuram reducunt̄ p̄ cōuersionem: puta celarēt ad cesare: ferio ad festino. Modi aūt affirmatiui nō reducunt̄ ad secūdam figurā Tum p̄mo quia vl'is affirmatiua nō ꝯuertit̄ nisi in p̄ticularē que nō potest esse maior in secunda figura. Tum secūdo qꝛ in secūda figura nō concludit̄ affirmatiue. Sed oēs modi secūde figure excepto baroco reducunt̄ ad p̄mam: puta cesare ⁊ camestres ad celarēt: et festino ad ferio: baroco aūt non reducit̄: quia minor nō potest conuerti. Patet secundo ꝙ inter modos prime figure soli modi particulares: puta darij et ferio reducuntur ad tertiam figuram: darij ⁊ datisi: ferio ad ferison.

Primum correlarium

Secundum

Modi aūt vniuersales nō reducūt.q2 in tertia figura nō cōcludit vl'r. Sz oēs modi t'tie figure excepto bocardo reducūt ad primā figurā.mōi affirmatiui ad darij.z negatiui ad ferio.bocardo aūt nō reducit q2 maior nō pt

Tertium

cōuerti. Patet tertio ꝙ int' modos secūde figure festino solū reducit ad tertiā figurā:puta ad ferison ꝑ cōuersionē ambaꝝ ꝑmissaruz Modi aūt vl'es nō reducunt:q2 i tertia figura nō ꝯcludit vl'r. Neq3 baroco reducit:quia opteret vtrāq3 ꝑmissaꝝ ꝯuerti qđ fieri nō potest. Int' modos tertie figure felapton solum z ferison reducunt ad secundā figuraz: puta ad festino. Modi aūt affirmatiui nō reducūtur:q2 in secūda figura nō ꝯcludit affirmatiue:neq3 bocardo reducit ꝓpter cām dictam.

Quintū capitulū in q̄ docet syllogisatio ex ꝓpōnibus de terminis infinitis.

Prima ps

Differentia

PRo syllogisatione ꝓpositionū de terminis infinitis supponit ꝙ affirmatiua de ꝑdicato infinito z negatiua đ ꝑdicato finito differūt: vt iste nō sunt eedem: hoc nō est albū:z h̄ est nō albū. Patet tripl'r: Primo q2 huic:h̄ est albū ꝯtradicit ista:h̄ nō est albū.z nō ista hoc est nō album:q2 sicut se h3 hec sortē possibile est nō ambulare ad istā sortem possibile est ambulare:ita hec h̄ est nō albū ad istā hoc est albū:s; ꝑme due nō ꝯtra

dicunt: ergo neque secunde: quia de proportionabilibus idem est iudicium. Secundo patet quia affirmativa de predicato infinito aliquid ponit. Nam cum dicitur hoc est inequale: ibi aliquid subiacet et aliquid est quod est inequale. Negativa autem nihil ponit: ergo ille propositiones differunt. Tertio patet quia ad affirmativam de predicato infinito sequitur aliquid quod non sequitur ad negativam de predicato finito: ut ad istam hoc est lignum non album sequitur ista hoc est lignum que non sequitur ad istam hoc non est lignum album: igitur ille due valde differunt. In hoc autem conveniunt: quia sicut iste due hoc est album: et hoc non est album de quolibet verificari possunt: ita iste due hoc est non album et hoc non est non album. Et sicut ad affirmativam de predicato finito sequitur negativa de predicato infinito: ita ad affirmativam de predicato infinito sequitur negativa de predicato infinito. Et ita propositiones de terminis infinitis conveniunt cum illis de terminis privativis in quibus affirmativa infert negativam de predicato opposito: ut bene sequitur hoc est inequale: igitur non est equale. Sed tamen differunt universales de predicato finito et infinito a particularibus: quia si predicatum conveniat subiecto pro aliquibus suppositis et aliquibus non: tunc ambe universales erant false et particulares vere: ut si quedam animalia sint alba et quedam non: iste sunt false: omne animal est album: et omne animal non est album et sue particulares vere. Isto supposito dicitur quod affirmativa de predicato infinito non eodem modo syllogisatur sicut ne-

Auctoritas

Conuenientia

Conuenientia

Differentia

Secunda pars.

gatiua de pdicato finito: q2 negatiua pcludit in celarēt: z affirmatiua in barbara: sed affirmatiua de pdicato ifinito pcludit sicut affirmatiua de pdicato finito. Unde p maiori declaratione omniū supi⁹ dictoꝝ ponunt quattuor regule. Quaꝝ pma est: si ad añs sequat

Prima regl'a

psequens tūc ad oppositū psequentis sequit oppositum antecedētis. Patet q2 vel oppositum pñtis sequit ad oppositū antecedentis vel oppositū pñtis stat cū antecedente: sz nō secundū: q2 oppositū psequētis repugnat cōsequenti: g̃ z antecedenti: q2 omne repugnās

Secunda

cōsequēti repugnat añti. Secūda regula est: ad oppositum añtis nō sequit oppositū consequentis. Patet q2 oppositū añtis pōt stare cum pñte. Tertia regula: oppositū pñtis

Tertia

nō potest stare cū añte. Quarta regula ē: op

Quarta

positum añtis pōt stare cum pñte. Sed ptra

Instantia

secundā regulam instat ponēdo q2 a z b contradicant: et c z d ex altera parte: tunc si ad c sequat a: tunc ad b ptradictoriū pñtis sequit d: sumat igit vnū ptradictorium pñtis et sui oppositi: sc3 a z b: z sit f: z sumat aliud oppositū añtis z sui oppositi: sc3 c z d: z sit h: tūc si ad c sequat a: tūc ad f ptradictorium pñtis sequit h ptradictoriū añtis: z si ad f sequat h: tūc ad d ptradictoriū pñtis sequit b cōtradictoriū añtis. Sz d ponebat ptradictoriū pmi antecedētis: sc3 c z b contradictoriū con

sequentis: scz a: ergo ad oppositum an̄tis sequit̄ oppositum ꝯsequentis. Ad hoc dicit̄ ꝙ nō est vna negatio duoꝝ oppositoꝝ sicut ponebat̄ f vel h: sꝫ sunt due negationes. Nā negatio hui⁹ hoc est bonū: est ista hoc nō est bonum: ꝛ negatio hui⁹ hoc nō est bonū: est ista nō hoc nō est bonū: vel ista hoc est bonū: ꝛ sic argumentum supponebat falsum. Et hec de ꝑmo libro priorum. Responsio

Liber scd̄us prioꝝ est de potesta tib⁹ syllogismoꝝ: ꝛ de peccatis circa eos contingentib⁹ ꝛ de specieb⁹ argumētatiōis alijs a syllogismo. ꝛ ꝯtiet q̄ttuor tractat⁹

Tractatus ꝑmus est de potestatibus syllogismoꝝ: ꝛ ꝯtiet sex capl'a ſm sex potestates. Capitulum primum de potestate plura concludendi.

1 N quantis igit̄ figuris ꝛ ꝑ quales et ꝑ quot ꝓpositōes. ꝛ qn̄ ꝛ quō fit syllogism⁹ ꝛ q̄liter sumēdū sit mediū ad cōcludendū ꝓpositōem. et quō ꝑ viam resolutōis sumēdi sūt tres t̄mini ꝛ due ꝓpositōes iam ꝑtrāsiuim⁹: nūc aūt dicendū est de potestatib⁹ syllogismorū. Et ꝑmo de ꝑma: q̄ est pl'a cōcludere. Pro quo primo supponitur ꝙ syllogismoꝛuꝫ quidam sunt vniuersales ꝛ quidā particulares. Prima ps Secūda ps

Prim⁹ mod⁹ Uñ oīs syllogism⁹ ꝯcludens vl'r affirmatiue vel negatiue: vel ꝑticulariter affirmatiue pōt plura ꝯcludere: nō aūt syllogism⁹ ꝯcludēs ꝑticularit' negatiue. Prima ꝑs pꝫ q: vl'is affirmatiua hꝫ subalt'natā que pōt smpl'r ꝯuerti: ğ syllogism⁹ ꝯcludens illā pōt ꝯcludere eius subalternatā ꝛ ei⁹ ꝯuertentē. Sil'r syllogism⁹ ꝯcludens vl'em negatiuā pōt cōcludere vl'em negatiuā cōuertentē ei⁹ ꝛ subalternatas illaꝝ duaꝝ vniuersaliū. Sil'r syllogism⁹ ꝯcludens ꝑticularē affirmatiuā pōt ꝯcludere ꝯuertentē eius. Secūda ꝑs ptꝫ q: ꝑticularis negatiua nō pōt ꝯuerti: ğ syllogism⁹ cōcludens eā non pōt plura ꝯcludere.

Secundus Uñ alio mō pōt syllogismus plura ꝯcludere: ꝛ primo syllogismi vl'es ꝓme figure pñt plura ꝯcludere sumēdo pl'es minores extremitates sub medio: vel sub minori extremitate. Patet q: tam mediū q̄ꝫ minor extremitas in modis vl'ibꝫ distribuunt': ğ sub ipsis sumi pñt plures termini. Exemplū qñ sumit' sub medio vt om̄e aīal est sub̄a: oīs hō est aīal: ğ oīs hō est sub̄a. Sil'r oīs asinus est aīal: igit' oīs asin⁹ est sub̄a: exemplum sumendo sub minori extremitate: vt om̄e aīal ē sub̄a: oīs hō est aīal: igit' oīs hō ē sub̄a. Sil'r oīs hō est sub̄a: sortes est hō: ğ sortes ē sub̄a. Sꝫ in modis vl'ibꝫ secūde figure pñt ꝯcludi plures ꝯclusiones manifeste sum̄edo sub minori extremitate: sed sumēdo sub medio con-

cludunt plures pclones imanifeste. Prima ps ptz qr minor extremitas in illis modis distribuit: et minor secūdi syllogismi erit psyllogisata: g tūc plura pcludūt manifeste. Scda ps ptz qr licet mediū distribuat: tñ neutra pmissarum secūndi syllogismi erit psyllogisata: g tūc plura pcludunt manifeste. Sz in modis pticularibus scde figure non pñt plura pcludi sumēdo sub minori extremitate cū illa nō distribuat: sz bñ sumendo sub medio qd distribuit: sed hoc erit immanifeste.

Capitulum secundū de potestate syllogisandi ex falsis verum.

Sicut sunt aliqui syllogismi pstituti ex ambabus veris: ita aliqui sūt pstituti ex duabus falsis aut ex vna vera et altera falsa. Et ad maiorē declarationē ponūt due pclusiones. Pria ē: qp ex veris nō seqt falsuz: Nam tūc due pdictorie eēnt simul vere qd est ipossibile. Et ptz pña qr illud falsuz nō repugnaret vero: nec ei9 ptradictoriū verū: cum verum nō repugnat vero: et illud falsum et suū ptradictoriū simul stabūt qd ē impossibile. Nō tñ ppt h credēdū ē qp vna sola pmissa vera possit esse aūs syllogismi: qr ex vno nihil seqt. Secunda pclo est ex falsis bñ sequit verū qr est: sed nō ppt qd. Prima ps ptz: qr in qualibet figura et in qlibet mō ex ambabus falsis i toto: Prima pclo Auctoritas Secunda

vel in pte vel ex vna falsa in toto vel in pte et altera va seqt ↄclo va dumo maior n ponat in toto fla et mior vera in pma figura tuc em no seqt coclusio vera: qr impossibile e maiore extremitate dici de medio falsse p qlibet eius suppoito ⁊ p aliq ei9 ve: qd ↄtigeret si ex maiore in toto fla: ⁊ miore va seqret ↄclo vera in mois vlibus pme figure. Sȝ sp alias ex ambab9 falsis vel vna fla seqt ↄclo vera vt possȝ pbari inductie. Et sic ptȝ q licet seqt ↄns est flm g ans est flm: no tn seqtur ↄns est veruȝ g ans est vm. Scda ps ptȝ qr si ex flis seqretur veru pter qd: seqret qd ad ide affirmatu et negatu seqret ide: sȝ ↄns e flm igit ⁊ ans. Cosequetia ptȝ qr in ↄna pter qd ad ans ee veruȝ seqt ↄns esse vm: g si ad ipm esse flm seqt ↄns esse veru tuc ad ans ee veru ⁊ no esse vm seqret ide scȝ coseques esse vm. Sȝ flitas cosequetȝ ptȝ qr si ad ide affirmatu ⁊ negatum puta ad a esse bonu. ⁊ a non esse bonu seqtur ide: scȝ b ee magnu. tuc vnu ↄtradictoriuȝ seqtur ad reliquu. Na bn sequit. a e bonu. igit b est magnu. g etia sequit b no est magnu. g a no est bonu: et vltra sequitur. a non est bonu: ergo b non est magnuȝ: igitur bene sequitur: b non est magnu. igit b est magnum. et sic ad vnum contradictoriu sequeretur reliquu qd est impossibile.

Correlariu

Capitulum tertium de potestate syllogisandi circulariter.

Sillogismus circular᷑ est qui procedit ex ꝯclusione prioris syllogismi cū conuertēte alteri⁹ ꝑmisse ad inferendā alterā ꝑmissam. vt si sic arguat᷑ in barbara. omne b est a. omne c est b. ergo omne c ē a. sic fit syllogism⁹ circular᷑. omne c est a. omne b est c. igit᷑ omne b est a. Uñ non cōtingit circulariť syllogisare sumēdo alios terminos a termīs prioris syllogismi: sʒ tñ sumēdo aliaʒ ꝑmissaʒ a ꝑmissis prioris syllogismi. qꝛ nisi sumeret᷑ alia ꝑmissa esset eadē ꝯcl'o quaʒ tñ optet esse alteram. Silr̄ nō fit syllogism⁹ circularis verus nisi in termīs cōuertibilibꝫ: qꝛ optet ibi vl'em affirmatiuā ī aliā vl'em ꝯuerti qđ nō pōt fieri nisi ī terminis cōuertibilibꝫ. Uñ in barbara ꝯtingit quinqꝫ modis circulariter syllogisari. Primo ex cōclusione cū cōuertēte minoris infert᷑ maior. Scđo ex cōclusione cū ꝯuertente maioris infert᷑ mīor. Tertio ex cōuertēte conclusiōis cum minore posita loco maioris: infertur cōuertens maioris. Quarto ex conuertente concl'onis cum maiore posita loco minoris infertur conuertens minoris. Quinto ex cōuertētibꝫ ꝑmissaꝝ trāspositaꝝ infert᷑ cōuertens ꝯcl'onis. Sʒ in celarent non ꝯtingit ꝑmissā affirmatiaʒ circulariť syllogisari quia

Prima ps

Primum corrclariū

Secundum

Secūda ps

Prima reglā

Secunda

arguereť ex ambab⁹ negatiuis nisi maior cō/
uertať in vnā affirmatiuā de subiecto ĩfinito
vel in vnā ypotheticā: vt si sic arguať in cela/
rent nullū rōnale est lapis: oīs hō est rōnalis:
igiť nullus hō ē lapis: pōt mior sic syllogisari:
oīs nō lapis ē rōnalis: vl' cui nulli inest lapis
huic omni inest rōnale: sʒ nullus hō est lapis
igiť oīs hō est rōnalis: sʒ pmissa negatiua syl/
logisari pōt ex ꝯclusione cū cōuertēte mioris.
Tertia In darij aūt ꝛ ferio nō pnt pmisse vl'es circu
lariter syllogisari: ptʒ qꝛ arguereť ex ambab⁹
pticularib⁹: sed pmisse pticulares bn̄ possunt
syllogisari: differenter tn̄ in darij ꝛ ferio: qꝛ in
darij ex ꝯclusione cū ꝯuertēte maioris inferť
minor: sʒ in ferio ex ꝯcl'one cū cōuertēte maio
ris nō inferť mior nisi maior cōuertať in vnā
affirmatiuā de subiecto infinito: vel in vnam
Quarta ypotheticā. Sil'r ĩ cesare ꝛ camestres pmissa
affirmatiua nō pōt circulariter syllogisari: qꝛ
arguereť ex ambab⁹ negatiuis nisi pmissa ne
gatiua cōuertať in vnā affirmatiuā vl' in vnā
ypotheticā: sed in eis bn̄ syllogisať pmissa ne
gatiua dr̄nter tn̄: qꝛ in camestres ex ꝯclusiōe
cū cōuertēte maioris inferť minor in ꝓpa for
ma: sʒ ex ꝯclusione de cesare cū cōuertēte mi/
noris nō inferť maior de cesare: sʒ cōuertens
Quinta ei⁹ in celarēt. Sil'r in baroco ꝛ festino pmissa
vl'is nō pōt circulariť ꝯcludi ꝓpť cām dictaʒ
sʒ bn̄ pmissa pticularis: dr̄nter tn̄: qꝛ ĩ baroco

ex ꝯclusione cū ꝯuertēte maioris infert mior ī ꝓpria forma: sȝ ī festino ex ꝯclōne cū ꝯuertēte maioris nō infert mior nisi maior ꝯuertat in vnā affirmatiuā de subiecto infinito. Sed in modis vlibꝫ tertie figure neutra pmissaꝝ pōt circulariter syllogisari: qꝛ in tertia figura nō cōcludit vlr. Sȝ in modis pticularibꝫ siue affirmatiuis siue negatiuis: lȝ pmissa vlis nō possit circulariter syllogisari propter cām dictam tñ bñ pmissa pticularis: differunter tñ: qꝛ ī disamis et bocardo ex cōclusione cū cōuertente minoris infert maior ī propria forma: sȝ in datisi ꝛ in ferison nō quia in datisi ex conclusione maioris infertur cōuertens minoris in darij et in ferison cū cōuertēte maioris in vnā affirmatiuam de subiecto infinito ꝛ cōclusione infert cōuertēs minoris. Ex pdictis ptȝ pmo qꝛ oīs syllogisatio pmissaruȝ syllogismi pme figure fit p ipsam pmā figurā aut p tertiā. Nā si syllogiset pmissa negatiua tūc fit p pmā figuraȝ. Si vo syllogiset affirmatiua ī modis negatiuis h fit p tertiā. Secundū correlariū est oīs syllogisatio pmissaꝝ syllogismi secūde figure fit p ipsaȝ pmam figurā: aut p secūdaȝ: aut p tertiaȝ. Nā si syllogiset maior negatiua tūc h fit p pmā: si minor negatiua tūc h fit p scdaȝ: ꝛ si syllogiset pmissa affirmatiua h fit p tertiā. Tertiū correlariū ē: oīs syllogisatio pmissarū syllogismi tertie figure fit p ipsaȝ tertiā figu-

Sexta

Septima

Tertia ps

Primum correlariū

Secundum

Tertium

Quartum

ram. Quartũ correlariũ est in secũda ꝛ tertia figuris nõ fiũt syllogismi circlares nisi iperfecti qꝛ ex ↄclusione cũ altera pmissaꝝ cõuersa nõ syllogisatꝛ altera pmissaꝝ in ꝑpria forma.

Quartum capitulum de potestate syllogisandi conuersiue.

Prima ps

Secũda ps

Syllogism⁹ cõuersiu⁹ est syllogism⁹ ꝓcedens ex ↄtrario vel ↄ̃dictorio ↄclusionis cũ altera pmissaꝝ ad inferẽdũ ↄtrariã vel ↄ̃dictoriam alterius pmisse. Vñ si ↄclusio ꝓoris syllogismi sit vl'is põt indñter sumi ↄtrariũ vel ↄ̃dictoriũ ei⁹ licet referat sumere ↄtrariũ vel ↄtradictoriũ. Si vo talis cõclusio sit ꝑticularis solũ põt sumi ↄ̃dictoriũ. Vñ minor de barbara interimitꝛ ꝑ suã cõtrariam in camestres sumendo ↄtrariũ cõclusionis cũ maiore. Sꝫ sumẽdo ↄtradictoriũ conclusionis interimitꝛ ꝑ suã cõtradictoriã in baroco. Sed maior de barbara nõ põt interimi ꝑ suaꝫ ↄtrariã: qꝛ hoc eẽt in tertia figura in q̃ nõ ↄcluditꝛ vl'r: ipsa vo interimitꝛ in felapton ꝑ suã ↄtradictoriã sumẽdo ↄtrariã ↄclusionis cũ minore et in bocardo sumẽdo ↄ̃dictorium ↄclusionis. Sꝫ minor de celarent interimitꝛ ꝑ suam cõtrariam in cesare: ꝛ ꝑ suaꝫ ↄ̃dictoriã ĩ festino: mĩor vo ĩtimitꝛ in darapti sumẽdo cõtrariũ cõclusionis cũ minore: ꝛ in disamis sumẽdo ↄtradictoriũ ↄclusionis. Sꝫ in darĩj

Barbara

Celarent

ꝛ in ferio: et si͛r in omnib⁹ modis ꝑticularib⁹ neutra ꝓmissaꝝ cōuersiue syllogisat̃ sumēdo ꝯtrariam ꝯclōnis: q2 cū ꝯclusio sit ꝑticularis ipsa nō pōt hr̃e subcōtrariā que interimat al teram subcōtrariā. Sz quelibet ꝓmissaꝝ con uersiue syllogisat̃ sumēdo ꝯdictoriam cōclu sionis: puta mioꝛ de darij in camestres: ꝛ ma ioꝛ in ferison: maioꝛ aūt de ferio ī datisi ꝛ mi noꝛ ī cesare. In modis aūt scd̃e figure maioꝛ nō pōt interimi ꝑ suā ꝯria3: q2 h̃ eēt ī tertia fi gura in q̄ nō ꝯcludit̃ vl͛r: s3 bn̄ pōt interimi ꝑ suā ꝯdictoriā. Un̄ mioꝛ de cesare interimit̃ ꝑ suam ꝯtrariā in celarēt: ꝛ ꝑ sua3 ꝯdictoriā in ferio: s3 maioꝛ intimit̃ in darapti sumēdo cō traria3 cōclusionis: ꝛ minoꝛē ꝓ maioꝛe: sumē do aūt ꝯdictoriā ꝯclōnis interimit̃ in datisi. Si͛r in camestres mioꝛ interimit̃ ꝑ suā ꝯria3 in barbara: ꝛ ꝑ suā ꝯdictoria3 ī darij: s3 maioꝛ intimit̃ ꝑ sua3 ꝯdictoria3 ī felapton sumēdo ꝯtrariū ꝯclōnis cū mioꝛe loco maioꝛis: ꝛ ī bo cardo sumēdo ꝯdictoriū ꝯclōnis. Si͛r mioꝛ de festino intimit̃ ī celarēt: ꝛ maioꝛ ī disamis Sz mioꝛ de baroco intimit̃ ī barbara: ꝛ ma ioꝛ ī bocardo. In modis aūt tertie figure neu tra ꝓmissaꝝ pōt ꝯuersiue syllogisari sumēdo ꝯria3 ꝯclōnis: q2 illa ꝯria eēt ꝑticularis que nō pōt eē maioꝛ ī ꝓma vel scd̃a figura. Sz bene pōt q̃libet ꝓmissaꝝ intimi sumēdo ꝯdictoriū cōclusionis: vt maioꝛ de darapti interimit̃ in

Darij

Tertia ps

Cesare

Camestres

Festino

Baroco

Quarta ps

Darapti

celarēt sumēdo cōtradictoriū ꝯclonis cū mi- nore: mior ṽo interimit̄ ī cesare sumēdo ꝯtra dictoriū ꝯclonis cū maiore posita loco miorꝫ

Felapton Silr in felapton maior infimit̄ in barbara ꝑ

Disamis suā ꝯtrariā: ꝛ minor in camestres. Sꝫ ī disa-

Datisi mis maior infimit̄ in celarēt ꝛ mior ī festino. Jn datisi ṽo maior infimit̄ in ferio. ꝛ mior in

Bocardo cesare. Silr in bocardo maior infimit̄ in bar

Ferison bara: ꝛ minor ī baroco. Sꝫ ī ferison maior in terimit̄ in dariȷ ꝛ mior in camestres. Ex dictꝫ pꝫ pmo quō fiat syllogism⁹ ꝯuersiu⁹: ꝛ qn̄ dꝫ capi ꝯtrariū ꝯclonis ꝛ qn̄ ꝯtradictoriū. Pꝫ secūdo q̄ pmisse syllogismi pme figure interi munt̄ ꝑ scdaꝫ ꝛ tertiā figuras: maior ꝑ tertiā ꝛ minor ꝑ scdaꝫ. Pꝫ tertio q̄ pmisse syllogis- mi scde figure interimūt̄ ꝑ pmā ꝛ tertiaꝫ figu ras: maior ꝑ tertiā: ꝛ mior ꝑ pmā. Pꝫ q̄rto q̄ pmisse syllogismi t̄tie figure infimūt̄ ꝑ scdaꝫ ꝛ pmā figuras: maior ꝑ pmā: ꝛ mior ꝑ scdaꝫ.

Capitulum quintū de potestate syllogisandi per impossibile.

Prima ps S yllogism⁹ ꝑ ĩpossibile ē ille q̄ ꝓcedit ex ꝯtradictorio ꝓpositionis negate a rn̄te cū vna manifeste ṽa ad inferēdū vnā manifeste falsam ex cui⁹ falsitate infert̄ falsitas alicui⁹ pmisse: ꝛ ex falsitate illi⁹ ĩfert̄ veritas ꝯclonis ꝓbāde. Et fit tal' syllogism⁹ ĩ oībꝫ figurꝫ sic syllogism⁹ ꝯuersiu⁹: q̄ꝛ ex eisdē

terminis et propositionibus constituitur sicut syllogism⁹
conuersiu⁹ differt tñ ab eo: q2 i syllogismo con/
uersiuo sumit̃ ɔtradictoria ɔcl'onis pon̄s syl
llogismi: sȝ in syllogismo ad ĩpossibile nõ: sed
solũ sumit̃ ɔtradictoria ꝓpõis negate a mñte
Vñ ꝓ syllogismo ad ĩpossibile ponit̃ tale do/ Secũda ps
cumentũ: oĩs illa pmissa põt ꝑ ĩpossibile syllo documentuȝ
gisari in aliq̃ mõ ⁊ in aliq̃ figura cui⁹ ɔtradi/
ctoria põt esse pmissa in illo mõ ⁊ i illa figura
Ex q̃ ptȝ ꝙ vl'is affirmatiua nõ põt ꝑ ĩpossibi Primum
le syllogisari in pma figura: q2 in ea sua ɔtra/ correlariuȝ
dictoria nõ põt esse maior: q2 maiore ꝑticula/
ri nihil seq̃t̃: neq3 minor: q2 minore negatiua Auctoritas
nihil s qt̃: g̃ vl'is affirmatiua nõ põt syllogisa
ri ꝑ impossibile in pma figura: sȝ bñ al'e ꝓpo
sitiones: puta ꝑticular' affirmatiua i celarẽt
sumẽdo ɔtradictoriũ ei⁹ ꝓ maiore cũ minore
manifeste va. Sĩl'r vl'is negatiua syllogisat̃ ꝑ
ĩpossibile in darij sumẽdo ɔtradictoriũ ei⁹ ꝓ
miore ⁊ ꝑticularis negitiua in barbara sumẽ
do ei⁹ ɔ̃dictoriũ ꝓ maiore: ⁊ nõ debet ibi ca/
pi ɔtrariũ: q2 tũc nõ oñdit̃ ꝓpositum: cũ due
ɔtrarie pñt sĩl' esse false. Ptȝ secũdo ꝙ oẽs ꝓ Secundum
positiones pñt syllogisari ꝑ ĩpossibile in scd̃a
figura puta vl'is affirmatia i baroco sumẽdo
ɔ̃dictoriũ ei⁹ ꝓ miore: ⁊ ꝑticular' affirmatia
in camestres sumẽdo ei⁹ ɔ̃dictoriũ ꝓ miore.
Uniuersalis autẽ negatiua in festino: ⁊ par/
ticularis negatiua in cesare: et hoc sumendo

Tertium contradictoriū ꝓ minore: Pȝ tertio q in tertia figura pt q̄libet ɔcl'o syllogisari ꝑ impossibile. puta vl'is affirmatiua in bocardo. sumēdo eius ɔtradictoriū ꝓ maiore cū vna vl'i manifeste v̾a. similit̾ ꝑticular̾ affirmatiā syllogisat̾. ꝑ impossibile in ferison sumēdo ei⁹ contradictoriū ꝓ maiore. Sȝ vl'is negatiā syllogisat̾ ꝑ impossibile in datisi sumēdo ɔ̄dictorium eius ꝓ minore: ꝑticular̾ aut negatiua in bocardo sumēdo cōtradictoriū eius pro minore. Et sic pȝ q sumēdo cōtradictoriū ꝓpōnis negate ⁊ nō cōtrariū fit syllogism⁹ ad impossibile in q̄libȝ figura sicut ostensiu⁹. Dr̄nt tñ illi syllogismi dupl'r: q: in syllogismo ostensiuo nō oȝ vnā p̄missaȝ eē verā ⁊ alterā falsaȝ

Tertia ps Differentia imo ambe p̄nt eē vere. Sȝ ī syllogismo ad impossibile oȝ vnaȝ eē veram ⁊ alt̾aȝ falsaȝ. Secūdo q: ɔcl'o syllogismi ad ipossibile sꝑ oȝ esse

Cōuenientia falsa: nō aūt sꝑ in syllogismo oñsiuo. Sed tñ cōueniūt in hoc: q: oīs ɔclusio syllogisata per īpossibile pōt syllogisari ostēsiue capiēdo cōtradictorium ɔclusionis syllogismi mendacij cum altera p̄missaꝝ ad inferendū ɔtradictoriam ypothesis: vt si aliqua affirmatiua syllogiset̾ ꝑ ipossibile in prima figura: syllogisabit̾ ostensiue i tertia: ⁊ si sit negatiua syllogisabit̾ in secūda. Sil'r oīs ꝓpositio syllogisata ꝑ impossibile in secūda figura: si sit affirmatiā syllogisat̾ in p̄ma: ⁊ si negatiā ī tertia: ⁊ sil'r oīs

ppositio p impossibile syllogisata in tertia figura: si sit affirmatia sillogisaт in pma: si negatia in scda: vt pticularis affirmatiua syllogisata p impossibile in celarent syllogisaт conuersiue in disamis: et vlis negatiua syllogisata p impossibile in darij syllogisatur conuersiue in camestres: et pticularis negatiua syllogisata p impossibile in barbara syllogisaт conuersiue in baroco. Silr vlis affirmatia syllogisata p impossibile i baroco syllogisaт conuersiue in barbara: et pticularis affirmatiua syllogisata per impossibile in camestres syllogisaт conuersiue in darij: et vlis negatiua syllogisata p impossibile in festino syllogisaт conuersiue in celarent: et pticularis negatiua syllogisata p impossibile in cesare: syllogisaт conuersiue in ferio: Similiter vlis affirmatiua syllogisata p impossibile in bocardo syllogisaт conuersiue in barbara: et pticularis affirmatia syllogisata p impossibile in ferison: syllogisaт conuersiue in darij: et vlis negatiua syllogisata p impossibile in datisi syllogisaт conuersiue in cesare: sz pticularis negatia syllogisata p impossibile in bocardo syllogisaт conuersiue in baroco. Et sic patet q omnis ppositio syllogisata p impossibile pot syllogisari conuersiue.

Capitulum sextum d potestate syllogisandi ex oppositis.

Prima ps — NUnc dicendū ē in qua figura ꝛ ī quo mō fit syllogismꝰ ex oppositis. Unde q̄druplices sūt oppositōes puta vl'is affirmatiua ad ꝑticularē negatiuā: ꝛ vl'is negatiā ad ꝑticularē affirmatiuā. Sil'r vl'is affirmatiuā ad vl'em negatiuā: ꝛ etiā ꝑticularis affirmatiā ad ꝑticularē negatiuā: ꝛ int' istas tres sūt oppositiones ſm veritatē: quarta ꝟo

Secunda ps. — ſm locutionē. Uñ ꝓsillogismo ex oppositis

Prima ꝯclo — ponunt' tres ꝯcl'ones. Pria ē: in ꝑma figura ñ fit syllūs ex oppositis neqꝫ ī mōis affirmatis neqꝫ ī mōis negatis. De mōis affirmatis pꝫ: qꝛ ꝓpōnes affirmatie nō opponūt' ad inuicē De modis negatiuis ptꝫ: qꝛ propōnes opposite hn̄t idem p̄dicatū: sed ꝑmisse ꝑme figure

Secunda — nō hn̄t ideꝫ p̄dicatū: g̃ nō sunt opposite. Secūda ꝯcl'o est: in q̄libet mō secūde figure pōt fieri syllogismꝰ ex oppositis ꝑ se vel ꝑ accñs. Exemplū de oppositis ꝑ se ī camestres: vt oīs disciplina ē studiosa: ꝛ nulla disciplina ē studiosa: g̃ nulla disciplina est disciplina. Et sil'r arguit' in cesare. Exemplū de oppositis ꝑ accidens: vt oīs disciplina ē studiosa; ꝛ nulla medicina ē studiosa: g̃ nulla medicina ē disciplina. Exemplū in festio: vt nulla disciplina est opio: ꝛ quedā medicīa ē opio: g̃ quedā medicina nō est disciplina.

Tertia — Tertia ꝯcl'o: licet ī modis affirmatis tertie figure ñ fiat syllogismꝰ ex oppositis bñ tñ in oibus modis negatiuis.

Prima ps ptz sic in modis affirmatis pme figure. Scda ps ptz sic arguendo in ferison: nulla medicina est disciplina: et quedam medicina est disciplina: g quedam disciplina nō est disciplina. Et sic ptz q in modis vlib9 negatiuis fit syllogism9 ex ɔtrarijs: in modis vo particularib9 ex ɔtradictorijs. Uñ pro maiori declaratione pcedentiū ponunt sex documēta: quorū pmū est. In syllogismo ex opposit9 nō sūt sumēde propōnes subcōtrarie: q2 ille sūt pticulares ex qb9 nihil sequit. Secūdū documentū est: ad h q pmisse syllogismi ex oppositis ɔcedant optet vtrāq syllogisari: vel vnam assumi et alterā prosyllogisari sicut dictū ē in topicis. Tertiū documentū est ex q sūt solum tres modi oppositōis fm veritatē: scz duo cōtradictorij et vn9 ɔtrarius: iō sex modis cōtingit opposita cōbinari: q2 si pmisse sunt ɔrie: tunc vel maior est vlis affirmatiua: et mior vlis negatiua vl ecōtra: et silr in ɔdictorijs. Quartū documentū est syllogism9 ex opposit9 differt a syllogismo ex falsis: q2 i syllogismo ex falsis ɔclo semp ē vera: sed i syllogismo ex opposit9 ɔclo semp est falsa si termini supponant: cum ibi neget idem de se ipso vel totū de sua pte. Quintū documētum est nihil differt i syllogismo ex opposit9 inferre ɔclonē ɔtrariam vel cōtradictoriam propositioni cōcesse a rñdente: q2 talis propositio supponebat tanq vera.

Tertia ps

Primum documentum

Secūdum

Tertium

Quartum

Sextum

Sextuȝ documentū ē pmisse syllogismi ex oppositꝭ n̄ pn̄t p vnū syllogismū ɔcludi nisi maior ꝓpō statim assumat cū vtraqȝ pte ɔdictionis ex pte pdicati. Et si nō cōcludāt ambo opposita oportet vnū ɔcedi a rn̄te: ⁊ alteꝝ cōcludi vel ambo inferri p diuersos syllogismos. Exemplū pmi: vt oē aial est albū ⁊ nō albuȝ: ois hō est aial: igit ois hō ē albꝰ ⁊ nō albꝰ. Exemplum scōi vt si cōcedat ista: ois disciplina est opio: tūc syllogisat sua ɔtradictoria sic: nulla medicina est opio: ⁊ quedaȝ disciplina ē medicina: g̃ quedā disciplina nō est opinio.

Tractatus secūdus est de peccatis cōtingentibꝰ circa syllogismos. Et ɔtinet tria capitula. Primū caplm de petitiōe pncipij q̄ ē pctm̄ in syllogismū circularē.

Prima ps

Petere pncipiū est qn̄ nō ondit propositū: ⁊ h̄ fit multiplr. Pmo qn̄ nihil oīno oñdit. Scd̃o qn̄ aliquid ostendit p ignotiora. Tertio qn̄ pꝰ ostendit p posteriꝰ. Et non fit petitio pncipij circa pma pncipia q̄ sunt p se nota: sed circa ꝓpōnes que pn̄t ꝓbari. Un̄ dupl'r ɔtigit petere pncipiū .s. statim ⁊ nō statiꝫ. Statim qn̄ idem ostendit p seipsum: vt a est: g̃ a est. Non statim qn̄ aliq̄d ostendit p aliud qd̄ natuȝ est ostendi p pmū. Et reducit petitio pncipij nō statim ad petitionē pncipij statim sic: si quis ꝓbet lineas esse palellas q2 nō ɔcurrūt: tunc

tandē petit̄ p̄ncipiū statim sic arguēdo: iste li
nee sūt palelle: igit̄ nō ↄcurrūt: ⁊ vltra nō con
currūt: igit̄ sūt palelle: ergo ꝙ̄ p̄mo ad vltimū iste
linee sūt palelle: igit̄ sūt palelle: ibi est petitio
p̄ncipij statim. Un̄ in barbara petit̄ p̄ncipiū Secūda ps
p̄mo si maior sit mag̃ dubia q̄ ↄcl'o: q2 tunc
ex ↄcl'one ⁊ couertēte minoris syllogisabit̄ ma
ior ⁊ tandē maior p̄ seipsam. Secūdo qn̄ mi
nor est mag̃ dubia q̄ ↄclusio: q2 tūc ex ↄclu
sione ⁊ couertēte maiorẽ syllogisat̄ minor p̄ syl
logismū circularē: ⁊ sicut petit̄ p̄ncipiū i bar
bara ita ⁊ in celarent: ⁊ etiam in alijs modis
aliarum figurarum. Differt tn̄ petere p̄ncipiū i de
mōstratiuis ⁊ dialecticẽ: q2 in demōstratẽ pe
tit̄ p̄ncipium s̄m veritatē: in dialecticẽ vo s̄m
opinionem.

Scdm caplm in quo determinat de nō ppter hoc accidere falsum qd est peccatum contra syllogismum ad impossibile.

n On ppter h̄ accidere falsū fit ī syllo
gismo ad ipossibile ⁊ nō ī syllogismo Prima ps
ostēsiuo. Pt3 dupl'r. Prio q2 ī illo syl
logismo fit nō ppt h̄ accidere falsū i q̄ ex fal
sitate ↄcl'onis infert̄ falsitas alteri⁹ p̄misse:
s3 h̄ fit i syllogismo ad ipossibile ⁊ nō in syllo
gismo ostēsiuo igit̄. Scdo p3 q2 in illo syllogis
mo fit nō ppt h̄ accidere falsum i quo ponit̄
aliqua p̄missa supflua: qua remota nō min⁹
sequit̄ ↄclusio: sed h̄ est in syllogismo ad im

possibile: et nõ in syllogismo ostẽsiuo. in q̃ si ali qd remoueat̃ non manebit nisi enthimema.

Secũda ps Diffinitio

igit̃. Un̄ nõ ꝑpter h accidere fim̄ est ꝑpõ su ꝑflue posita in syllogismo ad impossibile: ni hil faciẽs ad illatõez ꝯcl'onis cui' tñ falsitas infert̃ ex falsitate ꝯcl'onis ac si talis ꝑpõ eẽt

Prĩa ꝯnĩsio

cã falsitat̃ ꝯcl'onis. Et ẽ duplex. Nã q̃dda est qd nõ couenit in aliq̃ termio cũ p̄missis syllo gismis ad ipossibile. vt si sumat̃ ista pro ypo thesi. diamet̃ est simet̃ cũ rõne zenonis: sic ar guẽdo diamet̃ est simet̃: impossibile est infini ta ptrãsire: sz in q̃lib3 spacio sũt infinita. igit̃ impossibile ẽ aliqd spaciũ ptrãsire ꝯcl'o ẽ fl'ã. g̃ et ista diamet̃ est simet̃. Aliud ẽ qd coicat in aliq̃ termio cũ p̄missa syllogismi ad ipossibi le. vt si sub subiecto ypothesis sumat̃ mediũ vel supra p̄dicatũ ei' maior extremitas. vbi gratia sit hec ypothesis om̄e b ẽ a. tũc põt su mi sub subiecto li c. sic arguendo. om̄e c est b. om̄e d est c. igit̃ om̄e d ẽ b. ꝯcl'o est fl'ã. g̃ et ypo thesis. sc3 oẽ b ẽ a. vel pt sumi supra p̄dicatũ li f. sic arguẽdo. oẽ b est f. et om̄e a ẽ b. g̃ om̄e a est f. ꝯcl'o est fl'ã g̃ et ypotesis sc3 omne b est a.

Secunda

Scdo põt diuidi nõ propt̃ h accidere falsu3 ĩ duos modos. Prim' ẽ qñ sumit̃ sub subie cto ypothesis et ꝯcl'o couenit cũ ypothesi ĩ p̄ dicato: vt si hec sit ypothesis: om̄e b est a: sub cui' subiecto sumat̃ c: sic arguẽdo: om̄e c ẽ b: et omne d est c: igit̃ om̄e d est b: tunc ꝯclusio

nõ sequit̃ ꝓpter ypothesim. Sed si iterũ ꝯclu sio copulet̃ ad ypothesim: sic arguẽdo: om̃e b est a: om̃e d est b. igit̃ om̃e d est a: iam seq̃t̃ im possibile ꝓpt̃ ypothesim. Secũdus modus est qñ sumit̃ supra p̄dicatũ ⁊ ꝯcl'o cõuenit cũ ypothesi in subiecto: vt sit ypothesis: oẽ b ẽ a: ⁊ sumat̃ supra p̄dicatũ f: sic arguẽdo: om̃e b est f: om̃e a est b: igit̃ om̃e a est f: ibi sequit̃ con clusio ⁊ nõ ꝓpt̃ ypothesim: sꝫ si ipsa iterũ co/ pulet̃ ad ypothesim sic dicendo: om̃e a est f: ⁊ omne b est a: igit̃ om̃e b est f: iam seq̃t̃ falsum ꝓpt̃ ypothesim. Et si querat aliquis an ex q̃ nõ sequit̃ falsum ꝓpt̃ ypothesim: vtruꝫ illud falsum sequat̃ ꝓpt̃ p̄missam verã sumptam in syllogismo ad ipossibile. Ad hoc d̃r ꝙ non q: in omni syllogismo hñte ꝯclusionẽ falsam optet vnã p̄missaꝝ vl' ambas esse falsas. Vñ ꝓ rñte ponunt̃ due cautele. Prima ẽ si ꝯcl'o opponẽtis sit nota rñdenti. tũc rñdens caue re debet ne ꝯcedat ꝓpõnes cõueniẽtes in eo/ dem t̃mino: q: alias oppoonens non poterit ꝯ eũ facere syllogismũ: cuꝫ sine medio nõ fiat syllogism⁹. Secũda cautela ẽ si ꝯclusio oppo nentiꝫ sit ignota rñdenti: tũc rñdẽs cauere dꝫ ne ꝯcedat ꝓpositionẽ ꝑ quã possit inferri tal' ꝯclusio ꝯsiderãdo i q̃b⁹ modis ⁊ figuriꝫ possit talis ꝯcl'o cõcludi. Silr̃ ꝓ opponente ponũt̃ due cautele. Prima est ꝙ õpponens nõ ma/ nifestet suam conclusionẽ rñdenti: sed statim

Questio

Solutio

Tertia ps Pro rñdente

Pro oppo nente

assumat ppositiões necessarias quas faciat a rñdente cócedi. Secūda est si opponēs habeat plura media ad eandē cōclusionē: debet incipe a remotioribus: & si nō habeat nisi vnū debet ab illo incipe anteq̄ ponat cōclusionē. Et sic patet habito quō debeat fieri elenchus: q: elenchus pōt fieri ex duabus affirmatiuis vel ex vna affirmatiua & alia negatiua dūmō concludat cōtradictoriā ppositionis rñdentis. Sed cōtra illū q̄ omnia negat nō potest fieri elenchus: neq̄ sine ppositione vniuersali potest fieri elenchus cū elenchus idem sit quod syllogismus.

Capitulum tertium in quo determinat de fallacia contrarie opinionis.

Prima ps Primus modus a

Ccidit aūt decipi in opīone terminorum & ppositionū: & hoc pōt dupliciter fieri. Uno mō p media non subalternata: vt si quis sciat substantiā inesse aīali & ignoret eā inesse sensibili: tūc ducet ad opinandum duas cōtrarias: affirmatiuā p hunc syllogismum: omē aīal est suba: omnis hō est aīal: igit omnis hō est substantia: negatiuā p illum syllogismum: nullū sensibile est suba: omnis hō est sensibilis: igit nullus homo est substantia. Similiter p media subalternata: vt si quis sciat subā inesse animali & ignoret eam inesse corpi: sciat tñ q̄ corpus & animal in

Secundus

sunt homini talis ducet ad opinandū cōtrarias ꝓpositiones: affirmatiuaȝ ꝑ hunc syllogismuȝ: omne aīal est subā: omnis hō est aīal: igit̄ omnis hō est subā: ⁊ negatiua ꝑ istū syllogismum: nullū corpus est substantia: omnis homo est corp⁹: igit̄ nullus hō est substantia. Ex vtroqȝ istoꝝ modoruȝ cōtingit opinari cōtraria dupl'r. Uno mō cuȝ incōuenienti: alio modo sine incōuenienti. Cū incōuenienti qn̄ quis opinat̄ ꝓpositiones ordinatas in syllogismo et quib̄ inferunt̄ contrarie: vt si quis opinet̄ p̄missas syllogismi affirmatiui ⁊ etiaȝ negatiui ducetur ad opinandum vnam premissam ⁊ suam cōtradictoriam: quia ex conclusione syllogismi negatiui: ⁊ miore syllogismi affirmatiui infert̄ contradictoria maioris syllogismi affirmatiui: vt suppositis duobus p̄mis syllogismis sic arguit̄ in felapton: nullus homo ē substantia: omnis hō est animal ergo quoddam animal nō est substātia. Sed sine incōuenienti opinant̄ contraria quando opinant̄ ꝓpositiones ex quib̄ vnum illoruȝ pōt cōcludi: ⁊ ille capiunt̄ extra syllogismuȝ: vel in diuersis syllogismis: tūc em̄ opinamur vnam cōtrariaȝ in vniuersali ⁊ alteraȝ in particulari: vt patet ꝑ duo exempla. Primuȝ est si q̄s cognoscat omnē triangulū habere tres: tūc p̄sentato sibi aliquo triāgulo poterit opinari ꝙ ille triangulus nō habet tres: et tamē

opinat̃ in vli q̃ ille triãgulus hꝫ tres. Scdm exemplum est si qs cognoscat oẽm mulã esse sterilem ꝛ pñtet̃ sibi vna mula hñs grossum ventrẽ: tunc opinabit̃ q̃ illa mula nõ est steri lis ꝛ tñ sciebat in vli hanc mulam esse sterilẽ.

Notabile Vñ aliqd dr̃ fieri tripl'r: ꝛ tot modis dr̃ igno- rari. Primo aliquid dr̃ sciri in vli qñ scit̃ aliq̃ ꝓpositio ex t̃minis cõibꝫ cõstituta ex qua illd põt deduci. Secũdo ꝯtingit sciri i ꝓpria for- ma qñ scit̃ aliqua cõclusio ex t̃mis specialibꝫ ꝯstituta. Tertio mõ scit̃ aliqd in actu qñ illd actual'r ꝯsiderat̃: ꝛ scit̃ in habitu: qñ de eo ha bet̃ habitus ꝑ quem põt qs de eo cõsiderare

Secũda ꝑs cum voluerit. Sil'r contingit opinari contra ria ex ꝑte terminoꝝ duplicit̃. Primo cũ incõ uenienti: vt si qs opinet̃ aliquid esse maluꝫ: ꝛ illud idem esse bonũ: tunc ducet̃ ad opinãdũ istas duas: bonũ est malũ: ꝛ bonũ est bonum Primaꝫ sic arguẽdo: hoc est maluꝫ: ꝛ hoc est bonum: igit̃ bonũ est malum: Secũdã sic ar- guendo: bonũ est malũ: ꝛ malũ est bonũ: igit̃ bonũ est bonũ. Sꝫ sine incõuenienti cõtingit opinari ꝯ̃ria ex ꝑte terminoꝝ opinãdo q̃ vnũ insit ꝑ se: ꝛ aliud ꝑ accidens.

Tertius tractatus in quo ponuntur quedam regule valentes ad reducendũ alias spẽs argumẽtationis a syllogismo ad ipsum syllogismũ. Capl'm ꝑmum.

P Ro reductiõe aliaꝝ specieꝝ argumẽ-tationis ad syllogismũ ponunt̃ sex re-gule. Quarũ pma est: si extremitates ꝯuertant̃ int̃ se necesse est mediũ cõuerti cum extremis pꝫ: qꝛ in barbara ex cõuertẽte ꝯclõnis cũ miore posita loco maioris infert̃ ꝯuertens maioris. Silr ex eadẽ cõuertẽte cũ maiore posita loco mioris infert̃ cõuertẽs minoris: ergo si extremitates cõuertant̃ int̃ se necesse est mediũ cõuerti cũ extremis: ⁊ silr si mediũ ꝯuertat̃ cũ extremis necesse ẽ extrema ꝯuerti ad inuicẽ: qꝛ ex cõuertente maioris cũ miore posita loco maioris infert̃ cõuertẽs ꝯclonis. Silr ex cõuertente mioris cuꝫ maiore posita loco mioris infert̃ cõuertens ꝯclonis: ergo si medium ꝯuertat̃ cũ extremis extremitates ꝯuertent̃ int̃ se. Secũda regula ẽ: si sint duo ꝯtraria; puta genitũ ⁊ ingenitũ ex vna pte: ⁊ duo alia; puta corruptibile ⁊ incorruptibile ex altera; tũc si duo pma ꝯ̃ria cõuertant̃ cum alijs duobꝰ: ⁊ econtra necesse ẽ si duo pma de quolibet ente verificent̃ ⁊ de nullo simul ꝙ etiam duo secunda de ꝗlibet ente verificabunt̃ ⁊ de nullo simul. Pꝫ p duos syllogismos. Primꝰ est om̃e genitũ vel ingenitũ est corruptibile vl incorruptibile: sꝫ om̃e ens ẽ genitũ vel ingenitum: igit̃ om̃e ens est corruptibile vel incorruptibile. Scd̃us syllogismꝰ: om̃e corruptibile vel incorruptibile est genitũ vel ingenitũ: sed

Pria regla

Secuuda

nullū ens est genitū ꝛ ingenitū: igitur nullū ens ē corruptibile ꝛ incorruptibile. Tertia regula est si sint duo ꝯtraria puta genitū et ingenitū: ꝛ duo alia: puta corruptibile ꝛ incorruptibile tūc si vnū ꝯuertat̄ cū vno alterius ꝯrietatis necesse ē etiam alterū ꝯuerti cū alio alterius cōtrarietat᷒. Nam nisi sic tūc aliqd esset ingenitū qđ nō esset incorruptibile. et sic illud eēt corruptibile: ꝛ ꝑ ꝯñs genitū qđ ē impossibile. Quarta regula si aliqd dicat̄ de duobus terminis vl'r: vt rōnale de hoīe ꝛ risibili et de nullis alijs dicat̄ quin illa de ipis dicāt̄: tūc si hō ꝛ risibile ꝯuertant̄ inter se: necesse ē rōnale cū eis cōuerti. Quīta regula est si aliq̄ duo p̄dicata puta aīal et risibile dicant̄ de eodem subiecto puta de homine vl'r: tunc si hō cū risibili ꝯuertat̄: aīal p̄dicabitur vl'r de risibili. Et vȝ hec regula ꝓ syllogismo ꝑm eq̄litatem in subiect᷒. Sexta regula ē si sint duo opposita: puta a ꝛ b. quoꝝ vnū scȝ a sit eligēdū et b fugiendū. similiter sint alia duo opposita ex altera ꝑte. puta d et c. quoꝝ d sit eligendum ꝛ c fugiendū: tūc si a iunctū cū c. ē magis eligendum q̄ȝ d iunctū cum b: seq̄tur q a erit magis eligendum q̄ȝ d. Ptȝ. nam si a nō sit magis eligendū quam d aut hoc erit q2 a est eque eligendū precise sicut d: aut q2 ē minus eligendum q̄ȝ d: non primū. q2 si a ꝛ d essent eque eligenda: tunc b ꝛ c essent eque fugi-

Tertia

Quarta

Quinta

Sexta

enda: ꝛ ita a iunctū cum c nō esset magis eli-
gendum ꝙ̄ d iunctum cū b: nec secūdum: cū
tunc b qd̄ opponitur a esset minus fugiendū
quam c. Naȝ qd̄ minus est: minori opponit̄: Auctoritas
et sic d iunctū cum b. esset magis eligendum
ꝙ̄ a cum c: cuius oppositū suppositum est.
Aliter declarat̄ illa regula in terminis signifi
catiuis. q2 a velle bene agere iunctuȝ cū c qd̄
est nō bene agere: est mag' eligendū quā d qd̄
est bn̄ agere iunctum cum b: qd̄ est nolle bene
agere: q2 volūtas bona sine actiōe est magis
eligenda quaȝ actio sine voluntate. ergo velle
bn̄ agere est magis eligendū quā bene agere.
Et similiter amor dilectionis: magis est eli-
gendus quaȝ coitus cum delectatio sit finis
coitus.

Quartus tractatus est de speciebus argumētationis aliȷs a syllogismo reducibilibus ad syllogismū: ꝛ ꝯtinet sex capitula Capitulū primū in quo determinat̄ de inductione.

n Unc dicendum est de aliȷs speciebus Prima ps
argumētationis a syllogismo: q2 non
solum syllogismi dialectici aut demō-
stratiui fiūt p̱ tres figuras: sȝ etiā argumēta-
tiōes. rhetorice sicut sūt enthymema ꝛ exem
plū: q̄ reducūt̄ ad syllogismū aut inductionē

Inductio Vñ inductio est syllogism⁹ oñdens maiorez extremitatẽ de medio p minorem. vt si esse lõgeuũ demõstret de hoc cõplexo: aĩal nõ hñs colerã p istud mediũ: hic equ⁹: hic asinus: sic arguẽdo hic equ⁹ est longeuus: hic hõ est longeu⁹. ꝛ sic de omnib⁹ aĩalibus nõ habentibus coleram: ģ omne aĩal nõ hñs coleram est longeuũ. Et reducit talis inductio ad syllogismũ capiendo disiunctũ ex singularibus p medio: sic arguẽdo. omẽ qđ est hic equ⁹ hic asin⁹ ꝛ sic de alijs animalib⁹ nõ hñtibus colerã est longeuũ: sꝫ omne qđ est hic equ⁹ hic asinus ꝛ sic de alijs est aĩal non hñs coleram igitur omne animal non habens coleram est

Obiectio longeuum. Et si dicat q ibi concludit vniuersaliter: q̃liter nõ potest ꝯcludi in tertia figura.

Solutio Ad hoc dr q in tertia figura bene cõcluditur vl'r dũmodo mediũ ꝛ minor extremitas conuertãtur: vt patet p quintã regulam pius positam. Ex dictis patꝫ q inductio differt a syllo-

Secunda ps gismo tripliciter. Primo q: syllogism⁹ est pbatiu⁹ ppositionuꝫ mediatarũ. Inductio vo ppositionuꝫ imediatarũ. Secũdo q: syllogismus ostendit maiorẽ extremitatẽ de minore p mediũ Inductio vo oñdit maiorẽ extremitatem d medio p minorẽ. Tertio q: syllogismus pcedit ex priorib⁹ secundũ naturaꝫ. Inductio vo ex notiorib⁹ nobis.

Capitulum scđm de exemplo

Xemplum autē est quando ostendit maior extremitas de medio p alid simile minori extremitati: ⁊ iterū ostendit maior extremitas de minori p mediū: vt sic arguendo. athenienses pugnare ꝯtra thebanos malum est, igit omnes affines contra affines pugnare malum est: Et vltra omnes affines cōtra affines pugnare malū est. ⁊ focenses contra thebanos pugnare est affines ꝯtra affines pugnare: igit focenses cōtra thebanos pugnare malū est: ibi est inductio imperfecta: ⁊ syllogismus ad quē reducit exemplū. Aliter diffinit sic. exemplū est argumentatio in qua añs se hʒ ad ꝯñs nō sicut ps ad totū: nec sicut totū ad ptem: sed sicut ps ad ptem: Et differt ab inductōe duplr. Primo qr inductio pcedit ab omnib singularibus ad vle: exemplū aūt nō. Secūdo qr inductio ostendit maiorē extremitatem de medio p minorē et ibi fit status: sʒ exemplū ostendit maiorē extremitatem de medio p simile minori extremitati: ⁊ vltra ostendit maiorem extremitatē de minori per medium. — *Prima ps* — *alia diffinitio* — *Secunda ps.*

Tertium capitulū de deductione.

Eductio autem est qñ maior ē manifesta ⁊ minor dubia: similiter tñ credibilis aut magis credibilis ꝯclone. Et fit duob modis. Pro qñ minor ē credibilior cōclusione: vt sic arguēdo. omnis disciplina ē do

cibilis. iusticia est disciplina. ergo iusticia est docibilis. Secundo modo fit quando minor indiget pauciori bus medijs ad probandum quam conclusio ut sic arguendo: omne equale recte linee pot quadrari. sed circulus est equalis recte linee: ergo circulus pot quadrari: ibi ad probandum minorem sufficit probare quod quarta pars circuli. et quarta pars quadrati sunt equales: et ad probandum conclusionem plura requiruntur: Sed si neque minor esset credibilior conclusione: neque paucioribus medijs indigeret non esset deductio: et etiam si minor esset propositio immediata non esset deductio.

Capitulum quartum de instantia.

Prima pars

i Instantia vero est propositio proponi contraria. Et differt a propone contra quam fit instantia. quia propo contra quam fit instantia semper est universalis: instantia autem pot esse universalis vel particularis

Secunda pars Et sic patet quod omnis instantia fit in prima aut tertia figura: quia si sit universalis fit in prima. ut contra istam omnium contrariorum est eadem disciplina sic arguitur instantie: nullorum oppositorum est eadem disciplina. sed omnia contraria sunt opposita. ergo nullorum contrariorum est eadem disciplina. ibi est instantia universalis in prima figura. Sed particularis sic fiet in tertia. Noti et ignoti non est eadem disciplina: sed notum et ignotum sunt contraria: ergo contrariorum non est eadem disciplina. Et similiter instaretur contra propositionem negativam universalem in prima figura: et particularem in tertia.

Et sic ptz q omnis syllogism⁹ instantiu⁹ fit i pma aut tertia figura. q2 ad instandũ vl'r suf ficit cape mediũ qd est superius ad subiectũ ppõnis contra quã fit instantia: 2 inferi⁹ ad pdicatũ 2 sic est in pma figura. Et ad instan/ dum pticulariter sufficit capere mediũ qd est inferius ad vtranqz: 2 sic est in tertia figura: ergo ois syllogism⁹ instantiu⁹ fit in pma aut in tertia figura: nõ aũt in secunda. Tum pri mo quia si ppositio ptra quã debemus insta re esset negatiua: tũc ei⁹ cõtraria vel ei⁹ cõtra dictoria nõ posset concludi in secũda figura. Tum secũdo q2 instantia debet esse statim no ta: modo in secũda figura indigemus longo sermone; igit in secũda figura nõ fit syllogis/ mus instantiu⁹ saltem affirmatiu⁹: 2 p cõse/ quens nec argumentũ a signo qd fit vt i plu/ rib⁹ affirmatiue. Unde instantia posset fieri p locum a contrarijs per syllogismum ad im possibile et per aliquos syllogismos ex ypo/ thesi. Primo Secundo

Caplm quintũ in quo determinat de enthymemate: 2 de dfna ycotis a signo.

Enthymema est syllogism⁹ ex ycotib9 2 signis. Unde ycos est ppositio pba/ bilis: quia illud quo facto vt i plurib9 aliud factum est: vl' quo nõ facto aliud nõ est factũ est ppositio pbabilis: sz ycos est hmõi: Prima ps

ergo ỹcos est ꝓpositio ꝓbabilis: vt odire īuidentes ꝛ diligere amātes: Sed signū est ꝓpositio demōstratiua vel necessaria: q꞉ illud quo facto aliud necessario fit ē ꝓpō necessaria: sꝫ signū est hmōi: igit̃ signū est ꝓpositio necessaria.

Secūda pars

Uñ triplicia sunt signa: quedā sūt cōuertibilia cū extremis ex quibꝫ fit enthimema in p̄ma figura: vt sic arguēdo: hec mulier hꝫ lac in mamillis: igit̃ peperit. Alia sūt excedentia extrema ex quibꝫ fit enthymema in secūda figura sic arguēdo: hec mulier est pallida: igit̃ peperit. Tertia sunt inferiora ad extrema ex quibꝫ fit enthymema in tertia figura sic arguendo: phisitacus ē studiosus: igit̃ sapiens est studiosus. Et differūt ista enthymemata ab inuicē: q꞉ enthymema p̄me figure ē insolubile id est difficult̃ solubile: q꞉ si addat̃ maior fiet syllogism⁹ in p̄ma figura: sꝫ enthymemata secunde ꝛ tertie figuraꝝ sūt facile solubilia: q꞉ addita vna p̄missa adhuc non fit syllogism⁹: sꝫ arguit̃ ex ambabꝫ affirmatiuis ī scđa figura sic arguēdo: om̄e qđ pepit est pallidū: hec mulier est pallida: igit̃ hec mulier pepit: vl' argueret̃ ex purꝫ pticularibꝫ ī t̃tia figura. Silr̃ drn̄t illa signa ex quibꝫ fiūt ab inuicem: quia signū qđ est mediū pm̄e figure debet dici ꝓdigium cū maxime faciat scire: sꝫ nō signa que sunt media in aliis figuris.

Capitulum sextum.

V Nde ad inuentionē talis ꝓdigij sup-ponit̄ ꝑmo: q̄ duplices sūt passiones quedā sunt naturales q̄ transmutāt corp⁹ ⁊ aīam: vt ire ⁊ ↄcupiscētie. Alie ṽo sūt que solum trāsmutāt aīam: sicut disciplina. Scđo supponit̄ q̄ vni⁹ passionis nō est nisi vnū signū. Tūc ponunt̄ duo documēta. Primum ē si alicui subiecto nō insit nisi vna passio: vt leonib⁹ fortitudo: si velimus signū cognoscere illius passionis: debemus videre ad alias species puta ad hominē in quo est fortitudo: ⁊ tunc illud qđ est signū fortitudinis in hoīe: puta habere magnas sūmitates erit signum fortitudinis in leonib⁹. Secundum documentū ē si vni subiecto insint due passiones ⁊ nō insit nisi vnū signum: tunc si velim⁹ scire cui⁹ passionis est illud signū debem⁹ respicere ad subiectū in quo solū est vna illarū passionū: vt si velim⁹ scire qđ est signum fortitudinis in homine q̄ est fortis et liberalis: tunc videndū est ad leones qđ est signū fortitudinis: ⁊ q̄ in eis signū fortitudinis est habere magnas summitates: ideo hr̄e magnas summitates erit signū fortitudinis in hominib⁹. Et tale signū pōt esse mediū in pma figura ad ostendendū illā passionē de suo subiecto: q̄ excedet minorē extremitatē ⁊ ↄuertet̄ cū maiori extremitate: puta cū passione. Et hec de secundo libro priorum.

Prima suppositio

Secunda

Primū documentum

Secundum

Liber prim⁹ posterioꝝ analecticoꝝ est de demõstratione. ꝛ ð deceptione in ea. ꝛ statu in medijs ꝛ terminis ei⁹: et cõparatione demonstrationũ ad īuicem. ꝛ sciaꝝ inter se: ꝛ scientie ad opinionem.

Tractatus pmus est ð demõstratiõe in se et ptibus ac proprietatibus eius: et continet vndecim capitula. Primum capitulum ostendit ꝙ omnis doctrina et omnis disciplina est ex pcognit[: et quot modis est precognoscere: ꝛ tollit errores negatiuum scire.

Prima ps
Prima pclo

Omnis doctrina ꝛ oīs disciplina intellectiua ex pexistenti fit cognitione: hoc ptȝ in sciētijs speculatiuis: q² in mathematicis ex noticia premissaꝝ fit noticia ꝯlonis. Et sil' in argumentationibꝫ dialecticis que sũt inductio ꝛ syllogismus: ꝛ etiã in argumētationibꝫ rhetoricis que sũt exemplũ ꝛ enthymema qð est vere syl

Secunda

logismus. Uñ duplr ꝯtingit pcognoscere. scȝ quid est: ꝛ q² est ptȝ. Nam ī demõstratiõe sũt tria: scȝ dignitas: vt ð quolibet est affirmatio vel negatio vera: subiectũ vt vnitas: ꝛ passio vt triangulus: modo de dignitate psupponit quia est: ꝙ sit vera: de passione vo pcognoscit

quid: hoc est quid ipsa significet: ꝛ de subie-
cto pcognoscit̃ quid ē: id est qd significet: ꝛ q2
est: id est ꝙ possit supponere: ğ due sunt pco-
gnitiones. Et habēt iste locum in demonstra
tione: q2 maior pōt cognosci ante cōclusionē:
vt ista: ois triāgulus habet tres angulos ꝛc̄.
pōt cognosci ante ista3: triangulus in semicir Secūda ro
culo descript9 habet tres ꝛc̄. Sed cognita mi
nore simul tempe cognoscit̃ conclusio. Circa
dicta ē aduertendū ꝙ plato negauit aliquid
nos scire ð nouo: q2 ſm eū anima nostra fuit
creata cum virtutib9 et scientijs: ꝛ qñ iuncta
est corpori oblita est omniū quoꝝ potest remi Prima rō
nisci p exercitiū ꝛ laborem: ꝛ hanc opinione3
pbat duab9 rōnibus. Prima q2 non videt̃ ꝙ
causa sit ita pfecta sicut de9 creasset intellectū
nostrū impfectum: sed creasset ipsum impfe- Secunda
ctum nisi creasset eū cum virtutib9 ꝛ scientijs
igit̃. Secūda ratio est: q2 nisi intellectus pco-
gnouisset pmum pncipium tūc non assenti-
ret magis ei qua suo opposito. vt patet de ser
uo fugitiuo quē si paterfamilias nō nouerit
ꝛ ei occurrat nō magis cognoscet illu3 esse fu
gitiuum q̃3 alterum. Sed p solutione istaru3 Contra pla
rationū ponit̃ talis conclusio: ipsa conclusio tonem
demōstrationis añ demonstrationē quodam
modo scit̃: puta in vniuersali: ꝛ quodāmodo
ignorat̃: puta in pticulari: patet q2 nisi sic nō
posset saluari rō platonis posita in menone.

Responsio aliquorum

Neq3 valet solutio aliq3 dicentiũ cũ sic argu ebat eis sit dualitas in bursa ⁊ h̃ te lateat tũc sic arguit: tu scis oẽm dualitatẽ esse parẽ. sed dualitas in bursa ẽ dualitas g̃ tu scis dualitatem in bursa esse parẽ. Ad hoc r̃ndebant negando maiorẽ sed bene sciebat oẽm dualitatem quã sciebant esse dualitatẽ esse parẽ: ⁊ mõ nesciebant dualitatẽ in bursa esse dualitatez Verũ hec solutio nõ valet. Tũ primo q2 ista omnis dualitas est par infert p demõstrationez simpl'r ⁊ nõ cũ addito. g̃ etiam scit simpliciter. Tũ secũdo q2 pmisse demonstrantes illam sumũt simpl'r ⁊ nõ cũ hoc addito quã nouim⁹ igit: ergo scit simpl'r. Ideo meli⁹ est dicendũ ad illam rõem q nõ est incõueniens aliqd sciri in vl'i ⁊ addisci in ppria forma:

Capitulum secũdum quid est scire et quid demõstratio. ⁊ q necesse est magis credere principijs q̃3 conclusioni.

Prima ps Scire

Scire autẽ opinamur vnũ quodq3 simpliciter ⁊ nõ sophistico mõ qd est fm accñs cũ causam arbitramur cognoscere ppter quã res est ⁊ quoniã illi⁹ ẽ causa: et nõ est ɔtingere hoc aliter se h̃re: Quod aũt hec diffinitio sit bona pt3. q2 tam scientes q̃3 nescientes arbitrant̃ se scire cũ causas rei arbitrant̃ ɔgnoscere. licet nesciẽtes arbitrent̃ se cognoscere causam qua3 nõ cognoscunt: igit̃

scire est causam rei cognoscere. Et si sit alius modus sciendi videbit in secūda diffinitione que est. Scire est p demōstrationē intelligere. Scire
Demonstratio vo est syllogism⁹ apodithicon Demōstratio
id est faciēs scire. Et si pus scire sit bn̄ diffinitum: necesse est demonstrationē esse in pmis veris ⁊ imediatꝭ porib⁹ notiorib⁹ causisq; cōclusionis. Uñ sine illis erit syllogism⁹: sed nō erit i demōstratione: qꝛ nō facit scire. Qđ aūt Auctoritas
demōstratio sit ex veris ptꝫ: qꝛ qđ nō est non scit: vt ꝙ diameter sit simeter: ğ solū verū scit ⁊ nō nisi ex veris igit. Sꝫ ꝙ sit ex pmis patet qꝛ tūc ꝯclō pfecte scit qn̄ resoluit in pmissas indemōstrabiles mediate vel imediate. Sed ꝙ pcedat ex causis ptꝫ: qꝛ tūc rem pfecte cognoscim⁹ cū cām cognoscim⁹. Sꝫ ꝙ pcedat Auctoritas
ex porib⁹ notiorib⁹ ptꝫ: qꝛ pcedit ex causis q̄ sunt pores suis effectib⁹. Duplex est tn̄ p⁹ aut noti⁹: qꝛ quoddā est pus aut noti⁹ ſm naturam qđ est longi⁹ a sensu sicut sūt vlia. Aliud est pus vl noti⁹ quo ad nos qđ est pximū sensui: sicut sūt singularia q̄ in h vlib⁹ opponūt Sꝫ ꝙ demōstratio sit ex imediatꝭ ptꝫ: qꝛ ipa est ex primis: igit ⁊ imediatis. Patet ꝯn̄a qꝛ idem est pmū ⁊ imediatū. Uñ ppositio imme Secunda
diata ē ppositio qua nō est altra por. Propositio vo est enūciationis altera ps vnū de vno significans. Propositio autē dialectica ē silr accipiēs q̄libet ptē ꝯdictionis. Demōstratia

vero determinate alteram: puta veram. Enū
ciatiua vero cōtradictionis quamlibet ptem
Contradictio est oppositio cuius nō est me
dium fm se. Affirmatio autem est pars con
tradictionis significans aliquid de aliq̄. Ne
gatio vero aliquid ab aliquo. Unde proposi
tio immediata diuidit in positionem z digni
Diuisio tatē. Dignitas est quam non cōtingit demon
strare: z necesse est quēlibet docendū eam ha
bere Et alio nomine dicit maxima. Positio
vero est quam non ptingit demonstrare: z nō
est necesse quemlibet docendū ea3 habere. Et
diuidit in suppositionē z diffinitione3. Sup
positio est quamlibet partiū enūciationis ac
cipiens: id est significans aliquid esse aut nō
esse. Diffinitio vero est sine hoc quia non sig
nificat esse vel non esse: z ideo non est positio
Exemplu3 de diffinitione vt indiuisibile fm
quantitatem ponit ab arithmetico diffinitio
vnitatis: s3 hec ppositio vnitas est: dicit sup
Tertia ps positio Ulteri9 pro compatione noticie pmis
Pria pclo sa3 ad noticiam pclusionis ponūt due pclu
siones. Prima est q necesse est mag3 credere
Auctoritas principijs q3 cōclusioni. Pt3 dupl'r. Primo
q2 ppter quod vnūquodq3 tale z illud mag3
vt ppter quod amam9 illud amicum magis
est: s3 pcl'oni credim9 ppt pncipia: igit mag3
credim9 pncipijs. Scdo sic pncipia formāt
ān pclusionē: g mag3 credim9 eis q3 pclusioni

tenet ɔña: qꝛ nisi sic tūc sciens vel meliꝰ dispositus ꝙ̄ꝫ sciens: nō magꝭ crederet his q̄ nouit ꝙ̄ꝫ his que nō nouit: sꝫ h̄ est falsum: igiť optet p̄ncipijs magꝭ credere ꝙ̄ꝫ ɔclusioni: ꝛ h̄ si p̄ncipia nō indigeāt ꝓbatione: nec ɔclusio sciať ꝑ plures demōstrationes aut aliūde ꝙ̄ꝫ ꝑ demonstrationē. Secūda ɔclusio sicut nihil est credibiliꝰ p̄mis p̄ncipijs in veritate: ita nihil est notiꝰ oppositis eoꝝ in falsitate: ex q̄bꝫ oppositis fit syllogismꝰ ɔ̄rie deceptionis. Et sic ptꝫ ꝙ optet addiscentē nō esse incredibilē simpliciť: sed optet ipsum credere p̄ncipijs. Secunda

Capitulum tertiuꝫ in quo remouenť duo errores circa ipsum scire.

Circa ipsum scire duo fuerūt errores. Primꝰ dicebat ꝙ nihil cōtingit sciri. Primus ꝑs

Ad qđ ꝓbandum. Primo supponebat ꝙ nihil scitur nisi ꝑ demonstrationē. Secundo supponebat ꝙ nisi p̄misse sciank non posset sciri ɔclusio. Tunc sic arguiť: impossibile est p̄missas demōstrationis sciri: igiť ⁊ ɔclusio sciri non pōt. Añs ptꝫ quia tūc ille p̄misse scirenť ꝑ alias: ꝛ iterum ille alie ꝑ alias ꝛ sic esset ꝓcessus in infinituꝫ: neqꝫ standum esset ad aliquas: qꝛ tunc ille essent ignote. Sꝫ ad hanc rōnem respondeť ꝙ nō omne quod sciť: scitur ꝑ demonstrationem: quia p̄ncipia indemonstrabilia sciunť cognitis terminis.

Secūdus error dicebat quod oīa ꝯtingit sciri: et supponebat quod oīa pñt circulariter demōstrari ex quo sequitur quod oīa pñt sciri. Sed ꝯtra hanc opinionē instatur tripl'r. Primo quia si demōstratio circularis eēt possibilis cū demōstratio debeat ex prioribus et notioribus procedere sequeretur quod idem eēt prius et notius seipso: ꝯñs est falsum. Et patet ꝯña. quia in demonstratiōe circulari idē est ꝯclusio et principiū: modo principiū notius est et prius ꝯcl'one nō solum sm quid sed etiā simpl'r vt patet ex diffinitione scire. Secūdo sic sequeretur quod idem possit demonstrari per seipsum: vt sic arguēdo si a est: b est: si b est c est: et si c est a est ergo si a est a est: et sic demōstrare nō erit nisi dicere. hoc est: igitur hoc est: et per ꝯñs facile eēt demōstrare. Tertio instatur quia vt demonstratum ēst in scđo priorum si demōstratio circularis esset possibilis nō fieret nisi in terminis cōuertibilibus: sed non omnes termini sunt cōuertibiles: igitur nō oīa demonstrantur circulariter.

Quartū capitulū, in quo ostenditur quod omnis demōstratio est ex necessariis. quid de omni, quid per se. et quid vniuersale.

Omnis demōstratio est ex necessariis. Patet: quia ꝯcl'o demōstrationis est necessaria et non pōt sciri nisi ex necessariis: igitur est ex necessariis. Et ideo videndum est ex quibus ēst demōstratio. Et primo quid sit

de omni. De omni q̃dem hoc dico qđ vtiq; est non in quodã quidẽ sic: in quodã aũt nõ: neq; quod aliqñ sic: aliqñ vero non: vt hec omnis homo est aĩal: si verũ est dicere hominẽ esse: & sil'r omnis linea est ex punctis. Qđ autẽ hec diffinitio sit bona p; a signo: q: ferim⁹ instantiam cõtra aliquaz ꝓpositionem q̇ nõ sit de omni: q: eius p̃dicatu; nõ conuenit subiecto ꝑ quolibet tempe: igit̃ signu; est q̇ in ꝓpõne de omni p̃dicatũ debet semꝑ inee. Per se aũt sunt quattuor modi. Primus modus est qñ p̃dicatum est diffinitio subiecti: vel ꝑs diffinitionis ei⁹: vt triangulo ꝑ se inest linea: & punctum linee. Nam suba ipsorũ ex his est. Secundus modus est qñ subiectu; est diffinitio p̃dicati vel ꝑs diffinitionis ei⁹: vt rectũ & circulare insint linee secũdo modo ꝑ se. Simili᷑ par & impar numero insunt secũdo modo ꝑ se. Et quecũq; nõ insunt his modis accidentia sunt. vt musicũ & albu;. Tertius modus est qñ aliqua nõ sunt in subiecto: & hoc al' q̃d vl' quale q̃d significant: illa eĩn sunt ꝑ se sicut sunt dicibilia de genere substantie. Quartus modus ẽ causandi qñ aliquid fit ꝓpter alterum: tunc illud ꝓpter qđ fit est causa effect⁹ per se. Si vero nõ fiat ꝓpter illud: iam illud est causa ꝑ accidẽs: vt interfectio ẽ causa ꝑ se interit⁹: q: interijt aliqs ꝓpter interfectionẽ. Sed si quis ambulet vt fiat coruscatio tũc si

De omni
Per se
Prim⁹ mod᷒
Secundus
Tertius
Quartus

fiat coruscatio: ambulatio est ei⁹ causa. p ac-
Notabile tidens. Et sic pz quot sunt modi dicēdi p se.
Uñ circa p̄dictos modos p se est aduertēduz
q duo p̄mi modi ingrediunt̄ demonstratiōez
ex eo q faciūt scire z sunt ꝓpōnes necessarie
Notabile Scđo est aduertendū q duplices sūt passio-
nes. Quedā sūt que insūt simplr̄ vel sine dis-
iunctione. Alie vo sūt que solū insunt cū dis-
iūctione: vt par z ipar numero rectū z curuū
Uniuersale lineę. Ex p̄dictis pōt haberi diffinitio vl'is qđ
est de omni de p se z de scđm qđ ipsum: vt ista
oīs triāgulus hz tres angulos equales duob
rect'. Qđ em̄ vl'e sit de omni pz: q: ꝓpt' h' hec
nō est vl'is: figura hz tres angulos zc: q: non
est de omni. Sz q sit de scđm q ipsuz pz: q:
ꝓpter h' hec nō est vl'is ysocheles hz tres zc. g
vl'e debet esse de omni de p se z de secundūz q
ipsum: q: p se z scđm q ipsum idem sunt: de-
bet etiam vniuersale esse necessarium.

Quintū capitulū in q̄ narrāt̄ tres er-rores incidētes circa assignatiōem vl'is.

Prima ps C Irca assignationē vl'is possum⁹ trib
de causis errare. Prima ē si aliqđ su-
perius nō habeat nisi vnū inferi⁹: tūc
si passione supioris assignem⁹ vl'r inesse infe-
riori erram⁹ assignando vl'e: vt si nō eēt alius
triangulus q̄z ysochelee tūc si istaz passionē:
habere tres assignarem⁹ inesse vl'r ysocheli: er

rarem⁹. Secūda causa est: si aliqua passio in sit pluribꝫ specie distinctꝭ ꝑ aliqđ cōmune innoiatum: si tūc assignem⁹ illaꝫ passionē ṗmo inesse: erram⁹ assignādo vl'e: vt si ꝓportionabiliter cōmutari qđ inest lineis temporibꝫ numeris ꝛ corꝑibꝫ assigneť inesse alicui illoꝝ primo est error in assignatiōe vl'is. Tertia causa est si ꝓpter ignorantiā inter totū ꝛ ꝑtem assignemus passionē partꝭ ṗmo inesse toti est error assignando vl'e: vt si istaꝫ passionē nō concurrere: que ṗmo cōuenit lineis ꝑalellis assignemus ṗmo inesse lineis erram⁹ assignādo vl'e: quia passio non ꝑfecte scitur: nisi sciať de ṗmo subiecto. Et si dicat aliquis ꝙ si hec passio habere tres sciať de qualibet specie trianguli: tunc videť ꝑfecte sciri. Respondeť ꝙ illa passio nō sciretur tūc nisi in sophistico modo q: non pōt ꝑfecte sciri nisi sciatur de subiecto adequato ꝑ rōnem ei⁹ cōmunem. Unī ad cauendos illos errores duo ponūť documēta. Primum est si aliqua noīa sint synonima: vt puta triāgulus ꝛ scaleron: tūc omnis passio vni⁹ pōt esse passio alteri⁹: sed si nō sint synonima tūc nihil qđ est passio vni⁹ est passio alterius. Secundū documētū est si aliqua passio insit pluribꝫ ordinatis ꝑ modum inferioris ꝛ suꝑioris tūc si velimus cognoscere primum subiectū debem⁹ videre qđ ē illud: quo posito poniť passio: et quo remoto remoueť

Obiectio

Responsio

Secūda ꝑs

Primū documentum

Secundum

passio. Et sic patet q̈ figura vel ysocheles nõ est p̄mũ subiectũ hui⁹ passionis habere tres: q̃ posita figura nõ ponit̃ illa passio: neq̃ remoto ysochele remouet̃: s; quia posito triangulo ponit̃ illa passio: ꝛ remoto eo remouet̃: ideo triangulus est p̄mum subiectum illius passionis.

Sextum capitulũ in quo demonstrat̃ q̈ omnis demonstratio est ex ꝓpositionibus per se. ꝛ etiam necessariis

Prima p̈s Ex dictis patet q̈ demonstratio ẽ ex ꝓpositionib⁹ per se. Patet q̃ est ex ꝓpositionib⁹ necessariis. Omne aũt necessarium est ꝑ se vel ꝑ accidens: sed nõ ꝑ accidens cũ accidentia nõ sint necessaria: igit̃ per se: ꝛ ꝑ ꝯsequẽs demonstratio est ex ꝓpositionibus ꝑ se. Qd̃ aũt demonstratio sit ex necessariis patet: q̃ cõclusio demõstrationis ẽ necessaria ꝛ impossibilis alit̃ se habere: s; talis non põt sciri nisi ex necessariis: igit̃ demõstratio est ex necessariis. Et hoc idem pt; a signo q̃ ferimus instantia; cõtra aliquã demõstrationem: q̃ nõ est ex necessariis: igit̃ debet esse ex necessariis. Ex quo p; q̈ stulti sunt illi qui bene credũt sumere p̄ncipia demonstratiõis q̃ñ sumunt ꝓpõnes ꝓbabiles. Tum p̄mo q̃ scire est scientia; habere: que nõ põt generari per ꝓpõnes ꝓbabiles. Tum secũdo: quia ꝑ

medium ꝯtingens nõ potest sciri conclusio: ergo scitur p̱ medium necessariũ. Antecedens patet dupliciter. Primo quia conclusio nõ scit̃ nisi p̱ rõnem ostendentẽ ꝓpter quid illius ꝯclusionis: sed mediũ contingẽs nõ est hmõi: quia ẽ falsificabile. igit̃ p̱ ipsum nõ scitur cõclusio. Secũdo patet añs: quia si q̃s nesciat nũc aliquam ꝯclusionem per b mediũ: omnib9 alijs parib9: tunc nunq̃ȝ sciuit illã conclusionẽ p̱ b medium: sȝ si mediũ contingẽs sit falsificatũ sicut põt esse cum sit ꝯtingens: tũc nemo scit cõclusionem p̱ illud mediũ dato q sit saluat9 in esse ꝛ nullius sit oblitus ꝛ ꝯclusio maneat necessaria: ergo nullius sciuit illam ꝯclusionem p̱ medium cõtingens: sȝ illa solũ scitur ex necessarijs: Et si querat̃ an conclusio necessaria solum possit inferri ex necessarijs. Ad hoc respondet̃ p̱ tres regulas. Prima est: sicut verũ põt syllogisari ex nõ veris: ita necessarium ex nõ necessarijs. Secũda regula est: sicut ex ṽo nõ sequit̃ nisi verũ: ita ex necessario nõ sequit̃ nisi necessariũ. Tertia regula est: cõclusio necessaria nõ potest sciri nisi p̱ medium necessarium. Et sic patet q omnis demõstratio siue ꝓpter quid siue quia non põt sciri nisi p̱ medium necessariũ. Et sic patet q oĩs demõstratio debet ꝓcedere ex ꝓpositionib9 p̱ se ꝛ necessarijs: et q ꝯclusio demonstrationis est necessaria quaȝ nõ ꝯtingit sciri p̱ mediũ ꝯtingẽs. Et si querat

Secũda p̱s

Prĩa reg̃la

Secunda

Tertia

Questio

aliquis si conclusio nō possit sciri per medium cō
tingens quare ergo interrogamus de consensu
Solutio respondentis circa premissas cōtingentes. Dicitur quod
hoc est quia si premisse contingentes concedantur oportet
clusionem concedi.

Septimum capitulum in quo ostenditur quod omnis demōstratio est ex vniuersalibus et proprijs.

Prima pars

b His visis ponēde sunt septem conclusio
nes ad videndum ex quibus procedit de
Prima conclusio monstratio. Prima conclusio est quod de
monstratio est ex propositionibus vniuersalibus. Patet
quia est ex propositionibus per se et de secundo modo ipsum igitur.
Secunda Secūda conclusio: nō contingit demonstrantē
descēdere de genere in genus: vt geometricū in
arithmeticam. Nam tria sūt in demōstratiōe:
scilicet subiectum: passio: et dignitas. Modo in de
monstratione oportet mediū esse eiusdem gene
ris: id est cōuertibile cū extremis: sed impossi
bile est mediū vnius sciētie: puta arithmetice
esse cōuertibile cum extremis alterius scientie:
puta geometrie: igitur non cōtingit descendere
de genere in genus. Ex qua conclusione sequuntur
Primum correlariū duo correlaria. Primū correlarium quod nulla
sciētia habet demōstrare de subiecto alterius
sciētie aliquā passionē per mediū propriū: licet
in scientia subalternata demonstretur aliqua pas
Secundum sio per principia sciētie subalternantis demonstra
tione quia est. Secundū correlarium: nulla

scientia habet ꝯsiderare ea que ꝑ accidēs insunt suo subiecto: vt geometer nō habet cōsiderare ꝙ linea sit pulchra. Tertia ꝯclusio: necesse est cōclusionē demonstratiōis esse perpetuam. Patet qꝛ infertᷣ ex ꝓpositionibꝫ vl'ibꝫ ex quibꝫ nō sequitᷣ nisi necessarium. Quarta ꝯclusio est: corruptibiliū nō est demonstratio neqꝫ scientia. Patet qꝛ demōstratio est ex vniuersalibꝫ. Et ex hac cōclusione sequitᷣ ꝙ corruptibilium nō est diffinitio: qꝛ diffinitio est pn̄cipium demōstrationis aut tota demonstratio positione differens: aut ꝯclusio demōstrationis. Et si dicat aliquis ꝙ de lune defectu ꝛ pluuia ꝛ ventis que sepe fiūt sunt demōstrationes. Ad hoc dicitᷣ ꝙ nō habemꝰ scientiam nisi ꝑ ꝓpositiones necessarias. Quinta ꝯclusio demonstratio ꝓpter quid ꝛ potissima nō ꝓcedit ex cōmunibꝫ. Ptꝫ quia demonstratio debet ꝓcedere ex his que faciunt scire ſm qd̄ ipsum: cū mediū debeat cōuerti cū extremis: sed pn̄cipia cōmunia nō faciunt scire ſm qd̄ ipsum. vt patet in rōne brissonis: qua ꝓbat circuluꝫ posse quadrari sic arguēdo: vbicūqꝫ est repibile maiꝰ ꝛ minꝰ ibi est repibile equale sed est dabile quadratū maiꝰ ꝛ minꝰ circulo: igitᷣ est dabile quadratū equale circulo: ꝛ per ꝯsequens circulꝰ pōt quadrari: ibi principia nō faciūt scire ſm qd̄ ipm cū sint cōmunia lineis ꝛ corporibꝫ ḡ demōstratio nō debet ꝓce

Tertia

Quarta

Correlariū

Obiectio

Solutio

Quinta

Obiectio dere ex cōmunib⁹. Et si arguat᷑ q̄ in scientia subalternata aliq̄d demōstrat᷑ p̱ principia sci entie subalternant̄ꝭ: et talia sūt ꝯmunia: igit᷑

Solutio demōstratio ꝓcedit ex cōmunibꝫ. Ad h̄ dicit᷑ q̄ p̱ p̄ncipia scientie subalternant̄ꝭ in illa scīa fiūt demōstrationes ꝓpter q̄d: ꝛ in subalter-

Questio nata q2 ē soluꝫ. Et si q̄ras an scīa subalt̄nata egeat subalternāte: cū ip̄a debeat ex ꝓp2ijs ꝓ

Responsio cedere. Ad hoc d̄2 q̄ sic q2 si illa p̄ncipia ꝓp̄a essent dubia: ꝓbaret᷑ p̱ sciam subalternanteꝫ Sexta ꝯcl'o demōstratio est ex ꝓp2ijs: ptꝫ q2 nō est ex cōibꝫ. Septima ꝯclusio ē: nulla scīa hꝫ ꝓbare sua p2op2ia p2incipia ptꝫ: q2 nihil habet notius illis.

Octauum capituluꝫ in quo determi-natur de p2incipijs demonstrationis.

Prima ps

Ex p2edict̄ꝭ ptꝫ q̄ non ꝯtingit demon-strantem descēdere de genere in gen⁹: et ideo difficile est scire qn̄ habem⁹ sci entiaꝫ p̱fectā: q2 aliqn̄ credim⁹ habere sciam p̱fectam ꝯc'onis cū ip̄a demōstrat᷑ ex p̄missis īmediat̄ꝭ ꝛ indemōstrabilibꝫ: ꝛ tn̄ n̄ habem⁹ q2 talis demōstratio nō ꝓcedit ex ꝓp2ijs Un̄ p̄ncipia sūt q̄ cū sint vera nō ꝯting͛t ea demō strare. Et sunt duplicia: q̄dam sunt cōmunia ꝼm analogiaꝫ q̄ possunt ꝯtrahi ad diuersas scias: vt hoc p2incidiū. Si a q equalibꝫ eq̄lia demas ꝯtrahit᷑ ad geometriā p̱ hūc terminū magnitudo: ꝛ arithmeticam p̱ hūc terminuꝫ

numer⁹. Alia sũt ꝓpria: ⁊ illa sunt duplicia: Nam q̃dam sũt ꝯpleta: vt linea est lõgitudo sine latitudine ⁊ ꝓfunditate: Alia sũt incompleta: vt linea. Vñ omnia pͥncipia in h̄ cõueniũt: q꞉ de omnibꝫ illis p̄supponit̄ q̃d est: Sꝫ dr̄ñt q꞉ de pͥncipijs materialibꝫ demõstrationis p̄cognoscit̄ q꞉ est: de alijs v̄o demõstrat̄. Vñ scīe speciales vtũtur pͥncipijs cõibꝫ q̃bꝫ ignorat̄ ignorant̄ ꝓpria. nõ t̄m in sua cõitate manẽtibꝫ sꝫ cõtractis. Principia aũt ꝓpa sũt circa q̃ scīa speculat̄: ⁊ d̄ quibꝫ p̄cognoscit q̃d est ⁊ quia est: vt arithmetica presupponit q̃d est ⁊ q꞉ ē de vnitatib⁹: ⁊ de pͥcipijs completis: geometria v̄o de lineis. Non t̄m p̄cognoscũt q꞉ est de passionibꝫ sꝫ solũ q̃d est: vt geometria p̄cognoscit quid rõale aut irrõale: id est cõmẽsurabile aut incõmensurabile. arithmetica v̄o q̃d par vel impar. Et si q̃rat aliq̃s cũ tria sint in demõstratiõe scꝫ dignitas passio: subiectũ de quibꝫ aliq̃d precognoscit̄: an oporteat in p̄cipio cuiuslibꝫ scīe ista narrari. Ad h̄ d꞉ ꝙ nõ q꞉ talia sũt aliq̃n ita manifesta ꝙ nõ egent narratiõe: licet debeãt sꝫ p̄supponi. Vñ ad maiorẽ declaratiõeꝫ dictoꝝ ponũt̄ aliq̄ ꝯparatiões. Prima ē. dignitas differt a suppositione ⁊ petitiõe tripl'r. Primo q꞉ dignitas ē pͥncipiũ p se notũ: nõ aũt suppositio nec petitio. Scd̄o dr̄nt: q꞉ dignitas videt̄ p se ipsam: ⁊ fit nota p rõnẽ interiorẽ: suppositio

Questio

Responsio

Secunda ps.
Pr̄ia ꝯpatio

ro et petitio indigēt ratione exteriori. Tertio q2 cōtra dignitatē nō ꝯtingit instare: licet bñ
Secunda ꝯtra suppōnez vel petitionē. Scđa cōpatio ē suppositio questio ⁊ petitio dr̄nt ab inuicem: q2 suppō est ꝓpositio q̄ȝ addiscēs sumit tāqȝ ꝓbabilem: ⁊ illa nō dr̄ suppositio simpl'r sed ipi addiscenti: Petitio vero ē propō cui neqȝ addiscēs assentit neqȝ cōtrariaȝ hȝ opinionē Questio aūt est propō de qua addiscens con
Tertia trariam hȝ opinionē. Tertia cōpatio est sup/ positio differt a diffinitione tripl'r. Primo q2 suppō est ꝓpositio vera dicēs esse vel nō esse diffinitio vero nō. Secūdo q2 suppō subordi naf ꝯceptui cōplexo nō aū diffinitio. Tertio q2 ex suppōnibꝫ debite ordinatꝭ inferf cōcl'o:
Obiectio nō aūt ex diffinitionibꝫ. Et si dicaf geometer supponit de linea q̄ nō est bipedalis vel recta esse bipedale vel rectū: ergo nō omis suppō ē vera
Solutio Ad hoc dicif q̄ geometer nō psupponit de li/ nea quā facit q̄ sit recta vel bipedalis: sed de
Quarta illa q̄ p eam intelligif. Quarta compatio Dif finitio differt a suppōne vel petitione: q2 oīs suppositio vel petitio est sicut totū vel ps: id est propositio vniuersalis vel pticularis: non
Correlariū aūt diffinitio. Ex dictꝭ sequif contra platonē q̄ ꝓpter demōstrationes nō oportet ponere spēs et gn̄a distincta a suis singularibꝫ: licet oporteat bñ ponere dicibi1ia v'ia sine quibꝫ nō pōt esse mediū demonstrationis.

Capitulū nonum in q̄ ostendit quō istud principiū impossibile est idē affirmari ꝛ negari de eodem ingredit demōstrationem: ponendo duas conclusiones et duo incidentia.

Istud principiū īpossibile ē idem affirmari ꝛ negari de eodē nō īgredit demōstrctiōem ostēsiuā. Pꝫ q₂ vel esset ex pte maioris extremitatꝭ sic arguēdo: omis hō est aīal vel nō aīal: callias est hō igit est al' vel nō aīal: vel ex pte mediȷ̄ aut mioꝛis extremitatꝭ: sꝫ nullū est dicendū: q₂ negatio sūpta cū affirmatiōe nihil fac ad ꝟitatē p̄missaꝝ lꝫ aliq̄d faciat ad illationē igit tale p̄ncipiū nō ingredit demōstrationē ostēsiuā sꝫ bñ ingredit demōstrationē ad īpossibile in q̄ oñdit ꝙ vna ꝓpō est vera q₂ sua ꝯdictoꝛia est falsa: nō tñ eam ingredit in sua cōitate. manēs: sꝫ ip sum ꝯtractū. Post hec ponūt duo incidētia. Primū est ꝙ oēs sciē pticulares vtūt p̄ncipiȷ̄s cōmunib⁹ nō tanq̄ꝫ de illis aliq̄ demōstrātes: sꝫ tanq̄ꝫ his p que damonstrāt. Scōm incidēs est dialectica ꝛ methaphisica vtunt istꝭ principiȷ̄s cōmunib⁹: non tñ ꝙ ea demonstrant: q₂ demonstratoꝛ solū vnā ptem concludit scꝫ verā ꝛ nccariam. Dialectica ꝟo vtrāqꝫ cōcludi: ꝛ ideo non est circa vnum gen⁹ scibile determinatū quēadmodum alie scientie.

Prima ꝯs

Secūda ꝯs

Primum incidens

Caplm decimū in q̄ ostendit q̄ omnis scientia h₃ proprias interrogationes.

Prima ps Omnis scientia h₃ suas propas interrogationes. Pt₃ q₂ vnaqueq₃ scia h₃ suas ppōnes: igit etiā h₃ suas ppas interrogatiōes. Tenet ɔ̄ña q₂ illud qđ prius erat interrogatio postea fit pposítio. Ex illo

Primum correlarium sequūt quattuor correlaria. Primū ē nō ōīs interrogatio est geometria neq₃ omīs est medicinalis ꝛ sic de alijs. Pt₃ q₂ illa sola ē geometria q̄ ex pprijs terminis geometrie cōstituit.

Secundū Secđm correlariū ē geomet licet habeat dare rōem de suis cōclusionibꝫ: nō tñ de suis

Tertium pncipijs: q₂ nihil h₃ noti⁹ illis. Tertiū est ad nullū artificem spēalem spectat omīa iterrogare ꝛ ad oēm interrogatiōem rñdere: s₃ solū

Quartum que sunt sue scie. Quartū correlariū est si q̄s disputet cū hñte geometriā p pncipia geometrie bñ disputat: si ꝟo p alia pncipia male disputat. Tū pmo q₂ nō posset rñdēs redargui nisi p accñs: puta inquātū methaphisic⁹ vel phisic⁹. Tū scđo q₂ lateret in tali disputatiōe

Secūda ps q̄s meli⁹ disputaret. S₃ circa pdicta mouent

Pria q̄stio tres q̄stiones: Prima ē vtꝝ aliq̄ sint interrogatiōes nō geometrice sicut etiā sunt aliq̄ ge-

Secunda ometrice. Scđa est vtꝝ interrogatiōes facientes ignorantiam in geometria sint nō geome-

Tertia trice. Tertia ē: vtꝝ syllogismi pcedētes ex oppositis pncipioꝝ geometrie sint syllogismi fm

ignorantiaȝ aut paralogismi Ad primam dr ꝙ aliq̄ sūt interrogatiōes nō geometrice sic sūt ille q̄ nō ꝯstituūť ex terminis geometrie. Ad scdaȝ dr ꝙ aliq̄ interrogatio pōt dici nō geometri ca dupl'r. Uno mō q̄r nullo mō sit geometri/ca: ⁊ sic interrogatōes facientes ignorantiā nō sunt nō geometrice. Alio mō q̄r lȝ aliqd hēat de geometria illud tn̄ hȝ praue: ⁊ sic ille iterro gatiōes bn̄ dicunť nō geometrice. Hec distin ctio ptȝ p sil'e. Nā arismō dr vna mō: q̄r nullo mō sonat. Alio mō q̄r turpe sonat. Ad tertiā questionē dr ꝙ illi syllogismi dicūť syllogismi fm ignorantiā. His positiſ ponūť q̄nqȝ drñe int' scias demōstratias ⁊ dialecticas. Prima est q̄r in demōstratis nō fit paralogism⁹ seu de/ceptio: cū habitudines extremoꝝ demōstra/tionis sint p se euidētes. In dialecticis vo bn̄ fit paralogism⁹ vt si querat aliqs an aliqd car/men sit circul⁹: tūc si demōstreť figura scpta nō fiet deceptio: sȝ si solū voce pferať potest fieri deceptio. Scda drñtia est: q̄r ꝯ ppōnem demonstratiuā nō fit instantia nisi vl'is: cū ta lis debeat poni ī syllogismo instantiuo demō stratiuo: sed ꝯ ppōnem dialecticam pōt fieri instantia taȝ vl'is q̄ȝ pticularis. Tertia drña est q̄r in dialecticiſ semp obseruať forma sylio gistica: in demōstratiuis aūt nō semp vt patȝ in argumēto scenis qd est istud: oē qd generať in multiplicata analogia cito generatur: sed

Ad primam

Ad scdam

Ad tertiam

Tertia ps

Pria prna

Secunda

Tertia

ignis cito generatur: igitur generatur in multiplicata analogia: ibi arguitur ex puris affirmatiuis in
Quarta secūda figura in terminis cōuertibilibus. Quarta drīa est quia in demōstratiuis est facilior resolutio quam in dialecticis: cum in demōstratiuis fiat resolutio in verū solū et in cōuertibilia: in
Auctoritas dialecticis vero fit resolutio aliquā in verum et aliquā in falsum. Nō faciliusque est resoluere pauca in vnū quam plura.
Quinta Quinta drā est quia syllogismi dialectici possunt augeri per diuersa media: nō aūt demōstratiui licet possint augeri in latus assumendo: hoc est sumēdo plures extremitates sub medio vel in post assumēdo: hoc est sumēdo plures minores extremitates sub minori extremitate distributa.

Capitulum vndecimum in quo ostenditur quomodo differt demonstratio quia est a demonstratione propter quid.

Prima pars

D Emonstratio quia est et demonstratio propter quid dupliciter differunt. Prima drīa est quia demonstratio quia est procedit per cām remotā: demōstratio vero propter quid per causam propinquā. Secūda drā est quia demonstratio propter quid procedit a causa ad effectū demonstratio vero quia ē ab effectu ad causam:
Primum exemplum vt patet per duo exempla. Primum est: si quis demōstret stellas esse prope nos per hoc quod nō scintillant sic arguendo: omne nō scintillans est prope nos: sed planete erratici nō scintillant: igitur

sunt ꝓpe nos: ibi ē demōstratio q̄ ē. q̄ nō sci
tillare est effect⁹ hui⁹ qđ est eē ꝓpe nos ꝛ pōt
fieri demōstratio ꝓpter q̄d si demonstret pla
netas nō scintillare ꝑ h̄ qđ sūt ꝓpe nos sic ar
guēdo: omne qđ est ꝓpe nos est nō scintillās
sꝫ planete erratici sūt ꝓpe nos: ḡ planete er-
ratici nō scītillāt. Scđm exemplū ē. si q̄s de-
monstret lineaꝫ esse circularꝭ figure ꝑ hoc qđ Secūdum
augmentat̄ vel diminuit̄ circulariter tunc est
demonstratio q̄ est: q̄ esse circularꝭ figure est
causa h⁹ qđ est augmētari vel diminui circu
lariter. Et sic ptꝫ secūda differentia Sꝫ p̄ma
ptꝫ duobus exēplis. Primū est Si quis de-
monstret parietem non respirare per hoc qđ Primum
non est aīal ibi est demonstratio q̄ ē: q̄ nō eē exemplum
aīal est causa remota non respirationis. Qđ
ptꝫ q̄ si esset causa ꝓpinqua nō respiratiōis
tūc esse aīal eēt causa ꝓpinqua respiratiōis:
sed hoc est falsum: quia non omnia animalia
respirant: sed solum pulmonem habentia.
Patꝫ tamen ꝯsequentia: q̄ si negatio est cau
sa negationis: affirmatio est cā affirmatiōis:
vt si sine mensura esse calidum et frigiduꝫ est
cā non sanādi: esse cum mensura caliduꝫ vel
frigidum est cā sanādi: Et sic patet q̄ ibi ꝓce
ceditur per cām remotam: ꝛ debet fieri talis
demonstratio in secūda figura in camestres
sic arguendo. omne respirans est aīal. sꝫ nul
lus paries ē aīal igit̄ null⁹ paries ē respirās

Secundū exemplum — Secundū exemplū est illi⁹ philosophi ana-
charsidis assignant͛ cām quare i scythis nō
sūt sibilatores: qꝫ ibi nō sūt vites: illa eñ cau
sa ē causa remota. Et sic ptꝫ quō differunt de
monstratio: qꝫ est ꝛ ꝓpt͛ qd in eadeꝫ scia. Sꝫ
Secūda ps — in diuersis sciētijs quaꝝ vna est subalt͛nans
respectu alteri⁹ sic differūt: qꝫ in scia subalter
nante demōstrant͛ passiones de subiecto illi⁹
scientie ꝑ sua ꝑncipia demōstratione ꝓpt͛ qd
ꝛ in scia subalt͛nata eedeꝫ passiones demon-
strant͛ de subiecto scie subalt͛nate demonstra
tione qꝛ est. Vñ scia subalt͛nata est que ē sub
altera: siue cui⁹ subiectū cōtinet͛ sub subiecto
scie subalt͛nant͛: vt speculatiua respectu geo
metrie: ꝛ armonica. i. musica ad arithmeticā
ꝛ apparentia. i. ꝑspectiua ad astrologiaꝫ. Et
sūt tales scie fere vnite: qꝫ de eadē re ꝯsiderāt
Questio — Et si querat aliqs an sciens ꝓpt͛ quid in scia
subalternāte ꝓpt͛ h̄ sciat qꝛ est in subalt͛nata
Responsio — Ad h̄ rñdet͛ ꝙ nō: qꝫ illi nō applicāt ꝑncipia
scie subalternantis ad sciam subalternatam
Questio — sicut sciēs vl͛e frequent͛ singulare ignorat. Et
si queras quō dr̄nt scia subalternans ꝛ subal
Responsio — ternata. Rñdet͛ ꝙ differūt sic: qꝫ scia subalt͛-
nans est circa spēs. i. subiecta nō ꝯtracta: sci-
entia vo subalternata est de subiecto ꝯtracto
Questio — Et si queras iterum an ne eadē scia sit subal
Rñsio — ternans ꝛ subalt͛nata. Rñdet͛ ꝙ sic: qꝛ ꝑspe-
ctiua sualternat͛ geometrie: ꝛ est subalt͛nans

respectu scie de q̄ride. Tertio dr̄nt ille demon strationes in sciētiis oīno disperatꝫ: qꝛ de ea/ dem ꝯclōne vna scia scit qꝛ est: ꝛ alia ꝑpt q̄d vt chirurgia scit qꝛ est ꝑ ista ꝯclusione: vulne/ ra circularia tardius sanant̄ q̄ꝫ oblonga: ꝛ tñ geometer scit ꝓpter q̄d: scꝫ qꝛ vulnerꝝ circula rium latera maxime distant quapropter vix approximari possunt.

Secundus tractat⁹ est de figura ma/ xime faciēte scire: ꝛ deceptione ī demon stratione: ꝛ statu siue nō ꝓcessu in infini tum in mediis ꝛ terminis eius: ꝛ compa ratione demonstrationum ad inuicem: ꝛ scientiaꝝ inter se ꝛ scientie ad opinionē Et continet septem capitula. Capitulū primum in quo ostendit̄ q̄ prima figura maxime facit scire.

Prima figura maxīe facit scire: pro bat̄ quattuor rōnibꝫ. Prima ratio est: qꝛ in p̄ma figura fiūt demōstra tiones mathematice que sunt oīm certissime: igit̄ p̄ma figura maxīe facit scire. Secūda rō est qꝛ in p̄ma figura vere sūt oēs demōstrationes ꝓpt quid: que maxīe faciūt scire: igit̄. Tertia rō est: qꝛ in p̄ma figura solū potest ꝯcludi diffinitio de diffinito cuꝫ in illa sola ꝯcludat̄ vl'r affirmatiue: igit̄ p̄ma figura

Prima rō

Secunda

Tertia

Quarta

matie facit scire. Quarta rō est q2 pma figura nō indiget aliis figuris: sed alie densant et augmentant p pmam, quousqz deueniat ad ppositiōes immediatas in pma figura; igitur pma figura maxime facit scire.

Capitulum secundum de ignorantia siue deceptiōe z demōstratione.

Prima ps

S Icut sunt alique ppōnes affirmatiue mediate et alique imediate: ita sunt alique negatiue mediate z alique immediate. De mediata ptz: q2 tripliciter aliqua negatiua pōt dici mediata. Primo modo qn subiectū continet sub aliquo z pdicatū non: vt nullū corpus est quātitas. Secūdo mō qn pdicatū est in aliquo: subiectū vo nō: vt nulla suba est caliditas. Tertio qn ambo extrema ptinent sub aliquibus nō tn sub eodē: vt nullū aial est caliditas. Qd aūt illa nō sub eodē cōtinent ptz: q2 coordinationes pdicamentorū sunt impmixte. De imediatis ptz: q2 qn subiectum nō continet sub aliquo neqz pdicatum tūc illa negatiua est imediata: q2 si eēt mediata posset in pma figura demōstrari: z tūc subiectuz ptinet sub aliquo: aut in secūda: z tūc indinter quelibet extremitas esset in aliquo: igit alique sunt ppōnes mediate z alique immediate p quas pōt causari ignorātia praue

dispositionis. Unde ignorantia praue dispo sitionis est/deceptio facta p syllogismum. Et pôt fieri dupliciť. Uno modo cū quis assen tit falso tanq̄z vero sine rōne: ⁊ sic non fit nisi vno modo. Secūdo mō/cuz quis assentit fal so tanq̄z vero p aliquaz rōnem: ⁊ tunc fit mul tipliciter cum pluribꝫ modis fiat syllogism⁹ ignorantie/vt patebit p cōclusiones sequētes Quarum pma conclusio est/vniuersalis affir matiua falsa immediata potest cōcludi per syllogismum ignorantie ex vtrisq̄z premissis falsis vel in toto vel in parte: ⁊ etiaz ex mino re falsa: ⁊ maiore vera: sed nō ecōtra. Prima pars patet sic arguendo: omnis qualitas est substantia: ⁊ omnis quātitas est qualitas: g̊ omnis quantitas ē substantia: ⁊ similiter pbarenť alie due particule. Secūda pars ptz quia conclusio posita est ímediata: ergo sub iectum eius non est in aliquo: in quo tamen esset: si minor esset vera. Secunda conclusio vniuersalis negatiua ímediata falsa pôt con cludi ex ambab⁹ falsis vel ex altera falsa que cunq̄z sit illa in prima figura. Exemplu z pri mi vt nulla albedo ē color: ⁊ omnis nigredo ē albedo: igiť nll'a nigredo ē color. Uñ si maior sit vera mīor nō posset eē vera: q: tūc maior ex tremitas negareť d̄ mīori extremitate ⁊ affir mareť de medio q̄d ꝯuēiret mīori extremitati.

Secūda ps
Prima ꝯclo
Secunda

Tertia Tertia ꝯclusio vl'is negatiua imediata falsa nō potest ꝯcludi ex ambabꝫ in toto falsis sed bn̄ ex ambabꝫ in pte falsis vl' ex alt'a falsa q̄cunqꝫ sit illa in secūda figura. Prima ps ptꝫ qꝛ cum ꝯclusio sit falsa ⁊ imediata: sua ꝯtraria erit vera: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nihil idem poterit affirmari de vna extremitate ⁊ negari d̄ altera qd̄ tn̄ opteret si p̄misse eēnt ī toto false. Alie ptes pn̄t patere ꝑ exēpla.

Quarta Quarta ꝯclusio vl'is negatiua falsa ⁊ mediata non pōt ꝯcludi ꝑ medium ꝓpriū ex ambabꝫ falsis in prima figura sed bn̄ ex maiore tm̄ falsa. Ratio p̄mi est: qꝛ minor debet esse eadē in syllogismo ignorantie ⁊ in syllogismo vero: ḡ si in syllogismo ignorantie minor eēt falsa etiam in syllogismo vo vel cōuerteret̄ in vnā negatiuā: ⁊ sic argueret̄ minore negatiua in p̄ma figura. Secūda ps ptꝫ sic arguēdo: nullum aial est suba: ois hō est aial: igit̄ nullus hō est suba.

Quinta Quinta ꝯclo vl'is negatiua mediata falsa pōt syllogisari ꝑ mediū nō ꝓpriū ex āmbabꝫ falsis vl' ex maiore v'a ⁊ minore falsa. Et intelligit̄ ꝑ mediū n̄ ꝓpꝛiū mediū extraneū extremitatibꝫ.

Sexta Sexta ꝯclo i secunda figura vl'is negatiua falsa nō pōt concludi ex ambabꝫ in toto falsis: sed bn̄ ex altera falsa quecunqꝫ sit illa. Prima ps ptꝫ ꝑ tertiam ꝯclusionē: ⁊ secūda patere pōt ꝑ exēpla.

Septima Septima ꝯclusio vl'is affirmatia falsa ⁊ mediata nō potest syllogisari ꝑ mediū ꝓpriū in

pma figura ex ambab9 falsis:sed bñ ex maiore tm̄ falsa. Hec cōclusio patet sicut quarta. Octaua cōclusio vl'is affirmatiua falsa ꝛ mediata pōt syllogizari p mediū nō ppriū in pma figura ex ambab9 falsis vel ex altera falsa quecūqȝ sit illa. Et sic ptz quot modis pōt causari ignorantia praue dispositionis. Sed p ignorantia pure negationis ponit talis cōclusio. Deficiente nobis sensu alicui9 sensibilis deficit nobis sciētia illius sensibilis. Ptz conclusio qꝛ omne qd scit siue sciat p demonstratione aut al's mediate vel imediate scitur p inductionē. Nam ipossibile est vl'ia speculari nisi p inductionē: sed deficiente sensu nō potest haberi talis inductio: igit nihil potest sciri. Et si dicat q principia mathematicalia que sunt de abstractis a motu ꝛ materia sensibili nō sciunt p inductionē: g̃ nō omnia pncipia sciunt p inductionē. Ad hoc dꝛ q licet pncipia mathematicalia abstrahāt a motu ꝛ materia sensibili fm rōnem sic q eoꝝ termini nō cognotant motuȝ: non tn̄ fm rem cum sint de rebus sensibilib9. Octaua | Tertia ps | Obiectio | Solutio

Tertium caplm in q ostēdit esse statū in sursuȝ ꝛ deorsuȝ ꝛ i medijs demōstratis.

Prima ps

Nteqȝ moueant questiones sup statu predicatoꝝ quattuor supponunt. Prima | Prima suppositio est: q omnis syllo | suppositio

gismus cõstituit ex tribꝫ terminis ꝛ duabus
Secunda ꝓpositionibꝫ. Secũda suppositio ẽ affirmatiua nõ ꝯcludit nisi ex ambabꝫ affirmatiuis: negatiua vero ꝯcludit ꝑ vnam affirmatiuã ꝛ alteram negatiuã.
Tertia Tertia suppositio si aliqua p̄missarũ demonstrationis sit mediata ipa debet demõstrari quousqꝫ deueniamꝰ ad imediatã: nõ ſm opinionẽ solum sicut ĩ dialecticis: sed ſm veritatẽ: ꝛ ꝑ hoc differt demõstrator a dialectico.
Quarta Quarta suppositio ẽ eorꝫ que p̄dicant quedã ſm se p̄dicant: vt hic hõ est albꝰ: ꝛ quedã ſm accidens: vt albũ ẽ hõ:
Secũda ps His suppositis mouent tres q̄stiones.
Prima q̄stio Prima est vtrum accepto infimo subiecto cõtingat supra ipsum ascendere accipiẽdo infinita p̄dicata. Secũda est vtrum accepto supremo p̄dicato ꝯtingat sub ipso descendere accipiẽdo infinita subiecta. Et differt hec a p̄ma qꝛ p̄ma q̄rit de statu in sursum: secũda vero de statu in deorsum.
Tertia Tertia questio est vtrũ ex terminis determinatis ꝯtingat media esse infinita. Et querunt iste q̄stiones an cuiuslibet rei sit demonstratio tam ascendẽdo q̄ descendendo: ita q̄ q̄libet ꝓpositionem cõtingat ꝑ q̄libet aliam demõstrari. Sed ꝓ responsione ad has questiones.
Primum pictum Primo dicit q̄ iste questiones non hñt locum in terminis ꝯuertibilibꝫ: qꝛ hic querit de statu in sursum vel in

deorsum: modo termini cõuertibiles nõ ordinant̃ p modum supioris ꝛ inferioris. Scdo dicitur ꝙ si sit stat⁹ ĩ affirmatiuis erit status in negatiuis patet: qꝛ accepta aliqua pmissa negatiua: vel illa est immediata vel mediata. si pmum sic est status: si scdm tunc illa habet demonstrari per vnam affirmatiuam ꝛ vnaꝫ negatiuam: vt patet p secundã ꝛ tertiam suppositiones: ꝛ tunc vel negatiua est mediata vel immediata: ꝛ cum non sit pcessus in infinitum in affirmatiuis sequit̃ ꝙ erit status in negatiuis: hoc patꝫ in prima figura. Nam si fiat iste syllogismus: nullum corpus est quãtitas: omnis homo est corpus: ergo nullus homo est quãtitas: tunc maior est mediata ꝛ demonstrat̃ sic: nulla substãtia est quãtitas: omne corpus est sub͡a: igit̃ nullum corp⁹ est quãtitas: ꝛ tunc maior sit immediata ibi est status. Hoc idem patꝫ in secunda. Nam si fiat iste syllogismus: omnis hõ est corpus: ꝛ nulla quãtitas est corpus: ergo nulla quãtitas est homo. Minor est mediata: ꝛ sic demostratur: omne corpus est substãtia: nulla quantitas est substantia: ergo nulla quãtitas est corpus: ꝛ tunc est status in miore. In tertio ptꝫ si sic arguat̃: nullum animal est quãtitas: ꝛ omẽ aĩal est corp⁹: ꝫ q̃ddã corp⁹ nõ ẽ q̃ntitas maior est mediata ideo põt sic demonstrari. Secundum

Nullus hō est quantitas. et oīs hō est aīal. g̃ q̄ddā aīal nō est quātitas ⁊ ē stat⁹ in maiore: cū nihil possit sub li hō sumi.

Tertium

Tertio dr̄ q̄ extremis determinatꝭ nō ꝯtingit media eē infinita. Ptz q: tūc nunq̄ cōtingeret ab infimo subiecto ad supmuz p̄dicatū puenire nec ecōtra: cū impossibile sit infinita ptransire. Nec vz dicere q̄ nō est dabile p̄dicatū p̄ximū infimo subiecto qd̄ tn̄ suppōit rō: q: siue ponāt̄ illa media ꝯtigua siue nō dūmō ponāt̄ īfinita nō poterūt ptransiri. Et sic pz q̄ extremis determiatꝭ media sūt determiata: et q̄ ī medijs sm q̄libet figurā sigillatim ē stat⁹: ⁊ per

Auctoritas

ꝯn̄s in trib⁹ figuris simul sumptꝭ est stat⁹: q: finita finities sūpta semp sūt finita

Quartum

Quarto dicit̄ q̄ in p̄dicatꝭ essentialib⁹ nō est p̄cessus ī infinitū ptz. q: tūc nihil posset diffinitie cognosci: ꝯn̄s ē falsū: ⁊ ptz ꝯn̄a q: in diffinitione oportet ponere oīa p̄dicata: vel saltē oīa resoluere q̄usq3 deueīam⁹ ad vnū irresolubie. Sz si esset p̄cessus in infinitū nunq̄ veniremus ad finē resolutiōis cū nō ꝯtingat infinita pertransire: igit̄ nihil posset diffiniri. Vn̄ p quin-

Quintum

to dicto duo supponūt̄. Prima suppō est: q̄ p̄dicatoꝝ q̄daz p̄dicant̄ p accn̄s. vt subiectuz de accn̄te. vt dicēdo albū est hō: vel accn̄s de accn̄te: vt albū ambulat. ⁊ quedā p se p̄dicāt̄. vt accn̄s de subiecto: vt dicēdo hō est alb⁹. Secūda suppō. Eoꝝ q̄ p se p̄dicant̄: quedaz pre

dicant͛ ꝑ modū quātitatꝫ ⁊ quedā ꝑ modum q̄litatꝫ ⁊ sic de alijs p̄dicamētꝫ accn̄tiū. Alia vero p̄dicant͛ ꝑ modū substantie ⁊ in q̇d: ⁊ talia indicāt quiditatē rei ꝓ qua supponūt. Et sic ptꝫ opinionē platonis ponētꝫ ideas eē seꝑatas a singularibꝫ eē falsā: ideo dicit͛ Gaudeant genera et sp̄es q: si sūt mōstra sūt: hoc ē nihil sūt: ⁊ si sic eēnt nihil facerēt ad demōstratiōes. Quīto d̄r ad q̄stiōes ꝙ in p̄dicatis affirmatis est statꝰ: ptꝫ q: oīa p̄dicata sūt accidētalia vel substantialia: sꝫ in omnibꝫ illis est statꝰ cū oīa illa reducāt͛ decē genera igit͛. Nec valet dicere ꝙ est ꝓcessus in īfinitū in p̄dicatꝫ s̄m circulationē: q: p̄dicata s̄m se non p̄dicant͛ circularit͛ de suis subiectꝫ. vt licꝫ hec sit ꝑ se. hō est albꝰ: nō tn̄ ista albū est hō. Sexto d̄r ꝙ in medijs demōstratis est statꝰ: alias ꝑ demōstratiōeꝫ nihil sciret͛ qđ ptꝫ sic: q: nullus scit ꝯclonem ꝑ demōstrationē nisi sciat p̄missas: vl' meliꝰ ad eas se habeat q̄ꝫ sciēs Sꝫ si media eēnt infinita nō cōtingeret eam sciri cū ꝑ demōstratiōem nihil sciret͛. ⁊ sūt ille rationes prius facte logice. Septimo d̄r ꝙ in p̄dicatꝫ ꝑ se nō est ꝓcessus in īfinitū. Ptꝫ rōne analetica. Et p̄mo de p̄dicatꝫ secūdi mōi. Nā cū in secūdo mō subiectū sit đ diffinitiōe p̄dicati: si essent infinita talia p̄dicata idem esset de diffinitione infinitoꝝ qđ est inconueniēs. Item p̄dicata secūdi modi ꝯuertunt͛ cū suis

Auctoritas

Sextum dictum

Septimum dictum

subiectũ sꝫ in t̃minis ꝯuertibilibꝫ nõ est ꝓces/sus in ĩfinitũ igit̃ De p̃mo mõ ptꝫ qꝛ p̃dicatã p̃mi mõi sũt d̃ diffinitiõe subiecti. igit̃ si talia eẽnt infinita essent de diffinitione eiusdẽ. ꝛ ꝑ ꝯsequens nihil contingeret sciri.

Quartũ capitulũ: in q̃ ostendit̃ ꝙ genus nõ est demõstrabile d̃ suis speciebꝫ

Prima ꝯclõ

In hoc capitulo habẽt̃ tres ꝯclones. Pria ẽ. Non om̃e qd̃ inest pluribꝫ et nõ vni ꝑ alterꝫ inest eis ꝑ aliqd̃ cõmune. Ptꝫ de genere qd̃ ꝯuenit pluribꝫ spẽbꝫ et nõ vni ꝑ aliũ neqꝫ ꝑ aliqd̃ cõe Et sic ptꝫ ꝙ illa regula huic opposita ĩtelligit̃ de passiõe q̃ cõuenit pluribꝫ ĩferioribꝫ subiecti adeq̃ti. Secũda ꝯclõ. Jn q̃libet demõstratõe tot sũt media q̃t sũt elementa. i. maiores extremitates. Tertia ꝯclõ. Jn nll'a demõstratiõe mediũ dꝫ eẽ foras extremitatũ. i. extraneũ vtriqꝫ extremitati. alias arguẽdũ eẽt ex negatis vl' ex falsis: in demõstratione tñ negatia mediuꝫ bñ ẽ extraneum vni extremitati.

Secunda

Tertia

Quintum capitulum in quo comparantur demonstrationes adinuicem

Pria diuisio
Secunda
Tertia
Prima ps

Demonstrationũ quedã est vl'is: ꝛ q̃dã ꝑticularis. Jtẽ demõstrationũ q̃dã est affirmatia: alia ẽ negatia. Jtẽ demõstrationũ quedaꝫ ẽ ostẽsiua alia est ad impossibile Nũc igit̃ p̃mo dubitat̃ vtꝝ demõstratõ

vl'is sit potior particulari. Scdo querit an demo/stratio affirmatiua sit potior negatiua. Tertio querit an demostratio ostensiua sit potior demonstratione ad impossibile. Quatu ad prima dubi/tatione videtur quod demostratio particulari sit potior vl'i propter tres rones. Prima ro est quia de/mostratio particularis magis facit scire quam demo stratio vl'is: ergo est ea potior. Ans patet tu primo quia demonstratio particulari facit scire in particulari vniuersalis aut in vl'i: Modo perfectius est scire in particulari quam in vniuersali: quia qui scit coruscu esse musicu maiore sciam habet de corusco quam qui scit hoiem esse musicu: igitur particulari magis facit scire. Tu scdo quia particularis facit scire scdo quod ipm: igitur magis facit scire: Secunda ratio est: demonstratio particularis est particulariu et vl'is vniuersaliu. Modo particularia verius sut quam vl'ia quia vniuersalia nihil sut aut singulari/bus posteriora sut: igitur particularis est entium veriorum quam vniuersalis et per ons est potior vl'i: Tertia ratio: demostratio vl'is dat cam erra/di vt cu demonstratur hec passio proportionaliter omutari de quantitate datur occasio credendi quod illi subiecto quantitas corrndeat aliquid quod nec sit linea: nec numerus neque aliqua singu/laris quatitas: particularis autem no dat occa/sione erradi igitur est potior vl'i. Sed his non ostantibus dicedu est quod demostratio vl'is poti/or est particulari: et ideo soluende sut prime roes

Ad vna prem
Prima ro
Secunda
Tertia
Solutio

Ad primam rationem — Ad primã enĩ dicit̃ q̃ nõ mag⁹ militat p de-
mõstratione pticulari q̃3 vl'i. qꝛ sicut demon-
stratio pticular3 demõstrat passionẽ subiecti
pticular3 õ scõm q̃ ipm: ita demõstratio vl'is
demonstrat passionẽ subiecti vl'is de illo sub
iecto scõm q̃ ipm: ⁊ eãdẽ passionẽ demõstrat
pticular3 demõstratio de iferiori ad pmũ sub
iectũ ñ s̃m q̃ ipm ⁊ cũ scire s̃m q̃ ip3 sit veri⁹
q̃3 nõ s̃m q̃ ipm: seq̃t̃ q̃ demõstratio vl'is ma
gis facit scire: ⁊ l3 faciat scire in vl'i passione3
de subiecto inferiori non tñ de pmo subiecto.
Ad secũdam — Ad scdam dꝛ q̃ vl'e est mag⁹ ens q̃3 pticulare.
quia quãdiu pticularia supponũt: tãdiu sup
Ad tertiam — ponũt vl'ia. Ad tertiã dꝛ q̃ ppt̃ demõstratio-
nem vl'em nõ optet opinari vl'ia eẽ extra ani-
ma3: sed solũ termios vl'es: ⁊ ideo si q̃s erret
demõstratio nõ ẽ causa s3 male audiẽs. Tũc
pbat̃ q̃ vl'is sit potior pticulari septẽ rõnib⁹
Prima ratio — Prima rõ est. qꝛ demõstratio vl'is facit scire
ppam passionẽ de suo subiecto p cãm ppam
cui inest: domonstratio aũt pticular3 nõ: igit̃
Secunda — vl'is potior est pticulari. Scda ratio est: vl'is
resoluit vsq3 ad vltima: non aũt pticular3 qꝛ
cõtingit vltra q̃rere q̃re passio inest subiecto:
igit̃ vl'is potior est ptictlari. Consequẽtia pt3
qꝛ pfectus est scire p vltima q̃3 nõ p vltima: vt
pt3 in causis finalib⁹: vt si q̃rat̃ q̃re venit iste
ad foru3 rñdet̃ vt argentũ recipiat: et si q̃rat̃
quare vt argentũ recipiat: vt debitori reddat

z hoc vt iuste agat: ibi est vltima causa fina-
lis: z tūc habet pfecta sciā. Siīr ptz i causis
formalibꝫ: vt si querat quare ysocheles habet
tres angulos zc. Rñdet qꝛ ē triāgulus. Et si
querat de triangulo. Rñdet qꝛ est figura pla
na tribꝫ rectis lineis ꝯtēta: z ibi est stat⁹. Ter
tia rō est: demonstratio vl'is que facit scire de Tertia
pmo subiecto min⁹ accedit ad infinita q̄ꝫ pti
cularꝫ: igit vl'is potior est pticulari. Tenet cō
sequētia: qꝛ finita sūt magꝭ scibilia q̄ꝫ infini-
ta. Quarta rō est demonstratio vl'is facit sci- Quarta
re vl'ē z pticulare: demonstratio aūt pticularis
solum facit scire pticulare: igit demonstratio
vl'is potior est pticulari. Quinta rō est: demō Quinta
stratio vl'is pcedit ex imediatꝫ z ppinquoribꝫ
pmis pncipijs q̄ꝫ pticularꝫ: igit demonstra-
tio vl'is potior est pticulari. Sexta rō demon Sexta
stratio vl'is pcedit ex ppōnibus potioribꝫ q̄ꝫ
pticularis: qꝛ procedit ex vl'ibꝫ que faciūt sci-
re vl'e z pticulare: igit demonstratio vl'is po-
tior est pticulari. Septima rō est: demonstra Septima
tio vl'is pcedit p mediū intelligibili⁹ z remo-
tius a sensu q̄ꝫ pticularis: igit demonstratio
vl'is potior est particulari. Ad secundam du Secūda ps
bitationem dicit q demonstratio affirmatia
potior est negatiua. Ptꝫ qnqꝫ rōnibus. Pri Prima ratio
ma rō est: demonstratio affirmatiua paucio-
ribus eget q̄ꝫ negatiua: qꝛ affirmatiua solum
indiget affirmatis: negatiua vo indiget affir

Secunda
Tert's
Quarta
Quiuta
Tertia ps

matiua & negatiua: igit demõstratio affirmatiua ē potior negatiua. Secũda ratio ē demõstratio affirmatiua pcedit ex ppõnibus affirmatiuis: s;d ppões affirmatiue sũt potiores negatiuis: qr affirmatia h; virtutē ↄcludendi affirmatiuã & negatiuã: negatiua vero solũ põt ↄcludere negatiuã: igit. Tertia ratio est ppõ negatiua indiget affirmatiua & non ecõtra. Quarta rõ est pncipia demõstratiõis affirmatiue sũt priora & notiora pncipijs demonstrationis negatiue: igit demõstratio affirmatiua potior est negatia. Añs pt; qr demõstrationis affirmatiue pncipia sũt ppões affirmatiue q̃ sũt potiores negatis sicut esse poti⁹ est q̃3 nõ esse: & affirmatio potior est q̃3 negatio. Quinta rõ est. illud ē pri⁹ a q̃ non ↄuertit subsistendi ↄña: s; licet sequat in demõstratione ē ppositio negatiua igit est aliq̃ affirmatiua: nõ tñ sequit ↄtra: g affirmatiua est por negatiua: igit demõstratio affirmatia potior ē negatiua. Ad tertiã dubitatione; dr q demõstratio ostẽsiua potior ē demõstratiõe ad impossibile. Vñ demõstratio oñsiua ē demõstratio pcedens ex duabus pmissis veris et necessarijs ad inferendũ cõclusionē necessariaz. Sed demonstratio ad impossibile est que procedit ex opposito alteri⁹ ppõnis negate a rñdente cũ vna manifeste vera ad inferendũ vnam falsam: ex cuius falsitate fit re-

gressus ad falsitatē vni⁹ ꝑmisse: ⁊ ex falsitate illi⁹ infert̄ veritas ꝯclōnis ꝓbāde. Tūc ꝓbat̄ sic rōe. Demōstratio oñsiua ꝓcedit ex ꝑorib⁊ ſm naturaʒ cū ꝓcedit ex ꝑmissis q̄ se hñt ad ꝯclonē sicut totū ad ꝑteʒ: demōstratio ꝟo ad ipossibile ꝓcedit ex posteriorib⁊ ſm naturaʒ: g̃ demōstratio oñsiua potior ē demōstratione ad ipossibile. Et sicut aliq̄ demōstratio ē altē ra potior: ita vna scīa pt̄ dici certior alt̄a trib⁊ modis. Prim⁹ modus ē: illa scīa est certior q̄ facit scire q2 est ⁊ ꝓpter quid de ꝯclusione: q̄ʒ illa que facit solū scire q2 est. Scd̄us modus est illa que est de nō subiecto. i. de subiecto nō ꝯtracto: certior est illa que est d̄ subiecto ꝯtracto: vt arithmetica certior ē armonica. Terti⁹ modus illa scientia que ē de subiecto in cui⁹ ratione pauciora īducunt̄ est certior illa que est de subiecto ī cuius rōne plura includunt̄: vt arithmetica q̄ est de vnitate: certior est geometria que est de puncto: quia pūctuʒ addit vltra vnitateʒ ꝙ habeat positionē in ꝯtinuo. Quarta ꝑs

Capitulum sextū in quo demonstrat̄ a quo scientia totalis continens plures conclusiones capiat vnitatem.

Vna sciētia est, que est vni⁹ generꝫ subiecti qđ habet ꝑtes: passiones ⁊ ꝑncipia. Sʒ diuerse scīe sūt quarū sūt diuersa ꝑncipia nō dependentia a se inuiceʒ: h

patz a signo: q: oportet oēs ꝓpōnes mediatas reduci ad īmediatas: ꝛ ille iterū reducunt ad subiectum attributionis: igit ab illo subiecto scia dr vna. Qd aūt plures demonstrationes ad eandē spectēt sciam. Ptz quia eadē ꝯclo pōt demōstrari p diuersa media subordinata ꝛ etiā p diuersa media nō subordinata: sicut hec: letans trāsmutat pōt demōstrari: omne mouens trāsmutat: sed letans ē mouēs: ḡ letans trāsmutat: ꝛ pōt iterū sic demonstrari: oīe quiescēs trāsmutat: sed letans ē qescēs: igit letās trāsmutat: igit ad eandē sciam pn̄t

Secūda ps plures demōstrationes ptinere. Sed circa dicta dubitat p̄mo an oīa qualitercunqꝫ hn̄tia

Dubitatio attributionē ad illū subiectū sint scibilia. Ad

Responsio hoc rn̄det p duas ꝯclusiones. Prima est casualiū ꝛ fortuitoꝝ nō est scia: q: demōstratio

Pria ꝯclo

Secunda est ex necessariis: igit de fortuitis nō pōt esse scia. Secūda cōclusio est p sensum nō habet scia. Ptz tribꝰ rōnibꝰ. Prima rō est scientia

Prima rō

ē vniuersaliū que sūt vbiqꝫ ꝛ semp: sensus vo singulariū que sūt hic et nūc: igit p sensuz nō habet scia. Secūda rō est: scia est noticia cōclusionis: sꝫ talis nō pōt cognosci p sensum: igit p sensuz non pōt haberi scia. Minor ptz duobꝰ exemplis. Primū exemplum est: si qs videat hunc triangulū habere tres p hoc qꝛ habet illos angulos extrīsecos: adhuc ille nō habet scientiaz: q: solum scit singularit. Se-

Secunda

cundum exemplū est: si qs tempe eclipsis lu-
ne esset supra lunā: vidēs terrā interponi int
solem et lunā adhuc nō haberet sciam cuz nō
cognosceret vlr licz ex pluribꝫ singularibꝫ fre
quēter sensatꝫ vle sit manifestum. Tertia rō Tertia
est vniuersale qd est causa suarū passionū est
honorablilius singulari: igit scientia que est
vniuersaliū nobilior est sensu q est singulariū
Secūdo dubitat an ne a pmis principijs ad Tertia qs
que vident omnia ordinari scia capiat vnita
tem. Ad hoc rñdet p quinqz pclusiones. Pri Pria pclo
ma est nō omniū syllogismoꝝ sunt eadē prin
cipia ptz: quia syllogismoꝝ verorum pncipia
sunt vera: cū veruz nō possit ex falsis demon
strari: et falsorū principia sunt falsa: igit non Secunda
omniū syllogismoꝝ sunt eadem pncipia. Se
cunda pclusio nō omniū syllogismoꝝ falsorū
pncipia sunt eadē: qꝛ multe sūt ppositiones
false impossibiles ad inuicē .vt qꝫ iusticia sit
iniusticia et timor audacia: aut bos: equꝰ: sed
tales nō possunt cōcludi ex eisdem pncipijs:
igit. Tertia pclusio est nō omniū syllogismo- Tertia
rum veroꝝ sunt eadē pncipia. Patet primo
quattuor rōnibꝫ dialecticꝫ. Prima est: multe Prima rō
pclusiones vere differūt genere et nō demon-
strant per eadē principia: vt ad demonstran
dum aliquid de magnitudine nō sumit vni-
tas p medio sed punctum: igit nō omnium
syllogismorum veroꝝ eadem sunt principia.

Secunda ro est si sic hoc esset maxime veruȝ de pncipijs cōmunib⁹: sed talia nō manēt eadem cū ad diuersas applicant scias: igit nō omniū syllogismoꝝ sunt eadē principia. Tertia ratio ē quia tūc sequeret q multiplicatis ꝯclusionib⁹ nō multiplicarent pncipia quod tn̄ est falsum. Quarta ro est aliquoꝝ syllogismorū verorū principia sunt necessaria: ꝛ aliquorum pncipia sunt cōtingentia. Secūdo pbat eadem cōclusio tribus rōnib⁹ analecticis. Prima est geometrie ꝛ medicine sunt diuersa pncipia al's esset derisio dicere q essent distincte scientie: igit nō omniū syllogismorū eadem sunt pncipia. Secūda ratio naȝ si sic tunc posset quodlibet ex quolibet demonstrari qd tamē falsum ē. Tertia ratio est pncipia sunt ppositiones immediate: sed tales in diuersis scientijs sunt diuerse. igit ꝛ principia. Quarta ꝯclusio nō contingit ex quolibet qdlibet demostrare. Quinta ꝯclusio: scientia capit vnitatem a subiecto attributionis ꝛ nō a pncipijs cōplexis. Patet qꝛ omnia ad subiectum attributionis reducunt: igit ab eo scia dicit vna ꝛ nō ab alijs principijs. Un̄ duplicia sunt pncipia: qdaȝ sunt cōplexa: ꝛ qdam incōplexa. Complexa sunt duplicia: quedaȝ sunt cōmunia que diuersis sciētijs applicantur. Alia sunt propria circa que scientia versatur.

Secunda
Tertia
Quarta
Quinta
Sexta
Septima
Quarta ꝯclo
Quinta

Capitulum ultimum in quo cpatur scientia ad alios habit⁹ intellectuales.

Pro compatione scie ad alios habit⁹ ponunt᷑ due cclusiones. Quaꝝ pma est: scientia ꝛ scibile differũt ab opinabili ꝛ opinione: qꝛ scia est vniuersaliũ ꝛ necessarioꝝ: opinio aũt est ctingentiũ aliter se habere: igit᷑ scia differt ab opinione. Secũda cõclusio est intellect⁹ differt a sciẽtia ꝛ opinione qꝛ intellect⁹ est pmissarũ indemonstrabiliuꝫ: scientia aũt ꝛ opinio nõ. Item intellectus et scia differũt ab opione: qꝛ intellect⁹ ꝛ scia sũt circa necessaria: opinio vo nõ sꝫ ẽ possibiliuꝫ alit᷑ se habere. Sed circa dicta dubitat᷑ pmo Utrũ idẽ possit sciri ꝛ opinari. Et videt᷑ ꝙ sic qꝛ qd qs scit p demõstrationẽ, an̄ poterat dubitare ꝛ opinari: igit᷑ idem põt sciri ꝛ opinari. Scdo dubitat᷑ q̄re scia nõ ẽ opio. Ad scdam dubitationẽ pmo dꝛ ꝙ si habeam⁹ noticiã cõclonis p mediũ necessariũ tũc habem⁹ sciaꝫ: sꝫ si habeam⁹ illã noticiã p mediũ ctigẽs tũc habem⁹ opionẽ. Tũc dꝛ ad pmã dubitatiõeꝫ ꝙ eiusdẽ q̄dammõ est scia ꝛ opio: puta tanq̃ scibilis ꝛ opiabilis remotissimi: sꝫ eiusdẽ nõ põt esse scia ꝛ opio tanq̃ scibilis ppinq. Unde cpatione scie ad alios habitus spectat ad phũm moralem. Sollertia aũt est subtilitas inueniendi medium in nõ ꝑspecto tempore. Prima ps Prima cclo Secunda Secũda ps Solutio scde Solutio pme Tertia ps

Et valet ad demonstratorē qui ꝓcedit ꝑ causas vltimas: q2 qui cognoscit causas medias sicut sollers facile cognoscit vltimas. De sollertia aūt danť tria exempla. Primuʒ ē si qs videat lunaʒ splendere v̄sus solem ꝛ dicat ꝙ hoc ideo ē: q2 luna recipit lumen a sole ille dr sollers. Secundū exemplū est si quis videat diuitem litigantē cum pauꝑe: ꝛ dicat ꝙ h̄ est ideo q2 diues vult habere pecunias q̄s pauperi ꝯcessit: ille dicit sollers. Tertiū exemplū si quis videat duos q̇ prius erāt inimici nūc esse amicos: ꝛ dicat ꝙ h̄ ideo est: q2 illi duo facti sunt inimici vnius tertij: ille etiaʒ dr sollers. Et vʒ tale mediū inuētū ꝑ sollertiā ad demonstrationē. Et hec de p̄mo posterioꝝ.

Secūdus liber posterioꝝ est/de q̄stionibus scibilibus q̇t sūt ꝛ q̄liter termināť. et de modis sumēdi p̄ncipia demonstrationū. Tractatus p̄mus scd̄i libri posterioꝝ in q̄ enūerāť q̄stiōes vere scibiles.

Prima ps

Questiones vere scibiles/sūt equales numero his que vere scimus. Sed scimus quattuor: puta q̇d est: ꝓpter q̇d est: si est/ꝛ quia est: igiť sunt quattuor questiōes vere scibiles. Minor p3 q2 p̄mo querimus de aliquo an hoc sit in h̄: puta vtrū sol defficiat.

Vs patet a signo: q2 qñ deficit pausam9: z si sciuissem9 nō quesiuissem9 vtrū deficiat: z cū scim9 quia ē: puta q sol deficit: querim9 ppr qd. Silr querim9 si est: vt si est aut nō est centaurus aut de9: z postea qrim9 qd est: vt qd ē de9: aut qd hō: igit qttuor sunt qstiones vere scibiles: scz qd est: ppter qd est: si est: z q2 est. Et differunt ab inuicē questio si ē z quia ē: q2 questio si ē: querit de esse simplr: nō aūt qstio q2 est. Uñ oīs questio ē questio querēs si ē medium: aut qd ē medium. Ptz sic: oīs questio simplr aut bm qd qrit si est mediū: aut qd est mediū: sz oīs questio ē hmōi: igit oīs questio querit si ē: aut quid ē mediū. Maior pz quia querim9 pmo q2 ē aut si est simplr aut in pte: vt vtrū luna sit aut nox: vel vtz luna deficiat vel augeat: z tūc querit si est mediū: Sz cum querit quid ē aut ppter qd ē: querit qd ē medium. Cōueniunt em̄ questio quid ē z ppter quid ē in hoc q ambe querūt quid ē mediuz. Nam si querat qd ē eclipsis lune. Rñdet q est defect9 luminis ppter interpositionē tre inter solem z lunaz. Et si querat ppter quid est eclipsis lune. Illud idem rñdet scz ppter interpositionē terre zc. Patz ḡ q oīs questio est querēs si ē mediū: aut quid ē mediū. Silr omnis questio ē questio medij: q2 illius ē oīs questio quo inuento cessat omnis dubitatio: sed medio inuēto cessat oīs dubitatio: igitur

ois questio e questio medij. Minor patz quia si qs tpe eclipsis lune esset sup lunaz: z videret lunam eclipsari ppt terraz interpositaz int sole z lunam, ille no qreret vtru luna eclipsat aut ppter qd eclipsat: g inueto medio cessat

Obiectio ois questio. Et si dicat q pus dictum est q p sensuz no habet scia: igit ille q esset sup luna

Solutio no sciret lunam eclipsari. Dicit q licet p vnaz noticiam sensitiuaz no possit haberi scia: pot tn p plures haberi. Nam ex pticularib multotiens sensatis colligit vnum vle. Et sic ptz q omnis questio est questio medij.

Secudus tractatus est q quo questio qd est. est terminabilis z scibilis. Capitulum primu secundi tractatus in quo demonstratur quomodo quod quid est potest sciri de diffinito.

a D sciendum quo questio qd est terminat ponunt alique pclusiones. Prima est: no cuiuslibet cui est demonstratio est diffinitio. Patet qttuor rationib.

Prima ro Prima ro est: eorum que nec vlr nec affirmatiue dicunt est demostratio: sz taliu no e diffinitio: cuz diffinitio pdicet de suo diffinito vlr

Secunda z affirmatiue: igit. Secuda ro est in omnib alijs modis a pmo modo pme figure pcluditur pticularit: vt q figura hz tres angulos vl negatiue: sz taliu no e diffinitio cu vlr z affir-

matiue de suo diffinito p̄dicet̄. igit̄. Tertia rō — Tertia
est q꜡ aliq̄d scit̄ ꝑ demonstrationē qđ sciri nō
posset ꝑ diffinitionē ⁊ ecōtra: igit̄. Quarta rō — Quarta
est soli⁹ sube ⁊ incōplexoꝝ est diffinitio: mul-
torum aūt alioꝝ est demonstratio: igit̄ nō cu-
iuslibet cui⁹ est demōstratio est diffinitio. Se — Secunda
cūda ꝯclo ē nō oīs cui⁹ est diffinitio ē demon
stratio. Patet tripl'r. Primo q꜡ solius sube ē
diffinitio: nō aūt demonstratio. Secūdo si sic
q꜡ tunc illud qđ natū est sciri ꝑ demonstratio
nem sciret̄ sine demonstratione: puta si quis
haberet diffinitionē sine demōstratione: ꝯn̄s
est falsuꝫ: igit̄. Tertio sic diffinitiōes sūt p̄nci
pia demōstrationuꝫ que sūt indemōstrabilia
al's eēt ꝓcessus ī infinitū: igit̄ nō oīs cui⁹ est
diffinitio ē demōstratio. Tertia ꝯclo ē: nulli⁹ — Tertia
eiusdeꝫ ē diffinitio ⁊ demōstratio. Ptꝫ tripl'r
Primo sic diffinitio ē termīoꝝ de p̄dicamēto — Prima rō
sube demōstratio vo est ꝯclusionū: ⁊ p̄suppo
nit q̄d ē: vt mathematic⁹ p̄supponit q̄d vni-
tas ⁊ q̄d par: igit̄. Scđo sic: in demōstratiōe — Secunda
ōn̄dit̄ aliq̄d de aliq̄: nō aūt ī diffinitiōe: vt ne
q꜡ aīal de bipede: neqꝫ de plano figura: igit̄.
Tertio sic aliđ ē scire q̄d ē ⁊ q꜡ est: sꝫ diffinitio — Tertia
facit scire q̄d ē: demōstratio vo q꜡ ē: vt ꝙ yso-
cheles hꝫ tres angulos: igit̄ nulli⁹ eiusdeꝫ est
diffinitio ⁊ demr̄atio: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō oīs cui⁹ ē de
mr̄atio ē diffinitio nec ecō. Quarta ꝯclo ē diffi — Quarta
nitio ⁊ demr̄atio nō sūt idē: pꝫ ꝑ ꝯclōnes p̄ce
dētes. Quinta ꝯclo ē: qđ q̄d est nō p̄t demō- — Quinta

strari de eo cui⁹ est in eo quod q̇d ē ꝑ syllogis-
mū reduplicatiuū. Pro cui⁹ ꝓbatione quat
tuor supponūt̄ primū est ꝙ omis demōstra-
tio oñdit aliquid de aliq̄ ꝑ aliqđ mediū. Se-
cundū est ꝙ quod q̇d est: ē ꝓprium illius cui⁹
est. Tertiū est. ꝙ q̊d quid est ꝑdicat̄ de eo cui⁹
est in eo ꝙ q̇d ē. Quartū est ꝙ quod q̇d est cō
uertit̄ cū eo cuius est: Tūc ꝓbat̄ ꝯclusio qꝛ vl'
in tali syllogismo ꝑmisse sumerent̄ sine redu-
plicatione ꝛ tūc nō seq̄ret̄ ꝯclusio reduplica-
tiua: vel cū reduplicatione: ꝛ tūc esset petitio
ꝑncipij cū in mioꝛe ꝑdicet̄ diffinitio ꝺ̄ diffini
nito cū hac reduplicatione in eo ꝙ quid ē: vt
si diffinitio anime data a platone scꝫ cā viuē-
di demōstret̄ ꝑ aliā diffinitiōem sic argu͂do:
oīs numer⁹ se ip̄m mouēs est causa viuendi
in eo ꝙ q̇d ē. Sꝫ aīa ē numer⁹ seip̄m mouēs
in eo ꝙ q̇d ē: igit̄ est cā viuendi in eo ꝙ q̇d est:
ibi in mioꝛe ē petitio ꝑncipij: qꝛ cū sit tm̄ vna
quidditas vni⁹ rei: qđ ibi assumit̄ deberet ꝓ-
bari. Sexta ꝯclusio est qđ quid ē nō est demō
strabile: de eo cui⁹ est in eo ꝙ quid ē ꝑ syllogi-
mū diuisiuū. Ptꝫ duab⁹ rōnibus. Prima ē:
ꝑ istū syllogismū nō pōt ꝯcludi qđ quid est in
quo nō sequit̄ ꝯclusionē esse v̇am ꝑmissis ex-
istentib⁹ veris nisi rn̄dens ꝯcedat diuisionem
assumptā esse sufficientē: sꝫ sic ē in syllogismo
diuisiuo: vt si quis pꝛobet ꝙ hō est aīal qꝛ hō
est aīal vel inanimatū ꝛ nō est inanimatum:

Sexta

Prima rō

igitur est animal: ibi non sequitur conclusio nisi divisio concedatur esse bona: igitur per syllogismum divisivum non potest quod quid est demonstrari. Secunda ratio est: licet per diffinitionem sufficienter possit ostendi quod quid est non tamen in eo quod quod est: cum in divisione possit aliquid apponi quod non est necessarium aut auferri quod est necessarium cum sit divisio per differentias excedentes divisum: igitur tunc per divisionem non demonstratur quod quid est. Nec valet dicere quod licet partes diffinitionis divisim non possint per divisionem demonstrari: bene tamen tota diffinitio: quia licet divisio faciat aliqualem noticiam de diffinitione: non tamen potest esse medium ad demonstrandum quod quid est: quia tunc peteretur principium ut patet sic arguendo: homo est mortalis vel immortalis. sed non est immortalis: ergo est mortalis. Septima conclusio est: quod quid est non potest demonstrari de eo cuius est per diffinitionem. Patet dupliciter. Primo sic quia tunc peteretur principium cum tunc assumeretur illud quod deberet probari. Secundo sic quia ad concludendum aliquam conclusionem non oportet sumere diffinitionem syllogismi: igitur neque diffinitionem diffinitionis. Octava conclusio est: quod quid est non potest demonstrari de eo cuius est per diffinitionem contrarii. quia tunc peteretur principium: ut si esse indivisibile probetur esse diffinitio boni per hoc quod esse divisibile est diffinitio mali. Nona conclusio est quod quid est non potest demonstrari per inductionem patet: quia tunc peteretur principium. Ultima conclusio est: quod quid est non scitur

Secunda

Septima conclusio

Octava

Nona

Ultima

diffinitione. Pro cui⁹ pbatione tria suppo-nunt. Primū est. qd̕ q̄r ē scit an̄ quid ē saltē quid rei: licet nō q̄d nōis: q̄r q̄s bn̄ scit quid nōis tragelaphi: q̄ nescit tragelaphū eē: Secundū est aliter scit q̄d est q̄z q̄r est: q̄r quid est scit diffinitiue. ⁊ q̄r ē demōstratiue. Tertium est q̄ sciētie an̄ demōstrationē q̄r ē supponūt diffinitiones terminoꝝ. Tūc probat ɔclusio quattuor rationibꝫ. Prima ē si q̄d ē sciretur diffinitiue: tūc cū ante demōstrationes supponant diffinitiones: sequeret q̄ qd̕ q̄d ē sci-ret an̄ q̄r est qd̕ p demōstrationē scit: sed hoc est falsū igit. Scd̕a ratio ē. Idem ē quid ē et ppter q̄d est. s̄z diffinitio nō facit scire ppter quid ē: ergo neq̄z q̄d ē. Tertia ratio ē q̄r tunc oīs orō explicans significationē nōis faceret scire qd̕ quid est: s̄z h̕ est falsū. Tū pmo q̄r tūc accidentiū esset qd̕ q̄d est. Tum scd̕o q̄r tunc nō entiū eēt qd̕ q̄d ē. Tū tertio q̄r tūc tota historia troiana eēt qd̕ q̄d ē. s̄z hec sūt incōuenientia: igit Quarta rō est p illd̕ nō scit qd̕ q̄d ē qd̕ p̄supponit in scīa s̄z diffinitiōes t̄minoꝝ i sciētijs p̄supponūt: igit qd̕ q̄d est nō scit diffinitiue. ⁊ sic videtur haberi q̄ neq̄z diffinitiue neq̄z demonstratiue sciant.

Scd̕m caplm in q̄ oñdit quō s̄m veritatem q̄d q̄d est p̄t sciri de suo diffinito.

Prima ps

Is dict̄ speculandū ē q̄d eoꝝ que dicta sūt sit v̄m et q̄d nō. Vn̄ aliqd̕ qd̕

b

q̄d est. ē demõstrabile de suo diffinito: q̄r ē ali qd̄ qd̄ q̄d ē explicās cām q̄ h̄z aliā cām: ⁊ illd̄ pōt demōstrari p̱ diffinitionē explicātē illam cām. Jlle tm̄ mod⁹ demōstrādi nō est ꝓp̄e de mōstratio: ſ3 poti⁹ ſyllogiſm⁹ dialectic⁹. Vn̄ ſic̄ nō ē poſſibile ſcire ꝓpt̄ q̄d ē q̄n ſciat̄ q̄r ē. licet p̱ ſenſū poſſit ɔgnoſci q̄r ē ignorato ꝓpt̄ q̄d ē. ita nō ē poſſibile ſcire q̄d ē niſi ſciat̄ ſi ē. Hoc pt3 p̱ duo exēpla. Pri nū est ſi q̄s ſciat lunā eclipſari ⁊ neſciat h̄ p̱ mediū ꝓp̄riū: tūc ſcit q̄r eſt ſ3 nō ꝓpter quid. Si v̄o ſciuerit ꝙ luna eclipſat̄ ꝓpter interpoſitinoē terre īter ſolē ⁊ luna3: tūc ſcit quia eſt ⁊ ꝓpter q̄d. Secundū exemplum eſt: ſi quis ſciuerit ꝙ tonitruū eſt ſonus factus ī nubibus. ⁊ neſciat ꝓpriam cām p̱ qua3 fit ille ſonus: tunc bn̄ ſcit ſi eſt ſ3 neſcit ꝓpter q̄d eſt. Si vero ſciat ꝙ tonitruū eſt ſonus fact⁹ in nubibꝫ ꝓpter extinctionem ignis in nube: tūc ſcit q̄d eſt ⁊ ſi eſt. Pro maiori autē declaratione eoꝝ que dicta ſunt ponunt̄ aliq̄ diuiſiones diffinitionum. Prima eſt. Diffinitionu3 queda3 eſt formal' et q̄dam material'. Diffinitio formalis ē que explicat cauſam formalem: ⁊ non habet cauſam per quam poſſit demonſtrari. Diffinitio vero materialis eſt que explicat cauſam materialem: ⁊ habet cauſa3 per quam poſſit demonſtrari. Secunda diuiſio eſt. Diffinitionū quedam eſt quid nominis: alia eſt quid rei.

Primum exemplu3

Secūdum

Secūda ps

Pria diuiſio

Secunda

Diffinitio q̄d nominis ē tam terminoꝝ supponentiū quā nō supponētiū: ꝛ pt sciri ante q2 ē. Diffinitio v̄o q̄d rei ē solū terminoꝝ supponētiuȝ neqȝ pt sciri añ si est. Tertia diuisio est. Diffinitionū quedā oñdit quid ē ꝛ illa nō est mediū in demōstratione alia oñdit ꝑpter quid: ꝛ illa ē tota demōstratio positione differens ab ea: Differūt aūt q̄d ē ꝛ ꝑpter quid ē. Naȝ differt q̄rere q̄d ē tonitruū: ꝛ q̄rere ꝑpt̄ quid tonat cū sit ali⁹ mod⁹ r̄ndendi ꝛ alius interrogandi. Naȝ cū querit̄ quid ē tonitruū Rn̄det̄ q2 ē son⁹ factus in nubibꝫ ꝑpt̄ extinctionē ignis in nube. Sȝ cū querit̄ ꝑpter q̄d tonat. Rn̄det̄ q2 ē extinctio ignis in nubib⁹. Quarta diuisio ē. Diffinitionū quedā est indemōstrabilis. Altera ē syllogism⁹ demōstratiu⁹ ab eo positione differēs: tertia ē cōclusio demōstrationis. Ex dict̄ patet qualiter quod quid est pōt demonstrari: et qualiter non: et quottuplex est diffinitio.

Tertia

Quarta diuisio

Tertium capitulum in quo determinatur de generibus causarum.

Prima ps

Quoniam autē scire opinamur cū scimus cām: ideo de causis dicendū est que sūt quattuor Una ē q̄ quid erat esse.i.causa formalis: Altera ē que aliq̄d primo mouet puta efficiēs. Tertia ē gratia cui⁹ ꝑ quam oēs alie tanqȝ ꝑ mediū demōstrāt̄ vt puta final'. Quarta ē que cū sit necesse ē aliō

esse. Nam vna ppone accepta que explicat cām materialez sequit̄ ꝯclusio. Exemplū qn̄ fit demonstratio p cām materialez: vt oīs angulus q̄ est medietas duoꝝ anguloꝝ rectorū est rect⁹: sꝫ oīs angulus trianguli in semicirculo descripti est medietas duoꝝ anguloꝝ rectorum: igit̄ est rectus. Exemplū vbi demonstrat̄ p causaz efficentē: vt q̄ pmū inceperunt bellū sunt debellandi: sꝫ athenienses pmo inceperūt bellū ꝯtra sardos q̄ erāt subditꝭ medis: igit̄ atheniēses debellandi sūt a medis. Exemplū vbi demonstrat̄ p causam finalem Ut si querat̄ pp̄ter q̄d iste ambulat. Rn̄det̄ vt san⁹ fiat. Et differt causa finalis ab efficiente: qꝛ efficiēs est pma via generationis et q̄ ad esse: causa vo finalis est pma ī intentione. Un̄ eadeꝫ ꝯclusio pōt demonstrari p plures causas. Ptꝫ p duo exempla. Primum est de ista lumen diffundit̄ p pellē lucerne q̄ pōt demōstrari p h̄ mediū pellē esse plenā poris vel dyaphanā tanq̄ꝫ p cām materialē ⁊ p causaꝫ finalē pōt demōstrari p h̄ mediū ne ledamus pedē de nocte. Secundū exemplū ē de ista tonitruū est: q̄ demōstrat̄ p hoc mediū extinguit̄ ignis in nube tanq̄ꝫ p cām materialē: ⁊ p cām finalē ſm pithagoricos p h̄ mediū: vt pterreant̄ aīe que sūt in tartaro. Sꝫ ſm veritatem p h̄ mediū vt saluent̄ viuētia. Jn sciētijs aūt naturalibꝫ vt in pluribꝫ sic fit ꝙ eadem ꝯclo Secunda

demonstrat̃ per cām finalem: q² natura agit ꝓpter finē. ⁊ etiā p̱ cām materialē cū multa eueniant de necessitate materie. Est autē duplex necessitas quedā naturalis: sicut cū lapis mouet̃ deorsum: ⁊ quedā violenta: vt cū sursum ꝓijcit̃: Ea aūt que fiūt ab intelligētia nō fiūt a casu vel a fortuna. q² que fiūt ab arte vel prudētia fiūt ꝓpter finē: nō autē alia.

Tertia p̱s

Ad sciendū aūt applicare mediū causale ad causatū ponunt̃ aliq̄ ꝯclusiones.

Prima ꝯclo

Prima est ꝙ p̱ cām necessariam ⁊ sufficientē pōt demōstrari causatū tam f̃m esse q̄ʒ f̃m fuisse vel fore: ptʒ duobꝫ exemplis. Primū est bñ sequit̃ terra interponit̃ inter solē ⁊ lunam: igit̃ eclipsis lune ē: ⁊ etiā sequit̃ terra interposita fuit inter solē ⁊ lunā: igit̃ eclipsis lune fuit: et sic de alijs tēporibꝫ. Scōm exemplū est: si aqua indurata ē: cristallus ē: ⁊ si fuit: cristall⁹ fuit: et si erit cristallus erit.

Secunda

Secūda ꝯclusio ē ꝙ si causa sit necessaria ⁊ nō sufficiēs tūc ab effectu ad cām valet demōstratio ⁊ non econtra.

Dubitatio

Prima p̱s ptʒ q² causa ē necessaria. Sʒ pro scđa p̱te querit̃ an qñ causa est p̄or effectu: effectus sine t̄p̱is interruptione sequat̃ suam cām vel sit tempus intermediū.

Solutio

Ad hoc d̄r ꝙ inter primū esse cause ⁊ primū esse totale causati est temp⁹ intermediū licet cōtinue post cām fiat causatū. Et sic ptʒ secunda p̱s: q² in tempore intermedio verū est dicere cām eē et

tñ non est verũ dicere causatũ esse. Et h ptz p exemplũ. Nam bñ sequit̃ domus est facta ex lapidib;: igit̃ lapides sũt decisi nõ tñ ecõtra. Uñ in his que sic se hñt φ qñ causa ẽ: causatum ẽ: bene deueniendũ ẽ ad ĩmediata: nõ ãt in his in quib; causa prior ẽ effectu sʒ sunt in finita media. Tertia ɔclusio in his q̃ sunt ſm generationeʒ circularẽ põt fieri demr̃atio circular: vt si pluet terra erit madida: ꝛ si erit madida fient nubes: et si fient nubes pluet: nõ tñ est eadeʒ deplutio in numero sed in specie. Quarta ɔclusio ad demõstrandũ ea que fiũt vt frequenter nõ est capiendũ mediuʒ vt semp: q2 tunc illud diceret̃ sp de extremitatib; ꝛ p ɔñs extremitates semp d ipis dicerent̃: sʒ est sumendum mediũ qd inest vt frequenter. Correlariũ Tertia ɔclõ Quarta

Quartum capl'm in q̃ docet̃ inuenire quod q̃d est p viã diuisionis ꝛ resolutionis: ꝛ etiam medium ꝓpter quid.

a D inueniendũ quod quid est p viã diuisiõis ponit̃ primo talis diuisio. Eorum q̃ sunt in plus q̃ʒ diffinituʒ: quedam sunt in genere diffiniti: alia sũt extra genus diffiniti. Tũc ad hñdũ diffinitiõem speciei specialissime ponunt̃ due ɔditiões. Prima ẽ φ quodlibet eoꝝ q̃ ingrediunt̃ diffinitionem debet eẽ in pl⁹ q̃ʒ diffinitũ: nõ tñ debet eẽ extra gen⁹ ei⁹ sʒ de eo p̃dicari essentialiter. Prima ps Prima ɔclõ

Secunda Secũda ꝯditio ē ꝙ talia ꝑdicata in tãta multitudine sumant̃ ꝙ aggregatũ ex eis ꝯuertat̃ cũ diffinito: vt pꝫ ð diffinitiõe ternarij. Ternarius ē numer⁹ ipar vtrobiqꝫ ꝑm⁹: vbi quelibet ps est cõioꝛ diffinito: ⁊ tñ aggregatuꝫ ex illis est cũ eo cõuertibile. Sꝫ ad hñdũ diffiniciõe gener̃ subaltñi optet ꝑmo videre sub q̃ genere illud ꝯtinet̃: ⁊ ipsuꝫ in spẽs diuidere: easqꝫ diffinire: ⁊ qð erit cõe ĩ illis diffinitiõibꝫ erit dr̃a in diffinitiõe gener̃ sualtñi: ⁊ genus ei⁹ assignabit̃ ꝑmo loco: vt ad diffiniendũ lineam sumẽdũ ē gen⁹ ei⁹ scꝫ q̃ztitas: ⁊ diuidẽda est in lineã rectã ⁊ curuaꝫ: q̃s lineas optet diffinire: ⁊ q꞉ in coꝝ diffinitionibꝫ cõe est h̃ totum lõgitudo sine latitudine ⁊ ꝓfũditate: iõ illud assignabit̃ ꝓ dr̃a ĩ diffinitiõe linee: dicendo linea ē q̃ztitas hñs longitudinẽ sine latitudine ⁊ ꝓfunditate: ⁊ vꝫ talis ꝓcessus nõ ad demõstrandũ qð q̇d ē de eo cui⁹ ē: sꝫ ad colligendũ ptes diffinitiõis. Vñ circa talẽ ꝓcessũ

Duo obseruantur. duo sũt obseruãda. Primũ est ꝙ nõ fiat inoꝛdinat⁹ situs sic ꝙ ꝓponẽda postponant̃. Nõ multũ differt dicere hõ est aĩal mansuetũ bipes: ⁊ dicere hõ est bipes aĩal mansuetũ. Se

Secundum cundũ est ꝙ nõ diuidat̃ gen⁹ ꝑ dr̃nas remotas: q꞉ tũc ꝑ diuisionẽ nõ acciperent̃ oẽs particule diffinitiõis: vt ad diffiniendũ aĩal nõ oꝫ ipsum diuidere sic: aĩaliũ quoddã hꝫ pẽnas nigras: ⁊ q̇ddã pẽnas albas: q꞉ dr̃ne nõ eua

cuant totā ptōtē diuisi. Neq; valet dicere sicut dicit pmus error circa huc pcessu; q nihil cō tingit diffinire: q2 tūc optet oīa specialr cogno scere a qbꝫ differt diffinitū qd est īpossibile: q2 ad pfecte diffiniendū nō optet drñas accidē tales cognoscere: sꝫ solū drñas īmediatas: qbus cognoscet diffinitū ab omnibꝫ alijs ī generali differre. Nec valet etiā dicere sicut dicit secundus error q ad inqrendū diffinitionē p diuisionē optet querere an diuisuꝫ sit totalit euacuatū p mēbra diuidētia: q2 etiā si diuisio facta sit p drñas īmediatas: nō est dubiū qn mēbra diuidentia euacuēt ptētem diuisi. Itē est aduertendū q circa talē diffinitionē sunt tres pditiones obseruāde. Prima ē q p diffinitionē solū sumant ea que pdicant essentialiter d diffinito: ꝛ h poterit sciri p pbleuma d genere. Scda est q illa debite ordinent ad inuicem ꝛ h fiet nisi illud ad cuiꝰ remotionē sequit alioꝝ remotio pmo loco ponat. Tertia est q nihil omittat de hiis que necessaria sunt ad diffinitionē: ꝛ h fiet si totū aggregatū conuertat cū diffinito. Et hec tria sufficiūt ad bonitatē diffinitiōis: q2 ad diffinitionē requirit q nihil ptineat supfluū: ꝛ habet p primaꝫ cōditionem: ꝛ q nihil diminutū ptineat: ꝛ h habet p secūdam: ꝛ q diffinitio puertat cū diffinito: qd habet p tertiam. Et sic ptꝫ quō inuenitur diffinitio per viam diuisionis. Sed ad

Primꝰ error

Scdus error

Conditiones bone diffinitionis

Tertia ps

inueniendū eam p viam resolutōis videndū est in aliquib9 singularib9 ipsi9 diffinibilis in quo sunt silia: z itez in alijs videndū est in q̄ cōueniant: z tūc si diffinitū cōueniat illis p eandem ppzietatē habebit vnā rōnez cōem oib9 illis cōuenientez. Si vo nō cōueniat illis p eandem ppetatē nō habebit vnā diffinitionē: vt si velim9 scire an magnanimitat3 sit vna diffinitio: videndū ē ad hectorē z aiacē z alcibiadem q̄ dicunt magnimi: qz nō pn̄t tolerare iniurias: z iō vn9 illoz dimicauit: alr insaniuit puta achilles: z alr seipm interfecit: puta aiax videndū est cōnter ad alios: puta ad lisandrū z socrate q̄ dicunt magnimi: qz equanimiter se hn̄t in psperis z diuersis: z cū illis nō conueniat magnimitas p eandez ppzietatē seqr q9 magnanimitat3 nō erit vnica diffinitio sed due. Prima ē: magnimitas est nō tolerantia iniuriaz. Secūda est: magnanimitas est cōstantia ī psper3 z aduersis. Nō est tn̄ credendum qz est inspiciēdū ad singularia q9 singularū sit diffinitio: qz oīs diffinitio ē ipsi9 vlis Nō em̄ diffinit medic9 sanitatē in oculo: s3 sanitatē simplr: facili9 est tn̄ diffinire min9 cōe q̄3 mag3 cōmune: cū in mag3 cōmuni plures lateāt equocationes q̄s optet diffinientē euitare: debet etiā vitare diffiniēs metaphorā cū diffinitio p metaphorā dari nō debeat. Et sic

Auctoritas

Quarta ps

pt3 quō inuestigandu3 est qd̄ quid ē. Sed ad

inueniendū mediū ꝓpter quid ponunt̄ quat tuor ꝯclusiones. Prima ē ꝙ ad inueniendū medium ꝓpter q̄d in genere vniuoco noīato opoꝛtet illud in plures spēs diuidere: et videre quid sit eis cōmune: q2 illud poterit demonstrari de speciebus ꝑ genus: vt diuisio aīali in brutum ꝛ hoīem: si velim⁹ ostendere hāc passionem dormiēs vel vigilans de bruto sumendum est illud mediū animal. Secūda cōclusio si tale gen⁹ vniuocū nō sit nominatū tunc ad demōstrandū passionē cōmunē de speciebus ei⁹ sumendū est aliqđ accidens cōuertibile cū illo genere: vt ad demōstrandū hanc passionē habere duos ventres vel nō habere dentes in supiori mandibula đ speciebꝫ aīalis: sumendū est illud mediū habere coꝛnua. Tertia ꝯclusio ad demonstrandū passionem analogā de aliq̄bꝫ sumēdum est mediū analogice cōueniēs illis: vt ad demōstrandū hāc passionē nō ꝯtinere molles ꝑtes que analogice ꝯuenit sepioni spine ꝛ ossi sumēdū est hoc mediū duricies quod ꝯuenit illis analogice. Quarta ꝯclo multaꝝ ꝯclusionū pōt esse idē mediū i gn̄e ꝯtractū ꝑ diuersas drās spēales ꝛ etiā eiusdē ꝯclonis pn̄t esse plura media oꝛdinem nō hn̄tia: vt si querat̄ ꝓpt̄ q̄d in fine mensis sit hūoꝛ aque. Rn̄det̄ q2 finis mēsis est magis pluuialis. Et si querat̄ quare ē magis pluuialis. Rn̄det̄ q2 luna deficit.

Prima ꝯclo

Secunda

Tertia

Quarta

Quintum capitulum in quo due mouentur questiones et soluuntur.

Prima q̄stio — Circa p̄dicta sunt due questiões. Prima est vtrū ex causato sequat̄ causa: sicut ex causa causatū. Ad hanc questionē r̄ndet̄ p duas ↄclusiones: quaꝝ p̄ma ē

Pr̄ia ↄcl'o — Si vni⁹ causati n̄ sit nisi vna causa: tūc sicut ex causa seq̄t̄ causatū: ita et ecōtra: vt pꝫ per duo exēpla. Primū ē bn̄ eñ sequit̄: luna ecli psat̄: igit̄ terra interponit̄ int̄ solē et lunam et etiā ecōtra. Scōm exēplū est: sequit̄ eñ folia arboris sūt lata: igit̄ ipsa cadūt et ecōtra.

Secunda — Secunda ↄcl'o: si eiusdeꝫ causati sint pl'es cause tūc ad esse causati nō sequit̄ eē vni⁹ illaꝝ causaꝝ: vt si a et b sint cause sufficiētes ipsi⁹ c: tūc nō sequit̄ c est: ḡ a ē: q2 c pōt esse p b.

Secunda q̄o — Secūda questio ē vtrū eiusdē ↄclusionis sit tm̄ vnum mediū. Ad hanc r̄ndet̄ p duas ↄcl'ones.

Prima ↄcl'o — Prima est si demōstratio ꝓcedat ex p̄missis q̄ sūt p se et s̄m q ipsum: tūc ei⁹ nō est nisi vnū medium qd̄ est rō vltimi termini .i. subiecti: vt si passio analogi demōstret̄ d̄ subiecto analogo puta ꝓportionabil'r cōmutari h̄ erit p mediū analogū.

Secunda — Secūda ↄclusio: si demōstratio sit p accn̄s h̄ est nō ex ꝓpōnibꝫ p se et s̄m q ip̄m tūc eiusdē ↄcl'onis erūt plura media. Et patent he due ↄcl'ones p duo exēpla. Primū est si hec passio h̄re tres demonstret̄ de triāgulo

hoc erit solũ p mediũ: sed si demõstret de ysochele hoc erit p plura media. Scdm est: si hoc cõplexum: folia cadere demonstret de arbore: hoc erit solum p vnũ mediũ: sed si demonstret de vite: hoc erit p plura media. Et sic pz q in omnibus figuris si passio demonstret de suo subiecto inadequato: hoc erit p plura media. Si vero demonstret de subiecto adequato: hoc erit p vnum medium.

Tertius tractatus in quo determinatur de noticia principiorum.

Circa hunc tertiũ tractatuz mouent due questiones. Prima ẽ qualr fiũt nobis nota pncipia. Scda est qs habitus est q cognoscim9 ea. Notũ est eñi q pncipia indemõstrabilia non cognoscunt p demonstrationẽ sicut zclusio. Et ideo pmo querit vtrũ sit idem gen9 quo cognoscim9 pncipia z zclusiones. Secũdo querit an noticia principioz insit nobis a natura. Et ad hanc questionẽ rñdet p quattuor zclones. Prima est noticia pncipioz nõ inest nobis a natura Pz q noticia pncipioz ẽ certissima: sz fatuũ eet dicere noticiã certissimã nobis in esse et q hoc lateret nos: igit talis noticia nõ inest nobis a natura. Scda zclo est noticia pncipioz nõ nõ acquirit in nobis p doctrinaz: q omne qd sic addiscit fit notuz ex pexistenti cognitione

Prima ps
c
Secũda ps
Pria zclo
Secunda

alicui⁹ magis noti: sed p̄ncipiis nihil ē noti⁹
Tertia qꝛ tūc esset ꝓcessus ī infinitū. Tertia ꝯclusio innata est nobis q̄dam potētia p̱ quā dēminamur ad assentiendū p̄mis p̄ncipiis debite p̄sentatis. Ptꝫ qꝛ oēs fere assentiūt p̄mis p̄ncipiis sibi debite oblatꝭ: igit̄ hn̄t potētiam dēminatā ad hm̄ōi assensuꝫ. Oia em̄ aīalia hn̄t sensuꝫ mediante q̄ iudicāt de sensibilibꝫ sed aīaliū sensuꝫ hn̄tiū q̄dam p̄ter h̄ nō hn̄t memoriā: alia ꝟo hn̄t. Et illa sūt duplicia: qꝛ q̄dam p̄ter sensuꝫ ⁊ memoriā nō hn̄t intellectum: alia ꝟo hn̄t quibꝫ sic fit notū vl'e p̄ncipium puta istud: oīs calor ē calefactiu⁹. Naꝫ p̄mo p̱cipimus aliquē calorē calefacere ⁊ h̄ in memoria reseruam⁹: p̱cipimus iterū aliū calorem de quo memoramur: ⁊ tūc mediantibꝫ illis memoriis iudicam⁹ de calore nō p̱cepto qꝛ pōt calefacere: ⁊ illud iudiciū vocat̄ experimentale: ꝯñter intellect⁹ vidēs sic esse ī multꝭ ⁊ in nullo instantiā esse iudicat oēm calorem
Quarta esse calefactiuū. Quarta ꝯclusio: noticia p̄ncipioꝝ nō fit in nobis ex noticia alioꝝ p̄ncipioꝝ: sed p̱ viaꝫ sensus memorie ⁊ exp̱imēti: qꝛ ex sensu fit memoria: ex mēoria fit experimentū: ⁊ exp̱imento fit vl'e notum qđ est p̄ncipium artis ⁊ scie. Et hoc ptꝫ p̱ simile. Nam sicut in euersione belli cū vn⁹ incipit īmobilit̄ stare ali⁹ se sibi coniungit ⁊ ꝯsequēter alt̄ quo usqꝫ bellum fiat. Ita optet etiaꝫ p̄mo cogno-

scere vnū singulare deinde alterū: et sic cōnter quousq; sciamus vl'e p intellectū. Vñ potentia sensitiua est ipsius vl'is: actus aūt sentiendi est ipsi⁹ singular'. Et sic pz quid sit dicendum ad secūdam questionē. Ad pmam vero pmo dicit̄ q noticia pncipioꝝ nō est scientia: quia sciētia acquirit̄ p demonstrationē: principia aūt nō sciunt̄ per demonstrationē. Secundo dz q noticia pncipioꝝ est intellect⁹ pz q̄ nullus est habit⁹ nobilior scia q̄ intellect⁹ cum scia nobilior sit opione: sed habit⁹ pncipioꝝ est nobilior habitu cōclusionis: igit̄ noticia principioꝝ est intellectus. Et hec de secundo posteriorum. Tertia ps

Liber prim⁹ topicoꝝ est d̄ principijs syllogismi dialectici: tam simplicibus q̄ compositis. Caplm primum primi libri topicoꝝ in q̄ diffinit̄ et diuidit̄ syllogismus et enumerant̄ vtilitates hui⁹ scie.

P Ropositū q̄dez negocij est methodū inuenire a qua poterimus syllogisare de oī probleumate ex pbabilib᷒: et vt nosipsi disputationē sustinētes nihil dicam⁹ repugnās. Primū igit̄ dicendū ē q̄d syllogismus et q̄tuplex est vt sumat̄ syllogism⁹ dialectic⁹ de q̄ est ad ppositū. Est aūt syllogismus oro in q̄ positis q̄busdā aliq̄d aliud a positis ex necessitate accidit per ea que posita sunt. Prima ps Syllogism⁹

Demonstratio aūt est qñ ex veris et p̄imis fit syllogism⁹: aut ex talib⁹ q̄ p aliqua p̄ma vera cius que circa ip̄a est cognitionis principiū sumpserūt. Dialecticus Dialectic⁹ vero syllogism⁹ est qui Pria vera ex pbabilib⁹ est syllogisat⁹. Uñ vera ꝛ prima sūt que nō p alia s; p se ipsa fidē hñt: In illis eñ nō oportet q̄rere ppter quid: s; ō eis haben da ē fides. Probabilia Probabilia aūt sūt que videntur omnib⁹ aut plurib⁹ aut sapiētibus ꝛ his vel omnib⁹ vel plurib⁹ vel maxime notis. Litigiosus Syllo gism⁹ aūt litigiosus est q̄ ex his que videt̄ p babilia ꝛ nō sunt: syllogisat: aut q̄ ex pbabi libus aut ex his que vident̄ pbabilia ē appa rens. Uñ quidā est syllogism⁹ peccās in ma teria qui pcedit ex his que nō sunt pbabilia: s; solū hñt fantasiam ꝛ ille ē bon⁹ syllogism⁹ Ali⁹ ē peccans in forma qui nō syllogisat lic; videat̄ syllogisare. Falsigphus Syllogism⁹ aūt falsigra phus ē syllogism⁹ qui pcedit ex p̄ncipijs ali cui⁹ scie male intellect;: sicut ē ille q̄ fit in ge ometria. oēs linee ducte ab eode; puncto ꝛc. Et differt iste syllogism⁹ ab alijs q: nō pcedit ex p̄mis nec ex pbabilib⁹: s; ex p̄ncipijs alic⁹ scie male intellect;. Et sic pt; de spēb⁹ syllogis mi. Secūda ps Nunc aūt videndū est de mō pcedēdi in in hac sciā: ꝛ de vtilitatib⁹ ei⁹. Uñ talis ē mo dus pcedendi in hac sciā q̄ ō nullo eoꝝ que tradunt̄ in hac sciā danda est rō subtilis: sed est figuraliter in hac sciā pcedendū: Et valet

hec scia ad exercitationes ad obuiationes et ad f͠m philosophiā disciplinas. Qd aūt valeat ad exercitatiões ptz: qz p eaz possumus facile argumētari de q̄libet ꝓposito: igit̄ ipsa valet ad exercitatiões. Sz q valeat ad obuiationes ptz qz illa scia vtilis ē ad obuiatiões p quam possum⁹ rn̄dere de ꝓpriis p̄ncipiis discipline ad ea que nō vident̄ nobis bn̄ dici: sed logica est hmōi: ig t. Sz q valeat ad f͠m phiam disciplinas. Patet qz p eaz possum⁹ arguere ꝛ rn̄dere ad vtrāqz ptem ꝯdictionis igit̄ ipsa vtilis est ad f͠m phiam disciplinas: Añs ptz qz maxime ꝓpriū est dialectice cum sit inq̄sitiua: ad oīm methodoꝝ p̄ncipia viaz hr̄e. Et si querat aliq̄s an ad h̄ q q̄s sit bon⁹ dialecticus requirat̄ ipsuz scire ꝓbare ꝛ īprobare quālibet ꝓpōnem sibi ꝓpositā. Ad hoc rn̄det̄ q nō: sz sufficit q nihil omittat de mediis req̄sitis ad illaz ꝯclusionē ꝓbandaz vel īprobandā: vt sicut ad h̄ q q̄s sit bon⁹ rhetor nō requirit̄ q semp vincat suadēdo: neqz ad h̄ q q̄s sit bon⁹ medic⁹ req̄rit̄ q sp sanet: sed sufficit q nihil omittat de mediis requisitis ad ꝑsuadendum vel sanandum. Questio Responsio

Caplm̄ scōm in q̄ determinat̄ de p̄dicatis

P Ost hec aūt cōsiderandū est de quib' in hac scia agit̄. Et p̄mo ad q̄d ꝛ que est vtilis hec scia. Scd̄o ex quib' fiāt argumentationes dialectice. Tertio q̄t sunt

instrumēta abundādi ī syllogismis dialecticis
Prima ps Unū ꝓpositiōes dialectice et ꝓbleumata sunt eq̄lia numero. Patet sic qꝛ illa sūt eq̄lia nūero q̄ fiūt ex eq̄lib⁹ nūero: sꝫ ꝓpositiōes dialectice ꝛ ꝓbleumata fiūt ex eq̄lib⁹ nūero: igitur eq̄lia sūt nūero: mioꝛ ptꝫ qꝛ fiūt ex p̄dicatis q̄ sūt quattuoꝛ. Nā oīs ꝓpō aut ꝓbleuma: aut ē ꝓpriū: aut gen⁹: aut accn̄s: aut indicat: ꝛ h̄ collocando drn̄aꝫ cū genere: h̄ ē omne ꝓbleuma ē ex diffinitiōe: accidēte genere vel ꝓprio. Duplex ē aūt ꝓpriū q̄ddaꝫ ē qd̄ indicat q̄d ē esse rei ꝛ vocat termin⁹. Aliud ē qd̄ nō īdicat
Questio qd̄ cōmuni noīe dr̄ ꝓpriū. Et si q̄rat aliq̄s an ꝓbleuma sit predicatū cū dictū sit oē ꝓbleu-
Responsio ma eē gen⁹ aut ꝓpriū ꝛc̄. Ad h̄ rn̄det q̄ nō qꝛ illud intelligebat ad hūc sensum: q̄ oīe problemua erat ex genere vl' ꝓprio et sic de aliis: et sic probata ē mioꝛ. Maioꝛ patet qꝛ illa sūt equalia quoꝝ vnū pōt fieri alteꝝ: sꝫ de ꝓpositiōe dialectica p̄t fieri probleuma: igit propositiōes dialectice ꝛ probleuma sūt equalia numero. Minoꝛ patet quia propositio dialectica in h̄ soluꝫ differt a probleumate: qꝛ probleuma ē interrogatio vtriusq̄ ptis ꝯtradictionis: vt dicēdo an aīal rōnale sit diffinitio hominis vl' non. Sꝫ propositio dialectica est interrogatio vnius ptis soluꝫ: vt dicendo an aīal rōnale sit diffinitio hoīs. Et sic pꝫ q̄ probleumata sūt numero equalia ꝓpōnib⁹ dialecticis

Cōsequent̄ diffiniēda sunt p̄dicata. Un̄ diffi nitio est oro indicans q̄d est esse rei. Pōt aūt oro capi dupliciṫ. Uno mō p̄ noīe. Alio mō pro orone cōplexa: ⁊ isto mō omnis diffinitio est oro: s₃ nō ecōtra. Diffinitiōi aūt annectūt̄ idem ⁊ diuersum diffinitione. Qd̄ pt₃ dupl'r. Tum p̄mo q̄ circa idē ⁊ diuersum diffinitiōe est magn⁹ labor ad t̄minandū p̄bleuma diffi nitionis. Tum sc̄do q̄ p̄bleuma de eodē ⁊ di uerso diffinitione eisdē ꝯsideratiōibꝫ t̄minat̄ quibꝫ probleuma de diffinitione: igiṫ idem et diuersum diffinitione sūt annexa diffinitioni. Propriū aūt est qd̄ nō indicat q̄d est esse rei: soli aūt inest ⁊ ꝯuersim p̄dicat̄ de re. Secūda p̄ticula hui⁹ diffinitiōis pt₃: q̄ propter h̄ esse bipedē nō est propriū homini: q̄ nō inest soli lic₃ dicat̄ p̄priu₃ ad aliq̄d. Tertia p̄ticula pt₃ q̄ propter h̄ vigilare nō est propriu₃ aīali: cui soli inest: q̄ nō semp̄ inest ei: ⁊ p̄ ꝯn̄s nec con uertibil'r. Gen⁹ ṽo est qd̄ p̄dicat̄ de pluribus dr̄ntibꝫ specie ī eo qd̄ q̄d. Qd̄ aūt in eo qd̄ q̄d p̄diceṫ. Pt₃ q̄ cōuenient̄ rn̄deṫ ad questionē factam p̄ quid: vt querenti quid est hō. rn̄deṫ ꝙ est aīal. Ipsi⁹ aūt generis annexa sunt idē ⁊ diuersum genere: q̄ nō sunt p̄ncipale p̄dica tum sed eisdē ꝯsiderationibꝫ t̄minant̄ cū gn̄e Na₃ si sit ostensu₃ ꝙ aīal est genus hoīs ⁊ bo uis: satis habeṫ ostensum ꝙ hō ⁊ bos sūt idē genere. Accidens aute₃ dupliciter diffinitur;

Secūda p̄s Diffinitio

Annexum diffinitionis

Proprium

Genus

Annexum generis

Accidens

Primo sic: accidens est qd nihil eorum est neqz diffinitio: neqz pprium: neqz gen⁹ inest aut rei. Scdo sic: accides est qd pringit eidē inesse et nō inesse: vt albū z sedere. Et int has diffinitiones secūda melior est prore: qz ad pmaz cognoscendā oportet scire qd gen⁹: qd pprium zc. nō aūt ad pgnoscēdā posteriorē. Accntis aūt

Annexum accidentis annexū est cōparatio fm mag z min⁹: qz eisdē psiderationibz terminat qbz pbleuma de accidente: vt si ostendat qz h nō est eligendū satis habet qz nō est magis eligendū.

Questio Et si querat aliqs ex qd dictū est accns nō esse pprium

Responsio an nullū ppriū sit accns. Ad h dz qz pprium qn: z ppriū ad aliqd bn pnt ptineri sub accidente: vt sedere aliqn soli inest: z tn ē accns.

Capitulum tertium in quo ostendunt omnia predicata a diffinitione reduci ad diffinitionem.

Prima ps Omnia pdicata a diffinitiōe reducūt ad diffinitionē. Ptz qz sicut pōt pbari qz h nō est ppriuz illi⁹: qz nō inest ei soli: ita p idem pbari pōt qz h nō est illi⁹ diffinitio. Et sicut pbat qz hoc nō est gen⁹ illius: qz nō inest ei essentialr: ita p idē pōt probari qz h nō est diffinitio illi⁹. Et sicut probat qz h nō est accns illi⁹: qz nō inest ei: ita p idem pōt probari qz h nō est diffinitio illi⁹: z oia pdicata a diffitione ad ipsam reducunt. Nec tamē

ppt̃ h ẽ danda vna ꝯsideratio generalꝭ oībꝫ p̄dicatꝭ. Tũ prio qꝛ illa eẽt nimis difficilꝭ ad inueniendũ. Tũ scdo qꝛ ipa inuẽta paꝝ eẽt vtilꝭ ad oñdendũ ꝓpositũ cũ solũ eẽt vl'is: iõ melius ẽ de vnoq̃ꝫ p̄dicatoꝝ ꝯsideratões spẽales ponere. Uñ eadẽ dicũt̃ tripl'r. Nũero q̄ codeꝫ noie noiant̃. Eadẽ spẽ q̄ sub eadẽ spẽ ponũt̃. Et eodẽ genere q̄ sub eodeꝫ genere ponũt̃. Et si dicat aliqs ꝙ aq̃ de eodẽ fonte magꝭ ꝯueniunt q̄ꝫ aque diuersoꝝ fontiũ: ꝛ tñ aq̃ diuersorũ fontiuꝫ sũt eiusdẽ spẽi igr̃ ẽ aliq̄ idẽptitas maioꝛ idẽptitate specifica: et mioꝛ idẽptitate nũerali: q̄ tñ hic nõ enumerant̃. Ad h̄ dꝛ ꝙ lꝫ aque eiusdeꝫ fontꝭ magꝭ ꝯueniãt accñtal'r q̄ꝫ aque diuersoꝝ fontiũ nõ tñ eẽntial'r: iõ ñ sũt p'res modi idẽptitatꝭ q̄ꝫ idẽ genere: idẽ spẽ: et idẽ nũero. Et int̃ h idẽ nũero ẽ maxie ideꝫ. Et ẽ triplex: scꝫ idẽ nũero noie. vel diffinitiõe: vt vestꝭ ꝛ tunica: aĩal gressibile bipes ꝛ hõ: ideꝫ ꝓprio: vt susceptibile discipline ꝛ hõ: ꝛ idem accñte vt socrtes ꝛ sedẽs. Qd aũt idẽ accñte sit ideꝫ nũero pꝫ qꝛ ignorato noie alicuiꝰ solemꝰ ipm circũloq̄ ꝑ accñtia: puta ꝑ sedẽs vl' stans. Ex p̄dictꝭ pꝫ ꝙ q̃ttuoꝛ sunt p̄dicata. Tũ prio qꝛ oĩe ꝓbleuma aut ẽ ex genere: aut diffinitione: ꝓpo: vl' accñte. Tũ scdo qꝛ oĩe p̄dicatũ aut p̄dicat̃ ꝯuertibil'r aut nõ ꝯuertibil'r: si primũ vl' idicat qd ẽ eẽ rei: ꝛ sic ẽ diffinitio: vl' nõ et sic ẽ ꝓpriũ. Si scdm aut ponit̃ ĩ diffinitiõe

Secunda ps.

Obiectio

Solutio

Corrrelariũ

speciei ꝛ sic ē genꝰ: vl' in ea nō ponit: ꝛ sic ē ac
cidēs. Et reducunt talia pdicata ad aliqd de
cē pdicamētoꝝ: qꝛ oē tale aut pdicat i qd aut
Obiectio in quantū aut in quale: ꝛ sic de alijs. Et si q/
rat aliqs an pdicari in qd reperiat in alio pdi
Responsio camēto a pdicamēto sube. Ad h dꝛ ꝙ iuenit i
qlibet pdicamento: qꝛ sic aial pdicat in qd de
hoie: ita coloꝛ de albedine: ꝛ magnitudo d li/
nea: lꝫ alia pdicata nō pdicent i qd de suba.

Quartū caplm i q oñdit qd ppō diale/ctica. qd pbleuma dialecticū. qd positio et qt sūt spēs argumētatiōis dialectice.

Ost hec dicendum est qd ppositio
Prima ps p dialectica: ꝛ qd pbleuma dialecticū.
Nō em qlibꝫ ppositō ē dialectica: nec
omē pbleuma ē dialecticū. Nā nullꝰ pponit
id qd nulli videt: neqꝫ qd oibꝫ maifestū ē. Sꝫ
ppositio dialectica ē qstio pbabil': aut oibus
Propositio dialectica aut pluribꝫ aut sapientibꝫ: ꝛ his aut oibꝫ aut
pluribꝫ aut maxie notis non exnea. ppōnes
em q vident sapientibꝫ sunt ponēde nisi sint
ꝯtrarie opinionibꝫ pluriū. Et sūt multiplices
ppōnes dialectice: Quedā sūt ex se pbabiles
vt ꝙ ois mr filiū suū diligat Alie sr sil'es pba
bilibꝫ vt si pbabile sit ꝙ oim ꝯtrarioꝝ ē eadeꝫ
disciplina: pbabile ē ꝙ oim eoꝝ sit idē sensus
Et si pbabile ē ꝙ grāmatica sit vna pbabile ē
ꝙ musica ē vna. Alie vo sunt ꝯtrarie pbabili

bus. Et illarum quedam contendunt secundum contradictionem vt amicis oportet bene facere et non oportet amicis malefacere. Alie non contendunt secundum contradictionem. vt amicis oportet bene facere et inimicis malefacere. et illarum si vna est probabilis: etiam et altera. Alie sunt probabiles que ponuntur ab expertis in aliqua scientia. vt propositiones geometrice que ponuntur ab experto in geometria. Probleuma vero dialecticum est speculatio contendens ad electionem et fugam vel ad veritatem et scientiam aut vt ipsum aut vt admiculans aut ad aliquid huiusmodi. Et diuiditur primo: quia quedam sunt de quibus neutro modo opinamur. Alia sunt de quibus sapientes contrariantur vulgaribus. Alia sunt de quibus vulgares inter se contrariantur. Exemplum de primis et maxime quando non habetur ratio ad aliquam partem: vt vtrum astra sint paria vel imparia: vel quando habemus rationes eque fortes ad vtramque partem: vtvtrum mundus sit eternus. Positio autem est opinio alicuius notorum secundum philosophiam extranea: vt quod non contingit esse contradictionem: vt dicit antisthenes: et quod omnia mouentur: vt dicit eraclitus: aut quod omnia sunt vnum: vt dicit melissus. De quolibet autem contraria opinionibus proferente sollicitum esse stultum est. Nam propositiones sunt de quibus contrarias opiniones habemus: vt quoniam non omne quod est: est factum vel eternum sicut dicunt sophiste. Nam gramaticus musicus neque est factus neque eternus. Unde omnis positio est probleuma: sed non econtra.

Secunda pars
Probleuma
Positio
Auctoritas

Scđa ps ptꝫ q꞉ aliqđ est ꝓbleuma de q̄ neu/
tro mō opinamur ꝛ illud nō ē positio. Pⁱa
ps ptꝫ q꞉ oīs ꝓpō de q̄ habent̄ opiones ꝯrie
ē ꝓbleuma:sꝫ oīs positio ē hmōi:igit̄ oīs po/
sitio est ꝓbleuma. Nō aūt oīe ꝓbleuma est
dialecticū: q꞉ illa ꝓbleumata q̄ sūt mota ꝑ de
Auctoritas fectuꝫ rōnis nō sꝫ dialectica. Qui em̄ dubitāt
vtruꝫ opteat deos vereri: ꝛ parētes honorare
vel nō:nō sūt rōnibꝫ ꝯuincēdi: sꝫ ꝟberibꝫ ꝛ pe
nis plectēdi. Et silr̄ ꝓbleumata q̄ sūt mota ꝑ
sensū:vt q꞉ nix sit alba nō sūt dialectica. Silr̄
illa q̄ sunt lōge a sensu nō sūt dialectica:sꝫ ad
Tertia ps altiorē spectāt sciaꝫ. His dictꝭ dicendū est de
spēbꝫ argumētatiōis dialectice q̄ sunt due.scꝫ
syllogismꝰ ꝛ īductio. Quid aūt sit syllogismꝰ
ptꝫ ex dictꝭ. Inductio ꝟo est a singularibꝫ ad
vl'e ꝓgressio:vt sic arguēdo:gubernator nauis
bn̄ eruditꝰ est eligēdus:ꝛ silr̄ auriga:ḡ oīs eru
ditꝰ in aliq̄ arte eligēdus ē. Et differt īductio
a syllogismo:q꞉ inductio ē planior: verisilior:
ꝑ sensū notior:ꝛ plibꝫ ꝯueniētior:syllogismꝰ
aūt est violētior: ꝛ ad ꝯtradicendū efficatior.
Et sic dictū ē đ ptibꝫ argumētatōis dialectice

Caplm̄ qntuꝫ in q̄ determinat̄ de instr̄is abundandi in syllogismis dialecticis.

Prima ps

i Nstrumēta qbꝫ abūdamꝰ in syllogis/
mis dialecticis sunt q̄ttuor.s.ꝓposi/
tionū sumptio: multiplicꝭ distinctio:
differentiaꝝ inuētio:ꝛ silitudinis ꝯsideratio.

Et reducūt hec tria vltīa ad sumptionē ppositionū: qꝛ q̄ scit distīguere bonū: iutile: honestum ꝛ delectabile siue suaue: pōt has tres ppositōes sumere: vtile ē bonū: suaue est bonū honestū est bonū. Et q̄ scit ponere drīam int̄ sensuꝫ ꝛ disciplinā: qꝛ amittēs sensum nō pōt natural'r recupare eū: amittēs aūt disciplinā non pōt natural'r recupare eā: pōt illas duas ppōnes dictas sumere. Et sil'r ꝯsiderās simitudinē quam hꝫ sanatiuū ad sanitatē: ꝛ euecbinū ad euecbiā pōt sumere has duas ppōnes sanatiuū pōt hr̄e sanitatē: ꝛ euecbinū euecbiam. Et ita oīa instrā reducunt̄ ad sumptiōeꝫ ppōnū. Pro q̄ p̄io ponit̄ decē ꝯsideratōes. Prima ē q̄ sumēde sūt ppōnes apparentes oib⁹ plurib⁹ aut sapiētib⁹. Scd̄a ꝯsideratio ē sumēde sūt ppōnes ꝯrie ptēse fm ꝯdictiōeꝫ. Tertia est: sumēde sūt ppōnes pbabiles fm artē. Quarta ē: sumēde sūt ppōnes sil'es probabilib⁹: vt si ꝯrioꝝ est eadē disciplina: et iam eoꝝ est idē sensus: ꝛ sic videm⁹ int⁹ suscipientes ꝛ nō ex̄ mittētes: ita audim⁹ int⁹ suscipipientes nihil extra mittētes: ꝛ sic de alijs sensib⁹. Quinta ꝯsideratio ē: oꝫ īspicere ad descp̄tiones t̄mioꝝ: puta aīalis vl' boni. Sexta ꝯsideratio ē: oꝫ sumere dicta ab exptꝭ ī aliq̄ scia: vt corpoꝝ q̄ttuor sr̄ elemēta: sic dic̄ ēpedocles. Pro septima autē ponit̄ talis diuisio. Propositionū vel pbleumatū: alie sunt ppōnes Secūda ps

ethice: vt vtrum oporteat legibus magis quam parentibus obedire. Alie sunt logice: vt vtrum contrariorum sit eadem disciplina. Alie sunt phisice. vt vtrum mundus sit eternus. Que autem sint tales propositiones difficile est videre siue scire nisi quis per inductionem aut consuetudinem cognoscat. Ex hac diuisione sumitur septima consideratio que est. Inspiciendum est ad propositiones ethicas. Octaua est. Inspiciendum est ad propositiones phisicas. Nona est Inspiciendum est ad propositiones logicas. Decima est oportet sumere propositiones vniuersales sub quarum subiectis subsumi possit sic est hec: omnium oppositorum est eadem disciplina. Secunda per multiplicis distinctione ponuntur quindecim considerationes. Prima est. Si

Tertia ps

propositum habeat diuersa contraria diuersis nominibus nuncupata vel eodem nomine: tunc propositum est multiplex. Exemplum primi: vt acuto in voce contrariatur graue: et acuto in magnitudine contrariatur obtusum. Similiter graui in voce contrariatur acutum: et graui in magnitudine leue. Similiter bono in animali contrariatur fedum: et bono in domo contrariatur pestilens: ergo bonum: graue et acutum multiplicia sunt. Exemplum secundi: vt albo in voce contrariatur nigrum in voce: et similiter albo in colore contrariatur nigrum in colore Secunda est si propositum vno modo habeat contrarium et alio modo non ipsum est multiplex: vt delectationi in potu contrariatur tristicia in siti. delectationi vero secundum animam nihil contrariatur: ideo delectatio est multiplex Similiter amori secundum animam contrariatur odium: amori vero secundum corpus nihil contrariatur: igitur amor est multiplex.

Tertia ꝯsideratio ē: si inť ꝓpositū ⁊ suū ꝯtrariū vno mō sit mediū et altero mō nō ipm est mlťiplex: vt inter albū ī voce ⁊ nigrū nihil mediat: sꝫ inť albū in colore ⁊ nigrū aliqd mediat: igiť albū est equocū. Quarta ꝯsideratio ē: si inť ꝓpositū ⁊ suū ꝯtrariū vno mō sit vnuꝫ mediū ⁊ altero mō aliud: tūc ꝓpositū ē mlťiplex: vt inť albū in voce ⁊ nigrū mediat raucū: sꝫ inť albū ī colore ⁊ nigrū mediat pallidū igr̃ albū ē mlťiplex. Quīta ꝯsideratio ē: si inť ꝓpositū ⁊ suū ꝯtrariū vno mō sit vnicū mediū ⁊ altero mō plꝰa tūc ꝓpositū ē multiplex: vt inter albū ⁊ nigrū in colore plura mediāt: sꝫ inter albū ī voce ⁊ nigrū soluꝫ mediat raucū: igr̃ albū est multiplex. Sexta ꝯsideratio ē si ꝯtradictoriū ꝓpositi sit mlťiplex etiā ⁊ ꝓpositū: vt nō videre dr̄ multipliciť: vno mō ꝓ carere visu: alio mō ꝓ nō vti visu: iō videre diciť multipliciter. Septīa ꝯsideratio ē si ꝑuatiue oppositū ꝓpositi sit multiplex: etiā ⁊ ꝓpositū: vt sensibile dr̄ multiplr̄ ď illo qď sentit fm aīaꝫ ⁊ de illo qď sentit fm corpꝰ: iō īsensibile mlťiplr̄ dr̄. Octaua ꝯsideratio: si ꝑncipale sit mlťiplex etiā ⁊ casus ab eo descēdēs: vt sic sanatiuū ē mlťiplex: ita ⁊ sanitas. Nona ꝯsideratio ē si aliqd significet res diuersorū ꝑdicamētoꝝ diuersis ꝯceptibꝰ tūc ē mlťiplex vt bonū ī cibis ē effectiuū voluptatꝭ: ⁊ bonū ī medicia ē effectiuū sanitatꝭ: iō tūc ē ī ꝑdicamēto

actionis:sꝫ bonū in aīa ē quale: ⁊ bonū ī tpe ē qn̄: iō bonū est equocū. Et silr acutū ꝑut ꝯuenit voci ē quale: sꝫ ꝑut cōuenit angulo ē q̄ztū ideo ē equocū. Decia ꝯsideratio ē si aliq̄d ponat̄ in diuersis gn̄ibꝫ nō subalt̄nis: tūc est equocū: vt si asinꝰ significaret aīal: ⁊ vas poneret̄ sub diuersis gn̄ibꝫ: ⁊ ꝑ ꝯn̄s eēt multiplex: q̄ꝛ hr̄et diuersas rōnes illoꝝ generꝝ. Si tn̄ aliq̄d sit ī diuersis generibꝫ subalt̄nis nō ꝓpt̄ h̄ est multiplex: vt ptꝫ de coruo q̄ ponit̄ sub aue ⁊ sub aīali. Undecia ꝯsideratio ē: si ꝯ̄trariū ꝓpositi sit ī diuers̄ gn̄ibꝫ aut res diūsoꝝ p̄dicamētoꝝ significet: tūc ꝓpositū ē multiplex: Quia si vnū ꝯ̄trarioꝝ mlt̄iplr̄ dicat̄ etiā ⁊ reliquū. Duodecima ꝯsideratio ē: si aliq̄d ꝯueniat aliq̄bꝫ ⁊ nō rōne eiusdē dr̄ne posite ī sua diffinitione: tūc ē multiplex: vt pꝫ de albo q̄ꝺ vt ꝯuenit colori diffinit̄ sic. Albū ē disgregatiuū visus. Sꝫ vt ꝯuenit voci sic diffinit̄. Albū ē vox bn̄ audibilis. Tredecia ꝯsideratio ē: si aliq̄d ꝯueniat aliq̄bꝫ: nō sūt ī illa ꝯꝑabilia illud ē multiplex vt vox ⁊ color ꝯꝑari n̄ pn̄t ī h̄ p̄dicato albū: iō albū est multiplex. Quartadecia ꝯsideratio ē si dr̄na īportet res diuersoꝝ generꝝ tūc ē multiplex. Quītadecia ꝯsideratio ē: si ꝓpositum vno mō h̄eat aliq̄s dr̄nas. ⁊ alio mō alias: tūc est multiplex: vt pꝫ de albo: q̄ꝺ vt ꝯuenit colori hꝫ hāc drn̄aꝫ disgregatiuū: ⁊ vt ꝯuenit voci hꝫ hāc dr̄naꝫ bn̄ audibile. Ultia ꝯsideratio ē

si ppositū vno mō sit gen⁹: alio mō dr̄a ipm ē multiplex: vt albū qđ est spēs coloris ꝛ dr̄na vocis. Naꝫ vna vox ab alr̄a differt: qꝛ vna est alba: alr̄a vō nō. Sꝫ p iuētione dr̄aꝝ ponūt due ꝯsiderationes. Pria ē inspiciēdū ē ad ea q̄ sūt eiusdē gn̄is in q̄ dr̄nt: vt quō differt iusticia a fortitudie: ꝛ tpantia a prudētia. Scđa ꝯsideratio ē φ īspiciēdū ē ad ea q̄ sī diuersoꝝ generꝝ: ꝛ maxie si nō multū differāt: qꝛ tūc difficile ē in eis īuenire dr̄aꝫ: vt qualr̄ differt sensus a scia. Sꝫ p silitudinis cōsideratiōe due ponūt ꝯsideratōes. Pria ē φ inspiciēdū ē ad ea q̄ sūt diuersoꝝ generꝝ ppinq̄ꝝ: vtꝝ vnū sic se hēat ad aliud sicut ad alterꝝ: vt sic se hꝫ disciplina ad disciplinatū: sic sensus ad sensatū Et sic se hꝫ visus ī oculo: ita mēs in aīa: Et sic se hꝫ tranqllitas ī mari: ita serenitas in aere. Scđa ꝯsideratio ē inspicēdū ē ad ea que sūt in eodē gn̄e: ꝛ si aliqd idē in eis īueniat tūc sī in illo silia. Et hec de ꝯsiderationibꝫ p instr̄is abūdandi ī syllogismis dialecticꝭ. Nūc aūt videdū ē đ vtilitatibꝫ eoꝝ. Vn̄ multiplicꝭ distinctio vꝫ. Primo ad ōndendū ppositū: qꝛ p illā distinctionē fit manifestū qđ ōndit. Scđo vꝫ vt fiat disputatio ad rem ꝛ nō ad nomē: qꝛ si sit aliqd obscurū nō disticto multiplici rn̄dēs et opponēs ferēt suos intellect⁹ ad diuersos sensus. Tertio valꝫ ad nō palogisari ꝛ palogisare: qꝛ q̄ scit multiplex distinguere nō pōt p

Quarta ps

Quinta ps

Sexta ps

ipsuz decipi. Uñ nō p̄ q̄dlibet multiplex pōt q̄s palogisari: q2 stat mltiplex eē verū ī vtroqꝫ sensu. Silr palogisare nō est ꝓpriū dialectico s; ab eo negandū est. Sz inuentio drāꝝ pmo vtil' est ad syllogismos de eodē ꝛ diuerso: q2 q̄ oñdit aliq̄ differre satꝫ oñdit illa nō esse eadē. Scdo vz ad diffinitiones q2 vnūqdqꝫ diffinit p drñas ꝓprias qb9 ab alijs separat. Silitudinis vo ꝯsideratio pmo vz ad iductionē: q2 in inductiōe ex singularib9 infert vle ꝓpt aliqd sile in ipsis reptū: ꝛ iō nō ē facile iducere ignorantib9 silia. Scdo vtilis ē ad syllogismos ex ypothesi: q2 ī syllogismo a transumpto ex vno infert alterū ꝓpt eoꝝ silitudinē. Tertio vz ad diffinitiōes: q2 ī diffinitionib9 sp pmo loco ponit aliqd in q̄ multa ꝯueniūt. Exēplū ī mltū distantib9: vt idē est trāqllitas in mari: ꝛ serenitas ī aere: q2 vtrūqꝫ est qes. Exemplū ī his que parū drñt: vt idem est punctū ꝛ vnitas: q2 vtrūqꝫ ē pncipiū. Et hec pmo libro topicoꝝ.

Liber secūdus topicoꝝ est de ꝓbleumatib9 accidentꝭ simplr ꝛ absoluti. Secundi libri topicoꝝ tractatus pmi caplm pmū in quo ponunt diuisiōes ꝓbleumatum: ꝛ comparatur ꝓbleuma accidentis ad ꝓbleumata aliorum pdicamentoꝝ.

Pria diuisio

P Robleumatū q̄dā sūt vlia: vt vtrū oīs voluptas sit bona an nō: ꝛ quedā pticularia: vt vtrū aliq̄ voluptas sit bōa

an nõ. Scda diuisio ꝓbleumatũ ē. Probleu matũ quedã sī ꝯstructiua: ⁊ q̃dã destructiua Et inť h̃ ꝓbleũata ꝑus deťmiandũ ē ď ꝓbleu matibꝫ vl'ibꝫ q꞉ ꝓbleũata vl'ia sī cõioꝛa Et etiã oñ̃ so ꝙ aliqđ ꝑdicatũ inē subiecto ꝓ q̃libꝫ ei⁹ supposito satꝫ oñ̃suꝫ habeť ꝙ inest ꝓ aliq̃ sup posito. Et inť ꝓbleũata vl'ia ꝑ⁹ ē deťminãdũ de destructiuis q̃ꝫ de ꝯstructiuis: q꞉ ꝓbleuma ta destructiua ꝑtinēt ad opponētē q̃ vt ĩ pl'ibꝫ conať ꝓbare ꝑtē negatiuã. Et inť hec ꝓbleu mata ꝓbleuma accñtꝫ ē difficillimũ ad ťmi nandũ. Nam in accidentibꝫ lꝫ ab ineē ad esse g̃ñqꝫ valeat ꝯña: nõ tñ ſp: q꞉ ñ seq̃ť albedo in ē ethiopi: igiť ethiops ē albꝫ. In alijs aũt ꝑdi catꝫ ſp ab ineē ad eē vꝫ ꝯña. Naꝫ bñ seq̃ť aĩal rõnale inē hoĩ: igiť hõ ē aĩal rõnale: ⁊ silř aĩal vl' gressibile iest hoĩ: igiť hõ ē aĩal vl' gressibil'. Vñ ĩ his ꝓbleumatibꝫ duo p̃nt accidere pctã Primũ est mētiri. Scdm ē transgredi ꝓposi tam locutionē: vt vocando hoĩem platanuꝫ.

Scda diuisio

Ordo ꝑmus

Secundus

Tertius

Ca. ij. ĩ q̃ doceť ťminare ꝓbleuma accñtꝫ

Deťminandũ ꝓbleuma accñtꝫ poniť tal' a ꝯsideratio. Si q̃s assignet aliq̃d alioꝝ ꝑ cątoꝝ iesse vt accñs ꝓbleuma ē destruēdũ: vt si q̃s assignet coloꝛatũ accidere albo aut v̄tu teꝫ iusticie aut albedinē coloꝛi vl' ambulatõeꝫ moueri: mala est assig̃tio q꞉ a nullo g̃ñe deno minatiue ꝑdicatio de specie diciť: sed gen⁹ de specie vniuoce ꝑdicať.

Secūdi tractat⁹ primū capitulum in quo docent termiari ꝓbleumata simplicis inherentie ꝑ locos intrinsecos a substantia vel a concomitatibus substātiaꝫ.

Prima ps

Auctoritas

a D terminandū ꝓbleumata simplicꝭ inherētie ꝑ locos itrinsecos a suba ponunt aliq̄ ꝯsideratiōes. Et primo ī simplicib⁹ ponūt due. Quaꝝ pria ē ꝑ locū a toto in q̄ꝫtitate: si aliq̄d ꝑdicatū assignet in eē oī vl' nulli vidēdū ē ne sit instātia ī spēb⁹: ꝛ postea ī indiuiduis. Quia facili⁹ ē ad pauca inspicere q̄ȝ ad pl'a: ꝛ si nō sit instātia ꝯstruēdum ē ꝓbleuma: si ṽo sit ē destruēdū: vt si q̄rat an oīm oppositoꝝ sit eadē disciplina: vidēdū ē vtꝝ oīm ꝯtrarioꝝ sit eadē disciplina: ꝛ sil'r ī ꝑuatīe opposit'. Et vꝫ hec ꝯsideratio ad ꝯstruēdū et destruēdū. Nā si ōndat aliq̄d in eē pl'ib⁹ opoꝛꝫ ꝯcedereq̄ȝ inest oīb⁹ vl' dare instantiā. Cū icōueniēs sit negare vl'e nisi det instātia. Scda ꝯsideratio ē ꝑ locū a diffinitōe. Si aliq̄d assignet in eē alicui vidēdū ē an diffinitio ꝑdicati ꝯueiat subiecto: vel diffinitio subiecti ꝑdicato: vel diffinitio ꝑdicati diffinitiōi subiecti ꝛ si sic ꝯstruēdū ē ꝓbleuma: ꝛ si nō destruendū ē Exēplū ꝑmi vt si q̄rat an de⁹ faciat iiusticiaꝫ vidēdū ē q̄d ē iniusticiā facere. Et ē spōte alicui nocere sine cā q̄ꝺ deo nō ꝯueit iō de⁹ ñ fac iniusticiā. Exēplū scđi vt si q̄rat an inuid⁹ sit

studiosus: videndū ē qd sit iuid⁹. Et ē q̄ ꝯtristat̄ i bonoꝝ ꝓsperitatibꝫ: cū igr̄ ille nō sit studiosus: seq̄t̄ ꝙ iuid⁹ nō ē studiosus. Exēpluꝫ tertij vt si q̄rat̄ an ne iuid⁹ sit rep̄hensor: vidēdū ē qd iuid⁹ ⁊ qd rep̄hensor. Rep̄hensor ē q̄ i maloꝝ ꝓsperitatibꝫ ꝯtristat̄: ⁊ cū ille i bonoꝝ ꝓsperitatibꝫ nō doleat seq̄t̄ ꝙ iuid⁹ nō ē rep̄hensor. Pro hac aūt ꝯsideratōe tria ponunt̄ documēta. Primū ē ꝙ i diffinitōe loco termini min⁹ noti dꝫ poni nomen noti⁹. Scdm ꝙ opponēs nō dꝫ cape ꝓpōneꝫ vl'eꝫ q̄ hꝫ instātiā sine instātia ne illa neget̄ a rn̄dente: sꝫ eaꝫ cū sua istantia dꝫ sumere. Tertiū ē i diffinitionibꝫ vel argumētatiōibꝫ vtendū est noibꝫ vt plures: opinandū ꝟo vt pauci: vt sanatiuū ē ꝑfectiuū sanitatꝭ vt mlti dicūt sꝫ vtꝝ sit: dicēdū ē vt medic⁹. Jn mltiplicibꝫ āt ponūt̄ q̄ttuor ꝯsideratōes. Pria ē si mltiplex sit equocū ⁊ lateat rn̄dentē tūc pōt ꝑm vnū sensū ꝯstrui et ꝑm aliū destrui: diuerso tn̄ mō: qꝛ ad ipm d̄struendū sufficit on̄dere ꝑdicatū alicui nō inēē. Sꝫ ad ipm ꝯstruēdū oportꝫ rn̄dentē cōcedere ꝙ si sic sit in aliqbꝫ ita erit in oībꝫ: vt si velim⁹ ꝓbare ꝙ nō ois aīa sit imortalis sufficit on̄dere de aliq̄ aīa ꝙ nō sit imortalis. Sed si velim⁹ ꝓbare ꝙ ois aīa sit imortal': oportꝫ ostēdere ꝙ si aliq̄ ē imortal': etiā ⁊ q̄libꝫ. Nō tn̄ semꝑ vtendū ē p̄cōcessiōe rn̄dētꝭ puta qn̄ opponēs hꝫ rōem cōmunē ꝑ quā p̄dicatuꝫ inest

Tria documenta

Secūda ps

subiecto: vt geometer ad ꝓbanduȝ istam: oīs triangul⁹ hȝ tres nō vtit̄ ꝑconcessione rn̄dētis Secūda ꝯsideratio est si multiplex nō lateat rn̄dentē debet distingui: ꝛ tunc vterqȝ sensus ꝯstrui vel destrui nisi vn⁹ sit ver⁹ ꝛ alt̄ falsus: vt si querat̄ an om̄e opoꝛtunū sit expediēs distinguendū est de expedienti qꝛ q̄ddaȝ ē vtile ꝛ quoddaȝ est honestū: ꝛ tūc si velim⁹ ꝯstruere ꝓbandū est ꝙ om̄e opoꝛtunū est vtile ꝛ honestū. Si v̄o illi⁹ oppositū ꝓbem⁹ tūc ꝓbleuma destruim⁹. Tertia ꝯsideratio est si multiplex sit amphibologicū latens rn̄dentē debet distingui ꝛ tūc ꝯstrui ſm sensuȝ verum ꝛ ſm sensum falsuȝ destrui: vt si queras an disciplina sit vna pluriū. Rn̄det̄ ꝙ h̄ p̄t dupl'r. Uno mō ꝙ sit vna pluriū: vni⁹ vt finis: ꝛ alteri⁹ vt mediū: vel vni⁹ ꝑ se ꝛ alteri⁹ ꝑ accn̄s. Alio mō ꝙ sit pluriū vt finiū tūc si velim⁹ ꝯstruere debemus vtrūqȝ ꝓbare. Si v̄o velim⁹ destruere simpl'r tūc debem⁹ ꝓbare ꝙ nullo mō sit vna pluriū al's nō destruerет̄ nisi ſm q̄d. Quarta ꝯsideratio est ꝑ locū a transumptiōe debem⁹ nomen obscurū i nomen claꝝ transferre: vt h̄ v̄bū inuestigare in h̄ v̄bū inq̄rere. Sȝ ad terminandū ꝓbleumata simplic̄ inherētie ꝑ locos a cōcomitantibꝫ subam ponunt̄ sex cōsiderationes cū tribꝫ regulis ꝛ quattuoꝛ documentis. Prima ꝯsideratio est si aliquid assignet̄ inesse speciei: videndū est vtrum insit ge

Tertia ꝑs

neri: & si sic construendũ est ꝓbleuma: & si nõ destruendũ est: vt si queraẗ an cõtingat recte sentire videndũ est an cõtingat recte iudicare: q2 q̇ sentit quodãmodo iudicat: & si sic construendum est ꝓbleuma. Secunda cõsideratio si aliquid assigneẗ inesse generi videndũ est an insit speciei: & si sic construendum est ꝓbleuma: vt si queraẗ an dispositio sit bona videndũ ẽ an disciplina sit bona. Et differt hec cõsideratio a p̄ma: quia p̄ma non semper est constructiua: secunda aũt semper est constructiua. Prima regula est si genus p̄dicetur de aliquo oportet aliquam specierũ eius de eodem p̄dicari. Secũda est quecũq3 habent aliquod genus habent aliquam speciẽ illius generis. Tertia est de quocũq3 p̄dicatur gen9 denominatiue de eodem p̄dicatur aliqua species eius denominatiue: vt si anima moueaẗ necesse est aliqua specie motus moueri. Primum documentum est si opponens non sit ꝓmptus ad arguendũ in aliqua materia debet sumere diffinitiones terminorũ ex quib9 facilis erit argumentatio. Tertia consideratio est: respiciendũ est ad antecedẽs & consequens: quia si ãns est verum etiã & ꝯsequẽs. Quarta cõsideratio est: si aliquid assignetur inesse de necessitate oportet φ illud semꝑ insit: & ideo animalia non necessario augentur. Nam licet animalia semper nutriantur: non

Regule

Documenta.

tn̄ sp augent̄. Silr scire nō ē remīsci q: remi/ nisci solū ē p̄teritoꝝ: scire āt p̄ntiuꝫ p̄teritoꝝ ꝛ futuroꝝ. Scōm documētū ē: opponēs dꝫ du cere rn̄dentē ad ꝓpositū i q̄ ē magꝭ idoneꝰ ad arguendū ꝛ h̄ si rn̄dēs neget aliq̄d necessariū vel apparēs ad illō ꝓpositū: Nō aūt si nō ne get apparēs vel necessariū: q: tūc se trāsferre ē extraneū dialectico. Quīta ꝯsideratio est: si ali q̄d p̄dicatū assignet̄ ineē alicui subiecto dꝫ il lud oībꝫ ineē q̄ ꝯsequūt̄ ad ipm: vt si hō est dꝫ aīal eē ꝛ sr̄ corpꝰ. Tertiū documētū est: op/ ponēs dꝫ cauere ne sumat añs difficiliꝰ ad ꝓ bandū q̄ꝫ sit ꝯn̄s. Sexta ꝯsideratio ē: si vnuꝫ ꝯtrarioꝝ insit aut nō insit subiecto facile pōt ondi de altero qō inest vt si egritudo inest cor pori p̄t ondi facile q̄ ei n̄ inest sanitas. Quar tū documentū ē: q̄ opponēs dꝫ trāsferre no/ men minꝰ notū innotiꝰ: vt ꝓ equanio equuꝫ aīm hn̄s: ꝛ ꝓ magnanio magnū aīm hn̄s et ꝓ bn̄ fortunato cuiꝰ fortuna fuerit studiosa: queādmodū dic̄ socrates bn̄ fortūatuꝫ esse q̄ animaꝫ habet studiosam.

Caplm̄ secundū in q̄ terminant̄ ꝓbleu/ mata simplicis inherētie ꝑ locos extrin/ secos siue ab oppositis siue ꝑ alios.

Prima ꝑs

a D terminanda ꝓbleumata simplicꝭ in herentie ꝑ locos ab oppositꝭ. Et p̄io ꝑ locos a disparatꝭ ponunt̄ sex ꝯside

ratiões cũ vno documẽto ꝛ duabꝫ diuisiõibꝫ. Pria diuisio ẽ. Rerũ q̃dã insũt d̃ necessitate: q̃dã vt ĩ plꝛibꝫ: ꝛ q̃dã vt ad vtrũlibꝫ: ex q̃ sumũtur tres ↄsiderationes. Pria ẽ: si aliq̃d insit vt ĩ plꝛibꝫ ꝛ assignet̃ in eẽ d̃ necessitate ꝓbleuma ẽ destruẽdũ: q2 qd̃ nccio inest sp̃ inest: nõ ãt qd̃ inẽ vt ĩ plꝛibꝫ. Scd̃a ↄsideratio ẽ: si aliq̃d insit vt ĩ paucioribꝫ ꝛ assignet̃ ineẽ vt ĩ plꝛibꝫ ꝓbleuma ẽ destruẽdũ: vt si q̃rat̃ an hoĩes sint vt in pluribꝫ boni: dicẽdũ ẽ ꝙ nõ: sꝫ sũt vt ĩ pluribꝫ mali: ꝛ ĩ paucioribꝫ boni. Documẽt: ãt tale ẽ si r̃ndẽs nõ de̾minauerit modũ ꝭm quẽ ꝑdicatũ inẽ subiecto tũc dꝫ oppones ↄtra eũ ista re ꝑ inde ac si illũ modũ de̾minasset. Tertia ↄsideratio ẽ: si aliq̃s assignet idẽ sibĳ ꝑi accidere ꝓbleuma ẽ destruendũ: vt si q̃s assignet voluptatatẽ: q̃ ꝭm ꝓdigũ diuidit̃ ĩ gaudiũ: iocũditatẽ ꝛ leticiã: accidere leticie ꝓbleuma ẽ d̃struẽdũ. Scd̃a diuisio ẽ: ↄtraria pñt cõplecti sex modis. Prio mõ qñ ambo cõtraria ꝑdicant̃ de duobꝫ ↄtrarĳs: ꝛ h̃ dupl̾r. Prĩo sic, amicꝭ opoꝛtꝫ bñfacere: inimicꝭ oꝫ malefacere Scd̃o sic: amicꝭ oꝫ malefacere: inimicꝭ oꝫ bñfacere. Scd̃o qñ ambo ↄtraria ꝑdicãt̃ d̃ eodẽ subiecto: ꝛ h̃ dupl̾r. Prio sic. amicis oꝫ bñfacere: amicꝭ oꝫ malefacere. Scd̃o sic: inimicis opoꝛtꝫ bñfacere: inimicꝭ oꝫ malefacere: Tertio qñ idẽ ꝑdicat̃ de ambobꝫ ↄtrarĳs: ꝛ h̃ duplicit̃. Prio sic: amicꝭ oꝫ bñfacere: inimicꝭ oꝫ

Pria diuisio

Documentũ

Scd̃a diuisio

bn̄facere. Sc̄do sic: amicis oportꝫ malefacere inimicis oꝫ malefacere: ⁊ sic s̄ūt duodecim ꝓpositiōes ⁊ sex cōplexiōes: int̄ q̄s neqꝫ p̄ria secūde neqꝫ tertia q̄te ꝯriaꝫ: q᷑ sic̄ in illis cōplexionibꝫ vna ps ē eligēda et alt̄a spernēda: ita est ī alijs. Nō spernēdū spernēdo nō ē ꝯriū: sꝫ q̄nta q̄ ē eligēda ꝯtrū ad vtrāqꝫ ptē eiꝰ ꝯriaꝫ

Correlariū sexte q̄ ē oīno fugienda. Et sic ptꝫ ꝙ eidē pl'a ꝯrianꝫ: vnū ex pte subiecti ⁊ alteꝝ ex pte p̄dicati. Ex hac diuisiōe sumunꝫ tres ꝯsiderationes. P̄ria ē: si aliq̄d p̄dicatū assigneꝫ ineē alicui subiecto/cui insit ꝯriū p̄dicati ꝓbleuma ē destruendū cū īpossibile ē ꝯria sil' eē in eodeꝫ. Sc̄da ꝯsideratio: si aliq̄d p̄dicatū assigneꝫ inesse alicui subiecto/ad q̄d sequunꝫ ꝯria vl' ꝯdictoria destruendū ē ꝓbleūa: vt ad ydeas ī nobis eē, seq̄ꝫ eas eē īmobiles vt dic̄ plato: ⁊ etiā ip̄as eē mobiles: q᷑ mouentibꝫ nob̄ nc̄cē ē oīa q̄ in nob̄ sūt sil' moueri: iō ydee nō sūt ī nob̄ ponende. Tertia ꝯsideratio: si aliq̄d p̄dicatū habens ꝯriū assigneꝫ inesse alicui subiecto: vidēdum ē vtꝝ ei possit ꝯtrariū eiꝰ ineē: ⁊ si nō: destruēdū ē ꝓbleuma: vt amicicia n̄ ꝯriaꝫ odio q᷑ amicicia ē ī appetitu ꝯcupiscibili: odiū vo

Secūda ps est ī appetitu irascibili. Sꝫ inspiciēdo ad opposita penes coꝝ ꝯn̄as ponunꝫ q̄ttuor ꝯsiderat iōes. Quaꝝ p̄ria est si aliq̄d p̄dicatuꝫ assigneꝫ inesse alicui subiecto: videndū ē an ꝯtradictoriuꝫ subiecti dicaꝫ de ꝯdictorio p̄dicati ꝗ

ꝯñaꝫ ecõtrario: ⁊ si sic ꝯstruendũ ẽ ꝓbleũa: et si nõ destruendũ ẽ: vt si bonũ ẽ suaue: tunc nõ suaue erit nõ bonũ. Scđa ꝯsideratio ẽ si ꝯñs sequat̃ ad añs vidẽdũ ẽ vtrũ ad ꝯtrariũ añtꝭ sequat̃ ꝯ̃riũ ꝯñtꝭ: vt si iusticia est vtꝰ: iiusticia est viciũ. Et vꝫ ꝯña in ipo, i ꝯ̃rijs: nõ aũt ecõtrario, nisi ꝯtraria se habeãt ꝑ modũ totiꝰ ⁊ ꝑtis: vt euechia est sanitas: igr̃ egritudo est cacochia. Tertia ꝯsideratio ẽ si aliq̃d sequat̃ ad aliud videndũ ẽ si ad ꝓuatiue oppositũ añtꝭ sequat̃ ꝓuatiue oppositũ ꝯñtꝭ: ⁊ si sic ꝯña est bona: ⁊ si nõ mala est: vt si visus ẽ sensus: cecitas ẽ insensibilitas sensus visus: Et valꝫ ꝯña i ipo in ꝓuatiue oppositꝭ: sed non ecõtrario. Quarta ꝯsideratio ẽ i relatiue oppositꝭ valet ꝯña in ipo: vt si duplũ ẽ mlťiplex: subduplū erit submlťiplex. Et valꝫ hec ꝯña in relatiuis ꝼm eẽ ⁊ nõ ꝼm dici: vt nõ sequit̃ scibile est sensibile: igr̃ sensus est scĩa. Sꝫ ad ꝼmiandũ pro bleũata simplicꝭ inherẽtie ꝑ alios locos a ꝑdictꝭ sũmunt̃ q̃ndecem ꝯsideratiões. Due ꝑme a loco a ꝯiugatꝭ Quarũ ꝑma est si aliquod cõiugatorum cõstruatur vel destruatur cum altero videndum ẽ vtrũ alia se habeant similiter ꝼm coniugationem: vt si iustum sit studiosum: iusticia erit virtus: et quod iuste fit studiose fit Secunda consideratio est: si coniugatum predicetur de coniugato tunc contrariũ predicati ꝑdicabit̃ de ꝯtrario subiecti: Tertia ps A cõiugatis

vt si bonū ē suaue: malū erit triste: ⁊ sic qđ iu
A gñatione ste fit scienter fit: qđ ignorāter fit triste fit.
Tertia ꝯsideratio ē ꝑ locū a gñatiōe: q̄ꝛ gñati
ones sᷓ bone ipa sūt bona: ⁊ q̄ꝛ corruptiōes
sūt bone ipa sᷓ vl̄ fuerūt mala: ⁊ sil'r ī efficiēti
A simili bus ⁊ corrūpētibꝫ. Quarta ꝯsideratio ē: īspi
ciēdo ad silia: oꝫ em̄ ī ill' īspicere an sil'r se ha
beāt vt si disciplina ē vna pluriū: ita ⁊ opinio
⁊ si visū hr̄e sit videre: auditū hr̄e erit audire
Quīta q̄ etiā ꝑ locū a sil'i sumit̄ ē: ī sil'ibꝫ ñ so
lū īspiciēdū ē ad vnū sꝫ ad m'ta: qꝛ plerūqꝫ a
liq̄ ī vno ꝯueniūt ⁊ ī altero drn̄t: vt ꝯtīgit pl'a
A maiori scire ītelligere ꝟo ñ pl'a. Sexta sūpta ꝑ locū a
maiori ē h̄ si aliqđ p̄dicatū assignet̄ inesse ali
cui subiecto videndū ē an ad ipm sūptū cū h̄
aduerbiū mag' seq̄t̄ p̄dicatū cū eodeꝫ sūptū:
vt si voluptas sit bona: magis voluptas erit
mag' bona. Septīa ab eodē sūpta ē: si duo p̄
dicata sc hēant ad idē subiectū sic ꝙ vnū eoꝝ
videt̄ mag' ineē q̄ꝫ alteꝝ tūc si illđ qđ mag' vi
det̄ ineē ñ inē nec illđ qđ min⁹: ⁊ si illđ qđ mi
nus videt̄ ineē inē: ⁊ illđ qđ mag'. Octaua si
milit̄ ē si vnū p̄dicatū se hēat ad duo subiecta
sic ꝙ mag' vni videt̄ ineē q̄ꝫ alteri: tūc si p̄mo
nō inē neqꝫ scđo. Nona ꝯsideratio ꝑ eundē lo
cū sūpta ē si duo p̄dicata se hēant ad duo sb
iecta sic ꝙ vnū mag' videt̄ ineē suo sbiecto q̄ꝫ
alteꝝ suo subiecto tūc si p̄mū p̄io ñ inē: neqꝫ
scđm scđo. Decīa ꝑ locū a sil'i ē si duo p̄dicata

si͏l'r se hēant ad vnū subiectū: tūc si vnū inē il-
li ⁊ alterꝫ. Undecia ꝯsideratio ꝑ eūdē locū ē si
vnū p̄dicatū si͏l'r se hēat ad duo subiecta: tūc
si vni inē ⁊ alteri. Duodecia ꝯsideratio si͏l'r ē si
duo p̄dicata si͏l'r se hēant ad duo sbiecta: tūc
si p̄mū inē p̄io ⁊ scd̄m scd̄o. Tredecia ꝯside-
ratio inspic ēdo ad ea q̄ videnᵗ ineē est si ali-
q̄d appositū alicui faciat ip̄m tale cū p̄us nō
eēt: ip̄m ē tale. Quartadecia ē si aliq̄d apposi
tū alicui faciat ip̄m magꝭ tale ip̄m ē magꝭ ta-
le. Quitadecia ē si aliq̄d insit alicui cū h̄ ad-
uerbio magꝭ: inerit ei simpl'r. Et valēt iste ꝯsi
deratōes ad ꝯstruēdū ⁊ nō ad ad destruēdū.
Tandē ponitᵗ ꝯsideratio ptim dialectica ⁊ pti
sophistica q̄ ē h̄. Si aliq̄d inē ꝫm ptē sufficiē-
tem denoīare suū totū tūc inē simpl'r: ⁊ si nō
inē simpl'r inē ꝫm ptē insufficiētē tp̄is vl' loci:
vt ptꝫ sex exēplis. Primū est nō seq̄ᵗ aliq̄ sūt
studiosi puta liberales et casti naturalitᵗ: igitᵗ
sūt studiosi. Scd̄m est nō sequitᵗ cōtingit ali-
q̄d nō corrūpi: igr̄ nō corrūpitᵗ. Tertiū ē nō se
quitᵗ egrotis expedit dieta: igitᵗ dieta expedit.
Quartū nō seq̄ᵗ in aliq̄ loco ē tm̄ vnū: igitᵗ est
tm̄ vnū. Quitū ē nō seq̄ᵗ bonū ē mactare pa
treꝫ i triuallis: igitᵗ bonū est mactare patreꝫ.
Sextū ē n̄ seq̄ᵗ expedit medicari qn̄ q̄s egro
tat: igr̄ expedit medicari: q2 ibi arguitᵗ a dicto
ꝫm q̄d ad dictū simpl'r. Nā simpl'r dico qd̄ si
ne addito dico. Et hec de scd̄o libro topicorū.

Ab his que videnᵗ inesse

Liber terti⁹ topicoꝝ est de ꝓbleumatibus accñtꝫ cõparati ⁊ ꝯtracti ad mores et ꝯtracti nõ compati: ⁊ compati nõ contracti. Caplm̃ pͥmũ tertij libri in quo terminant̃ ꝓbleumata vlia. Et pͥmo ꝑ cõparatꝫ ⁊ ꝯtractꝫ ponũt̃ aliq̃ ꝯsideratões.

Prima ps

Non em̃ ponent̃ ꝯsideratões de his q̃ multuꝫ distant: q: nemo dubitat btitudinẽ esse eligibiliorẽ diuitijs: sꝫ ponent̃ ꝯsideratiões de his q̃ paꝝ distant: q: difficile est cognoscere qd eoꝝ ẽ eligibili⁹. Ex pte igit̃ eligibilis ponunt̃ septeꝫ cõsiderationes.

A bono

Pͥa est bonũ diuturni⁹ ẽ magis eligendũ min⁹ diuturno. Scda q̃ sex complectit̃ est illud ẽ mag' eligenduꝫ q̃d eligit vir prudens: vir bon⁹ lex recta: studiosi: sciẽtes in vniuscuiusq: gñe plures vel oẽs. Ut ĩ medicina q̃ plures medici eligũt st̃ eligibilia: ⁊ bonũ semꝑ est eligendũ: q: bonũ oĩa appetunt aliq̃ tñ in aliq̃ scia sũt mag' eligẽda q̃ nõ st̃ simplr mag' eligenda. Sꝫ inspiciẽdo ad bonũ in cõi ponũt̃ tres ꝯsiderationes. Pͥa est illud qd ẽ in gñe meli⁹ est eo qd nõ est ĩ gñe: vt iusticia q̃ est in gñe moris: melior ẽ iusto qd nõ ẽ in gñe. Scda est q̃d est eligendũ ꝑpt̃ se: vt sanũ esse. est mag' eligendũ eo qd eligit̃ ꝑpter aliud: vt exercitari. Tertia est q̃d est eligendũ ꝑ se ẽ magis eligendũ eo qd eligit̃ ꝑ accñs: vt mag' eli-

gimus amicos esse iustos q̄ȝ inimicos esse iu-
stos: q̄s eligim⁹ esse tales vt nō noceāt nobis.
Et sic dr̄t hec tertia ꝯsideratio a secūda: q2 se-
cunda q̄rit de his q̄ ordinanť ad inuicē: tertia
v̄o nō. Inspiciēdo aūt ad cām boni in cōi po A cā boni
nunť due ꝯsideratōes. Quaꝝ p̄ma est illud ē
mag̃ eligendū q̄d est p̱ se causa boni q̄ȝ illud
quod est p̱ accidēs causa boni: vt v̄tus est eli-
gibilior fortuna. Secūda ē quod p̱ se ē causa
mali: est magis fugiendū eo quod est p̱ acci-
dens causa mali: vt vitiū est magis fugiendū
q̄ȝ casus. Inspiciendo aūt ad cām formalem A causa for
ponunť due ꝯsiderationes. Prima est q̄d est mali boni
bonū vnicuiq̄ȝ est eligibili⁹ eo quod est bonuȝ
alicui soluȝ: vt sanū fieri melius est q̄ȝ secari.
Secunda est quod p̱ suam naturaȝ est bonū:
melius est eo quod nō est bonū p̱ suam natu-
ram: vt iusticia melior est iusto. Inspiciendo A causa ma
ad causaȝ materialem ponunť tres cōsidera teriali boni
tiones. Prima est quod melioribꝫ cōuenit: vt
deo ꝛ angelis: melius est eo quod eis nō con-
uenit. Secunda est quod est ꝓprium meliori
vt deo ꝛ angelis: meli⁹ est cōmunibꝫ p̱ que ab
aliis nō differunt. Tertia est quod ē in melio-
ribus ꝛ honorabilioribꝫ: meli⁹ est eo quod nō
est in illis: vt sanitas que est in interiorib⁹: me
lior est robore ꝛ decore que sunt in exteriorib⁹.
Sed inspiciendo ad causam finaleȝ ponunť a causa final'
quattuor cōsiderationes. Prima est finis est

eligibilioꝛ medijs oꝛdinatꝭ ad ipm. Scḋa est medioꝝ ad eundē finē oꝛdinatoꝝ qḋ est ei ꝓpinquiꝰ ē meliꝰ Tertia ē medioꝝ ad diuersos fines oꝛdinatoꝝ qḋ ad finē oꝛdinaꝛ melioꝛe; meliꝰ ē. Quarta ē mediū possibile ē magꝭ eligendū medio īpossibili. Sꝫ īspiciēdo ad cās efficiētes ponūꝛ vndeci ꝯsideratiōes. Pr̄ia ē duoꝝ effectiuoꝝ quoꝝ finis ē melioꝛ ipsuꝫ est meliꝰ: vt vtꝰ effectiua btitudinis melioꝛ ē medicina effectiua sanitatꝭ. Scḋa ꝯsideratio ē si taliū duoꝝ effectioꝝ finis vniꝰ magꝭ excedat finē alteriꝰ q̄ꝫ ille alī finis suū effectiuū excedat: tūc effectiuū p̄mi finis meliꝰ ē scḋo fine: vt btitudo magꝭ excedit sanitateꝫ q̄ꝫ sanitas medicinā: iō virtꝰ melioꝛ ē sanitate. Tertia cōsideratio ē bonoꝝ honoꝛabiliū qḋ ē ꝑpī se eligendū meliꝰ ē eo qḋ ꝑpī aliud eligiꝛ: vt amicitia q̄ ꝑpī se eligiꝛ melioꝛ ē pecunijs q̄ ꝑpter aliud eligunꝛ Quarta ꝯsideratio ē si sint aliq̄ duo sibi sil'ia: ꝛ nesciamꝰ qḋ eoꝝ magꝭ eligendum sit: tūc illud ē magꝭ eligendū ad qḋ pl'a sequūꝛ bona. Quīta ꝯsideratio est si ad idem sequantur plura per pꝛius ꝛ posterius quod ꝑ posteriꝰ seqꝛ meliꝰ ē eo qḋ ꝑ p̄us seqꝛ: vt ad addiscere seqꝛ pꝛiꝰ ignoꝛare ꝛ postea scire: iō scire meliꝰ ē q̄ꝫ ignoꝛare. Sexta ꝯsideratio est pl'a bona sunt paucioribꝫ magꝭ eligēda: dū tn̄ illa nō oꝛdinēꝛ ad eūdē finē. Quia vbi vnū ꝑpter alteꝝ: ibi vnū tm̄. Septīa ꝯsideratio est

A causa efficiente

nihil phibꝫ q̄daꝫ nō bona q̄busdā bonis esse eligibiliora: vt btitudo cū p̄ua tristicia est magis eligenda q̄ꝫ fortitudo cū iusticia. Octaua ꝯsideratio ē bonū qđ cū delectatōe possidet̄ ē magis eligēdū q̄ꝫ bonū qđ cū tristicia possidet̄. Nona ꝯsideratio ē: vnū qđ q̄ꝫ bonū magis ē eligendū in tp̄e ī q̄ magis p̄ficit q̄ꝫ ī tp̄e in q̄ min⁹ p̄ficit: vt prudētia in senectute magis q̄ꝫ ī iuuētute. Nemo em̄ iuuenes eligit duces eo q̄ nō ꝯstat eos eē prudētes. Silr̄ fortitudo ꝛ tp̄antia maxie p̄sūt ī iuuētute. Magis em̄ iuuenes q̄ꝫ senes a ꝯcupiscētia molestant̄. Decima ꝯsideratio ē qđ sp̄ p̄dest eligibilib⁹ ē eo qđ aliq̄n p̄dest solū. Vndecia ꝯsideratio ē bonū q̄ hito altero nō indigem⁹ ē eligibili⁹ eo q̄ hito idigemus altero. vt iusticia ē eligibilior fortitudie. Naꝫ si oēs iusti eēnt nihil vtil' fortitudo: si vō oēs eēnt fortes vtil' eēt iusticia. Per locuꝫ vō a gn̄atiōe ꝛ corruptiōe sumit̄ tal' ꝯsideratio Quoꝝ gn̄atiōes sūt eligēde ipa sūt vl' erūt eligenda. ꝛ q̄ꝝ corruptiōes sūt eligēde ipa sunt vl' fuerūt fugiēda. Sꝫ īspiciēdo p̄ locū a sili: sumūt̄ vndecim ꝯsideratiōes. Pr̄ia est illđ ē eligibili⁹ qđ ē bono simili⁹. Scđa ē illđ ē magis eligendū qđ ē meliori simili⁹ ꝛ h̄ in bonis et nō solū in ridiculosis. Nā simia silior ē hoī ī ridiculosis q̄ꝫ equ⁹: ꝛ tn̄ nō ē eligibilior equo Tertia ē illud qđ ē simili⁹ meliori ī multis bonis ē eligibili⁹ eo qđ est simili⁹ peiori. Quarta

Auctoritas

Auctoritas

A gn̄atione

A simili

est mag' nobile z qd cũ difficultate acquirit ẽ eligibili' min' nobili z q̃d sine difficultate acquirit. Quinta ẽ bonũ ꝓpriũ meli' est bono cõmuni. Sexta ẽ si aliq̃d est altero meli' optimum illi' erit meli' optimo alterius: vt sic hõ melior est equo: ita optim' hõ melior ẽ optio equo. Septima est illa sũt mag' eligẽda que volum' amicos ꝑticipare q̃ȝ que non volum' amicos ꝑticipare: vt bñfacere meli' est q̃ȝ videri bñfacere. Octaua ꝯsideratio est bonũ ex circũstantia ẽ mag' eligendũ bono simplr' siue necessario: vt bñ viuere meli' est q̃ȝ viuere:

Auctoritas nõ tñ meliora sũt mag' eligẽda: q2 melius est philosophari q̃ȝ ditari: z tñ indigẽti meli' est ditari q̃ȝ philosophari. Nona est illud cuius posse nõ est ab alio: eligibili' est eo cui' posse ẽ ab alio: vt iusticia eligibilior ẽ fortitudine. Decima ẽ si vnũ est sine altero: z alteꝝ nõ est sine illo: tũc illud ẽ mag' eligendũ: vt potestas sine prudẽtia nõ est eligenda: prudẽtia ṽo sine ptãte est eligẽda. Undecima est si sint duo bona quoꝝ vnũ negam' nobis inesse: vt alteruȝ videat' inesse: tũc illud alteꝝ est eligibilius: vt studere negam' vt ĩgeniosi eẽ videamur. Sȝ

a p̃sentia et absentia inspiciendo ad p̃sentiam z absentiã boni ponunt' quattuor ꝯsideratiões. Prima ẽ si sint duo bona de quoꝝ amissiõe vituꝑamur: illud est meli' de cui' amissione mag' vituꝑamur. Scđa est si sint duo bona de quoꝝ amissione sumus tristes illud est meli' de cui' amissio-

nis tristicia min⁹ vituꝑamur. Tertia est eoꝝ que sub eadē sūt specie illud qꝺ hꝫ ꝓpꝛiaꝫ virtutē meli⁹ ē eo ꝙ nō hꝫ: ꝛ ꝓm qꝺ magꝭ hꝫ: ꝓm hͦ meli⁹ est. Quarta ē si aliqͥd appositū alteri faciat ipm bonū meli⁹ est eo qͥd nō facit ipm bonū. Inspiciendo aūt ad casus: act⁹ et opationes ponunt̃ octo ꝯsiderationes. Prima ē quoꝝ casus: act⁹ ꝛ opationes sūt magꝭ eligēde ipsa sꝫ magꝭ eligenda: vt si qꝺ iuste fit melius est eo qꝺ fortiter fit: iustū meli⁹ erit ꝙ̄ forte. Secūda est si aliqͥd ē magꝭ bonū respectu vni⁹ ꝙ̄ alteꝝ: tūc magꝭ bonū est magꝭ eligendum. Tertia ꝯsideratio est si sint aliqua eligibiliora vno ꝛ vnū illoꝝ est magꝭ eligendū respectu vni⁹ tertij illud est simpl'r magꝭ eligendum. Quarta est cui⁹ suꝑabūdantia ē magꝭ eligēda ipm est magꝭ eligendū: vt amicitia eligibilior est pecunijs. Nam magꝭ eligenda est suꝑabundantia amicitie ꝙ̄ pecuniaꝝ. Quinta est illud cui⁹ causa sum⁹ eligibili⁹ est eo cuius nō sum⁹ causa: vt amicicia eligibilior est pecunijs. Sexta est illud qꝺ appositū alteri faĉ totū magꝭ eligendū eligibili⁹ ē eo qꝺ eideꝫ appositū nō facit totū magꝭ eligēdū. Habet tn̄ hec ꝯsideratio instantiam in instrumentꝭ. Nam ars fabricatoria cū serra eligibilior est eadem arte cum falce: ꝛ tamen serra non est melior falce. Septima cōsideratio est: duoꝝ bonoꝝ illꝺ qꝺ appositū minori bono facit totū magꝭ bonū: est magꝭ eligendū. Octaua est

ab actibus et casibus

duo℞ bono℞ illō qō ab aliq̄ ablatū facit resi-
A bono relato duū min⁹ bonū ē mag̃ eligendū. Sed ex pte
boni ad aliud relati sumunt̃ sex ꝯsideratiōes
Pria est: illud ē mag̃ eligendū qō ꝑpt̃ se eli
git̃ q̄ꝫ qō ꝑpt̃ gloriā: vt sanitas eligibilior est
decore. Scđa est: qō est eligēdū ꝑpt̃ se ꝛ ꝑpt̃
gloriā est mag̃ eligendū. Tertia ē: qō est ꝑpt̃
se mag̃ honorandū est mag̃ eligēdū. Quar-
ta est: qō est vtile ad oīa vel ad plura est mag̃
eligendū. Quita ē: si duob⁹ bonis insint aliq̄
ꝯdictiones tūc delectabili⁹ est mag̃ eligendū
vt qō est ꝑpt̃ ꝟtutes eligibili⁹ est eo qō ē ꝑpt̃
voluptates. Et qō impedit ꝟtutes fugibilib⁹
ē eo qō īpedit voluptates. Et hec dꝫ ꝯsideratio
nib⁹ ꝓ terminādis ꝓbleumatib⁹ accn̄t̃ ꝯtra
Secūda ps ctis ꝛ cōparat̃. Sꝫ ad terminādū ꝓbleuma
ta ꝯcta ꝛ nō cōpata: pn̄t ille eedē ꝯsideratōes
poni: q2 si aliqs oñdit honorabili⁹ esse magis
eligendū sat̃ oñdit q̄ honorabile ē eligendū
Tert'a ps Ad terminādū aūt ꝓbleumata accn̄t̃ cōpa-
rata ꝛ nō ꝯtracta ponūt̃ qnq̄ꝫ ꝯsiderationes
Prima ē: si aliqd ꝯm naturā est tale: illud est
mag̃ tale. Scđa est: illud qō apposito alteri
facit ipm tale ē mag̃ tale. Tertia ē duob⁹ bo-
nis vni ꝛ eidē apposit̃ qō facit totū mag̃ ta
le est mag̃ tale. Quarta ē: ablatis duob⁹ bo-
nis ab aliq̄ qō facit residuū min⁹ tale ē mag̃
tale. Vn̄ mag̃ talia sunt q̄ suis ꝯrrijs impmix
tiora sunt: vt albi⁹ est qō est nigro impmixti⁹.

Quinta e: illud qd suscipit mag' rone alicui' est mag' tale: vt mag' albu est qd est mag' disgregatiuum visus.

Secudum capitulum in q terminant pbleumata particularia z indefinita.

a D terminada pbleumata pticularia pnt assumi osiderationes pdicte: qr q ondit pdicatu vlr alicui iesse sat' ostedit illud pticularit inee. Et pnt talia pbleumata termiari p locu a casibo: a coiugat': a gnatione z corruptoe: a maiori ad min'. Pro qz termiatioe ponut tres cosideratioes. Pria e si aliqd i vno gne videat ee mag' tale qz aliud i suo gne: tuc si pmu no est tale nec scdm vt si disciplina no est bona nec voluptas. Scda e no solu est videndu i his q sut diuersoz generu sz q sut eiusdez gnis. vt si dilectio no e bona nec disciplina. Tertia est. in pbleumatibo pticularibo debem' vti ypothesi. ita qz si sic est i vno ita etia i qlibz. Na q ypothesi vtit pbleuma fac vle pticulariter positu. Naz pticulariter pcedentez oz vlr ofiteri: vt si qs velit pbare aiaz hois ee imortalez dz supponere qz si e sic in vna ita z in qlibz. Ad terminandu vo pbleuma indefinitu ponut qttuor osiderationes cu vno documeto. Pria osideratio e: pro bleuma idefinitu pot tantumodo p vnuz destrui z p duo costrui. Destrui p sua odictoria:

Prima ps

Secunda ps.

et cōstrui p suā vl'ez vl' pticularez: vt hec voluptas ē bona p istā: oīs voluptas ē bona: vel p istā q̄dā voluptas ē bona. Scđa ꝯsideratio ē ꝓbleūa indefinitū sūptū cu3 vna dt'miatiōe interimit dupl'r: vt hec: voluptas ē bōa ꝛ voluptas nō est bona: p hāc: oīs voluptas ē bona vel hāc nulla voluptas nō ē bona. Tertia est. ꝓbleuma indefinitū sumptū cū duabꝫ determinatiōibꝫ destruit tripl'r. vt istud tm̄ voluptas ē bona p hāc: oīs voluptas est bona: plures voluptates sūt bone. Quarta est: ꝓbleūa indefinitū sūptū cū tribꝫ dt'miatiōibꝫ q̄drupl'r destruit vt h: sola prudētia q̄ est vna ỽtutū ē scīa: infirmit p istā: oīs ỽtꝰ ē scīa vel p istā: nulla ỽtꝰ ē scīa: vel p istā: aliq̄ alia ỽtus a prudētia ē scīa: vl' p ista3 prudētia nō est scia.

Documentū Documētū āt tale ē: si subiectū ꝓbleūatꝭ pticularꝭ sit t'minꝰ cōis vidēdū ē ad oīa iferiora eiꝰ vsq3 ad īdiuidua: ꝛ si p̄dicatū n̄ īsit alicui īferiori ꝺstruendū ē ꝓbl'ūa: si ỽo insit ꝯstruēdū ē: vt si tempꝰ moueat o3 ipm aliq̄ spē motus moueri. Et si aīa sit nūerꝰ o3 q' sit nūerꝰ pfectꝰ vl' abūdās: Et h ꝺ tertio libro topicoꝝ.

Quartus liber topicoꝝ in quo terminātur ꝓbleumata generis et differentie.

Prima ps

Post hec q̄ dicta sūt dicendū ē ꝺ ꝓbleumatibꝫ gn̄is ꝛ dr̄ne q: sūt elemēta diffinitiōis. Uñ ad t'miandū ꝓbleūata

gñis prio ponũt vndecĩ ꝯsideratiões destru/
ctiue. Pria ē si aliqd assignet ee gen⁹ alic⁹ vi
dendũ ē vtꝝ pdicet ꝺ oibꝫ iferioribꝫ ei⁹ ⁊ si nõ
mala ē assignatio: ⁊ iõ bonũ ñ est gen⁹ ad vo/
luptatez cũ ñ oĩs voluptas sit bõa. Scða est
si gen⁹ ñ pdicet ĩ qd ꝺ specie sz ĩ qle mala est
assigtio: iõ albũ ñ ē gen⁹ niuis. Tertia ē si gen⁹
⁊ spẽs ñ ponãt ĩ eodẽ pdicamto: mala ē assig
tio. Quarta est gen⁹ pticip et speciez: mala est
assigtio: Nã pticipare ē rõez pticipati suscipe
iõ species dz pticipare gen⁹ ⁊ ñ ecõtra. Quĩta
est si species pdicet de aliq de q ñ pdicet gen⁹
mala est assignatio: iõ opinabile qð pdicat ꝺ
nõ ente est gen⁹ entis. Sexta ē si nulla spẽs ge
neris assigti pdicat ꝺ illo cui⁹ assignat gen⁹ ma
la ē assigtio: ⁊ iõ mot⁹ ñ est gen⁹ voluptatis cũ
nulla spẽs mot⁹ ꝺ voluptate pdicet. Septĩa
est si spẽs de plibꝫ pdicet q̃ȝ gen⁹ mala est assi
gnatio: q: gen⁹ sp de plibꝫ q̃ȝ species pdicat.
Octua est si gen⁹ ⁊ illud cui fuerit assignatuz
de eqlibꝫ pdicent mala est assigtio: iõ pmũ nõ
est gen⁹ ad pncipiũ q: de pluribꝫ dicit gen⁹ q̃ȝ
species. Nona ē si gen⁹ assignatũ pdicet solũ
de differentibus numero mala est assignatio:
ideo indiuisibile non est genus ad lineas re/
ctas. Decima est si superiora generis assi/
gnati non predicentur de illo cuius est assi/
gnatio mala est assignatio: ideo prudẽtia nõ
est gen⁹ ad scientiaz. Ultima est si gen⁹ vl' ali

qđ supi⁹ ei⁹ pticipet spēm mala ē assignatio.
Secūda ps Scđo p eisdez pbleumata ponunt tres cō
siderationes 9structiue. Pria ē si gen⁹ assigna
tū pdicet i qd de specie tūc videbit eē bn̄ assi
gnatū: z iō latio gen⁹ ē ad ambulatiōez. Se
cūda ē si oīa supiora gn̄is pdicent đ specie in
qd: bona ē assignatio. Tertia ē si diffinitio ge
neris pdicet de spē z 9tent sub ea bona ē assi
Tertia ps gnatio. Inspiciēdo āt ad dr̄as ponūt tredeci
9siderationes. Pria ē si qs ponat drn̄az p gn̄e
mala ē assignatio: cū drn̄a pdicet i qle Scđa
ē si qs ponat drn̄az sub gn̄e mala ē assignatio
q2 qđ est sub gn̄e pticipat gen⁹: drn̄a āt nō pti
cipat gen⁹ sz tm̄ spēs vel idiuiduū. Tertia est
si qs ponat gen⁹ sub specie male assignat: iō
9tinuū n̄ est gen⁹ ad 9tiguū: q2 oīne 9tinuū ē
9tiguū z n̄ ecōtra. Quarta est si qs ponat dif
ferentiā sub specie male assignat: q2 sp drn̄a
đ eqlib9 vel pluribus pdicat q3 gen⁹. Quīta est
si qs ponat genus sub drn̄a vt nūerū sub im
pari vl' colore sub disgregatiuo male assignat
q2 gen⁹ đ pluribus pdicat q3 drn̄a. Sexta est si
nulla dr̄a gn̄is pdicet đ eo cui⁹ fuerit assigna
tū mala est assignatio: vt si aīa n̄ est nūer⁹ pfe
ctus neq3 abūdās n̄ ē nūer⁹. Septīa ē si spe
cies sit pōr gn̄e z ipm interimat mala est assi
gnatio. Octaua est si species aliqd pticipet đ
9trario gn̄is mala ē assignatio. Nona ē si spe
cies possit amittere gen⁹ vel drn̄a mala ē assi

gnatio. Decima ē si spēs de aliq̄ p̄dicet̄ d̄ quo nō p̄dicat̄ gen⁹ mala est assigtio. Undecima est si spēs est equoca mala ē assigtio. Duodecima est si gen⁹ nō hēat nisi vnā spēm nec natum sit plures hr̄e: tūc nō est gen⁹ illi⁹ speciei Ultima ꝯsideratio si gen⁹ p̄dicet̄ trāsūptiue de specie mala ē assignatio: nō ꝯsonātia nō est gen⁹ ꝑpantie: cū oīs ꝯsonantie ꝓprie sit in sonis. Et hec de ꝯsiderationib⁹ sumptꝫ ꝑ locos intrinsecos. Sꝫ ꝑ locos extrinsecos ponunt̄ aliq̄ ꝯsideratōes. Et p̄mo inspiciēdo ad ꝯ̄ria ponunt̄ octo. P̄ria ē si gen⁹ nō h̄ns ꝯtrariuꝫ hēat spēm habentē ꝯ̄riū: tūc illud ꝯtrariū debet esse ī eodeꝫ gn̄e cū specie. Scd̄a est si gen⁹ hēat ꝯ̄riū: tūc ꝯ̄riū speciei dꝫ esse in ꝯ̄rio gn̄is. Tertia est si ꝯ̄riū speciei nō sit in gn̄e assigtio sꝫ sit ipsuꝫ gen⁹: mala est assignatio. Quarta est si gen⁹ ꝛ spēs hēant ꝯ̄riū ꝛ gn̄is sit mediū etiā ꝛ spēi. Habet tn̄ instātiaꝫ qꝛ boni ꝛ mali ē mediū: nō aūt sanitatꝭ ꝛ egritudinis. Quinta est int̄ gen⁹ ꝛ suū ꝯ̄riū dꝫ esse eodē mō medium sic int̄ spēm ꝛ suū ꝯ̄riū. Sexta ē mediū debꝫ poni ī eodē gn̄e cū suis extremis. Septima est si gen⁹ hēat ꝯtrariū spēs aūt nō: mala est assigtio. Est tn̄ instantia qꝛ egritudo ꝯ̄riat̄ sanitati: febris aūt nō hꝫ ꝯ̄riū. Octaua est si ꝯtrari⁹ spēi nō sit in eodē gn̄e vel alio gn̄e vel mediū nō est eiusdē gn̄is: mala est assignatio Inspiciendo aūt a ꝯiugata ponit̄ talis ꝯside

Quarta ps Contraria

A ꝯiugatis

ratio si pncipale sit gen9 pncipal' ɔtretū pdi-
cati erit gen9 ad ɔtretū subiecti: silr īspiciēdo
Generationes ad similia: vt suaue similiter se habꝫ ad volu
ꝛ corruptiōes ptateꝫ: ꝛ pficiens ad bonū. Inspiciendo vo
ad gñationes ꝛ corruptiōes ponit talis ɔside
ratio si tmin9 significans gñationeꝫ vel corru
ptioneꝫ assignet esse gen9 alicui9 videndū est
an ea que descendūt a pdicato sint eoꝝ gene-
ra q descendūt a subiecto: vt si fieri sit genus
ad edificar: etiā ꝛ factū esse ad edificatū esse
Et si corrumpi sit genus ad dissolui etiā ꝛ cor
Priuationes ruptio ad dissolutioneꝫ: ꝛ corruptum esse ad
dissolutum esse. Inspiciendo auteꝫ ad priua
tiue opposita ponunt due considerationes.
Prima est si priuatiue oppositū speciei sit in
eodeꝫ genere: mala est assignatio. Secūda est
si pdicatum sit gen9 ad subiectū: puatiue op
posituꝫ pdicati erit genus ad puatiue oppo-
sitū subiecti. Quia si ppositū in pposito: et
Cōtradictoria oppositū in opposito. Inspiciēdo aūt ad cō-
tradictoria ponit talis ɔsideratio si pdicatū
sit genus ad subiectū ɔdictoriuꝫ subiecti erit
Relatiua gen9 ad ɔdictorium pdicati: vt si suaue sit bo
nū: nō bonū erit nō suaue. Sꝫ inspiciēdo ad
relatiue opposita ponunt septē ɔsideratiōes
Prima ē si species dicat ad aliqd gen9 vo nō
mala ē assigtio nō tñ ecōtra.: q: disciplina q ē
gen9 grāmatice d: ad aliqd: spēs vo nō. Se-
cunda est si spēs nō dicat ad ideꝫ cū gñe ma-

la ē assigtio. Tertia est oīa supiora spēi debēt ad idē3 dici cū spē. Quarta est spēs ⁊ gen⁹ debent ad idē3 dici sub eodē casu. Est tn̄ istātia de ꝯ̄rio ⁊ diuerso. Quinta est si gen⁹ ⁊ spēs ad idē dicant̄ sub eodē casu bona ē assigtio. Sexta ē si gen⁹ ⁊ suū correlatiuū dicant̄ ad ꝯuertentiā: mala ē assigtio. Septia ē si oppositū3 spēi sit ī opposito gn̄is bona est assigtio: vt si sensus sit scia: scibile erit sensibile: q̄dā tn̄ sūt scibilia: sensibilia vo nō. Un̄ relatia sūt tripliciā: q2 q̄dā sp̄ īsunt his ad q̄ referūt̄: vt hīt⁹ et dispositio ī hītuato ⁊ disposito. Alia vo nō ꝺ nccītate īsunt: vt scia ⁊ scibile ī q̄ nō sp̄ ē scia. Alia vo nō p̄nt inee: vt cū ꝯ̄riū refert̄ ad suū3 ꝯtrariū. Ex hac diuisiōe p̄t poni talis cōsideratio si gen⁹ ē ī aliq̄ ī q̄ nō est spēs mala ē assignatio: iō māsio nō est gen⁹ memorie cū māsio sit ī manente ⁊ mēoria ī aīa. S3 īspiciēdo ad actū ⁊ hītū ponunt̄ sex ꝯsideratiōes. Prima est si hītus ponat̄ gen⁹ act⁹ mala est assignatio: iō sensus nō ē gen⁹ mot⁹. Scd̄a est si habit⁹ ponat̄ gen⁹ potentie sequēt̄ ip̄m mala est assignatio: ideo abstinentia ire nō est gen⁹ mansuetudinis. Tertia est si habitus ponatur species alicuius consequentis qd̄ est p̄r tempore eo mala est assignatio: ideo ira non ē gen⁹ tristicie. Nā tristicia est causa ire. Quarta est si gen⁹ et species nō sint nata fieri circa idē3 mala est assignatio: iō timor nō ē genus

Diuisio

Actus et habitus

tristicie: q₃ timor ē in aīositate: ₇ tristicia in cō cupiscibi li. Quinta ē si spēs pticipet gen⁹ ſm qd mala ē assignatio. Sexta si gen⁹ sit ps integralis spēi mala ē assigtio. S₃ inspiciendo ad moralia ponūt qndeci ꝯsideratōes. Pria

Moralia

est si qs ponat aliqd vitupabilū vl' fugiēdoꝝ sub potentia mala ē assignatio: vt nō male agere nō est gen⁹ ad posse p̄ua agere: q₃ de⁹ ₇ studiosus pñt p̄ua agere: q tñ nō sūt mali. Scda cōsideratio ē si qs ponat ptātem sub pte eligibili male assignat: cū ptās eligēdi sit ꝓpt actū. Tertia ē si aliqd sit in plib₃ gñib₃ ₇ in vno solo ponat mala ē assigtio. Quarta ē si dīa assignet esse gen⁹ mala ē assigtio: vt stupor nō est gen⁹ admiratōis. Quinta ē si passio assignet esse gen⁹ subiecti mala est assigtio: vt imortalitas nō ē gen⁹ vite etne. Sexta ē si qs passionem gñis assignet esse gen⁹: mala est assigtio. Septia ē si qd nulli⁹ ē gen⁹ assignet esse gen⁹ mala ē assigtio. Octaua est si qs assignet illd qd sequit ad oīa esse gen⁹ ad illa: mala est assignatio: vt ens nō ē gen⁹ ad oīa: q₃ tūc oīa eēnt eiusdē gñis. Nona ē si gen⁹ assignatū sit ī spē mala ē assigtio. Decia ē si gen⁹ sit equocū mala est assigtio: cū gen⁹ debeat vniuoce d' spēb₃ p̄dicari. Undecima ē si gen⁹ ₇ spēs hēant cōtraria quoꝝ vnū se hēat vt melius: ₇ alteꝝ vt pei⁹: si meli⁹ loco peioris ponat: mala est assignatio. Duodecia est si spēs silr se habeat ad

duo gña quoꝝ vnū est meli⁹ altero: tūc si ponat̄ sub peiore mala est assignatio. Tredecia est si gen⁹ suscipiat magꝫ ꝛ min⁹: etiā ꝛ spēs. Quartadecima.ē si duo gña cōpant̄ ad eādē spēm ꝛ vnū eoꝝ magꝫ videt̄ esse gen⁹ ꝙ alteꝝ tūc si pmū nō est gen⁹ neqꝫ scdm. Ultima est si due spēs equalr̄ se hēant ad duo gña: tunc si vnū eoꝝ est gen⁹ etiā ꝛ reliquum. Et hec de ꝯsiderationibꝫ destructiuis. Reliquū aūt esse videt̄ vt ponant̄ due ꝯsideratiōes ꝯstructiue cum tribꝫ differentijs inter gen⁹ ꝛ differentiā ꝛ vno documēto. Prima ꝯsideratio est si aliquid assignet̄ esse gen⁹ oportet ipsuꝫ de pluribus differentibꝫ specie pdicari in quid. Et sic differt gen⁹ a dr̄na tripl'r. Primo qꝛ de pluribus pdicat̄ ꝙ differentia. Secūdo qꝛ magis indicat rem significantē p spēm ꝙ differētia: vt aīal magis indicat qd est homo ꝙ gressibile. Tertia qꝛ differentia se habet p modū qualificantꝫ respectu generꝫ. Secūda ꝯsideratio est si pncipale sit gen⁹ pncipalis etiam ꝛ concretum erit gen⁹ cōcreti: vt si scientia sit gen⁹ musice sciēs erit gen⁹ musici. Documētū aūt tale est si aliqd sequat̄: vt in pluribꝫ ad aliud esto ꝙ difficile sit pbare illud nō esse gen⁹ ad aliud: nō tn̄ optet ipsum esse gen⁹: vt licet ad fieri vt in pluribꝫ sequat̄ nō esse: nō tn̄ fieri est genus ad nō esse vel ecōtra. Et hec de quarto libro topicorum Aristotelis.

Quinta ps

Liber p̄mus elenchoꝝ est de argumētationib⁹ sophisticis q̄ ad eaꝝ ꝯstitutionem ⁊ vt cadūt in vsum opponentiū: ⁊ continet tres tractat⁹. Prim⁹ est de esse syllogismi sophistici ⁊ causis ei⁹ ⁊ generib⁹ disputationū: ⁊ methaꝝ: ⁊ d̄ fallacijs peccantib⁹ in forma inq̄ntuʒ ꝑ eas opponens nitit̄ ducere rn̄dentē ad metham redargutionis cui⁹ sunt quattuor capl'a. Primi libri elenchoꝝ p̄mū capl'm in quo determinat̄ de esse syllogismi sophistici et causis eius: de generibus disputationū: et de generibus metharum.

Prohemiū

Tractatus

Prima ps

De sophisticis aūt elenchis: ⁊ d̄ his q̄ vident̄ elenchi: sūt aūt ꝑalogismi ⁊ nō elenchi dicem⁹ incipiētes a p̄mis ſm naturā. Vn̄ syllogismoꝝ q̄dam sūt veri syllogismi: alij sūt q̄ nō sūt tales q̄les apparēt. Q̄d ptʒ ꝑ sil'e. Pr̄io in aiatis q̄a alij ꝟe hn̄t habitū. Alij ꝟo vident̄ hr̄e q̄ tn̄ nō hn̄t: sʒ se tribualit̄ inflant. Et alij sūt de facto pulchri. Alij ꝟo apparēt esse ⁊ nō sūt sʒ se cōponūt. Sc̄do ī inaīatis q̄daʒ vere sūt argētea vel aurea: alia ꝟo vident̄ ſm sensū argētea vl' aurea: ⁊ vere nō sunt: vt litargirea: ⁊ stagnea: auricalcea: ⁊ felle tincta aurea: ꝰ etiaʒ ē syllogism⁹ q̄ nō ē talis q̄lis apparet sic ē est elench⁹ sophistic⁹. Et ille hʒ cāʒ apparētie q̄ ꝑ eū im

periti decipiũť: hȝ etiã cãȝ defect⁹: qꝛ oĩs syllo gism⁹ ꝯcludit ex pmissis suã ꝯclõnē: nõ sic est aũt de elenchis siue syllogismis sophisticꝫ: qꝛ lȝ sint multi inť eoe: tñ loc⁹ q̃ fit ꝑ noĩa ē apertissim⁹ ꝛ publicissim⁹ qm̃ nõ ē ꝑ ip sas res dis putare: sȝ nominibꝫ ꝓ rebꝫ vtimur notꝫ. Et sic ptȝ ꝙ syllogismi sophistici hñt cãm apparentie: qꝛ ꝑ eos arbitramur ita esse ĩ rebꝫ sicut ē in noĩbꝫ: ita ꝙ sicut nomen est vnũ: credimus ꝙ res sit vna. Hñt etiaȝ cãm defect⁹: qꝛ nõ sic ē in rebꝫ sic in noĩbꝫ. Nam noĩa q̃dē finita sũt ꝛ orõnũ mľtitudo. Res aũt numero infinite Necesse est ḡ plã eandē rõneȝ ꝛ vnũ nomen significare. Et sicut q̃ nõ sũt ꝓmpti numerare facile expellũť a sciẽtibꝫ numerare: ita q̃ ignari sũt ỽtutũ noĩm facile ꝑalogisanť. Et hec de causis formalibꝫ syllogismi sophistici. Sȝ ꝓ causa finali ꝛ efficiẽte ponunť tres ꝓpõnes. Prĩa ē ꝙ hec ars sophistica vtiľ ē ipsi sophiste: qꝛ ꝑ eaȝ sophista põt ꝯseq̃ finē suũ: q̃ est videri sapiẽs magꝫ q̃ȝ esse: vt ptȝ ꝑ diffinitioneȝ artꝫ sophistice. Ars eñ sophistica ē apparẽs sapĩa ꝛ nõ exñs. Sophista aũt est vir copiosus ab apparenti sapĩa ꝛ nõ exñte. Modo ꝑ hanc sciaȝ sophista videť esse sapiẽs cũ nõ sit qꝛ videť facere opa sapientꝫ: puta nõ mentiri de his q̃ nouit: ꝛ mẽtientē manifestare: cũ tñ illa nõ faciat: ꝑ argumẽtationē eñ sophisticã videť ostendere mentiri rñdentem cum tñ nõ Secũda ꝑs

faciat igr̃ illa ars vtil' ē illi sophiste. Scđa ꝓ
positio sophista ē cā efficiēs hui⁹ art̃. Naȝ h̄
ars maxie appetit a sophista cū p eam possit
videri sapiēs cū tñ ñ sit vt ptȝ ī disputatione
Tertia ps sophistica. Sūt āt q̄ttuoꝛ disputatiões. s. do
ctrinal': dialectica: tētatiua: ⁊ litigiosa. Dispu
Doctrinalis tatio doctrial' ē q̄ ex ꝓpꝛijs pncipijs cuiuslibȝ
disciplie ⁊ nō ex his q̄ videt rñdēti syllogisat.
Dialectica Et ī tali oȝ addiscētes credere. Disputatio vo
dialectica est q̄ ē collectiua ꝯdictionū ex ꝓbabi
Tentatiua libꝫ. Disputatio vo tētatiua est q̄ syllogisat ex
his q̄ vident rñdēti: ⁊ necē ē eū scire q̄ se simu
Litigiosa lat hr̄e sciaȝ. Disputatio vo litigiosa ē q̄ ex his
q̄ vident ꝓbabilia nō sūt āt syllogisat. Dispu
tatio doctriali dictū ē ī analectic̃. De dialecti
ca vo ⁊ tētatiua ī alijs. Nūc āt d̄ agonistis di
cendū ē ꝓ q̄ꝝ fine ponit tertia ꝓpō. Quinq̄
sūt metbe ad q̄s opponēs sophista nitit suū
rñdentē ducere: ñ aūt ve sȝ apparent. Et int̄
has pꝛio ītendit ducere ad redargutiōeȝ. Se
cūdo ad falsū. Tertio ad opinabile. Quarto
ad soloecismū. Quinto ad nugationeȝ.

Capitulū secundū in q̄ determinat de sex fallacijs in dictione.

Fallaciaꝝ q̄dā sūt ī dictiōe ⁊ q̄dā ex di
ctioneȝ. Fallacie ī dictiōe sūt equoca
tio: amphibologia: cōpositio: diuisio:

accent⁹ ꝛ figura dictiõis: vt pt patere p indu ctiões ꝛ etiã p syllogismũ sic. Tot sũt fallacie i dictiõe q̃t modis ↄtigit ñ eisdẽ noib⁹ vl' oro nib⁹ eisdẽ vti: sꝫ h ↄtigit sex modis: igit Vñ p ꝑmo mõ fallacie equocatiõis ponit tal' palo gism⁹: q̃cũq₃ discũt sũt sapiẽtes: grãmatici di scũt: g̃ grãmatici sũt sapiẽtes: ibi em̃ est equo catio ex pte ḋ ly discere qḋ significat discipli naꝫ dare ꝛ disciplinaꝫ accipe. Sꝫ p scḋo mõ ponit tal': q̃cũq₃ expediũt bona sũt: mala ex pediũt igit mala bona sũt ibi ẽ equocatio ex pte de ly expediẽs. Pro tertio mõ ṽo ponunt duo palogismi: Prim⁹ ẽ q̃cũq₃ surgebat stat: sꝫ sedẽs surgebat: g̃ sedẽs stat. Scḋus ẽ: q̃cũ q₃ sanabat san⁹ ẽ: sꝫ laborãs sanabat: igit la borãs san⁹ ẽ: minoꝛ ẽ distiguenda: q2 vl' subie ctũ accipit p pñtib⁹ vl' p pterit. Sꝫ p ꝑmo mõ amphibologie ponit tal' palogism⁹: q̃scũ q₃ vellẽ me accipe vellem φ ipi accipent me: sꝫ pugnãtes vellẽ me accipe. g̃ vellẽ φ pugnãtes accipent me: mioꝛ est distiguenda: q2 vl' ly pu gnãtes regit a pte añ: vel a pte p⁹. Pro tertio ãt mõ ponũt q̃ttuoꝛ palogismi. Prim⁹ ẽ: qḋ q̃s scit h scit: sꝫ lapidẽ q̃s scit: g̃ lapis scit. Se cũdus ẽ: qḋ q̃s videt h videt sꝫ colũnaꝫ q̃s vi det: g̃ colũna videt: in vtroq₃ maioꝛ ẽ distiguẽ da: q2 vl' ly h ẽ noiatiui casus ꝛ sic est falsa vl' accusatiui casus ꝛ sic ẽ ṽa. Terti⁹ ẽ: qḋ tu dicꝭ esse h tu dicis eẽ: sꝫ lapideꝫ tu dicis eẽ: g̃ tu la

Equocatio

Amphibologia

pis dic; esse. Quart⁹ ē quencūq3 dico ꝯtingit dicere: s3 tacentē dico: ḡ ꝯtingit tacentē dicere

Modi ꝑdicti

Et sic pt3 ꝙ equocatōis ꝛ amphibologie tres sūt modi. Prim⁹ ē qñ dictio vel oro ꝑncipal'r plura significat. Scd̄us ē qñ dictio vel oro significat aliq̄d ꝓprie ꝛ aliud ip̄roprie. Terti⁹ est qñ cōpositū pl'a significat: sepatū ṽo simplicit: vt scit ꝛ seculū: na3 vtrūq3 vnū significat: ambo aūt pl'a.

Compositio

S3 ꝓ ꝑmo mō fallacie cōpositiōis ponūt̄ duo palogismi. Prim⁹ ē quēcūq3 possibile ē ambulare possibile ē ꝙ ambulet: s3 sedētē possibile ē ambulare: ḡ possibile ē ꝙ sedēs ambulet. Scd̄us ē quēcūq3 possibile est scribere: possibile ē ꝙ scribat: s3 nō scribētē possibile ē scribere: ḡ possibile ē ꝙ nō scribens scribat. Mio: pōt eē cōposita ꝛ sic ē falsa: vl' diuisa ꝛ sic ē ṽa. Pro scd̄o āt mō etiā ponūt̄ duo palogismi. Prim⁹ est q̄cūq3 scit lr̄as nūc didicit illas: antiqu⁹ grāmatic⁹ scit lr̄as: igit̄ nūc didicit illas. Maio: ē distinguēda: q: vl' li nūc detmiat li scit: ꝛ sic ē cōposita ṽa: vel li didicit: ꝛ sic ē diuisa falsa. Scd̄us ē qd̄ pōt vnū solū ferre nō pōt pl'a ferre: s3 qd̄ pōt pl'a ferre pōt vnū solū ferre: ḡ qd̄ pōt pl'a ferre: nō pōt plura ferre. Mīo: est distiguēda: q: vel li solū detminat li vnū: ꝛ sic ē cōposita ṽa: vel li pōt: ꝛ sic est diuisa falsa.

Diuisio

Sed ꝓ ꝑmo mō fallacie diuisionis ponunt̄ duo palogismi. Prim⁹ est q̄cunq3 sūt duo ꝛ tria sunt paria ꝛ iparia: sed

q̄nq3 sũt duo ⁊ tria: g̃ q̄nq3 sꝫ paria ⁊ ĩparia. Maior ē distĩguēda: q2 vl' li ⁊ copulat int̃ ter minos: ⁊ sic ē ꝯposita falsa: vel int̃ ꝓpōnes: ⁊ sic ē diuisa ṽa. Scd̃us palogism⁹ ē q̄cq̄d ē ali cui tantũdē ⁊ ampli⁹ est eidē eq̄le ⁊ mai⁹: sed aliq̄d ē alicui tantũdē ⁊ ampli⁹: g̃ est ei eq̄le ⁊ mai⁹. Mior aũt ē distinguēda: q2 aut ē cōpo sita: ⁊ sic ē cathegorica falsa: aut diuisa: ⁊ sic ē copulatiua ṽa. Sꝫ ꝓ secũdo mō ponũt̃ duo palogismi. Prim⁹ ē quecũq3 posui fuũ entē liberꝝ de libero feci seruũ: sꝫ seruo demōstrato te posui fuũ entē liberꝝ: igit̃ de libero feci fuũ In miore li entē pōt det̃minare li fuũ: ⁊ sic ē cōposita ṽa: vel li liberũ: ⁊ sic est diuisa falsa. Scd̃us ē quorũcũq3 viroꝝ centũ reliq̄t achil les illi erāt pl'es q̄3 centũ: sꝫ q̄nq̄ginta virorũ centũ reliq̄t achilles: igit̃ q̄nq̄ginta viri erant pl'es q̄3 centũ. In mīore vel li viroꝝ det̃miat li centũ: ⁊ sic ē diuisa falsa: aut li q̄nq̄ginta: et sic ē cōposita ṽa. Sꝫ ꝓ p̄mo mō fallacie accē tus ponit̃ talis palogism⁹: q̄cũq3 dicit metuo lōgas peũte noctes lidia dormis dic̃ se timere sꝫ ñ timēs dic̃ metuo ⁊c̃. g̃ ñ timēs timet. Mi nor ē distĩguēda: q2 vel li metuo ē due dictiōes vl' tres dictōes: ⁊ sic ē ṽa: vl' ē vna dictio: ⁊ sic ē falsa. Pro scd̃o aũt mō ponit̃ tal' palogism⁹ q̄cũq3 dic̃ heu q2 nā tāti cinxerīt ethera nimbi int̃rogat: sꝫ nō int̃rogās dic̃ heu q2 nā ⁊c̃: igit̃ nō ĩterrogās iterrogat. Utraq3 p̄missaꝝ est di Accentus

stinguenda: q2 vl' li q2 nō tenet īterrogatie: 7 sic minor est falsa: aut casualiter: 7 sic maior est falsa. In fallacia figuredictionis duo sūt modi. Primus est qn̄ masculinū interptat femininū vl' femininū masculinū vl' neutrū alterū horū. Scd̄s ē qn̄ q̄d īterptat q̄le vl' q̄tū.

Figure dictionis

Tertiū capitulū in q̄ determinat de septē fallacijs extra dictionem.

f Allacie ex̄ dictiōe 7 sūt septē: sc̄ fallacia accn̄tis: s̄m q̄d ad simpl'r: ig̃rantie elenchi: ɔn̄tis petitiōis p̄ncipij: nō cāe vt cāe: 7 fallacia s̄m pl'es interrogatōes vt vnā.

Accidentis

Un̄ fallacia accn̄tis ē qn̄ attributū indr̄nt attribuit rei subiecte 7 accn̄ti vt sic arguēdo coruscus ē alt' a socrate: 7 socrates ē hō: igit est alt' ab hoīe. S3 fallacia s̄m q̄d ad simpl'r est qn̄ nō bn̄ pcedit a dicto s̄m q̄d ad dictū simpliciter: vt p3 p hec exēpla chimera ē opiabilis igit ē: sil'r asinus nō ē hō: ig' asinus nō ē: sil'r ethyops ē albus s̄m dētes: igit ē albus: ibi em̄ arguit a dicto s̄m q̄d ad dictū simpl'r: 7 facile p3 defectus. Si tn̄ vtrūq3 ɔ̄rioꝝ ineēt eodē mō difficile eēt rn̄dere: vt si scutū sit p media pte albū 7 p media pte nigꝝ difficile eēt scire an sit albū vel nigrū. S3 fallacia ig̃rantia elenchi fit q2 omittit aliq̄ pticula posita ī diffinitiōe elenchi. Elenchus aut ē ɔ̄dictio vnius 7 eiusdē nō nois tm̄ nec rei tm̄ s3 nois 7 rei sil': nō syno

Ignorantia elenchi

nimi sȝ eiusdē ex hīs q̄ data sꝰ de nccītate: nō cōnūerato qd erat ī p̄ncipio ꝯm idē ꝛ ad ideȝ ꝛ silr et ī eodeȝ tpe. Et iō si omittat aliq̄ illaꝝ pticulaꝝ cōmittit h̄ falla vt sic arguēdo: duo sꝰ duplū vniꝰ ꝛ nō sꝰ duplū triū: igit sꝰ duplū et nō duplū. Silr h̄ ē duplū huic ꝯm longitudineȝ ꝛ nō ꝯm latitudineȝ: igit ē dupluȝ ꝛ nō duplū. Sȝ petitio p̄ncipij fit totidē mōis q̄t modis petit p̄ncipiū ex eo q nescimꝰ distinguere int ideȝ ꝛ diuersū: siue int notiꝰ ꝛ ignotius. Sȝ falla ꝯntꝰ fit qn̄ credimꝰ ꝯn̄tiaȝ cōuerti q̄ tn̄ nō ꝯuertit: vt ptȝ p sex exēpla. Primū si mel ē rubeū est: igr si rubeū ē mel ē. Secūdū est si pluit t̄ra est madida: igr si terra ē madida pluit. Tertiū ē iste ē cōptus g̃ ē adulter. Quartū est iste est errabūdꝰ de nocte: igit est fur. Quītū est exēplū melissi: qd ē factū hȝ p̄ncipiū: igit qd n̄ est factū n̄ hȝ p̄ncipi . Sextū est si febris est calor est: igit si nō est febris nō ē calor: ibi arguit a destructiōe an̄tꝰ ad destructioneȝ ꝯn̄tꝰ. Sȝ falla nō cāe vt cāe fit qn̄ illd qd nō est causa accipit ad aliquā ꝯclusionem inferendā tanq̄ȝ causa illatiōis. Et hȝ fieri ī syllogismo ad ipossibile: vt ōme ꝯriū corruptiōi est gn̄atio: sȝ vita est ꝯria corruptioni et vita ꝛ aīa sūt ideȝ: g̃ vita est gn̄atio: ꝯclusio est falsa: g̃ ꝛ aliq̄ pmissarum ꝛ nō nisi ista vita ꝛ aīa sūt ideȝ. Ex p̄dictis sequūt tria. Primū ē q palogismi huiꝰ fallacie nō sūt simplr

Petitio p̄n.

Cōsequens

Non cause vt cause

Correlaria

in syllogisati: s3 sunt insyllogisati ad ppositũ Scdm ē qđ fallacia nō min⁹ decipit interrogantez q̃3 r̄ndentē. Tertiū ē q argumētatōes dicte sūt ppt n̄ cām vt cām. Fallacia aūt sm pl'es interrogatiōes vt vnā fit ex eo q reputamus pl'es int'rogatōes esse vnā z tūc damus vnicā r̄nsionē cū deberem⁹ pl'es dare. Un̄ ali qn̄ facile pz an sit dāda vna r̄nsio: vt vtr̄ t'ra sit mare aut celū: aliqn̄ vo ē dificile. vt hic: estne hic z hic hō demōstrāt3 hoīe z asino: z hic sūt ne hec bona an nō bona demōstrato vno bono z vno malo. Et fit h̄ fallacia q2 credim⁹ t'minū pl'alis nūeri diffiniri sic t'minū singularis nūeri: vt sic cecū ē aīal n̄ vidēs aptū natū videre: ita credi⁹ ceca eē aīalia n̄ vidētia apta nata videre: cū tn̄ sint aīalia q̄r neutr̄ vider.

sm plures vt vnam

Quartū capl'm in q̄ reducunt syllogismi sophistici ad ignorantiam elenchi: z ostenditur quō p eos decipimur.

Prima p9

Omnes syllogismi sophistici deficiūt a vo elencho q2 oēs tales sūt imodificati. Un̄ palogism⁹ fallacie equocationis: amphibologie: z figuredictōis n̄ pstituitur ex his q̄ sūt eadez sm rem z vocē. Nā licz in amphibologia z equocatiōe fit eadez vox nō tn̄ eadē res. In figura vero dictiōis nō est idemptitas voc3 s3 solū sil'itudo. In fallacia vo cōpositiōis z diuisiōis z accentus neq3 est

idēptitas voc⁹ nec rei: ꝛ iō illi peccāt ꝯtra verꝫ elenchū. Silr fallacie extra dictiōeꝫ et maxie palogismi fallacie accñtꝫ peccāt ꝯtra elenchū q2 i talib9 palogismis extremitates sic vniūt cū medio qḋ nō vniūt int se: qḋ tñ ñ fit i elenchō q̄ ē syllogism⁹ ꝓbatiu⁹ ꝛ ꝯtradictiu⁹: aūs ptꝫ p duo exempla. Primū ē aial ē albū: ois coru⁹ est aial: igit ois coru⁹ ē alb⁹. Scdm est ois triangul⁹ inq̄ztū triangulus hꝫ tres: sꝫ figura ē triangulus: ḡ figura inq̄ztū figura hꝫ tres. Per hāc aūt fallaciā artifices ꝛ oīno scientes ab inscijs bñ arguunt. Silr palogismi fallaciaꝝ fm q̄d ad simplr ꝛ igrantie elenchi deficiūt a vō elencho q2 in illis nō ē affirmatio ꝛ negatio eiusdeꝫ de eodē: ꝛ sic de alijs nec in eis sequit ꝯclusio de necessitate. Et silr palogismi petitionis principij ꝛ nō cause vt cause deficiunt a vero elencho quia in primis cōnumeratur quod erat in principio: in secundis vero conclusio non sequit ex premissa nō causa: ꝛ ideo male fit ad eam regressus. Similiter fallaciā cōsequentꝫ deficit a vero elencho: quia fallacia accidentꝫ ab eo deficit: igr et fallacia consequentꝫ que est pars fallacie accidentis. Similiter fallacia fm plures interrogatiōes vt vnam deficit a vero elencho. q2 ꝓpositio plures nō ē ꝓpositio cū sit eadē diffinitio vni⁹ rei ꝛ rei simplr puta vni⁹ hois et hois: in elencho aūt requirit ꝓpositio vna.

Et sic ptꝫ ꝙ oēs syllogismi sophistici deficiūt a vero elencho. Nūc aūt videndū est quō p eos decipimur. Vn̄ p fallacias amphibologie ꝛ equocatiōis decipimur: qꝛ nescim⁹ distinguere inṫ multiplex ꝛ nō multiplex. Silr̄ p fallacias ꝯpositiōis ꝛ diuisiōis decipimur: qꝛ nescimus distiguere inṫ orōnē cōpositā ꝛ diuisam Silr̄ ꝛ p fallaciā accent⁹: qꝛ nescim⁹ distigue re inṫ dictionē accētu acuto ꝓlataꝫ ꝛ accentu graui. Per fallaciaꝫ aūt figuredictiōis: qꝛ nescim⁹ dicere q̇d siſe ꝛ q̇d dissiſe. Qui autē scit distinguere inṫ siſia ꝛ dissiſia ē ꝓpe videre verum. Vn̄ hec fallacia est ī dictione: vt ptꝫ dupliciter. Primo qꝛ illa fallacia est ī dictiōe in qua fit mag' deceptio cū aliīs disputando q̄ꝫ p seipsum ꝯsiderādo: ſꝫ sic est de ista: igiṫ. Secundo ptꝫ qꝛ p hanc fallaciā aliq̇s decipiṫ in q̄ꝫtum cōsiderat de dictionib⁹ vel orōnib⁹ ad placitū singularib⁹: igiṫ est ī dictione. Decipimur etiam p fallaciā eꝫ̄ dictionē. Et p̄mo per fallaciā accident': qꝛ nescim⁹ qn̄ extrema sic vniunṫ cū medio ꝙ vnianṫ inṫ se. Et qꝛ fallacia ꝯn̄tꝭ est ps fallacie accn̄t': iō etiaꝫ p ipsaꝫ decipimur ꝛ h̄ qꝛ nescim⁹ distinguere inṫ an̄s ꝛ ꝯn̄s. Silr̄ p fallaciam ignorantie elenchi ꝛ ƀm q̇d ad simplr̄ decipimur: qꝛ nescim⁹ discernere inter dictū ƀm q̇d ꝛ dictuꝫ simplr̄: inṫ apparentes ꝯ̄dictiones ꝛ veras. Silr̄ p fallaciam petitiōis p̄ncipīi decipimur: qꝛ nescim⁹

distiguere int notū et ignotū. Et p fallaciā nō cause vt cause: qr nescim⁹ distinguere inter pmissam q facit aliqd ad illationē pclonis et q nō. Silr p fallaciā fm plēs interrogatiōes vt vnam decipimur: qr credim⁹ interrogationē plures esse vnam rnsionē. Et sic ptz quō p imperitiam nrām ipsis fallacijs decipimur.

Secūdi tractat⁹ pmū capl'm in q determinat de syllogismis peccātib⁹ i matia.

Syllogismoꝝ sophisticoꝝ qdā sūt apparētes et nō exñtes. Alij vo sūt syllogismi sz nō pueniētes rei sic sunt syllogismi peccātes i materia: et silr syllogism⁹ tentatiu⁹ q mōstrat ignorantiā rndentis: ille eni videt pcedere ex pbabilib⁹: et tn non pcedit. Et si dicat aliqs tentatiua ē ps dialectice: igit cū dialectica ex pbabilib⁹ pcedat: seqt q tentatiua pcedit ex pbabilib⁹. Ad h dr q lz argumētatio tentatiua pcedat ex pbabilib⁹ alicui nō tn ex pbabilib⁹ simplr: ideo dr peccare i materia. Drnt aūt syllogismi peccātes i materia a syllogismis peccātib⁹ i forma: qr syllogismi peccātes i forma nō mōstrant ignorantiā respondentis: sz bn peccātes i materia. Et valēt ad capiendū expientiā de ignorantia rndētis In h tn pueniūt qr syllogismi peccantes i materia fiūt p eadē pncipia cū peccantib⁹ in forma: cū eadem pclo que infert p syllogismum Prima ps

peccante; in forma sit pncipiū in syllogismo peccante i materia. Per se em̄ disputādo q̄s eque bene decipit sicut cu; alio disputādo: in aliquib; tñ fallacijs facile videt defect⁹ vt in his que ducūt ad soloecismū: in alijs v̄o diffi culter. Et si dicat aliq̄s q̄ syllogism⁹ peccans in forma aliqñ videt respōdēti: ḡ male dictu; est q̄ nullo mō est elenchus. Ad hoc dicit q̄ li cet syllogismus sophisticus peccās in forma sit elenchus apud aliquē;: non tñ simpl'r. Et sic patet q̄ fm eadem pncipia fiūt syllogismi sophistici peccantes in materia et in forma.

Secūda ps Ad nulla; tñ artem ptinet oēs illos elenchos sophisticos cōsiderare: q; cū ex cuiuslibet sci enti: terminis possint fieri tales elenchi: infi niti sūt elenchi sophistici: s; infinita fm suas rōnes speciales nō spectant ad aliquā artem igit nulla ars habet oēs illos elenchos sophi sticos cōsiderare ꝛ ꝑ ꝯsequens dialectica non habet omnes illos elenchos sophisticos fm suas rōnes speciales ꝯsiderare: sed solū illos qui cōponunt ex terminis secūde intētionis siue sint dialectici siue sophistici.

Capl'm secundū in quo rep̄henditur opinio antiquorū diuidentiū orationē;.

Ratio fm antiquos diuidit sic. Ora tionum quedam disputant ad nomē cum sc; opponens ꝛ respondēs suos

intellectus ferũt ad diuersos sensus. Alie vo disputant ad intellectum cũ scз opponens ꝛ respõdens ferunt suos intellect⁹ ad eundem sensum. Sed hec diuisio est insufficiēs. Tuз ꝑmo qꝛ eadem oratio disputat ad nomē ꝛ ad intellectum. Nam possunt vno tempe oppo-nens ꝛ respondens ferre suos intellectus ad diuersa: ꝛ alio tempore ad idem. Tum secun do: qꝛ alique sunt orones que nec ad nomen nec ad intellectuз disputant: vt patet de illis que nõ ponunt in argumentationibꝫ: igitur illa diuisio est insufficiens. Sed ad hanc diui sionem dixerunt aliqui antiquorũ ꝙ omnes orones multiplices disputant ad nomen: nõ multiplices vero ad intellectum. Hoc auteз dictum stare nõ potest. Tum primo qꝛ oratio disputatur ad nomen in ordine ad respon-dentem qui circa orationem multiplicem dat alium intellectuз ab intellectu opponentis: sed cõtingit respondentem nõ dare alium in-tellectum ab intellectu opponētis: ergo possi bile est ꝙ oratio multiplex nõ disputet ad no men. Tum secũdo quia oratio nõ disputatur ad nomen nisi ex defectu cõtradictionis: sed stat oratione existente multiplici nõ esse defe-ctum contradictionis: igitur stat orationem multiplicem nõ disputari ad nomen. Ante-cedens patet ad hoc: quia si respondens di-cat ꝙ non est possibile tacentem dicere: et sic

arguat opponēs: quēcūq3 dico possibile ē di-
cere: tacentē dico: ğ tacentē3 possibile ē dicere
ibi ē disputatio ad nomen ex pte defect⁹ ɔ̄di-
ctiōis. Jte3 orones nō mltiplices ve pnt dis-
putari ad nomē q2 q̇s pt credere q ly triāgul⁹
pla significet: et sic poterit capi a rñdente in
vno sensu z ab opponēte ī alio. Preterea ora
tiōes mltiplices false pūt disputari ad ītelle
ctū: igr illud dictū anti q̄z est falsū: añs pat3
Tū prio: q2 q̄tūcunq3 oro sit mltiplex possi-
bile est q opponēs z rñdens nō nouerint nisi
vnā significatiōe3: s3 tunc oro illa disputabit
ad ītellectū: igit. Tū scđo q2 possibile ē q op-
ponens distiguat mltiplicitate3 sic d3 fieri in
disputatiōe dialectica z tūc q̄rat d vtroq3 sen
su a rñdēte: s3 tūc fiet disputatio ad ītellectū:
igit oro mltiplex pt disputari ad ītellectu3: et
nō mltiplex ad nomē. Nō tñ oēs tales dispu
tant ad nomē l3 d facto pñt disputari. S3 cir
ca illā diuisionē dixerūt alij antiq q oro ñ dis
putat ad nomē nisi ex vitio opponēt ñ distin
guent mltiplex. S3 h dictū ñ pt stare ī vitate
Tū prio: q2 aliqñ opponēs ignorat illđ mlti
plex: ğ ñ tenet ipm distiguere. Cū nemo tene-
atur ad ipossibile. Tū scđo: q2 ī disputatione
sophistica vl tētatiua opponens ñ d3 docere
rñdente3: h āt faceret si mltiplex distigueret:
igr. Tū tertio: q2 stat oroe3 ñ mltiplicē dispu
tari ad nomē: igit q oro disputet ad nomē h

nõ ex vitio oppouent;:añs pt; dupl'r. Prĩo q2 si rñdens dicat q in q̃nario nõ sũt tot binarij q̃t sũt vnitates 7 alius arguat q sic:q2 ĩ q̃lib; cono ē vn⁹ binari⁹:7 sil'r in q̃lib; latere: s; duo sũt coni 7 duo latera g̃ sũt q̃ttuo2 binarij 7 ꝑ 9ñs tot q̃t vnitates:ibi ē disputatio ad nomē:q2 vl' ē ſmo ō binarijs nõ cõicantib9:7 sic nõ sr̃ tot vnitates:vl' ō binarijs cõicantib9 et sic sũt tot q̃t vnitates. Scdm exemplũ ē si q̃rat an oĩm 9trioꝝ sit eadē disciplia pt eē disputatio ad nomē cũ possit ĩtelligi vno mõ q oĩm 9trioꝝ notoꝝ sit eade; disciplia. Alio mõ q oĩm 9trarioꝝ ignotoꝝ sit eade; disciplina.

Capitulum tertiũ in quo comꝑantur species disputationis ad inuicem.

P Ro cõꝑatiõe spēꝝ disputatiõis int' se ponunt' q̃nq; 9clusiões. Pria ē. spēs disputatiõis int' se dr̃nt: q2 ex q̃ aliud ē docere 7 aliud tētare:demõstrato2 q docet ñ int'rogat. In disputatiõe ꝟo tētatiua nõ int'rogat' ad ꝓbandũ vel demõstrandũ:s; ad sumendũ experimentũ ō scia vl' ignorãtia rñdētis. Disputatio ꝟo litigiosa ꝓcedit ex apparēter ꝓbabilib9:7 in h̃ differt a dialectica q̃ ꝓcedit ex vere ꝓbabilib9. Scda 9clusio ē. Cũ sint q̃dē syllogismi litigiosi apparētes 7 ñ exñtes alij ꝟo sint syllogismi nõ tñ 9ucientes rei:sequitur q syllogism⁹ tentatiu⁹ ē litigiosus: s; nõ Prima 9clo Secunda

syllogism⁹ falsigraphus. Prima ps ɔ̄nt̄ pʒ
qcunqʒ ꝑalogismi videnť esse ꝑm ꝓpria ṗnci
pia artiū specialiū ⁊ tñ nō sunt litigiosi: sʒ syl
logism⁹ tentatiu⁹ videť esse ꝑm ꝓpa ṗncipia
artiū specialiū ⁊ nō est: igiť ē litigiosus. mioꝛ
pʒ ꝑ argumentū brissonis q̄ ꝓbauit circuluʒ
quadrari sic arguens: vbicūqʒ ē reperire mai⁹ ⁊
min⁹ ibi est reperire eq̄le: sʒ est reperire q̄dratum
mai⁹ circulo ⁊ etiā min⁹: igiť ē reperire q̄dratuʒ
eq̄le circulo: ibi est argumētatio sophistica cū
nō ꝓcedat ex ꝓprijs sʒ ex coib⁹. Et sicut illi qui
sunt corā iudice in causis hn̄t speciem veri et
iusti cū nō habeāt: sic etiā ille syllogism⁹ videť
esse bon⁹ cū nō sit. Scd̄a ps pʒ qꝛ illi syllogis
mi q̄ ꝓcedūt ex ꝓprijs ṗncipijs artiū spēaliū
nō sunt sophistici: sʒ syllogismi falsigraphi sūt
hmōi vt pʒ in argumentatiōib⁹ ypocratis qua
visus est ꝓbare circulū quadrari sic arguens
omes linee ducte ab eodeʒ puncto in idē pun
ctū sunt eq̄les sed q̄rta ps circuli ⁊ quarta ps
quadrati ꝓcedunt ab eodē pūcto in idē pun
ctū: igiť sunt eq̄les: ibi ꝓcediť ex ꝓprijs ṗnci
Tertia ɔclo pijs geometrie licet male intellectis: cū maioꝛ
intelligatur de lineis rectis. Tertia conclusio
syllogismus tentatiu⁹ est quodāmō dialecti
cus. Probatur duplici ratione. Prima est si
cut se habet falsigraphus ad geometriam: id
est demonstrationeʒ geometricaʒ sic tentati
uus ad dialecticaʒ: sʒ falsigraphus ꝑtinet ad

geometriam quam et tentatiuus ad dialecticam. Non est tamen totalis similitudo tentatiue ad dialecticam sicut syllogismi falsigraphi ad geometriam. Tum primo quia falsigraphus est ex propriis ad propria: tentatiuus autem ex communibus ad propria et non ad cōmunia. Tum secundo quia syllogismus falsigraphus nō pōt ad diuersas scientias applicari cū pcedat ex ppriis vt ptz p rōem ypocratis: tentatiu9 aūt potest applicari ad diuersas scientias cum ex cōibus pcedat vt ptz p rōnem brissonis: et etiā p rōem antiphontis q ponit in phia naturali: et p rōes zenonis q pbauit nihil posse ptransiri cū infinita nō possint ptrāsiri: et in qlibz spacio sūt infinita: illi9 eīm rōis pncipia ad phiam naturalē et ad medicinam applicari possunt. Pro secūda rōne ponunt alie pclusiones. Quarta ē dialectice qttuor cōueniūt pditiones. Pria est q nō est circa aliquod determinatū gen9 scibile. Secūda ē q ipsa nō est alicui9 demostratiua. Tertia est q ipsa nō est talis qlis est vlis scientia que metaphisica dr. Quarta est q ipsa est interrogatiua de vtraqz pte ptradictionis. Et si querat an ipsa debeat interrogare de pncipiis scientie. Dicit q nō quia eis nihil est noti9. Quinta conclusio est dicte cōdictiones dialectice cōueniunt tentatiue: et ideo tentatiua quodam modo ad dialectica pertinet. De prima patet. Questio Solutio

Cū pⁱo qꝛ illa disputatio n̄ ē alicuiꝰ gn̄is de
tmiati quā hn̄t nesciētes artes spāles: sꝫ tē
tatiuā hn̄t igrantes dictas artes: qꝛ aliqn̄ q̄
rūt cōia ad q̄ periti nesciūt rn̄dere ꝛ sic sumūt
experientiā d̄ scia rn̄dentꝫ: g̃ tētatiua nō ē ali
cuiꝰ gn̄is detmiati. Cū scd̄o qꝛ tentatiua ꝓce
dit ex cōibꝫ oibꝫ sciētijs applicabilibꝫ: igit̄ nō
ē alicuiꝰ gn̄is detmiati. Ex q̄ pꝫ ꝙ oēs vtunt̄
q̄dāmodo dialectica ꝛ tētatiua etiā si sint idi
ote qꝛ ille ꝓcedūt ex cōibꝫ q̄ sūt nob valde no
ta. Et si dicat̄ ꝙ ex q̄ idiote vtūt̄ dialectica fru
stra addiscet̄ illa ars. Ad h̄ dꝛ negādo ꝯn̄tiā:
qꝛ nō oēs vtūt̄ dialectica ꝛ tentatiā artificialr̄
De tertia ꝯditōe pꝫ qꝛ tentatiua ꝓcedit ex cō
munibꝫ: methaphisica ꝟo nō. Cū etiā qꝛ ten
tatiuꝰ ē q̄dāmō litigiosus ꝛ differt a falsigra
pho q̄ ꝑtinet ad eādē sciā cū demōstratiuo.
Et sic pꝫ ꝙ syllogismꝰ tētatiuꝰ ꝑtinet ad diale
cticū: qꝛ de oibꝫ syllogismis ꝓcedentibꝫ ex cō
munibus ꝑtinet ad dialecticum considerare.

Tertij tractatꝰ p̄mū caplm̄ i q̄ ponūt̄ cau tele ad ducēdū ad methā falsi ꝛ iopiabil̄

Prima ps Quinq3 caautele

a D ducēdū ad methā falsi ponunt̄ qn
q3 cautele q̄ i his ꝟsibꝫ ꝯtinent̄. Cela.
mlta pete: lauda: trāsferre memento.
Discere te fingas si vis ꝯcludere falsuꝫ. Qua
rū pⁱa ē opponens nō dꝫ int̄rogare sꝫ celare
itentū suū. Scd̄a ē opponēs dꝫ sil' int̄rogare

mlta q2ì mltiloquio ñ deest pctm: z ad mlta Auctoritas
difficile ē aspicere. Tertia ē opponens dz lau
dare dicta rñdentis. Quarta ē opponēs dz se
trāsferre ad materiā i q̄ magis abūdat argumē
tis: z h bñ fiet si rñdēs ñ pcipiat l'neget aliqd
qd ē nccariū vl' videt eē nccariū opponēti: ma
le vo fiet si h rñdēs pcipiat. Quīta ē opponēs
dz fingere se velle discere a rñdēte. Et valet qli
bet harꝝ cautelarꝝ ad ducēdū ad methā falsi.
Sz ad ducēdū ad methā iopiabil' ponūt qn Secūda ps
qz cautele. Pria ē q opponēs ꝯsideret d q̄ se Quinqz cautele
cta sit rñdens z tūc ei ꝓponat iopiabilia fm
suā sectā aut fm aliā: q2 qcqd rñdēs dicat vi
det duci ad methā iopiabil'. Scda ē q oppo
nēs interroget ea q̄ sīt oculta ī mēte z maifesta ī
fmōe. Nō eī eadē volūt z dicūt hoīes: sz dicūt Auctoritas
qdā dcoratissimas oroes: volūt āt ea q̄ videt
ꝓdesse: vt vtrū sit magis eligēdū bñ mori: q3 vo
luptuose viuere: vl' egere iuste q3 diuicijs praue
affluere. Tertia est q opponēs interroget ea d
qbꝫ ē ꝯrietas fm legē z naturā vt vtrū bonū sit
latrōes suspēdi. Quarta ē q opponēs interro
get ea q̄ hñt vtrāqz ptes ꝓbabilez: vt vtrū sit
magis obediēdū deo q3 legibꝫ si dissonēt. Qui
ta est q opponēs interroget ea d qbꝫ est ꝯrietas
inter ples puta inter populares z sapiētes.
vt vtrum reges sint felices vel non.

Capitulū secūdū in q̄ ostendit quō qs ducitur ad metham nugationis.

a D ducendũ aliquẽ ad methã nugati-
onis oꝫ supponere ꝙ idẽ significat di-
ctio si ꝑ se ponaṫ ⁊ si cum alio: ⁊ si re-
spõdẽs admittat illã suppositiõeꝫ poterit ꝟe
duci ad nugatiõeꝫ vt si cõcedat ꝙ sic duplũ ꝑ
se significat duplũ dimidij ita ⁊ cũ alio: tunc
dicẽdo h̄ ẽ duplũ dimidij erit nugatio: cũ sen
sus sit duplũ dimidij dimidij. Silr̄ si ꝯcedat
ꝙ sic abũdãs ꝑ se significat nũeꝝ hñtẽ medi-
um ita cũ alio tũc erit nugatio dicẽdo ťnariꝰ
ẽ nũerꝰ abũdãs cũ sensus sit ťnariꝰ ẽ nũerus
nũerꝰ hñs mediũ Sꝫ si ñ ꝯcedaṫ h̄ suppsitio
nõ poterit ad methaꝫ duci nisi apparenter.

Capitulum tertiuꝫ in quo doceṫ quõ quis ducitur ad soloecismum.

Prima ꝑs

d E soloecismo spectat ad logicũ ꝯside-
rare qꝛ aliqñ fit ꝟe ⁊ ñ apparenṫ. Ali
qñ ꝟo apparenṫ ⁊ ñ ꝟe vt si q̇s dicat fi
cus maturas ꝟe cõmittit soloecismũ: ñ tñ ꝫm
cecilianũ q̇ dic̄ ficꝰ eẽ feminini gñis ⁊ scđe de
clinatiõis. Sꝫ si q̇s dicat ficꝰ maturos lꝫ ꝟe ñ
cõmittat soloecismũ bñ tñ ꝫm cecilianũ Silr̄
si finis solũ ẽ. m. gñis ꝫꝫ q̇sdã ⁊ q̇s dicat finẽ
bonã lꝫ videaṫ soloecismũ cõmittere ꝫm illos
nõ tñ ꝟe cõmittit. Vñ ad ducẽdũ ad soloecis

Secũda ꝑs

mũ tria ponũṫ documẽta. Primũ ẽ ꝙ maxie
debemꝰ vti neutro gñe si velimus ad soloecis
mũ ducere: qꝛ neutꝝ q̇dãmõ cõphẽdit mas.

et fe. Scdm ē si aliqd ꝯcessū sit sb h ꝓnoie h: debem⁹ illd mutare i h ꝓnomē hūc. Tertiū ē debem⁹ oroez d noiatio ꝛ idicatiuo i illā d ac cusatioꝛ ifinitio mutare vt sic arguēdo qcqd dicꝭ eē h ē: sꝫ lapidē dicꝭ eē: g lapidez ē. Et pec cāt tres ꝑalogismi penes fallaꝫ figuredictōis

Capitulum vltimum in quo ponunt cautele ꝓ opponente et respondente.

Interest āt mltū sic vl sic ꝓmissas ꝓpo nere cū aliqn sic ꝓponāt ut facile pa teat defect⁹ ꝛ iō dāde st cautele ad eas sic ꝓponēdas ꝙ defect⁹ mīme pateat. Et pri mo ex ꝑte opponētꝭ ponūt qnq₃. Pria ē ꝙ op ponēs dꝫ vti ꝓlixitate. qꝛ difficile ē sil mlta cō spicere. Scda ē ꝙ opponēs dꝫ festiare rn̄den tē. Tertia ē ꝙ opponēs dꝫ eū ꝓuocare ad irā: qꝛ ꝯturbati min⁹ ꝑnt oia ꝯsiderare: ꝛ h pt fie ri dicendo ꝙ ipe nihil scit. Quarta ē ꝙ oppo nēs dꝫ īterrogare ꝓpōes ad iuicē ꝑmixtas pu ta maiorē vni⁹ rōis cū mioꝛe alteri⁹. Quīta ē ꝙ opponēs interroget ea q̄ sunt vtilia ad occul tatiōez: cū occultatio sit cā latendi: ꝛ latentia cā fallēdi Sꝫ ꝯtra rn̄dentē oia negātē ponūt qttuoꝛ cautele. Pria ē si rn̄dens oia ꝓposita neget tūc si velim⁹ ab eo hr̄e affirmatiuaꝫ de bem⁹ suā oppositā iterrogare. Scda est si re spōdēs ꝯcedat aliq̄ singlaria sub subiecto ali cui⁹ vlis ꝛ opponēs idigeat tali ꝓpōne nō dꝫ eam interrogare sꝫ debet ea vti tanq̄ cōcessa.

Prima ꝑs

Secunda ꝑs.

Tertia ē si opponēs velit a rn̄dente aliquā ꝓ
positionē hr̄e dꝫ eā īterogare sub disiūctione
ad suā oppositā. Appositꝫ em̄ iuxta se ꝯtrijs
Auctoritas maiora ꝛ mīora videt̄ ꝛ peiora ꝛ meliora hoi
bus. Et h̄ ē q̄ solet dici sub hac forma. Oppo
sita iuxta se posita magꝫ elucescūt. Quarta ē
si opponēs nō hēat ex q̄bꝫ syllogiset dꝫ cape q̄
sibi sunt vtilia ꝛ īponere rn̄denti q̄ ea ꝯcessit.
Tertia ps Sed ꝯ rn̄dentē nō multū doctū ponunt̄ due
cautele. Prima ē si rn̄dēs ꝯcedat aliqđ inopi
nabile dꝫ ipm̄ opponēs laudare ꝛ ei ꝓponere
aliqđ ꝓbabile ad qđ seq̄t̄ oppositū cōcessi qđ
fortassis ꝯcedet rn̄dens ꝓpt laudē sibi attri
butā. Scđa ē q̄ opponēs dꝫ videre ne ꝓposi
Quarta ps tiones a rn̄dēte ꝯcesse repugnēt int̄ se. Ex pte
aūt rn̄dētꝫ piti postremo ponūt̄ q̄nq̄ cautele
Prima est si rn̄dens instet ꝯ dicta opponētꝫ
tūc opponēs dꝫ fingere multiplicitatē ī dicto
suo ꝛ dicere q̄ in vno sensu est verū ꝛ ī alio fal
sum: ꝛ si rn̄dens ꝯcedat dꝫ dicere q̄ cepit ī sen
su falso: si vo neget dꝫ dicere q̄ cepit in sensu
vero. Scđa est si opponēs videat q̄ rn̄dēs ꝑ
cipit multiplicitatē dicti sui: tūc debet ꝑueni
re rn̄dentem ipm̄ distinguēdo vt videat̄ velle
bn̄ agere. Tertia ē si opponēs nō hēat argu
mētū ad ꝓpositū debet se ad aliud trāsferre:
ꝛ si querat ab eo rn̄dens q̄re se trāsfert dꝫ dice
re q̄ intendit sue ꝓpōni ꝯdicere. Quarta ē q̄
opponēs debet īterogare ꝓpōnes ad suū ꝓ

positū valētes: et etiā aliqb' vti tanq̄ ↄcessis: q̄ mlta ↄcedūt nō interrogata q̄ si interrogarēt nō ↄcederent. Quinta ē nō oz sepe ↄclōnē interrogare sz aliqn̄ vti ipsa: q̄ sepe rn̄dentes cum multa dixerūt si pponat eis q̄ ↄcesserūt talē ppositionem credūt eam ↄcessisse. Et hec de pmo libro elenchorum.

Secundi libri elenchor primū cap̄lm in q̄ determinat de vtilitatib' hui' libri et solutionib' palogismorū in generali.

Nunc dicendū ē de solutione siue recta siue apparēte palogismor: et de argumentationib' q̄ sūt digne solutione et que nō sūt digne: et ad q̄ vtilis est hec scia. Un̄ hec scia pmo vtilis ē ad phiam. Tum pmo q̄ q̄ sciūt soluere palogismos fallacie i dictione sciūt multiplicitates dictionū siue terminor et p ↄn̄s sciūt quō se hn̄t termini ad res significatas: qd̄ multū ↄfert phie. Tū secūdo q̄ sicut facile decipimur cū alio disputādo: et tn̄ nō pcipim' ita p nosmetipsos cōsiderādo: sz p solutionē ab hac deceptiōe cauere possum' igit palogismor solutio vtilis est ad phiam. Scdo vz hec solutio ad laudē et gl'iam soluēti q̄ soluēs argumētationē sophisticam videt eē circa oīa exercitat' et i nullo insci'. Et si dicat aliqs q̄ solutio palogismor pōt hri p pmum librū: igit iste liber ē supflu'. Ad h̄ dr̄ negādo

Prima ps
Prima ↄclo
Obiectio

ꝯñaȝ:qꝫ aliđ ē scire solutionē ꝑalogismoꝝ in sua radice sic̄ habeť in ꝑmo libro: et scire eos soluere in speciali qđ fit in h̄ libro. Multi em̄ h̄ñtes habitū q̄ nō sūt exercitati decipiunť: ⁊ iō hec scia nō est suꝑflua. Naȝ sic̄ in figuris geometricis aliq̄ sciūt eas dissoluere q̄ tñ̄ nesciūt eas cōponere: ita ex opposito in ꝑalogismis aliq̄ sciūt eos cōponere ⁊ nesciūt eos soluere

Secūda ꝯclo Un̄ aliqñ ad ꝑalogismos sophisticos danda est solutio apparēs magis q̄ꝫ vera: qꝫ rñdens dꝫ soluere sic̄ opponēs arguit. Sꝫ licꝫ opponēs videať arguere nō tñ̄ arguit: qꝫ nō facit elenchum cū videať facere: ḡ etiā rñdēs dꝫ videri soluere dato ꝙ nō soluat. Et si dicať ꝙ ex q̄ opponēs nō arguit videť ꝙ opponēs nō dꝫ dare solutōeȝ neqꝫ rectā neqꝫ apparētē. Ad h̄ rñdetur negādo ꝯñaȝ: qꝫ ꝙ rñdēs soluat: h̄ nō ē qꝫ opponēs arguit: sꝫ qꝫ videť arguere: mō nō solū est cauēdū redargui: sꝫ etiā videri redargui

Tertia ꝯclo ⁊ laborād ū ē aliū redarguere. Un̄ ꝓ tali solutione facienda dꝫ rñdēs distīguere multiplex anteq̄ꝫ opponēs ꝯcludat ꝯ͂ eū. Qđ ptꝫ dupl'r Pmo qꝫ rñdēs dꝫ illud facere ꝑ qđ acq̄rit apparentē sapiāȝ siue gl'iaȝ: sꝫ h̄ fac̄ distīguēdo m'tiplex cū vitiū opponētis corrigat eo ꝙ orō multiplex nō disticta ē vitiosa: igiť. Scđo pꝫ qꝫ sicut ē de inťrogatiōe pl'es: ita ē de inťrogatione multiplici: sꝫ ad inťrogatiōeȝ pl'es nō ē rñdēdū vnica rñsione: ḡ ad inťrogatiōeȝ mul

tiplicē nō ē danda vnica rñsio sȝ pl'es ꝑ distin ctionē. Et si q̄rat aliq̄s an si orō multiplex sit fa i vtroq̄ȝ sensu sit distiguēda. Ad h̄ dr̄ ꝙ sic q̄ faciendū ē d orone m'tiplici sic de inrogatione pl'es. sȝ qō pl'es ē distiguēda etiā si sit in vtroq̄ȝ sensu fa:igit̄ ⁊ orō multiplex. Ex dict̄ pȝ ꝙ sic sūt aliq̄ elenchi apparētes ⁊ aliq̄ veri ita aliq̄ sūt solutōes apparētes ⁊ aliq̄ ve. Solutio aūt apparēs est q̄ nō explicat̄ q̄re argumentū nō vȝ in gnāli ⁊ nō in spēali. Sȝ solutio recta ē q̄n exp̄mit̄ vitiū i generali ⁊ i spēali Et ꝑ ist̄ solutionib⁹ faciēdis ponunt̄ alique cautele rñdent̄: ⁊ p̄mo ad resistēdū inrogationi vne ponunt̄ q̄n q̄ȝ. Prima ē si opponēs ꝓponat respondēti aliquā ꝓpōnē ꝓbabileȝ q̄ nō videt̄ respōdēti ꝓbabilis: tūc ipse nō dȝ simpl'r ꝯcedere ne videat̄ duci ad inopinabile sed dȝ dicere mihi sic videt̄. Scd̄a est si opponens ꝓponat aliqd̄ inopinabile: tūc etiam dȝ dicere respondēs mihi sic videt̄ ne ꝯ cū possit fieri elenchus. Tertia est si opponēs velit ꝓbare aliq̄d a respondente negatū: tūc respondens debet dicere ꝙ petit p̄ncipiū q̄ videtur assistentib⁹ ꝙ bene dicat: ⁊ si hoc neget opponens: tūc respondens debet illud aliquo mō manifestare. Quarta est si opponēs aliquid inferat ex dict̄ a respondente ꝓp̄ aliquaȝ similitudinē respondēs debet dicere ꝙ ipse nō arguit in illo sensu in q̄ dedit ipsaȝ ꝓpōnem.

Questio

Tert'a ꝑs

Quinta ē rñdēs nō dꝫ rñdere nisi pꝰ introga
tio fuerit pfecta: vt est ne hō aialiū: putas ne
Tertia ps qcqd ē danaū possessio est danaū. Sꝫ ad resi
stendū introgationi pl'es ponunt qnqꝫ ꝯside
rationes. Pꝛia est si ꝓponant pl'a se hñtia p
modū añtꝭ ꝛ ꝯñtis qꝛ opteat vnū ꝯcedi debꝫ
ꝯñs potiꝰ ꝯcedi qꝫ ans: vt si querat ne hō vel
aial currat: potiꝰ ē ꝯcedēda scđa ps qꝫ pma.
Scđa est si opponēs disputet cuꝫ rñdente de
duobꝫ q rñdens dicit hre ꝯꝛia ꝛ opponens di
cat qꝛ vnū hꝫ ꝯꝛiū altꝝ vo nō: tūc dꝫ rñdēs di
cere qꝛ vnū hꝫ ꝯꝛiū noīatū ꝛ aliud innoīatuꝫ
ꝛ ꝓpt h videt nō hre ꝯꝛiū. Tertia est si oppo
nens ꝓponat aliqꝫ ꝓpōnem q videt assisten
tibꝫ va: rñdens nō dꝫ eam negare: sꝫ si alique
ꝓponant q indñter negant ꝛ ꝯcedant tales
pōt rñdens negare. Quarta ē si aliq ꝓponāt
rñdenti q ab aliqbꝫ negant: ꝛ ab aliquibꝫ ꝯce
dunt rñdens dꝫ dicere qꝛ cepit i alio sensu qꝫ
opponēs. Quinta ē si rñdens pcipiat qd op/
ponēs velit introgare dꝫ ipm puenire dicēdo
qꝛ ipe voluit h introgare. Et valent he cautele
ad solutionē apparenteꝫ. Sꝫ solutio recta est
manifestatio falsi syllogismi fm oēm moduꝫ
fm quē ille dꝛ falsus. Syllogismꝰ aūt dꝛ fal/
sus duplr. Uno mō qꝛ syllogisat: sꝫ tñ syllogi
sat falsum sic est ille q peccat i materia: ꝛ ille
soluit p interēptionē vniꝰ pmissaꝝ vl' ambaꝝ.
Aliꝰ est q dꝛ syllogisare cū nō syllogiset: ꝛ talis
soluit p distictiōeꝫ vniꝰ pmisse. Syllogismoꝝ

aūt falsoꝝ pͥo mō q̄dā hn̄t vnā p̄missaꝫ fal saꝫ ⁊ etiā ꝯclusionē: ⁊ illi soluūt̄ ꝑ intemptionē p̄misse ⁊ etiā ꝯclusiōis. Alij hn̄t solā p̄missam falsaꝫ: ⁊ ꝑ interemptiōeꝫ eiꝰ soluunt̄. Et ita si debeat ꝑfecte solui argumētatio sophistica videndū est an sit syllogisata aut nō. Si sic videndū ē an ꝯcl'o sit v̄a vl' falsa ⁊ silr̄ in p̄missis. Si nō tūc vel ē ml'tiplicitas i p̄missis: et tūc soluēda ē ꝑ distictiōeꝫ vl' nō ē ml'tiplicitas: ⁊ tūc soluēda ē ꝑ negatiōeꝫ ꝯn̄e. Et si dicat aliq̄s ꝙ hmōi solutio p̄t hr̄i ꝑ p̄mū librū. rn̄det̄ ꝙ lꝫ ꝑ p̄mū libꝝ possit hr̄i tal' solutio cū maḡ p̄meditatōe: n̄ tn̄ sine maḡ p̄meditatōe.

Capitulum secundum in quo soluuntur paralogismi fallaciarum in dictione.

Paralogismoꝝ fallacie equocatōis vl' amphibologie q̄dā hn̄t ꝯcl'oeꝫ multiplicē: vt ꝯtīgit tacētē loq̄. Alij v̄o hn̄t p̄missā ml'tiplicē: vt q̄cq̄d scit h̄ scit: lapidē q̄s scit: ḡ lapis scit. Et tal' oro ml'tiplex aliq̄n est v̄a ꝺm quēlibꝫ sensū ⁊ aliq̄n falsa: aliq̄n v̄o ē v̄a ꝺm vnū sensū ⁊ aliq̄n falsa. Un̄ si ꝯcl'o sit ml'tiplex n̄ fit elenchꝰ ꝯ rn̄denteꝫ nisi ip̄e ꝯcesserit apparētē ꝯrīā ꝯcl'onis. Si v̄o p̄missa sit ml'tiplex nullo mō p̄t rn̄dēs redargui. Unde paralogismi equocatōis ⁊ amphibologie debēt solui distiguēdo ml'tiplex dūmō n̄ lateat: vt si fiat iste paralogismꝰ: quēcūqꝫ dico possibile ē di- Prima ps Secūda ps

cere:tacentē dico:ḡ tacentē possibile ē dicere: ꝯclo ē distiguēda:q2 vel ē sensus possibile ē ꝙ q̄s dicat tacentē:ꝛ tūc est v̄a. Ali⁹ sensus est: possibile ē ꝙ tacēs dicat:ꝛ tūc est falsa. Et sil'r solueret ꝑalogism⁹ q̄ fieret ꝑ hūc ťminū expe diens. Sȝ si rn̄dens ignoret multiplicitatē et postea ꝑcipiat:tūc dȝ se corrigere dicēdo ꝙ in tali sensu ꝯcessit. Et iō ꝓ illo pōnť tal' cautela: si rn̄dens ꝯcesserit aliquā ꝯclonē ꝛ opponēs bn̄ arguat ꝯ ip̄m: ita ꝙ difficulť solui pōt ei⁹ argumentū:tūc rn̄dēs dȝ dicere ꝙ ꝓpositio ē multiplex lȝ nō sit:ꝛ ꝙ ī tali sensu ꝯcessit eam ꝛ nō in illo:vt pȝ ī h̄ ꝑalogismo: q̄cunqȝ aliq̄ sciūt hec sciūt: sȝ aliq̄ sciūt asinos ꝛ lapides: ḡ asini ꝛ lapides sciūt. In maiore vl' li hec est nti casus:ꝛ sic tūc ē falsa:vel acti casus:ꝛ tūc

Tertia ps est v̄a. Sȝ ad soluēdos ꝑalogismos ꝯpositio nis ꝛ diuisionis dicendū est ꝙ orō cōposita ꝛ diuisa nō idē significant:iō si inferať in vno sensu dicendū ē ꝙ est ꝯcessa ī alio:vt pȝ ꝑ hos sex ꝑalogismos. Prim⁹ est q̄cūqȝ vidisti hūc ꝑcussū hic ꝑcussus ē:sȝ oclo vidisti hūc ꝑcus sum:igiť hic oculo ꝑcussus ē:mior ē distiguen da. Et lȝ talis ꝑalogism⁹ videať ad amphibo logiā spectare:nō tn̄ spectat ad amphibolo giā c⁊ illa orō nō maneat eadē ſm diuersos ei⁹ sensus:sic̄ hec dictio malū ſm sua diu̇sa si gnificata nō manet eadē. Scd̄us ꝑalogism⁹ q̄cūqȝ videt naues nūc exn̄tes in pyrai e ns in

sicilia ē ex siciliaȝ: sȝ tu q̄ es ī sicilia vides na/
ues exn̄tes ī pyrai ens ī sicilia: igit̄ tu es ex si/
ciliaȝ. Mīor ē distinguēda: qꝛ vel li ens deter
minat li ī pyrai: ꝛ sic minor ē falsa ꝛ maior va:
vel in sicilia: ꝛ sic ē va. Terti⁹ est nullus bon⁹
sutor malus ē: sȝ aliq̄s bon⁹ sutor malus ē: ḡ
aliq̄s bon⁹ sutor nō est bon⁹ sutor. In maio/
re vel li sutor est det̄minabile de li bon⁹: ꝛ sic ē
ꝯposita va: vl' li bō ē ei⁹ det̄minabile: ꝛ sic ē di
uisa falsa. Quart⁹ est q̄cq̄d est maloꝝ malū ē
sȝ disciplina bona est maloꝝ: ḡ disciplina bo/
na malū est. Minor est distinguēda. Quint⁹
est quēcūqꝫ nūc dico vere esse factū: hic nūc fa
ct⁹ ē: sȝ te nūc vere dico esse factū: ḡ tu nūc fa
ctus es. In miore vel li nūc det̄minat li dico:
ꝛ sic ē cōposita va: vl' li esse ꝛ sic est flā. Sext⁹
est q̄cunqꝫ potes sic potes sic facies: sȝ tu po/
tes nō cytharisans cytharisare: ḡ tu cytharisa
bis nō cytharisans. Minor ē distinguēda pe
nes sensum cōpositū vel diuisum. Sȝ ꝛ hūc
ꝑalogismū dicebant antiq̄ ꝙ lȝ ꝓcessuȝ sit ꝑti
culariter ꝙ sicut tu potes sic facies: nō tn̄ vl'r
ꝙ quocūqꝫ mō potes sic facies. Sȝ hec solu/
tio ē falsa: qꝛ dato ꝙ maior acciꝑet̄ vl'r adhuc nō valeret ꝯn̄a. Sȝ ꝓ fallacia accent⁹ pauci Quarta ꝑs
sūt in scripto vl' in voce ꝑalogismi ponit̄ tn̄ iste
q̄scūqꝫ iustū est pēdere iustū ē penā pati: sȝ iu
stos iustū ē pēdere: ḡ iustos iustū ē penā pati
In miore vel li pendere hȝ scdaȝ breueȝ: ꝛ sic

ē ṽa: vl' mediā lōgā z sic ē falsa. Sz ꝑ ꝑalogis mis fallacie figuredictiōis dicēdū ē ꝙ gña ꝑ dicamtoꝝ sᷣt distīcta: z iō lz dictōes hēant sili tudinē ī voce vl' scꝑto ñ tñ ꝓpᷣ h bñt eosdez modos significādi vt ptz ī his ꝑalogismis. cō tigit idē videre z videri: igiᷣ ꝯtigit idez facere z fieri. Silr facere actionē īportat. z fieri pas sionē: ḡ silr videre actionē iportat z videri pas sionem. Jlle ꝯñe ñ valēt qꝛ lz voces sint silēs bñt tñ diuersos modos significādi. Tertius ꝑalogism⁹ ē q̇cq̇d heri habuisti z hodie ñ ha bes ꝑdidisti. sz decē digitos heri habuisti z ho die ñ habes: ḡ decē digitos ꝑdidisti: ibi muta tur q̇d ī q̄tū. Quart⁹ ē q̇cq̇d aliq̇s ñ hz illō ñ dat: sz vnū solū denariū aliq̇s nō hz: ḡ vnū so lū denariū q̇s ñ dat. Quīt⁹ ē tu aliquē ꝑcussi sti sola manu: sz solā manū ñ habes: ḡ aliquē ꝑcussisti ꝑ illō qō nō habes. Sext⁹ ē tu vidisti solo oculo equū: sz solū oculū ñ habes: ḡ vidi sti equū ꝑ illō qō nō habes. Jn illis trib⁹ ꝑalo gismis sub signo distributiuo sube sumiᷣ ter min⁹ ō ꝑdicamto ad aliq̇d. Septim⁹ ē q̇cūq̇z dat aliq̇d cito dat sz illud qō dat nō hz cito: ḡ illō qō dat nō dat: ibi mutaᷣ q̇d in q̄le. Sz ad ꝑdictos ꝑalogismos z maxīe ad q̄rtū dicebāt antiq̇ ꝙ iste sil' stant: iste hz vnū solū z iste hz plura: lz iste nō sil' stent: iste solū hz vnū: z iste hz plura. Silr dicebāt ad sextū ꝙ lz ille ñ ha beat vnū solū oculū: hz tñ vnū solū oculuz q̇ videt equū. Silr ad q̄rtū dicebāt ꝙ nō ē incō

ueniēs aliquē dare qđ nō h3:vt si q̄s det vinū q̄ i datiōe v̄tat̄ i acetū. Sz he solutiōes n̄ valent q2 oppositis earu3 dat̄ adhuc p̄n̄t solui illi paralogismi. Octau⁹ paralogism⁹ ē q̄cq̄d scriptū ē aliq̄s scripsit: s3 orō falsa scripta ē: igit̄ aliq̄s scripsit orōne3 falsā: ibi sub signo distributiuo subēsumit̄ t̄min⁹ d̄ p̄dicamēto signi. Nonus paralogism⁹ ē q̄cq̄d addiscit discēs h̄ ē qđ discit s3 discēs addiscit cito qđ ē tarde: ḡ qđ ē cito ē tarde: ibi mutat̄ q̄d i q̄le. Decim⁹ ē q̄cq̄d aliq̄s ambulat illud calcat: s3 diē totā aliq̄s āmbulat ḡ totā diē aliq̄s calcat: ibi mutat̄ q̄d i q̄n. Undecim⁹ ē q̄cq̄d bibisti ē i corpe tuo: s3 ciphū .i. vinū replens ciphū bibisti: ḡ vinū replens ciphū ē i corpe tuo: ibi mutat̄ sub̄a in actione3. Duodecim⁹ ē q̄cq̄d sciuisti tu inueniēs vl̄ addiscēs sciuisti: s3 duas p̄pōes scieisti: igr̄ eas inueniēs vel addiscēs sciuisti: ibi mutat̄ nūerus singl'ar̄ in pluralē. Tredecim⁹ ē sortes est terti⁹ ab hoīe 7 sortes ē hō: igit̄ sortes ē terti⁹ a seipo. illa ɔ̄n̄a videt̄ eē sil'is vni i q̄ mediū ē termin⁹ singl'aris. Ultimus est quecūq3 vidisti ille est alter ab eo quē nō vidisti: sed tū vidisti coriscum: 7 non vidisti coriscum musicu3: ergo coriscus music⁹ ē alt̄ a corisco: ibi mutat̄ q̄d i q̄le. Ex his p3 quō soluunt̄ paralogismi i dictiōe: soluunt̄ em̄ p̄ oppositū: q2 si r̄n̄dēs cōcesserit p̄pōne3 cōpositā ex q̄ opponēs aliq̄d contra eū inferat debet dicere concessit ea3 in

sensu diuiso. Et similiter in aliis fallaciis si opponens arguat ex vna oratione in vno sensu debet respondens dicere quod cepit in alio.

Tertium capitulum in quo soluuntur paralogismi fallaciarum extra dictionem

Prima pars

a

Ad soluendos paralogismos extra dictionem et maxime fallacie accidentis potest generaliter negari consequentia: sed tamen hec solutio non sufficit sed oportet assignare causam quare non valet talis consequentia quod est difficile cum non sit per vnam regulam determinatum quando ex vnione extremorum cum medio debeat inferri vnio extremitatum inter se: poterit tamen hoc patere per hos sex paralogismos. Primus est tu scis bonum: et bonum est quod intendo interrogare: ergo tu scis illud quod intendo interrogare. Secundus est tu cognoscis sortem: et sortes est veniens: ergo tu cognoscis venientem. Tertius est tu cognoscis sortem: et sortes est coopertus: ergo tu cognoscis coopertum: in illis tribus variatur appellatio. Quartus est hec statua est opus: et hec statua est tua: igitur hec statua est opus tuum. Quintus est iste canis est tuus: et est pater: igitur est pater tuus. Sextus est. pauca sunt raro: et pauca sunt pauca: ergo pauca sunt raro pauca. Istorum paralogismorum tres primi deficiunt propter variationem appellationis: quia non quicquid attribuitur accidenti attribuitur rei subiecte: maxime si habeant diuersas rationes sicut coriscus et veniens: potest enim quis cognoscere coriscum sub ratione corisci non cognoscendo ipsum sub ratione venientis. Sed ad tres vltimos dicitur negando consequentiam. quia ibi arguitur indebite a diuisis ad coniuncta. Ve

rũtamẽ hos palogismos aliꝫ soluebãt antiq̃. Nã p̄rio ad scd̃m dicebãt ꝙ ñ erat icõueniẽs aliq̃d cognoscere ꝛ idẽ ĩgrare: dũ tñ h̃ ñ eẽt ꝑ3 idẽ. Sꝫ h̃ solutio nulla ẽ. Tũ p̄rio q: oẽs palogismi eiusdẽ fallacie dñt eadẽ solutiõe solui sꝫ h̃ solutio nõ ẽ hmõi: igiꝫ. Tũ scd̃o q: p hãc solutiõe3 nõ d3 q̃re nõ seq̃ꝫ ɔcl'o: igiꝫ h̃ solutio nõ ẽ bona. Eadẽ em̃ oro pt pl'es hr̃e defectus ꝛ si soluaꝫ ꝑm vnũ solũ ñ ẽ bona solutio. Tũ tertio q: palogismi illi ñ ɔcludũt illõ qd̃ ipi dicũt: g̃ solutio ẽ mala. Scd̃o dicebãt ad sextu3 palogismũ ꝙ nõ erat icõueniẽs ɔcedere ɔcl'onem: q: hec ɔcediꝫ: raro pauca sũt multa: igr̃ hec etiã ɔcedi pt: raro pauca sꝫ pauca: sꝫ hec solutio etiã nll'a ẽ cũ nõ oñdat q̃re ñ seqꝫ ɔcl'o. Tertio dicebãt ad q̃ntũ palogismũ ꝙ hec ẽ distinguenda iste canis est tu⁹: q: vl' sensus ẽ ꝙ iste canis genuit te: vel ꝙ possideꝫ a te: vel ꝙ seruit tibi: sic cũ antiq̃s fiebat iste palogism⁹ prudẽtia est maloꝝ: ꝛ est q̃ddam bonũ: g̃ q̃ddam bonũ ẽ maloꝝ. Distinguebãt ɔñs q: vel sensus est: quoddã bonũ est maloꝝ possessio: vel quod est malorum causa: vel quod est malorũ distinctio: Sed hec solutio nulla est quia nulla illarũ significat plura: g̃ nulla illarũ ꝑpositionũ est distinguenda. Añs patet q: hec hoc est horũ: non significat nisi ꝙ hoc est possessio horũ: nisi ponaꝫ loco ꝑpositionis truncate: igiꝫ etiã ista: quoddã bonũ est maloꝝ nõ

significat nisi ꝙ q̇ddaꝫ bonū ē maloꝝ posses-
sio:cū gtūs rect⁹ a ntīo absoluto ex vi possessi
onis regat̄:igit̄ etiā ista:iste canis ē tu⁹ n̄ signi
Secūda ps ficat nisi ꝙ iste canis possidet̄ a te. Sꝫ ad sol
uendū ꝑalogismos fallacie ſm q̇d ad simpl'r
ĩspiciēdū ē ad ɔclonē ꝛ ɔ̄dictionē:qꝛ dicto ſm
q̇d nō ɔ̄dicit dictū simpl'r nec ecōtra: sꝫ dictū
ſm q̇d ɔ̄dicit dicto ſm q̇d. Pro hac aūt falla
cia ponūt̄ q̇ndeci ꝑalogismi. Prim⁹ ē qd̄ nō ē
est opiabile: ġ qd̄ nō ē :est. Scd̄us ē qd̄ est nō
est hō:ġ qd̄ est nō ē. Terti⁹ est dicat solū sortes
ꝑ deū ego suꝫ ꝑiur⁹:bn̄ iurat:ꝛ ꝑ ɔ̄n̄s nō est ꝑ-
iur⁹:ibi n̄ vꝫ ɔ̄n̄a:qꝛ lꝫ bn̄ iuret q̄ꝫtū ad aliq̇d
nō tn̄ simpl'r. Quart⁹ ē aliq̇s dissuadet furari
sꝫ ille idē suadet n̄ furari: ġ q̇ dissuadet suadꝫ
In illis ꝑalogismis arguit̄ a dicto ſm q̇d ad
dictū simpl'r:cū esse opiabile nō sit eē simpl'r:
neqꝫ suadere negatiue ē suadere simpl'r. Qui
tus ē dicat solū sortes istā: sortes dicit falsuꝫ
videt̄ ꝙ illa nō sit falsa:qꝛ si illa sit falsa cū eā
solā dicat sortes seq̇t̄ ꝙ ita est sicͥ dicit:ꝛ ꝑ ɔ̄n̄s
illa est v̄a:ibi nō vꝫ ɔ̄n̄a. Naꝫ lꝫ dicat veꝝ ſm
q̇d nō tn̄ simpl'r. Sext⁹ est sanitas ē bona ꝛ ē
mala male vtenti: igit̄ bonū ē malum. Septi
mus ē diuitie sunt bone ꝛ sᷓt male male vten-
ti:igitur bonum est malum. Octauus est sa-
num esse vł h̄re magnaꝫ ꝑtātem ĩ aliquo tp̄e
nō est bonū:igit̄ nō est bonū. Non⁹ est qd̄ non
vult sapiēs ē malū: sꝫ amittere bonū nō vult
sapiens:ġ bonū est malū. Decim⁹ est aliquis

vult accipe malū: ḡ aliqs vult malū. Undeci
mus est aliqs vult dimittere egritudinē: ḡ ali
qs vult egritudinē: nō valet ꝯña: qꝛ nō est idē
egritudo ꝛ dimittere egritudinē. Duodecim⁹
est iustū est eligibili⁹ iniusto: ḡ iusta passio me
lioꝛ est q̄ȝ iniusta: ꝛ iuste cōdēnari meli⁹ est q̄ȝ
iniuste ꝯdemnari. Tertiusdecim⁹ est ista sūt Tertia ps
mea adiudicata: igit̄ sunt mea. Ultim⁹ est in
iuste passus dic̄ se passuȝ iniusta: igit̄ dicit in
iusta: ibi non vȝ ꝯña: cū cōmittat̄ fallacia ꝭm
q̄d ad simpl'r. Sȝ ad soluenduȝ ꝑalogismos
fallacie ignoꝛantie elenchi opꝫ ꝯsiderare ad
ꝯdictionē: qꝛ hec fallacia sit ꝭm defectū ꝯdi
ctionis. Et iō ꝭm eam ꝓ rn̄dente ponit̄ talis
cautela ꝙ si rn̄dens dicat aliqs ꝓpōnes non
esse ꝯdictoꝛias ꝛ opponēs sibi declaret ꝙ sic:
ostendēdo sibi istas duas h̄ est duplū et h̄ nō
est duplū: tunc rn̄dens dȝ dicere ꝙ h̄ nō est re
spectu eiusdē ꝛ ꝭm idem: vt pȝ in his duob
ꝑalogismis. Prim⁹ est tu cognoscis coꝛiscuȝ
esse coꝛiscū: ꝛ nō cognoscis ipm esse musicum
ḡ tu cognoscis ꝛ nō cognoscis coꝛiscū: nō valet
ibi ꝯña: qꝛ nō seruat̄ ꝑticula sil'r. Secūdus ē
oīe tetracubitū est mai⁹ tricubito: sȝ h̄ ē nūc
tetracubitū ꝛ ꝑus fuit tricubitū: igit̄ h̄ est ma
ius seipso: ibi nō seruat̄ hec ꝑticula ī eodē tꝑe Quarta ps
Sȝ ad soluēdos ꝑalogismos petitionis ꝑnci
pij dȝ rn̄dens opponēti dicere ꝙ accepit ꝓpo
sitionē min⁹ ꝓbabilē ꝯclonē quā intendit: et
iō ꝓ ipso rn̄dente due ponunt̄ cautele. Pria

ē si respōdens primo nō ꝑcipiat ꝙ sit petitio principij ⁊ cōcedat aliquā ꝓpositiōe3 ex qua opponens infert aliquid contra ipm tunc debet dicere ꝙ opponens nō debet vti tali ꝓpositione q̄uis sit cōcessa q2 petit principium. Secūda cautela est: respondens debet dicere opponenti ꝙ nō cōcessit illam ꝓpositōem vt

Quinta ps ea vteret: sed vt arguēt cōtra eam. S3 ad soluendu3 ꝑalogismos fallacie ↄ̄ntis neganda ē ↄsequentia quia nō oportet si p̄ma ↄ̄ña sit bona ꝙ etia3 ⁊ secūda. Na3 a positiōe ↄsequēt̄ ad positiōne3 ā̄ntis vel a destructiōe ā̄nt̄ ad destructiōe3 ↄsequent̄ nō valet cōsequentia. vt patet ꝑ argumentū melissi sic arguent̄. qcqd est factū habet principiū: igit̄ quicqd nō ē

Sexta ps factū nō hab3 principiū. Uex ad soluendos ꝑalogismos fallacie nō cause vt cause opo3 videre ad p̄missa3 sup̄flua3 ⁊ debet respondens dicere ꝙ illa p̄missa nihil facit ad illationem cōcl'onis: ideo ei9 falsitas nō d3 inferri ex falsitate cōclusionis. Pro hac aute3 fallacia ponit̄ talis cautela respondentis volent̄ ostendere ignorantiam opponentis sc3 ꝙ respondens dicat se tale3 ꝓpositionem concessisse vt opponens eam improbaret cū tamen

Septima ps eum improbare non potuerit. Sed ad soluēdos ꝑalogismos s̄m plures interrogationes vt vnam non est danda vnica respōsio s3 plures cum interrogatio sit plures. Interrogatio eñ vna est q̄ vnū de vno significat. Intro

gato vo plˀes q̄ plura de vno significat. Nō
sic in equocis lȝ ꝓpō aliqñ in vtroqȝ sensu sit
va aut falsa: ꝛ tūc rñdēs ꝯcedēs vl' negās eā
nō ducit̄ ad redargutiōeȝ cadit tñ i h pctm̄ ꝙ
dat vnā rñsioné ad ꝓpōneȝ plˀes: ita si ad in-
terrogationeȝ plures dato ꝙ sit in vtroqȝ sen
su vera vel falsa det vnaȝ responsionem inci-
det in illud peccatū ꝛ in aliud si illa sit in vno
sensu vera et in alio falsa: vt ptȝ in his quat-
tuor exemplis. Primū est. sūt ne ista bona vl'
mala demonstrato vno bono et vno malo. si
bona: igit̄ malū est bonū: si mala: igit̄ bonū ē
malū. Ad h dȝ dici ꝙ nec sūt bona nec mala:
sȝ vnū eoꝝ est bonū ꝛ alterū malū. Scd̄m ex
emplū est: sint a ꝛ b diuersa quoꝝ singulū sit
sibimet idem: querit̄ vtrū a ꝛ b sint eadeȝ vel
diuersa: si eadem: ḡ diuersuȝ est idem: si diuer
sa: ḡ ideȝ est diuersum. Tertiū exemplū est sit
sortes bonꝰ ꝛ plato malus: querit̄ an sortes ꝛ
plato sint boni an mali: ꝛ arguit̄ sicut prius.
Quartū exemplū ē: sit a equale ꝛ b inequale:
querit̄ vtrū a ꝛ b sint equalia an inequalia: ꝛ
arguit̄ sicut ꝑus. Ad hec argumenta pōt dici
ꝙ pluralis numerꝰ in illis ꝓpōnibꝫ pōt tene
ri diuisiue: ꝛ tunc sunt false: vel cōiunctim: et
tunc ꝯsequentie nō valent.

**Ultimū capitulum in quo docet phi-
losophus soluere paralogismos ducen-
tes ad nugationem ꝛ ad soloecismum.**

Prima ps
Pria regla a

Ad soluendos palogismos ducētes ad nugationē ponūt due regule. Pria ē termini relatiui sine suis correlatiuis positi dant intelligere sua correlatia: sꝫ positi cū eis nō dāt ea ītelligere: vt sic si eēt aliq̄ vox significās tm̄ sic vno min⁹ decē: tūc si ponat̄ cū decē nō dat intelligere decē: sꝫ si p se ponat̄ dat intelligere decē. Et silr si eēt aliq̄ dictio significās tm̄ sicut nō facere: tūc si p se poneret̄ daret intelligere facere: nō aūt si ponat̄ cū facere. Ita duplū p se dat intelligere dimidiū: ꝛ scia scibile: nō aūt si cū eis ponant̄. Scda regula ē: passio p se sumpta dat ītelligere subiectum: sꝫ nō posita cū subiecto: ꝛ iō falsa ē opinio q̄ dicit ꝙ ponēdo diffinitōeꝫ loco passiōis ei⁹ nō cōmittit̄ nugatio: vt dicēdo nasus hn̄s cauitatē. Nā si loco passionis ponat̄ tota diffinitio erit nugatio: nā tūc dicēdo nasus sim⁹ sensus eēt nas⁹: nasus hn̄s cauitatē: ꝛ silr dicēdo simitas nasi: sens⁹ eēt cauitas nasi nasi.

Secunda

Secunda ps

Sꝫ ad soluēdos palogismos ducentes ad soloecismū oꝫ videre si aliq̄ pmissa sit incōgrua ꝛ tūc nō ē mirū si sequat̄ ꝯclo incōgrua: vt pꝫ sic arguēdo: hic ē alba: ꝛ hic ē corisc⁹: ḡ corisc⁹ est alba: sꝫ si pmisse sint ꝯgrue ꝯclo nō dꝫ eē incōgrua. Iō peccāt hi q̄nqꝫ palogismi. Prim⁹ est q̄cq̄d tu dicis eē h̄ ē: sꝫ lapide tu dicis eē: ḡ lapidē est. Scōs ē: illa ē illd qd tu dicꝫ eā eē: sꝫ tu dicꝫ eā eē aspidē: ḡ ipa ē aspidē. Terti⁹ ille est illd qd tu dicꝫ ipm esse: sꝫ tu dicꝫ ipm eē cle

onē: igit̄ ip̄e ē cleonez ibi mutat̄ noīatiu⁹ ī ac-
cusatiuū. Quart⁹ ē tu scis h̄: ꝛ h̄ ē lapis: ḡ tu
scis lapis: ibi mutat̄ accusatiu⁹ in noīatiuū.
Quīt⁹ ē cui⁹ sciaȝ habes illud scis: sȝ habes
sciaȝ lapidis: igr̄ lapidis scis: ibi mutat̄ actūs
in gt̄m. Et h̄ ꝺ solutōib⁹ ꝑalogismoꝝ ī spēali.
Nūc aūt ꝺ eis in gn̄ali videndū ē. ꝓ q̄ ponūt̄ Tertia ps
tres diuisiōes. Pria est. Orōnū q̄dā sūt faci-
les ad soluendū: ꝛ q̄dā difficiles. Orones aūt
faciles ad soluēdū st̄ illē q̄ fiūt penes equoca
tionē: cū ridiculū sit ml'tiplicitateȝ ignorare: ꝛ
vt ptȝ ī his duob⁹ exemplis. Primū ē: q̄cūqȝ
ferebat̄ ḡdatim ibat de loco ad locū: sȝ vir se-
dēs ferabat̄ ḡdatim cū sedebat: igit̄ tūc ibat
ꝺ loco ad locū: ibi gradatim p̄ōt accipi vt tm̄
valet sic de ḡdu ad gradū. vl' vt tm̄ sic gradi-
ens. Scōs ꝑalogism⁹ ē q̄cq̄d ledit pauper eȝ
nō ē purū sȝ boꝛeas ledit paupereȝ: ḡ boꝛeas
n̄ ē pur⁹: ibi purū p̄t capi ꝓ inocētē vl' ꝓ depu
rato a nubib⁹ ꝛ ille orōes facile st̄ ad soluēdū
Sȝ ille de q̄ꝝ equocatiōe ē ꝯtrouersia st̄ diffi-
ciles ad soluēdū sic sunt he in q̄b⁹ ponūt̄ ens
ꝛ vnū: imo eadē orō p̄ōt eē facil' ad soluēduȝ
et difficilis f̄m ꝙ dubiū ē ꝑ quā fallaciā solut̄
debeat: ꝛ sic sic in fallacijs ī dictiōe alique sūt
faciles ꝛ aliq̄ difficiles ad soluēdū: ita ꝛ ī fal-
lacijs ex̄ dictionē. Vn̄ orō ꝺr acr̄ siue difficil'
q̄ maxie dubitare fac̄ ꝛ maxie moꝛdet. Scōa
diuisio: orōnū acriū q̄dā peccāt ī foꝛma ꝛ q̄dā
ī materia. Peccātes aūt ī materia st̄ acrioꝛes

peccantib⁹ in forma cū etiā peritos decipiāt. Et int peccātes ī materia ille q̄ ꝓcedunt ex p̄missis valde ꝓbabilib⁹ ad inferēdū vnū vald̄ īprobabile sūt acerrime ad soluēdū. Silr q̄n p̄misse nō sṫ mltū ꝓbabiles: sʒ tn̄ aliqlr ꝓbabiles ⁊ ꝯcludūt vnū manifeste flm̄ oro ē acrꝫ q: tūc oʒ aliquā p̄missaꝝ īterimere: sʒ dubiū ē q̄ intimi debeat. Sʒ illa q̄ ꝓcedit ex valde imꝓbabilib⁹ facil' est ad soluēdū: īmo aliq̄n ē digna despici si sit manifestissim⁹ defect⁹ q̄ nō ꝓueniat ex pte ordinatōis p̄missaꝝ. Jlle orōnes sṫ difficiles ad soluēdū de q̄b⁹ dubiū ē an sint syllogisate an n̄: ⁊ si sint syllogisate dubiū est ī eis q̄ p̄missa debeat negari aut distingui. Tertia diuisio ē ꝙ rn̄dēs aliq̄n soluit ad rem: ⁊ tūc recte soluit: aliq̄n ꝟo soluit solū apparēter: ⁊ tūc nō recte soluit. Et sic pʒ ꝙ ex q̄tis et q̄lib⁹ fiāt ꝑalogismi: ⁊ quō q̄s pōt duci ad methas: ⁊ ꝙ sṫ vtiles sophisticatōes: ⁊ q̄ solutio recta. Patuit insuꝑ ī libro topicoꝝ quō fiant sylli dialectici: ⁊ q̄s modus ē rn̄dentꝫ ⁊ opponentꝫ vt asseq̄mur illū finē q̄ dict⁹ est in p̄ncipio libri topicoꝝ: ⁊ p̄ter determiata in h̄ libro d̄ ꝑalogismis: nihil restat ꝑtractandū. Un̄ hec ars fuit inuenta sic̄ alie artes. Nā sic̄ in alijs artib⁹ q̄ a p̄mis inuētorib⁹ inuēta fuerūt ꝑua fuerūt ⁊ tandē augmētū susceperūt: q: fuerṫ īuēta p̄ma p̄ncipia q̄ sūt optīa ⁊ magna in ꝟtute: lʒ sint ꝑua ī magnitudine ⁊ illa fuerūt difficilia: cū sit difficile ea applicare ad spālia

Elenchorum

vt ptz i rhetorica. Tisias em̄ inuenit p̄ncipia rhetorice ⁊ illis addidit aliq̄ post eū venit trasimach⁹ q̄ etiam aliq̄ addidit: post illū venit theodor⁹ q̄ p̄dict⁊ aliq̄ addidit: ⁊ sic ꝯn̄ter cōsūmata ē rhetorica. Sz ꝺ hac arte an̄ phūm nihil erat traditū. Nā lz aliqd ꝺ vna materia eēt traditū ⁊ aliud de alia: nō erāt tn̄ ad vnaz artē redacta: sz erāt sicut q̄daz regl'e sine ordine sic mercēnarij vendūt res suas: ⁊ iō illa traditio erat facil': q2 nō erant nisi q̄dā regl'e sine demōstratiōe tradit: sic si aliqs ꝺēat tradere artē vt hoīes nō doleāt pedes ⁊ tal' nō doceat artē sutoriā: sz dat ml'tos modos calciamētoꝝ p̄suantes a dolore pedū: ita penit⁹ si'r erat ꝺ regul' hui⁹ art⁊ dat⁊ an̄ phūm. Sz de rhetoricis an̄ rhetoricā ml'ta erant inuēta. De hac aūt arte q̄si nihil. Ex q̄ ptz ꝙ phūs fuit inuentor hui⁹ scīe ⁊ eam sufficient' cōpleuit: q2 hec ars ē tradita sic alie ad q̄s p̄ficiēdas fuerunt pl'es coadiutores: ⁊ iō dicit phūs reliquū erit oīm vr̄m vl' coꝝ q̄ audierint op⁹ omissis q̄dē art⁊ indulsionē: inuētis aūt multas h̄re grates. Et sic ē finis text⁹ abbreuiati toti⁹ logices

Jmp̄ssum Basilee Anno ꝑo nonagesimosecundo.

Iste Liber est ~~[illegible]~~ Sebastiani Grubel.

ens
dicitur

quod signat propriam veritatem. hoc est omne illud de quo affirmatio
[illegible] formaliter potest. vel si aliquid in re nil ponat. ut privationes
aliud quod dividitur per decem genera. quod aliquid in re ponit.

que nomen essencie sumitur. et essencia signat aliquid commune
omnibus naturis per quod diversa entia in diversis generibus
et speciebus collocantur.

1 essencia ut quod signat [illegible]
2 quiditas i. hoc per quod aliquid [illegible] quid
3 quod quod stat esse
4 forma / secundum quod per eam signatur certitudo [illegible]
5 formalitas
6 natura i. id quod intellectu capi potest
et signat essenciam in ordine ad [illegible]

essencia est id quod per diffinitionem signatur.

homo et humanitas signant
essenciam hominis sed diversimode:
quia homo signat essenciam hominis
ut totum. in quantum non [illegible] precidit
designationem materie. sed implicite continet eam et indistincte.
Sed humanitas signat essenciam hominis ut partem. quia non continet in
significatione sua. nisi id quod est homo in quantum homo. et precidit omnem
designationem materie.

essenciam secundum quam res dicitur ens. et a qua res denominatur [illegible] non
est forma. nec tantum materia. sed utrumque. quamvis [illegible] esse
sive causa. suo modo sola forma sit causa.

essencia
naturalis
quiditas
forma

uno modo secundum considerationem eius que non est absoluta
[illegible] sue. et sic solum predicatur de ea illa que ei
conveniunt secundum quod huiusmodi.
alio modo secundum esse. quod habet in hoc vel in illo et sic
de ea aliquid predicatur per accidens. tamen sicut in specie
est sic de ea [illegible] est albus

de [illegible] non est de hiis que conveniunt nature secundum absolutam
considerationem suam. nec est de accidentibus que consequuntur speciem
secundum esse quod habet extra animam. ut albedo [illegible]. sed
de accidentibus que consequuntur ipsam secundum esse quod habet in intellectu.
[illegible] nature ut [illegible] convenit sibi [illegible] et [illegible]

natura
esse [illegible]

in singularibus. aliud in anima. Natura ut
absolute accepta abstrahit a quolibet esse.
in anima et in suppositis. [illegible] quod non
fiat preiudicium alicui eorum.

Intelligencia est habens esse et formam. et accipitur hic forma
pro ipsa quiditate vel natura simplici.
Essencia substancie composite non est tantum forma sed complectitur materiam
et formam. essencia vero substancie simplicis est forma tantum.

ens dr quod significat composicionem veritatis. hoc est omne illud de quo affirmatiua [illegible] formaliter potest. vel si aliquid in re nil ponat. ut priuaciones. alio modo quod diuiditur per decem genera. quod aliquid in re ponit. quae nomen essencie sumitur. et essencia significat aliquid commune [illegible] naturis per quod [illegible] entia in diuersis generibus et speciebus collocantur

essencia est id quod per diffinicionem significatur.

1 essencia ut quod significat ens [illegible]
2 quiditas i. hoc per quod aliquid habet quod [illegible] intelligere [illegible]
3 quod quid erat esse
4 forma secundum quod per eam significatur certitudo
5 formalitas
6 natura i. id quod intellectu capi potest et significat essenciam in ordine ad operacionem propriam

homo et humanitas significant essenciam hominis sed differenter: quia quod homo significat essenciam hominis ut totum. in quantum non praescindit designacionem materie. sed implicite continet eam et indistincte. sed humanitas significat essenciam hominis ut partem. quia non continet in significacione sua nisi id quod est hominis in quantum homo. et praescindit ab omni designacione materie.

essencia secundum quam res dicitur ens. et a qua res denominatur ens. non est tantum forma. nec tantum materia. sed utrumque. quamuis [illegible] esse sine causa. suo modo sola forma sit causa.

essencia substancie compositae: uno modo secundum rationem propriam et hoc modo est absoluta res: sed tamen [illegible] et sic solum praedicatur de ea illa quae sibi conueniunt secundum quod huiusmodi. alio modo secundum esse. quod habet in hoc vel in illo et sic de ea aliquid praedicatur per accidens. [illegible] in esse et sic dicitur quod est album

res [illegible] non est de his quae conueniunt naturae secundum absolutam consideracionem suam. nec est de accidentibus quae consequuntur eam secundum esse quod habet extra animam. ut albedo [illegible]. sed de accidentibus quae consequuntur eam secundum esse quod habet in intellectu. per hunc et modum conuenit sibi ratio generis et speciei vel differencie.

natura esse quod est in singularibus. aliud in anima. natura ut absolute accepta abstrahit a quolibet esse. in anima et in suppositis. ita tamen quod non fiat praecisio alicuius eorum.

Intelligencia est habens esse et formam. et accipitur ibi forma per ipsa quiditate vel natura simplici.

Essencia substanciae compositae non est tantum forma sed complectitur materiam et formam. essencia vero substanciae simplicis est forma tantum.

[illegible] inferno
[illegible] in mulier
[illegible] uarg [illegible]

Conuiuere Wmce

mulier esse

mulier

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]